ദശമസ്കന്ദം ആരംഭം

മൃത്യുർജ്ജൻമവതാം വീര ദേഹേന സഹ ജായതേ
അദ്യ വാബ്ദശതാന്തേ വാ മൃത്യുർവൈ പ്രാണിനാം ധ്രുവ: (10-1-38)
തസ്മാന്ന കസ്യചിദ് ദ്രോഹമാചരേത് സ തഥാവിധ:
ആത്മന: ക്ഷേമമന്വിച്ഛൻ ദ്രോഗ്ദ്ധുർവൈ പരതോ ഭയം (10-1-44)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
രാക്ഷസൻമാരുടെ ഭരണം കൊണ്ട് ഭാരം താങ്ങാനാവാതെ ഭൂമീദേവി ബ്രഹ്മാവിനോടു പരാതിപ്പെട്ടു. ബ്രഹ്മദേവൻ പരമശിവനുമൊത്ത് ഭഗവൽപ്രീതിക്കായി ആരാഞ്ഞു. അപ്പോൾ ദേവൻമാർ ഒരശരീരി കേട്ടു. "ഭഗവാൻ ഭൂമിദേവിയുടെ പരിതാപം മനസ്സിലാക്കുന്നു. അദ്ദേഹം താമസംവിനാ മനുഷ്യരൂപമെടുത്ത് ഭൂമിയിലവതരിക്കുന്നതാണ്. അപ്പോൾ നിങ്ങളും മനുഷ്യരൂപത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികളായി അവിടെ ജനിക്കുക." ഭഗവൽശബ്ദത്തിൽ സംപ്രീതരായ ദേവതകൾ തങ്ങളുടെ വാസസ്ഥലങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങി. ഭൂമിയിൽ മഥുരാധിപൻ ഉഗ്രസേനനും കംസൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകനുമായിരുന്നു. കംസന്റെ സഹോദരി (അഛന്റെ സഹോദരന്റെ മകൾ) ദേവകിയെ വസുദേവന് വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുത്തപ്പോൾ കംസൻ ദേവകിയെ ബഹുമാനിക്കാൻ സ്വയം തേരാളിയായി. അപ്പോൾ ആകാശത്തു നിന്നും ഇങ്ങിനെ കേൾക്കായി. "വിഡ്ഢീ നീയിപ്പോൾ ബഹുമാനിക്കുന്ന ഈ സ്ത്രീയുടെതന്നെ എട്ടാമത്തെ മകൻ നിനക്ക് മരണത്തെ സമ്മാനിക്കും." ക്രോധത്തോടെയും ഭയത്തോടെയും കംസൻ ദേവകിയെ കൊല്ലാൻ തുനിഞ്ഞപ്പോൾ വസുദേവൻ തടഞ്ഞു. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ അപേക്ഷിച്ചു.

"അങ്ങ് മഹാനായൊരു രാജകുമാരൻ. ഈ പെൺകുട്ടി അവിടുത്തെ സോദരിയും. മാത്രമല്ല അവളുടെ വിവാഹം ഇപ്പോൾ കഴിഞ്ഞിട്ടേയുള്ളു. ഈ മംഗളാവസരത്തിൽ അവളെ വധിക്കുന്നത് ഉചിതമോ? ഏതൊരു ശരീരം ജനിക്കുമ്പോഴും മരണം കൂടെത്തന്നെ ജനിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അല്ലെങ്കിൽ നൂറുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും മരിക്കും. ഒരു ചിത്രശലഭപ്പുഴു ഒരു പുൽക്കൊടിയിൽ നിന്ന് മറ്റൊന്നിലേക്ക് ചാടുന്നതുപോലെ ആത്മാവ് ഒരു ശരീരത്തിൽ നിന്ന് മറ്റൊന്നിലേക്ക് മാറുന്നു. ഇതറിഞ്ഞുകൊണ്ട് മറ്റുള്ളവരെ ദ്രോഹിക്കുന്നതിൽനിന്നും ഒരുവൻ പിന്തിരിയണം. അവനവന്റെ നൻമയ്ക്കായി മറ്റുള്ളവർക്ക് ദ്രോഹം ചെയ്യുന്നവനേ മറ്റുള്ളവരോട് പേടിയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് അങ്ങയുടെ ഈ സോദരിയെ വെറുതെ വിടുക." കംസൻ ഉപദേശം കേൾക്കാനുള്ള മനോഭാവത്തിലായിരുന്നില്ല. വസുദേവൻ ആലോചിച്ചു. "സാധിക്കുന്നിടത്തോളം സമയം ഒരുവൻ മരണത്തെ തടഞ്ഞു നിർത്തണം. ഞാൻ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗം പറയാം. എനിക്ക് ദേവകിയിൽ കുട്ടികളുണ്ടായാൽ അവരെ ഞാൻ കംസനെ ഏൽപ്പിക്കാം. അതുവരെ കംസൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമെങ്കിൽ. മാത്രമല്ല ഭഗവാന്റെ ദിവ്യലീലകൾ എന്തെന്ന് ആർക്കറിയാൻ കഴിയും? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ മഹാത്മാവേ ഈ ദേവകിയിൽനിന്ന് അങ്ങേയ്ക്ക് ഭയപ്പെടേണ്ടതുമായി ഒന്നുമില്ല. അവളുടെ മകനിൽ നിന്നു മാത്രമല്ലേ ഭയത്തിനവകാശമുള്ളൂ. അവളിലുണ്ടാവുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങളെയെല്ലാം അങ്ങയെ ഏൽപ്പിക്കാം. അങ്ങയുടെ ഹിതം പോലെ അവരെ എന്തു വേണമെങ്കിലും ചെയ്യാം. കംസന് വസുദേവന്റെ വാക്കുകൾ വിശ്വാസമായി. ദേവകിയെ കംസൻ വെറുതെ വിട്ടു. വസുദേവൻ തന്റെ ആദ്യപുത്രനെ കംസനു കൊടുത്തു. വസുദേവന്റെ സത്യസന്ധ്യതയിൽ പ്രീതനായ കംസൻ അവനെ അഛനു തിരിച്ചു നൽകി. "ഇവനിൽ നിന്ന് പേടിക്കാനൊന്നുമില്ല. അശരീരിയനുസരിച്ച് എട്ടാമനാണ് അപകടകാരി."

എങ്കിലും നാരദമുനി കംസന് താക്കീത് നൽകി. "വൃജത്തിലെ ജനങ്ങൾ വൃഷ്ണികൾ വസുദേവന്റെ നേതൃത്വത്തിലാണ്. യാദവർ ദേവകിയുടെ കീഴിലും. എല്ലാവരും ദേവൻമാരുമാണ്. സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുക." എന്തോ ദിവ്യമായ പരിപാടികളുടെ ആസൂത്രണം നടക്കുന്നതായി നാരദൻ കംസന് സൂചനയും നൽകി. ദുഷ്ടനായ കംസൻ ഉടനേ തന്നെ വസുദേവനേയും ദേവകിയേയും തുറുങ്കിലടച്ചു. അവരുടെ കുട്ടികളെയെല്ലാം ഒന്നൊന്നായി കൊന്നു. ഉഗ്രസേനനെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കി സ്വയം സിംഹാസനസ്ഥനായി.

ॐ

സ ഏഷ ജീവൻ ഖലു സംപരേതോ വർത്തേത യോfത്യന്തനൃശംസിതേന
ദേഹേfമൃതേ തം മനുജാ: ശപന്തി ഗന്താ തമോfന്ധം തനു മാനിനോ ധ്രുവം (10-2-22)
ആസീന: സംവിശംസ്തിഷ്ഠൻ ഭുജ്ഞാന: പര്യടൻ മഹീം
ചിന്തയാനോ ഹൃഷീകേശമപശ്യത് തൻമയം ജഗത് (10-2-24)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
യാദവരേയും വൃഷ്ണികളേയും ദ്രോഹിക്കാനുള്ള എല്ലാ പരിശ്രമങ്ങളും കംസൻ ചെയ്തു. രാക്ഷസൻമാരെ തനിക്കു ചുറ്റും നിർത്തി ദുഷ്ടരാജാക്കൻമാരുടെ സഹായത്തോടെ യാദവരെ ഉപദ്രവിച്ചു. അവർ രാജ്യം വിട്ട് ഓടിപ്പോയി. രാജ്യത്തവശേഷിച്ചവർ കംസനോട് കറകളഞ്ഞ കൂറു പുലർത്തി. കാലക്രമത്തിൽ ദേവകി ആറ് കുട്ടികളെ പ്രസവിച്ചു. വസുദേവൻ അവരെ സത്യസന്ധമായിത്തന്നെ കംസന് കാഴ്ച്ച വച്ചു. കംസൻ ആ കുട്ടികളെ അപ്പോൾത്തന്നെ വധിച്ചു. ദേവകിയുടെ ഏഴാമത്തെ ഗർഭത്തിൽ ഭഗവാൻെറ അംശാവതാരമായ അനന്തൻ പ്രവേശിച്ചു.

അതേ സമയം ഭഗവാൻ തൻെറ മായാശക്തിയോട് ഇപ്രകാരം കൽപ്പിച്ചു. “ഭഗവതീ ദേവകിയുടെ യോനിയിൽ നിന്നും ഗർഭത്തെ എടുത്ത് വസുദേവഭാര്യയായ രോഹിണിയുടെ ഉദരത്തിൽ നിക്ഷേപിക്കുക. എന്നിട്ട് ഭവതി സ്വയം യശോദയുടെ മകളായി പിറക്കുക. ഞാൻ ദേവകിയുടെ എട്ടാമത്തെ പുത്രനായി പിറക്കുന്നതാണ്. അങ്ങിനെ ഭവതിക്ക് മനുഷ്യകുലത്തിൻെറയെല്ലാം ഹൃദയങ്ങളിൽ സ്ഥാനം ലഭിക്കും. ജനങ്ങൾ ദേവാലയങ്ങളുണ്ടാക്കി ഭവതിയെ പൂജിക്കും. അവിടുത്തെ വിവിധ ഭാവങ്ങളായ ദുർഗ്ഗ ഭദ്രകാളി വിജയ വൈഷ്ണവി കുമുദ ചണ്ഡിക കൃഷ്ണ മാധവി കന്യക മായ നാരായണി ഈശാനി ശാരദ അംബിക എന്നിങ്ങിനെയുള്ള രൂപത്തിൽ ഭവതിയെ അവർ ആരാധിക്കും.” ഭഗവദേഛ പോലെ മായ പ്രവർത്തിച്ചു. ദേവകിയുടെ ഗർഭമലസിയെന്ന വാർത്ത കേട്ട് എല്ലാവരും സഹതപിച്ചു.

താമസംവിനാ ഭഗവാൻ വസുദേവഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അതിൻെറ ഫലമായി ഈ ഭക്തശിരോമണി പൂർവ്വാധികം പ്രഭയുള്ളവനായി കാണപ്പെട്ടു. പിന്നീട് ദേവകി ഭഗവാനെ ഹൃദയത്തിൽ ഗ്രഹിച്ചു. വസുദേവനിൽ നിന്നാണ് ദേവകിക്ക് ഭഗവൽഭാവനയുദിച്ചത്. ദേവകിയിൽ ഭഗവൽപ്രഭാപൂരം കണ്ട കംസന് ഭഗവാൻ സ്വയം ഭൂമിയിൽ അവതരിക്കാൻ പോവുന്നു എന്നു തോന്നി. ദുഷ്ടനിഗ്രഹത്തിനായി ഭഗവാനെത്തുമെന്ന ഭയമുണ്ടെങ്കിലും കഴിയുന്ന എല്ലാ വിധത്തിലും കംസൻ തൻെറ സ്ഥാനം രക്ഷിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ദേവകിയെ വധിക്കലാണ് ഏറ്റവും എളുപ്പമുള്ള മാർഗ്ഗമെങ്കിലും ദുഷ്ടനായ കംസന് പോലും അതിഷ്ടമായിരുന്നില്ല. അതിനികൃഷ്ടമായ ക്രൂരത കാണിക്കുന്നവർ ജീവിച്ചിരിക്കേ മരിച്ചതിനു സമമത്രെ. ആളുകൾ അവരെ വെറുക്കുന്നു. അവർ ഈ ലോകം വിട്ടു പോയാൽ നരകത്തിലേക്കാണ് ചെല്ലുന്നത്. എങ്കിലും കംസൻ അപകടത്തെ അവഗണിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം സദാ ഭഗവാനെപ്പറ്റിത്തന്നെ സ്മരിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഇരിക്കുമ്പോഴും കിടക്കുമ്പോഴും നിൽക്കുമ്പോഴും ഊണിലും നടത്തയിലും എല്ലാം അയാൾ ഭഗവാനെ മാത്രം കണ്ടു.

സത്യവ്രതം സത്യപരം ത്രിസത്യം സത്യസ്യ യോനിം നിഹിതം ച സത്യേ
സത്യസ്യ സത്യമൃതസത്യനേത്രം സത്യാത്മകം ത്വാം ശരണം പ്രപന്നാ: **(10–2–26)**
ത്വയ്യംബുജാക്ഷാഖിലസത്ത്വധാമ്നി സമാധിനാ*ff* വേശിതചേത സൈകേ
ത്വത്പാദ പോതേന മഹത്കൃതേന കുർവ്വന്തി ഗോവത്സപദം ഭവാബ്ധിം **(10–2–30)**
മത്സ്യാശ്വകച്ഛപനൃസിംഹവരാഹഹംസ രാജന്യവിപ്രവിബുധേഷു കൃതാവതാര:
ത്വം പാസി നസ്ത്രിഭുവനം ച യഥാധുനേശഭാരം ഭുവോ ഹര യദൂത്തമ വന്ദനം തേ **(10–2–40)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദേവൻമാരും മാമുനിമാരും ഭഗവാൻ പരമശിവന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ദേവകിയും വസുദേവനും തടങ്കലിലുള്ള കാരാഗൃഹത്തിൽ ചെന്ന് ഇനിയും ജനിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഭഗവാനെ ഇങ്ങിനെ വർണ്ണിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

“ഭഗവൻ: അങ്ങ് എപ്പോഴും അവിടുത്തെ വാക്കു പാലിക്കുന്നു. അവിടുന്നു സത്യത്തെ മാത്രം പരമമെന്നു കണക്കാക്കുന്നു. അവിടുന്നു ഭൂത ഭാവി വർത്തമാനങ്ങളിലെ സത്യമത്രെ. അതിസൂക്ഷ്മങ്ങളായ പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ മൂലം അവിടുന്നത്രെ. അവയുടെ ഉൺമയും മറ്റാരുമല്ല. അവിടുത്തെ കണ്ണുകൾ സത്യവും ധർമ്മവുമത്രെ. സത്യത്തിന്റെ ആത്മാവും അവിടുന്നു തന്നെ. ഞങ്ങൾ അങ്ങയെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. സൃഷ്ടിയെന്നറിയപ്പെടുന്ന വൃക്ഷം ദിവ്യതയെന്ന ഒരേ ഒരു ഭൂമിയിലാണ് നില കൊള്ളുന്നത്. നൻമതിൻമകൾ തുടങ്ങിയ ഫലങ്ങളാണതിൽ. ത്രിഗുണങ്ങളാകുന്ന വേരുകൾ. ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങളാകുന്ന പുരുഷാർത്ഥങ്ങൾ ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ രസങ്ങൾ. പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ അതിന്റെ ഭാഗങ്ങളത്രെ. ആറ് അവസ്ഥകൾ: ജനനം ജിവിതം വളർച്ച പക്വത വാർദ്ധക്യം മരണം എന്നിവയാണ്. തൊലി മാംസം രക്തം മേദസ് മജ്ജ അസ്ഥി ശുക്ലം എന്നീ ഏഴു തോലുകളാണ് മരത്തിന്. എട്ടു ചില്ലകൾ: പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ മനസ്സ് ബുദ്ധി അഹങ്കാരം എന്നിവ. നവദ്വാരങ്ങൾ: കണ്ണുകൾ ചെവികൾ നാസികകൾ രണ്ട് വിസർജ്ജനാവയവങ്ങൾ വായ് എന്നിവ മരത്തിലെ പൊത്തുകളത്രെ. ആ മരത്തിലെ രണ്ടു പക്ഷികളിലൊന്നു ജീവാത്മാവും മറ്റേത് പരമാത്മാവും തന്നെയാണ്. അതിലെ പത്തിലകൾ ഇവയാണ്: അഞ്ച് പ്രധാന പ്രാണൻമാരും അഞ്ച് ഉപപ്രാണൻമാരും അതായത് പ്രാണൻ അപാനൻ വ്യാനൻ ഉദാനൻ സമാനൻ നാഗൻ കൂർമൻ കൃകലൻ ദേവദത്തൻ ധനഞ്ജയൻ എന്നിവർ. അവിടുന്നാണ് ഈ വൃക്ഷത്തിന്റെ പ്രഭവസ്ഥാനം. അവിടുന്നതിനെ പരിരക്ഷിക്കുന്നു. എങ്കിലും അവിടുന്ന് എല്ലായ്പ്പോഴും ഒരു സാക്ഷി മാത്രമായി നിലകൊള്ളുന്നു. അങ്ങയിൽ ഭക്തരായിട്ടുള്ളവർ ജനനമരണങ്ങളുള്ള സംസാരസാഗരത്തെ ഗോഷ്പദത്തെയെന്നപോൽ തരണം ചെയ്യുന്നു. അവരുടെ ജീവിതോദാഹരണം മറ്റുള്ളവർക്ക് ഈ സംസാരസാഗരതരണത്തിന് വഴികാട്ടിയായി വർത്തിക്കുന്നു. ഭഗവൽസാക്ഷാത്ക്കാരപാതയിൽ നിന്ന് അവർ വ്യതിചലിക്കുന്നില്ല. ഓരോ തടസ്സങ്ങളും ബുദ്ധിമുട്ടുകളും സ്വയം തരണം ചെയ്ത് അവർ ലക്ഷ്യം പ്രാപിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ നാമം ശ്രവിക്കുകയോ അവിടുത്തെ നാമമഹിമകൾ കേൾക്കുകയോ പറയുകയോ ചെയ്യുന്ന ഭക്തന് പുനർജൻമം ഇല്ല തന്നെ.

ഭഗവാനേ അവിടുന്ന് ധർമ്മ സംസ്ഥാപനത്തിനായി ഭൂമിയിൽ വീണ്ടും വീണ്ടും അവതരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മത്സ്യമായും കുതിരയായും ആമയായും നരസിംഹമായും പന്നിയായും ഹംസമായും രാജകുമാരനായും ബ്രാഹ്മണനായും മറ്റനേകരൂപങ്ങളിലും അങ്ങ് അവതാരമെടുത്തിട്ടുണ്ട്. അവിടുന്ന് എല്ലായ്പ്പോഴും ഞങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. ഇപ്പോഴും ഭഗവാനേ അവിടുന്ന് ഭൂമീദേവിയെ ഈ അമിതഭാരത്തിന്റെ ദുരിതത്തിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിച്ചാലും.”

ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ച് ദേവവൃന്ദം സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് മടങ്ങി.

ॐ

ശ്രീകൃഷ്ണ ജയന്തി

നിശിഥേ തമ ഉദ്ഭൂതേ ജായമാനേ ജനാർദ്ദനേ ദേവക്യാം ദേവരൂപിണ്യാം വിഷ്ണു:
സർവ്വഗുഹാശയ: ആവിരാസീദ്യഥാ പ്രാച്യാം ദിശീന്ദുരിവ പുഷ്കല: **(10–3–8)**
മർത്ത്യോ മൃത്യു വ്യാളഭീത: പലായൻ ലോകാൻ സർവ്വാന്നിർഭയം നാധ്യഗച്ഛത്
ത്വത്പാദാബ്ജം പ്രാപ്യ യദച്ഛയാദ്യ സ്വസ്ഥ: ശേതേ മൃത്യുരസ്മാദ പൈതി **(10–3–27)**

ശുകമുനി തുടർന്നു: ഭഗവൽജനനത്തിനുള്ള ദിവ്യ മുഹൂർത്തം സമാഗതമായി. പ്രകൃതി മുഴുവനും ദിവ്യശിശുവിനെ വരവേൽക്കാൻ എന്നമട്ടിൽ സന്തോഷം പൂണ്ടു. ദിവ്യസംഗീതവും പ്രാർത്ഥനകളും വായുവിൽ നിറഞ്ഞു നിന്നു. അർദ്ധരാത്രിയിൽ ദേവകിയിൽ നിന്നും ഭഗവാൻ പുറത്തുവന്നു. ആ സമയം ദേവകി ഒരു ദേവസ്ത്രീയെപ്പോലെ പ്രശോഭിച്ചു. ആകാശത്തുദിച്ചുയരുന്ന പൂർണ്ണചന്ദ്രന്റെ പ്രഭാപൂരം പോലെയായിരുന്നു അത്. നാലു തൃക്കൈകളും വിഷ്ണുവിന്റെ അടയാളലക്ഷണങ്ങളും നിറഞ്ഞ ശിശുവിനെ കണ്ട് വസുദേവൻ തന്റെ കണ്ണുകൾക്കു പുണ്യമേകി. കാരാഗൃഹത്തിലായതു കൊണ്ട് ഈ അവസരം അദ്ദേഹം മനസ്സാ ആഘോഷിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർക്ക് വിലപിടിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ മനസ്സാ ദാനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഭഗവൽമഹിമകളെ ഇങ്ങിനെ വാഴ്ത്തി: അവിടുന്ന് എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളുടേയും അന്തര്യാമിയായ ആ പരമപുരുഷൻ തന്നെ. അങ്ങ് ജീവികളിൽ കയറി നിവസിക്കുന്നു എന്നു പറയുന്നത് ശരിയല്ലതന്നെ. എല്ലായിടവും നിറഞ്ഞു വിളങ്ങുന്നതു കൊണ്ട് ഒരിടത്ത് കയറി എന്നു പറയുക വയ്യല്ലൊ. അവിടുന്ന് തന്നെയാണ് സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാരങ്ങൾ നടത്തുന്നത്. ഇങ്ങിനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ ഉണ്ണിയായി അവിടുന്നിപ്പോൾ ജൻമമെടുത്തിരിക്കുന്നത് ദിവ്യാത്ഭുതം തന്നെ. അവിടുന്നു തീർച്ചയായും ഭൂമിയിലെ ദുരിതത്തിനവസാനം കണ്ടെത്തും. ദുഷ്ടരെ ഇല്ലാതാക്കും. എന്നാൽ ഞാൻ ഇപ്പോൾ കംസനെക്കുറിച്ചോർക്കുമ്പോൾ ആകാംക്ഷാഭരിതനാണ്. അവിടുത്തെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരൻമാരെ കംസൻ വധിച്ചു. അങ്ങയേയും കംസൻ ഉപദ്രവിക്കുമോ എന്നാണെന്റെ ഭയം. ദേവകി ഇപ്രകാരം ഭഗവാനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു വണങ്ങി: മരണഭയം ബാധിച്ച ഒരുവന് ലോകത്തൊരിടത്തും അഭയം ലഭിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നവന് ഭയമെല്ലാം ഇല്ലാതാവുന്നു. ഞങ്ങൾ കംസനെ ഭയപ്പെട്ടു കഴിയുന്നു. നിനക്കു മാത്രമേ ആ ഭയത്തിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ മോചിപ്പിക്കാനാവൂ.

കൃപാനിധിയായ ഭഗവാൻ വസുദേവനോടും ദേവകിയോടുമായി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: മുൻജൻമങ്ങളിലൊന്നിൽ പുഷ്ണിയും സുതപയുമായി ജീവിച്ച നിങ്ങൾക്ക് കുട്ടികളുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിങ്ങൾ ഇരുവരും ചെയ്ത അനിതരസാധാരണമായ തപസ്സിന്റെ ഫലമായി ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ദർശനം നൽകി. വരം ചോദിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്നേപ്പോലൊരു പുത്രനെ വേണമെന്നാണ് പറഞ്ഞത്. എന്നാൽ എന്നേപ്പോലെ മറ്റൊരാളുണ്ടാവുക സാദ്ധ്യമല്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പുത്രൻ പുഷ്ണിഗർഭനായി ജനിച്ചു. അടുത്ത ജൻമത്തിൽ അദിതിയും കശ്യപനുമായി നിങ്ങൾ ജനിച്ചു. അപ്പോൾ ഞാൻ ഉപേന്ദ്രനായി (വാമനൻ) നിങ്ങളുടെ പുത്രനായിപ്പിറന്നു. ഇപ്പോഴിതാ മൂന്നാമതും ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മകനായിരിക്കുന്നു. എന്റെ വാക്കെപ്പോഴും സത്യമായിരിക്കും. ഞാൻ മനുഷ്യാവതാരമെടുക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ജനങ്ങൾക്കെന്നെ തിരിച്ചറിയാനാവുന്നുള്ളൂ. ഈ ജൻമത്തിൽ എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നതു വഴി നിങ്ങൾക്കിരുവർക്കും പരമസാക്ഷാത്കാരം ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഉടനേ തന്നെ ഭഗവാൻ സാധാരണ ശിശുവായി മാറി. ദഗവൽപ്രചോദനമുണ്ടായ വസുദേവൻ ദിവ്യശിശുവിനെ ഒരു കുട്ടയിലാക്കി കാരാഗൃഹത്തിനു വെളിയിൽ എത്തി. കാവൽക്കാർ ഗാഢനിദ്രയിലായിരുന്നു. കാരാഗൃഹത്തിന്റെ കനത്ത വാതിലുകൾ താനെ തുറന്നു. ചങ്ങലകളും പൂട്ടുകളും ശിശുവുമായി വന്ന വസുദേവനെ കണ്ടപാടെ തനിയെ അഴിഞ്ഞു തുറന്നു. ചെറിയൊരു ചാറ്റൽ മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ദിവ്യസർപ്പമായ ശേഷൻ രണ്ടു പേർക്കും കുടയായി. യമുനാനദിയിൽ വെള്ളം പൊങ്ങിയിരുന്നു. എന്നാൽ വസുദേവനും ഭഗവാനും വേണ്ടി നദിയിൽ ഒരു പാതയുണ്ടായി. ഇതെല്ലാം ഭഗവാന്റെ മായാശക്തിയാലാണുണ്ടായത്. വാസുദേവൻ വൃന്ദാവനത്തിലെത്തി. എല്ലാ ഗോപൻമാരും ഉറക്കത്തിലായിരുന്നു. യശോദ ഒരു പെൺകുഞ്ഞിനു ജൻമം നൽകിയിരുന്നു (അത് മായതന്നെയായിരുന്നു). ഭഗവന്നിർദ്ദേശപ്രകാരം ദേവി അവതരിച്ചതാണല്ലോ. യശോദ പ്രസവത്തിനു ശേഷം ഉറങ്ങിപ്പോയതിനാൽ കുട്ടി ആണോ പെണ്ണോ എന്നു കൂടി നിശ്ചയമില്ലാതെ കിടപ്പായിരുന്നു. വസുദേവൻ തന്റെ പുത്രനെ അവിടെ കിടത്തി യശോദയുടെ മകളെ എടുത്ത് തിരികെ കാരാഗൃഹത്തിലേക്ക് പോയി. യശോദ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരാൺകുട്ടിയെ അരികത്തു കണ്ടു.

യഥാ*ff*മയോ*f*ംഗേ സമുപേക്ഷിതോ നൃഭിർ
ന്നശക്യതേ രൂഢപദശ്ചികിത്സിതും
യഥേന്ദ്രിയ ഗ്രാമ ഉപേക്ഷിതസ്തഥാ
രിപുർമ്മഹാൻ ബദ്ധബലോ നചാല്യതേ **(10-4-38)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:

വസുദേവൻ കാരാഗൃഹത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വന്നയുടനേ വാതിലുകൾ അടഞ്ഞു. കയ്യിലുള്ള പെൺകുഞ്ഞിൻെറ കരച്ചിൽ കേട്ട് കാവൽക്കാർ ഉണർന്നു. കംസനെ വിവരമറിയിച്ചു. ഓടിയെത്തിയ കംസൻ തൻെറ കാലനായ എട്ടാമത്തെ സന്താനത്തെ കണ്ടു. ദേവകിയുടെ അപേക്ഷ വകവക്കാതെ കുഞ്ഞിനെ വലിച്ചെടുത്ത് നിലത്തടിക്കാൻ തുനിഞ്ഞു. എന്നാൽ കുഞ്ഞ് വിശ്വമാതാവിൻെറ മോഹനരൂപം കൈകൊണ്ട് ആകാശത്തേക്കു പറന്നുപോയി. അവിടെ കൈകളിൽ അടയാള ചിഹ്നങ്ങളും ആയുധങ്ങളും ധരിച്ച് ദേവി നിലകൊണ്ടു. കംസൻെറ വിഡ്ഢിത്തത്തെ കളിയാക്കി ചിരിച്ച് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "എന്നെ വധിച്ചതു കൊണ്ടെന്താണു പ്രയോജനം? വിഡ്ഢീ നിൻെറ മരണത്തിനുത്തരവാദിയായവൻ മറ്റൊരിടത്തു ജനിച്ചു കഴിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് നിരപരാധികളെ ദ്രോഹിക്കരുത്. ദിവ്യമാതാവയ ജഗജ്ജനനിയെ പലേയിടങ്ങളിൽ പല നാമങ്ങളിൽ നാം പൂജിക്കുന്നു.

സംഭവങ്ങളുടെ ഗതിയിൽ കംസൻ വളരെ ചഞ്ചലനായി കാണപ്പെട്ടു. ഉടനേ തന്നെ ദേവകിയേയും വസുദേവനേയും ബന്ധ വിമോചിതരാക്കി. അവരുടെ കാൽക്കൽ വീണു ക്ഷമ യാചിച്ചു. "എനിക്ക് മാപ്പു തരൂ. നിങ്ങളുടെ നിരപരാധികളായ കുഞ്ഞുങ്ങളെയെല്ലാം കൊന്ന പാപിയാണ് ഞാൻ. എന്നാൽ ദു:ഖിക്കരുത്. അവരെല്ലാം അവരുടെ കർമ്മഫലങ്ങൾ അനുഭവിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. മാത്രമല്ല ജനനമരണങ്ങൾ തുടങ്ങിയ മാറ്റങ്ങൾ ശരീരത്തിനു മാത്രമാണുള്ളത്. ആത്മാവിനല്ല. ആർ ആത്മാവിനെ ശരീരമായും ശരീരത്തെ ആത്മാവായും കണക്കാക്കുന്നുവോ അവരാണ് തങ്ങൾ മറ്റുള്ളവരെ കൊന്നുവെന്നോ മറ്റുള്ളവർ കൊല്ലപ്പെട്ടുവെന്നോ കരുതി കേഴുകയുള്ളൂ. ദേവകിയും വസുദേവനും കംസൻെറ വിജ്ഞാനനിർഭരമായ വാക്കുകൾ കേട്ട് ശാന്തരായി. വസുദേവൻ പറഞ്ഞു: ഇതെൻേറത് അത് എൻേറതല്ല തുടങ്ങിയ വ്യത്യാസം ഉണ്ടാവുന്നത് അജ്ഞതയിൽ നിന്നാണ്. ഈ വ്യതിരിക്തതയിൽ നിന്നും ഉപരിയായിട്ടുള്ളവന് ദു:ഖിക്കേണ്ടി വരികയില്ല."

കംസൻ തൻെറ ഉപദേഷ്ടാക്കളെ വിളിച്ച് നടന്ന സംഭവങ്ങൾ വിവരിച്ചു. മഹാമായ എന്താണു പറഞ്ഞതെന്നും അവരോട് പറഞ്ഞു. രാക്ഷസർ കംസനെ സഹായിക്കാനുള്ള ഉത്സാഹത്താൽ എന്തും ചെയ്യാനൊരുക്കമായിരുന്നു. "പത്തു ദിവസത്തിൽ താഴെ പ്രായമുള്ള എല്ലാ കുഞ്ഞുങ്ങളെയും നമുക്ക് വധിക്കാം. നമ്മെ തടുക്കാനാരുണ്ട്? ദേവൻമാർ ഭീരുക്കളാണ്. അവർക്ക് അങ്ങയെ ഭയവുമാണ്. ത്രിമൂർത്തികൾ പോലും അങ്ങേയ്ക്കു മുൻപിൽ നിൽക്കുകയില്ല. വിഷ്ണു ഏകനായി ഭക്തൻമാരുടെ ഹൃദയത്തിലെ രഹസ്യ അറകളിലാണ് വസിക്കുന്നത്. പരമശിവൻ വനത്തിൽ. ബ്രഹ്മാവ് തപസ്സിലുമാണ്. നാം ആലോചിച്ചു സമയം കളയരുത്. കാരണം ശത്രുവിന് ബലം വർദ്ധിക്കുന്തോറും അവനെ നേരിടാൻ ബുദ്ധിമുട്ടേറും. തുടക്കത്തിലേ ചികിത്സിക്കാത്ത രോഗം പോലെയാണത്. അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ചീത്ത സ്വഭാവം വേരുറക്കും മുൻപ് ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ നിലയ്ക്കു നിർത്താത്തതു പോലെയാണത്. കാരണം അടിയുറച്ചു പോയ ദു:സ്വഭാവത്തെ നിയന്ത്രിക്കുക ദുഷ്ക്കരമത്രെ. വിഷ്ണുവാണ് ദേവൻമാരുടെ പ്രധാന ആശ്രയം. സനാതനധർമ്മം പുലരുന്നയിടത്താണ് വിഷ്ണു. സനാതനധർമ്മത്തിൻെറ ഇരിപ്പിടം ബ്രാഹ്മണരിലും മഹാത്മാക്കളിലുമായതിനാൽ അവരേയും നമുക്ക് വധിച്ചുകളയാം. മഹാത്മാക്കളെ ദ്രോഹിക്കാൻ അവർ തിരുമാനിക്കുകയും അങ്ങിനെ അവരുടെ പുണ്യം കുറഞ്ഞു വരികയും ചെയ്തു.

കാലേന സ്നാനശൗചാഭ്യാം സംസ്കാരൈസ്തപസേജ്യയാ
ശുദ്ധ്യന്തി ദാനൈ: സന്തുഷ്ട്യാ ദ്രവ്യാണ്യാത്മാത്മാƒƒവിദ്യയാ **(10-5-4)**
അഹോ തേ ദേവകീപുത്രാ: കംസേന ബഹവോ ഹതാ:
ഏകാവശിഷ്ടാവരജാ കന്യാ സാപി ദിവം ഗതാ **(10-5-29)**
നൂനം ഹ്യദൃഷ്ടനിഷ്ഠോƒയമദൃഷ്ട പരമോ ജന:
അദൃഷ്ടമാത്മനസ്തത്ത്വം യോ വേദ ന സ മുഹ്യതി **(10-5-30)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
തനിക്കൊരു മകൻ പിറന്നിരിക്കുന്നതിൻെറ സന്തോഷം നന്ദഗോപൻ തൻെറ ബന്ധുമിത്രാദികളുമായി പങ്കുവച്ചു. പുരോഹിതൻമാരുടെ സഹായത്തോടെ മകൻെറ ജൻമകർമ്മങ്ങളെല്ലാം നിർവ്വഹിച്ചു. ആ സമയത്ത് ബഹുമാന്യരായവർക്കും ബ്രാഹ്മണർക്കും ധാരാളം സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി. ദ്രവ്യങ്ങൾ കാലക്രമം കൊണ്ടും കുളി ശുദ്ധീകരണം ധർമ്മയാഗങ്ങൾ തപശ്ചര്യകൾ എന്നിവ കൊണ്ടും സമ്മാനങ്ങൾ സംതൃപ്തികൊണ്ടും പരിശുദ്ധമാവുന്നു. എന്നാൽ ആത്മശുദ്ധിയുണ്ടാവാൻ ആത്മജ്ഞാനം കൂടിയേ കഴിയൂ. നാടുമുഴുവൻ സന്തോഷത്തിലാണ്ടു. എങ്ങും ഉത്സവചായ പരന്നു. ഗോപൻമാരും ഗോപികമാരും പുതുവസ്ത്രങ്ങളണിഞ്ഞ് അലങ്കാരങ്ങളോടെ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലെ ഉല്ലാസം പ്രകടമാക്കി. എല്ലാ വീട്ടിലും അവിടുത്തെ ഓരോ പുരുഷനും സ്ത്രീക്കും കുട്ടിക്കും തങ്ങളുടെ ഏറ്റവും വലിയ ആഗ്രഹം സാധിച്ചതു പോലെയായിരുന്നു ആ നാട്ടിലെ ജനങ്ങളുടെ ഭാവം. എല്ലാവരും പരസ്പരം സുവിശേഷം അറിയിച്ചു. എല്ലാവരും തങ്ങളുടെ ഗോത്രത്തലവനായ നന്ദൻെറ വീട്ടിലേക്ക് ചെന്നു. അവർ ഒറ്റയ്ക്കും കൂട്ടായും ശിശുവിനു വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചു. സ്ത്രീകൾ പ്രാർത്ഥനകളിൽ ഏർപ്പെട്ടപ്പോൾ പുരുഷൻമാർ പലവിധ കളികളിലും തമാശകളിലും ഏർപ്പെട്ടു. തൈരും വെണ്ണയും പരസ്പരം വാരിത്തേച്ച് ചിലർ അവയിൽത്തെറ്റി മറിഞ്ഞ് വീണു. വസുദേവൻെറ ഭാര്യയായ രോഹിണി നന്ദനാൽ ബഹുമാനിതയായി അവിടെയെല്ലാം ഓടി നടന്നു. വൃന്ദാവനത്തിൽ മഹാലക്ഷ്മി ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയായി വിരാജിച്ചു. ഭഗവാൻ സ്വയം അവിടെ അവതരിച്ചുവല്ലോ.

കംസനുള്ള കരമടയ്ക്കാൻ നന്ദന് മഥുരക്ക് പോകണമായിരുന്നു. മകൻെറ സുരക്ഷയെപ്പറ്റി ഓർത്ത് നന്ദൻ വ്യാകുലനായിരുന്നു. നാട്ടുകാരേയും നാടിനേയും പരിപാലിക്കാൻ മറ്റു ഗോപൻമാരെ ഏൽപ്പിച്ച് ഹൃദയ ഭാരത്തോടെ നന്ദൻ യാത്രയായി. നന്ദൻെറ മഥുരായാത്രയെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞ വസുദേവൻ നന്ദൻെറ ഔദ്യോഗിക കർമ്മങ്ങൾക്ക് ശേഷം അദ്ദേഹത്തെ സന്ദർശിച്ചു. പരസ്പരം ആലിംഗനം ചെയ്ത് ഉപചാരം കൈമാറിയ ശേഷം വസുദേവൻ നന്ദനോട് ചോദിച്ചു. "അങ്ങേക്ക് ഒരു പുത്രനുണ്ടായ വാർത്ത കേട്ട് ഞാൻ വളരെയധികം സന്തോഷിക്കുന്നു. ഗോകുലത്തിലെ ജനങ്ങൾക്ക് ഐശ്വര്യമാണെന്നും അവർ സന്തുഷ്ടരുമാണെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഗോക്കൾ ആരോഗ്യമുള്ളവയാണെന്നും അവയ്ക്ക് ഇഷ്ടംപോലെ ആഹാരനീഹാരാദികൾ ഉണ്ടെന്നും ഞാൻ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. എൻെറ മകൻ അങ്ങയുടെ വീട്ടിൽ സുഖമായി കഴിയുന്നുവല്ലോ? വിജ്ഞാനികൾ പറയുന്നത് ധർമ്മം ഐശ്വര്യം സന്തോഷം ഇവ ശരിയായി ആസ്വദിക്കണമെങ്കിൽ അവ തങ്ങളുടെ സ്നേഹിതരുമായി പങ്കുവെക്കണമെന്നാണ്. എന്നാൽ ദു:ഖം അങ്ങിനെ പങ്കിടാനുള്ളതല്ല. അതിനാൽ ബന്ധുമിത്രാദികളും സുഖസന്തോഷങ്ങളും വളരെ പ്രധാനമത്രെ." ഇതിനു മറുപടിയെന്നോണം നന്ദൻ പറഞ്ഞു. "അങ്ങയുടെ മക്കളെ പലരേയും കംസൻ വധിച്ചു എന്നെനിക്കറിയാം. അങ്ങയുടെ മകളേയും കംസൻ കൊണ്ടുപോയി. എന്നാൽ ഇതെല്ലാം അദൃഷ്ടമായതും മുജ്ജൻമകർമ്മഫലഹേതുവുമത്രെ. ഇതറിയുന്നവൻ ദു:ഖിക്കുന്നില്ല."

വസുദേവൻ നന്ദനെ വൃന്ദാവനത്തിലേക്ക് പെട്ടെന്നുതന്നെ തിരിച്ചു പോവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. വൃന്ദാവനത്തിലേതോ ആപത്തു വരാൻ പോവുന്നതിൻെറ ഒരു സൂചന വസുദേവന് തോന്നിയിരുന്നു. നന്ദൻ മഥുര വിട്ട് അതിവേഗം ഗോകുലത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു.

അദൃഷ്ടം എന്നതിന് പൂർവ്വ കർമ്മഫലം എന്നാണിവിടെ അർത്ഥം. കർമ്മം വിധി ഭാഗ്യം എന്നും പറയാം. കാണപ്പെടാത്തത് എന്നാണ് അക്ഷരാർത്ഥം.

న യത്ര ശ്രവണാദീനി രക്ഷോഘ്നാനി സ്വകർമ്മസു
കുർവന്തി സാത്വതാം ഭർത്തുര്യാതുധാന്യശ്ച തത്ര ഹി (10-6-3)
പൂതനാ ലോക ബാലഘ്നീ രാക്ഷസീ രുധിരാശനാ
ജിഘാംസയാ പി ഹരയേ സ്തനം ദത്ത്വാഽഽപസദ്ഗതിം (10-6-35)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഇതേ സമയത്ത് കംസന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ച് പൂതന എന്ന രാക്ഷസി വൃന്ദാവനത്തിൽ ചെന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള രാക്ഷസികളും ദുരാത്മാക്കളും പ്രവേശിക്കുന്നത് ഭഗവൽകഥകളും മഹിമകളും പാടാത്ത ഗൃഹങ്ങളിലാണ്. ഗാർഹികധർമ്മങ്ങൾ വഴിയാംവണ്ണം ചെയ്യുന്നിടത്തായാലും ഭഗവൽകീർത്തനമുരിയാടാത്ത ഇടങ്ങളിൽ അവർ ചെന്നുകയറുന്നു. പൂതന തന്ത്രപൂർവ്വം അതിസുന്ദരിയായ യുവതിയുടെ രൂപത്തിലാണ് വൃന്ദാവനത്തിൽ ചെന്നത്. മഹാലക്ഷ്മിയെ വെല്ലുന്ന സൗന്ദര്യം. കുഞ്ഞുങ്ങളെ കൊന്നൊടുക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ കംസസൈന്യത്തിൽപ്പെട്ടവളാണ് പൂതന. പതുക്കെപ്പതുക്കെ പൂതന നന്ദഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. എന്നിട്ട് കൃഷ്ണനെ എടുത്തു. യശോദയും രോഹിണിയും നിസ്സഹായരായി നോക്കിനിൽക്കെത്തന്നെ. അവരും യുവതിയുടെ സൗന്ദര്യത്തിൽ ആകൃഷ്ടരായിരുന്നു. പൂതന കുഞ്ഞിനെ മടിയിലിരുത്തി സ്നേഹപൂർവ്വം മുലയൂട്ടാൻ തുടങ്ങി. അവളുടെ മുലക്കണ്ണുകളിൽ വിഷം പുരട്ടിയിരുന്നു.

ദിവ്യശിശു അവളുടെ മുലയിൽ നിന്നും ആവേശത്തോടെ വിഷപ്പാൽ മുഴുവനും കുടിച്ചു തീർത്തു. അതു കുഞ്ഞിനെ തീരെ ബാധിച്ചില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല അവളുടെ പ്രാണരസം തന്നേയും കൃഷ്ണൻ വലിച്ചു കളഞ്ഞു. പ്രാണവേദനയോടെ അവൾ കുതറിമാറാൻ ശ്രമിച്ചെങ്കിലും കൃഷ്ണൻ പിടി വിട്ടില്ല. ഞെളിപിരികൊണ്ട് ആകാശത്തേക്കുയർന്ന് പൂതന തൽസ്വരൂപം കാട്ടി. മരങ്ങളെ തകർത്ത് അവളുടെ ഭീമാകാരം താഴെ വീണു. ബീഭത്സവും ഭയാനകവുമായിരുന്നു ആ ദൃശ്യം.

വൃന്ദാവനത്തിലെ ഗോപാലൻമാർ പേടിച്ചു വിറച്ചുവെങ്കിലും അവസാനം സന്തോഷിച്ചു. തങ്ങളുടെ ഭാഗ്യാതിരേകം കൊണ്ടാണ് കൊച്ചുകൃഷ്ണൻ വലിയൊരാപത്തിൽ നിന്നും വൃന്ദാവനത്തെ രക്ഷിച്ചതെന്നവർ വിശ്വസിച്ചു. എന്നിട്ടവർ എല്ലാവിധത്തിലുള്ള മന്ത്രതന്ത്രങ്ങളും ചെയ്ത് കുഞ്ഞിനെ ബാധിക്കാനിടയുള്ള ഭൂതപ്രേതാദികളെ ഒഴിവാക്കി. ഭഗവൽനാമമുരുവിട്ടുകൊണ്ട് കൃഷ്ണന്റെ ദേഹത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ തൊട്ട് ആ ദിവ്യശരീരത്തിൽ പ്രേതബാധകളുണ്ടാകാതിരിക്കാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു. യശോദ കൃഷ്ണനെ മുലയൂട്ടി ഉറക്കി. ഈ സമയത്ത് നന്ദഗോപാലൻ മഥുരയിൽ നിന്നും മടങ്ങിയെത്തി. വസുദേവൻ മുൻകൂട്ടിക്കണ്ട ആപത്ത് ഇതാണെന്നറിഞ്ഞ് ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. അതീന്ദ്രിയദൃഷ്ടി തന്നെയത്. നന്ദൻ കൃഷ്ണനെ ആശ്ലേഷിച്ചു.

വൃന്ദാവനവാസികൾ പൂതനയുടെ ജഡം സംസ്കരിച്ചു. ചിതയിൽ നിന്നപ്പോൾ സ്വർഗ്ഗീയസുഗന്ധമുയർന്നു. ഭഗവാൻ മുലകുടിച്ചപ്പോൾ അവളുടെ പാപങ്ങളെല്ലാം പോയിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ അമ്മയുടെ സ്ഥാനവും അവൾക്ക് ലഭിച്ചു. ഈ രാക്ഷസിഷ കുഞ്ഞുങ്ങളെ കൊല്ലുന്നവളായിട്ടുകൂടി കൃഷ്ണന് മുലയൂട്ടിയെന്ന കാരണം കൊണ്ടു മാത്രം പരമപദം ആർജ്ജിച്ചു. ദുരുദ്ദേശത്തോടെയാണെങ്കിലും ഭഗവാനെ പ്രേമിച്ചവർക്കുള്ള പ്രതിഫലം ഇതാണെങ്കിൽ ഭഗവാനെ നിർമ്മലഭക്തിയാൽ ഹൃദയം നിറച്ചുവച്ചു പ്രേമിക്കുന്നവർക്കുള്ള സമ്മാനം എന്തായിരിക്കും?

പൂതനാ മോക്ഷത്തിന്റെ കഥ കേൾക്കുന്നവർക്ക് പരമ ഭക്തിയുണ്ടാവുന്നതാണ്.

പീതപ്രായസ്യ ജനനീ സാ തസ്യ രുചിരസ്മിതം
മുഖം ലാലയതീ രാജൻ ജൃംഭതോ ദദൃശേ ഇദം **(10-7-35)**
ഖം രോ ദസീ ജ്യോതിരനീകമാശാ: സൂര്യേന്ദു വഹ്നിശ്വസനാം ബുധീംശ്ച
ദ്വീപാൻ നഗാം സ്തദ്ദുഹിതൃർവ്വനാനി ഭൂതാനി യാനി സ്ഥിരജംഗമാനി **(10-7-36)**
സാ വീക്ഷ്യ വിശ്വം സഹസാ രാജൻ സംജാതവേപഥു
സമ്മീല്യ മൃഗശാബാക്ഷീ നേത്രേ ആസീത് സുവിസ്മിതാ **(10-7-37)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണൻ കമിഴാൻ തുടങ്ങിയത് വൃന്ദാവനവാസികൾക്കെല്ലാം ആനന്ദത്തിൻെറ അവസരമായി. കാരണം കൃഷ്ണനെ വൃന്ദാവനത്തിലെ വീടുകളിലെല്ലാം സ്വന്തം കുട്ടിയായി കരുതിപ്പോന്നു. അവൻെറ ജീവിതത്തിലെ ഓരോ സംഭവങ്ങളും എല്ലാ വീടുകളിലും ആഘോഷാവസരമായി. ഉത്സവസമയത്ത് യശോദ കൃഷ്ണനെ ഒരു കാളവണ്ടിയുടെ അടിയിൽ കിടത്തി മറ്റു സ്ത്രീകളോട് വർത്തമാനം പറഞ്ഞിരുന്നു. വണ്ടിയിൽ നിറയെ പാലും മറ്റും വച്ചിരുന്നു. ബഹളത്തിൽ കുഞ്ഞിൻെറ കരച്ചിൽ അമ്മ കേട്ടുമില്ല. കൃഷ്ണൻ തൻെറ പിഞ്ചു പാദങ്ങൾകൊണ്ട് വണ്ടിയിൽ ചവിട്ടിയപ്പോൾ വണ്ടി തകിടംമറിഞ്ഞ് പാലും മറ്റു സാധനങ്ങളും അവിടെ ചിതറിപ്പോയി. അമ്മയും മറ്റുള്ളവരും ഓടിയെത്തി ശിശുവിനൊന്നും സംഭവിച്ചില്ലെന്നറിഞ്ഞ് സമാധാനിച്ചു. ഗോപാലർ ഗ്രാമത്തിലെ മുതിർന്നവരോട് കൊച്ചുകൃഷ്ണനാണ് വണ്ടി മറിച്ചതെന്ന് പറഞ്ഞു. അവരത് വിശ്വസിക്കാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല. അവർ ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ട് പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തിച്ചു. അവർക്കതിൽ ഉറച്ച വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദുരാത്മാവ് വണ്ടിയിൽ പ്രവേശിച്ചുവെന്നും അതിൻെറ ശരീരമില്ലാത്ത ഗതിയിൽനിന്നും കൃഷ്ണൻെറ പാദസ്പർശംകൊണ്ട് അതിനു മോക്ഷം ലഭിച്ചുവെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മറ്റൊരു ദിവസം യശോദ മകനെ മടിയിലിരുത്തി കളിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. പെട്ടെന്ന് മകന് ഭാരം വർദ്ധിച്ചു. മഹാമേരുവിൻെറ ഭാരമുണ്ടവന് എന്നമ്മക്ക് തോന്നി. ഇതിനെപ്പറ്റിയാലോചിച്ച് വിസ്മയം പൂണ്ടു ആ അമ്മ. ആപത്തൊന്നും വരല്ലേ എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ദിവസം ഗ്രാമം മുഴുവൻ ചുഴലികൊടുങ്കാറ്റിനടിപ്പെട്ടു. പരസ്പരം കാണാൻ വയ്യാത്തത്ര പൊടിപടലം. ദിവ്യശിശുവിനെ കാണാൻ കഴിയാതെ യശോദ വിഷമിച്ചു. തലചുറ്റി വീണു. കംസൻെറ ഒരു രാക്ഷസപ്പടയാളി ചുഴലിയായി വന്ന് കുട്ടിയെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി. എന്നാൽ കുഞ്ഞ് ക്രമേണ ഭാരം വർദ്ധിച്ച് രാക്ഷസന് പൊക്കാൻ വയ്യാത്തത്രയായി. എന്നാൽ അവന് കൃഷ്ണൻെറ പിടിയിൽ നിന്ന് വിടുതൽ കിട്ടി രക്ഷപ്പെടാനും കഴിഞ്ഞില്ല. കൃഷ്ണൻ അവൻെറ കഴുത്തിൽ പിടികൂടിയിരുന്നു. അവസാനം അവനും സ്വരൂപത്തിൽ നിലത്തു കുഴഞ്ഞു വീണു മരിച്ചു. കൃഷ്ണൻ അവൻെറ നെഞ്ചത്തിരുന്നു കളിച്ചു. ചുഴലിയൊതുങ്ങി ശാന്തമായപ്പോൾ വലിയൊരു രാക്ഷസൻെറ നെഞ്ചിൽ കയറി കളിക്കുന്ന കൃഷ്ണനെയാണ് വൃന്ദാവനവാസികൾ കണ്ടത്. കുട്ടി അത്ഭുതകരമാംവണ്ണം രക്ഷപ്പെട്ടതു കണ്ട് അവർ ആഹ്ലാദിച്ചു.

ഒരു ദിവസം യശോദ മകനെ മുലയൂട്ടുമ്പോൾ അവൻെറ വായ് തുടച്ചു കൊടുത്തു. കൃഷ്ണൻ കോട്ടുവായിടുമ്പോൾ അവൻെറ വായിൽ വിശ്വം മുഴുവൻ: ആകാശം നക്ഷത്രങ്ങൾ സൂര്യചന്ദ്രൻമാർ ജീവികൾ എല്ലാം അവർ ദർശിച്ചു. ആ ദൃശ്യത്തിൽ യശോദ ആശ്ചര്യചകിതയായി. അൽപ്പം ഭയവും ആശങ്കയും ആ അമ്മയ്ക്കുണ്ടായി.

ബഹൂനി സന്തി നാമാനി രൂപാണി ച സുതസ്യ തേ
ഗുണകർമ്മാനുരൂപാണി താന്യഹം വേദ നോ ജനാ: **(10–8–15)**
വത്സാൻ മുഞ്ചൻ ക്വചിദസമയേ ക്രോശസംജാതഹാസ:
സ്തേയം സ്വാദ്വത്ത്യഥ ദധി പയ: കൽപ്പിതൈ: സ്തേയയോഗൈ:
മർക്കാൻ ഭോക്ഷ്യൻ വിഭജതി സ ചേന്നാത്തി ഭാണ്ഡം ഭിനത്തി
ദ്രവ്യാലാഭേ സഗൃഹകുപിതോ യാത്യുപക്രോശ്യ തോകാൻ **(10–8–29)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കുട്ടിക്കു പേരിടാനുള്ള സമയമായി. കുല ജ്യോതിഷിയായ ഗർഗനോട് യശോദയുടെയും രോഹിണിയുടെയും പുത്രൻമാർക്ക് പേരിടുന്ന ചടങ്ങ് നടത്തിക്കൊടുക്കാൻ നന്ദൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. എന്നാൽ ഗർഗൻ തൻെറ ആശങ്ക പ്രകടിപ്പിച്ചു. "കംസൻ ഈ ചടങ്ങിനെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞാൽ യശോദയുടെ കുഞ്ഞ് ദേവകീപുത്രനാണെന്ന് സംശയിച്ച് ഉപദ്രവിക്കാനൊരുങ്ങിയേക്കും. അതുകൊണ്ട് പരമരഹസ്യമായി ഒരു പശുത്തൊഴുത്തിൽ വച്ചാണ് നാമകരണം നടത്താം. ഗർഗൻ പറഞ്ഞു: ഈ മകൻ പലേ ജൻമങ്ങളും എടുത്തിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ വെളുത്തവനായും ചുവന്നും മഞ്ഞനിറത്തിലുമുള്ള രൂപങ്ങൾ അവൻ ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ അവൻ കൃഷ്ണൻ എന്നറിയപ്പെടും. ശ്യാമനിറമാണല്ലോ അവൻേറത്. കാലാകാലങ്ങളിലെ ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഇവന് പലേ നാമരൂപങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വസുദേവപുത്രനായതു കൊണ്ട് വാസുദേവൻ എന്നും ഇവനറിയപ്പെടും. ഇവൻ ഭഗവാൻ നാരായണന് തുല്യനത്രെ. ഇവനെ സ്നേഹിക്കുന്നവർക്കും ഇവനിൽ ഭക്തിയുള്ളവർക്കും ശത്രുക്കളിൽ നിന്ന് ദ്രോഹമുണ്ടാവുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് അവനെ നല്ല പോലെ പരിരക്ഷിക്കുക". മറ്റേ കുട്ടി ബലൻ എന്നും രാമൻ എന്നും അറിയപ്പെട്ടു. രണ്ടു ബാലൻമാരും വളരെ വേഗം വളർന്നു. മുട്ടിലിഴയാൻ തുടങ്ങി കാൽത്തളമണികളിലെ മധുരശബ്ദങ്ങളാൽ അവിടം മുഖരിതമായി. അവരുടെ ശരീരം മിക്കവാറും പൊടിയും ചെളിയും പുരണ്ടിരുന്നു. അത് അവരുടെ ഭംഗി വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. വൃന്ദാവനത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ കണ്ണിലുണ്ണികളായി അവർ. ആ കുട്ടികൾ കുസൃതിത്തരങ്ങൾ കാട്ടി എപ്പോഴും വിശ്രമരഹിതമായി അവരുടെ അമ്മമാർക്ക് ആശങ്കയും ഭയവും നൽകി. താമമസമെന്യേ അവർ നടക്കാനും തുടങ്ങി.

ഒരിക്കൽ ഗോപികമാർ യശോദയോട് പരാതിപ്പെട്ടു. "ചിലപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ മകൻ പാലു കറക്കുന്ന സമയത്തിനു മുൻപേ പശുക്കുട്ടിയെ അഴിച്ചു വിടുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വീടുകളിൽ നിന്ന് വെണ്ണയും പാലും മോഷ്ടിക്കുന്നു. എന്നിട്ട് അവനത് കുരങ്ങൻമാർക്കു പോലും നൽകുന്നു. വീട്ടിൽ ഒന്നും തിന്നാൻ കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്ന കുട്ടികളെ നുള്ളി നോവിച്ച് കരയിപ്പിക്കുന്നു. അവനിൽനിന്ന് ഒന്നും ഒളിച്ചുവയ്ക്കാൻ വയ്യ. കാരണം അവൻ സ്വപ്രഭകൊണ്ട് മുറിയാകെ പ്രകാശിപ്പിച്ച് കലങ്ങളിൽ എന്താണുള്ളതെന്ന് നോക്കാതെ തന്നെ മനസ്സിലാക്കുന്നു. ഇതെല്ലാംകഴിഞ്ഞ് ഒന്നുമറിയാത്തപോലെ അവൻ നിങ്ങളുടെ അടുത്തു വരുന്നു." മറ്റൊരവസരത്തിൽ അവർ പരാതിപ്പെട്ടു. "നിങ്ങളുടെ മകൻ മണ്ണു തിന്നു." യശോദ കൃഷ്ണനെ ദേഷ്യപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: ഞാൻ മണ്ണു തിന്നിട്ടില്ലമ്മേ. എന്നിട്ട് വായും തുറന്നുകാട്ടി. കൃഷ്ണൻെറ വായിൽ യശോദ ഈ വിശ്വത്തെ മുഴുവൻ ദർശിച്ചു. വൃന്ദാവനവും താനും എല്ലാം അതിൽ തെളിഞ്ഞുകാണാം. ആശ്ചര്യചകിതയായി അവർ സ്വയം സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇത് മായയോ സത്യമോ? സത്യമെന്തെന്ന് ഈശ്വരനറിയാം. ഞാൻ ആ ഭഗവാനിൽ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ മായാശക്തിയാലാണല്ലോ ഞാൻ നന്ദഗോപരുടെ ഭാര്യ യശോദയാണെന്നും ഇവനെൻെറ മകനാണെന്നും കരുതുന്നത്. കൃഷ്ണൻ അമ്മയ്ക്കു മുകളിൽ മായാപടം വീണ്ടുമിട്ടു. യശോദ മകനെ കുസൃതിക്കുടുക്കയായ കൃഷ്ണൻ എന്നു തന്നെ കരുതുകയും ചെയ്തു.

പരീക്ഷിത്തേ ബ്രഹ്മാവ് ദേവൻമാരോട് വൃന്ദാവനത്തിൽ ജനിക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചല്ലോ. അപ്പോൾ ദ്രോണരും ഭാര്യ ധാരയും ഈ ജൻമത്തിൽ ഭഗവാനിൽ അതീവഭക്തിയുണ്ടാവാനായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അവർ നന്ദനും യശോദയുമായി ജനിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെ ഭഗവാനെ സ്വന്തം പുത്രനായി സ്നേഹിക്കാനുള്ള പരമഭാഗ്യം ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

സ്വമാതു: സ്വിന്നഗാത്രായാ വിസ്രസ്തകബരസ്രജ:
ദൃഷ്ട്വാ പരിശ്രമം കൃഷ്ണ: കൃപയാffസീത് സ്വബന്ധനേ **(10-8-18)**
ഏവം സം ദർശിതാ ഹ്യംഗ ഹരിണാ ഭൃത്യവശ്യതാ
സ്വവശേനാപി കൃഷ്ണേന യസ്യേദം സേശ്വരം വശേ **(10-8-19)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു ദിവസം യശോദ തൈരുകടഞ്ഞ് വെണ്ണയുണ്ടാക്കുന്ന തിരക്കിലായിരുന്നു. അടുപ്പിൽ പാലു തിളയ്ക്കുന്നു. തന്റെ മനസ്സ് ഉണ്ണിക്കണ്ണന്റെ ബാലലീലകളെപ്പറ്റിയോർത്തു രസിച്ച് അതിൽ മുഴുവൻ ലീനയായി അവർ ഇരുന്നു. അപ്പോൾ മുലകുടിക്കാനായി കൃഷ്ണൻ അവിടെ വന്നു. കൃഷ്ണൻ മുലകുടിക്കുന്ന സമയത്ത് അടുപ്പിൽ പാൽ തിളച്ചു തൂവാൻ തുടങ്ങി. ഉടനേ കണ്ണനെ നിലത്തിരുത്തി പാലു കളയാതെ സൂക്ഷിക്കാൻ അടുപ്പിനടുത്തേക്കോടി. വലിയ ദേഷ്യത്തോടെ കൃഷ്ണൻ തൈര് കുടം പൊട്ടിച്ച് മുറി വിട്ടു പോയി.

യശോദ തിരിഞ്ഞു നോക്കുമ്പോൾ ഉടഞ്ഞ പാത്രവും തൂവിപ്പോയ തൈരും കണ്ടു. കൃഷ്ണനെ അവിടെ കണ്ടതുമില്ല. അവൻ അടുത്ത മുറിയിൽ വെണ്ണ സൂക്ഷിച്ചു വച്ചിരിക്കുന്നയിടത്തായിരുന്നു. അവിടെ ഒരു ഉരൽ മറിച്ചിട്ട് അതിന് മുകളിൽ കയറി നിന്ന് ഉറിയിൽ നിന്ന് വെണ്ണയെടുത്ത് അടുത്തു നിൽക്കുന്ന ഒരു കുരങ്ങന് കൊടുക്കുന്നു. യശോദ ഒരു വടിയുമെടുത്ത് കൃഷ്ണനെ സമീപിച്ചു. വലിയ ഭയം അഭിനയിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ഉരലിൽ നിന്നു ചാടിയിറങ്ങിയോടി. അമ്മ വടിയുമായി പിറകേയും.

യശോദ ഉണ്ണികൃഷ്ണനെ പിടികൂടിയ രംഗം വർണ്ണനാതീതമായ ഭംഗിയുള്ളതത്രെ. യോഗിവര്യൻമാർക്കുകൂടി ഏകാഗ്രചിത്തത്തിൽ കാണാൻ കഴിയാത്ത ദൃശ്യമത്രെ അത്. കിട്ടാൻ പോകുന്ന ശിക്ഷയെ ഭയന്നിട്ടെന്ന പോലെ കൃഷ്ണൻ ഉറക്കെ കരഞ്ഞു. കണ്ണു തിരുമ്മി നേത്രാഞ്ജനം മുഴുവൻ മുഖത്ത് കണ്ണീരുമായി കലങ്ങിയൊലിച്ചിറങ്ങി. യശോദ വടി വലിച്ചെറിഞ്ഞു. ഒരു മരഉരലിൽ കൃഷ്ണനെ കെട്ടിയിടാൻ ഒരു കഷണം കയറന്വേഷിച്ചു കണ്ടു പിടിച്ചു. കയറിന്റെ ഒരറ്റം ഉരലിനുചുറ്റും കെട്ടി മറ്റേയറ്റം കൃഷ്ണന്റെ അരയിലും ചുറ്റാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ കയറിനു നീളം പോരാ. അവർ കുറച്ചുകൂടി കയറെടുത്ത് വീണ്ടും കെട്ടാനൊരുങ്ങി. അപ്പോഴും നീളത്തിൽ ഒരൽപ്പം കുറവ്. അങ്ങിനെ പലവുരു യശോദ കയർ കൊണ്ടുവന്നു. അവർ അമ്പരപ്പോടെ തളർന്ന് വിസ്മയചകിതയായി നിന്നു.

കൃഷ്ണൻ ഇതു കണ്ട് പെട്ടെന്ന് അമ്മയ്ക്ക് സ്വയം കെട്ടാൻ നിന്നു കൊടുത്തു. അങ്ങിനെ സ്നേഹപാശം കൊണ്ട് തന്നെ ബന്ധിക്കാമെന്ന് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. സർവ്വാന്തര്യാമിയും അനന്തനുമാകയാൽ മനസ്സിനും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും അപ്രാപ്യനാണല്ലോ അവിടുന്ന്. അങ്ങിനെയുള്ള കൃപാകടാക്ഷം ദേവൻമാർക്കുപോലും ലഭ്യമല്ല തന്നെ. ശരീരാഭിമാനമുള്ളവർക്കാർക്കും ഭഗവാനെ പ്രാപിക്കുക സാദ്ധ്യമല്ല. ജ്ഞാനികൾക്കും അങ്ങിനെ തന്നെ. അവിടുത്തെ പ്രാപിക്കാൻ ഹൃദയം നിറഞ്ഞ ഭഗവൽപ്രേമം കൊണ്ടു മാത്രമേ സാധിക്കൂ.

നഹ്യന്യോ ജൂഷതോ ജോഷ്യാൻ ബുദ്ധിഭ്രംശോ രജോഗുണ:
ശ്രീമദാദാഭിജാത്യാദിര്യത്ര സ്ത്രീ ദ്യൂതമാസവ: **(10-10-8)**
ഹന്യന്തേ പശവോ യത്ര നിർദ്ദയൈരജിതാത്മഭി:
മന്യ മാനൈരിമം ദേഹമജരാമൃത്യം നശ്വരം **(10-10-9)**
ആസത: ശ്രീമദാന്ധസ്യ ദാരിദ്ര്യം പരമഞ്ജനം
ആത്മൗപമ്യേന ഭൂതാനി ദരിദ്ര: പരമീക്ഷതേ **(10-10-13)**
വാണീഗുണാനുകഥനേ ശ്രവണൌ കഥായാം
ഹസ്തൌ ച കർമ്മസു മനസ്തവ പാദയോർന്ന:
സ്മൃത്യാം ശിരസ്തവ നിവാസജഗത് പ്രണാമേ
ദൃഷ്ടി: സതാം ദർശനേ/സ്തു ഭവത്തനൂനാം **(10-10-38)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഉരൽ പിന്നിൽ കെട്ടി വലിച്ചു കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ രണ്ടു കുബേരപുത്രൻമാരെ മോചിപ്പിച്ചു. അവർ നാരദശാപം മൂലം രണ്ടു മരങ്ങളായി നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഈ രണ്ട് ഗന്ധർവ്വൻമാരും ആകാശനദിയിൽ അപ്സരസ്സുകളുമായി ജലക്രീഢ നടത്തുകയായിരുന്നു. എല്ലാവരും നഗ്നർ. നാരദൻ അതുവഴി വന്നപ്പോൾ അപ്സരസ്സുകൾ നാണം മറച്ചു. എന്നാൽ മദോൻമത്തരായിരുന്ന കുബേരപുത്രൻമാർ നാണം മറയ്ക്കാതെ നിന്നു. അവരുടെ പ്രതാപത്തിൽ അഹങ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു.

നാരദൻ ആലോചിച്ചു: സമ്പത്തിനെയും പാരമ്പര്യത്തിനെയും പറ്റിയുള്ള അഭിമാനം ബുദ്ധിഭ്രമമുണ്ടാക്കുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ളവർ എപ്പോഴും സ്ത്രീ മദ്യം ചൂതുകളി ഇവയുമായി ചേർന്നിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ അഹങ്കാരിയായവർ തൻെറ ശരീരം ജരാനരകൾക്കതീതമാണെന്ന ഭാവത്തിൽ മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള അഹങ്കാരം വച്ചു പുലർത്തുന്നതിലും വലിയ വങ്കത്തം എന്താണുള്ളത്? ഇങ്ങിനെ അഹങ്കാരത്തിൻെറ ആന്ധ്യം ബാധിച്ചവന് ദാരിദ്ര്യമാണ് നല്ലൊരു മറുമരുന്ന്. കാരണം പാവപ്പെട്ടവൻ മറ്റുള്ളവരെ അവൻെറതന്നെ ആത്മാവെന്ന് കരുതി മറ്റുള്ളവരുടെ ദു:ഖങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. പാവപ്പെട്ടവൻെറ തിക്താനുഭവജീവിതം തന്നെ ഒരു തപസ്സുപോലെ അവൻെറ കർമ്മാനുഭവങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു. മഹാത്മാക്കളുടെ സത്സംഗത്താൽ അവൻ ഭക്തി വളർത്തി ഭഗവാൻെറ താമരപ്പാദങ്ങൾ പൂകുന്നു. അങ്ങിനെ വിചാരിച്ച് കുബേരപുത്രൻമാരെ അവരുടെതന്നെ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കാനായി നാരദൻ അവരെ ശപിച്ചു. രണ്ടു മരങ്ങളായി ദേഹം മറയ്ക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലാത്ത ശരീരത്തോടെ അവരങ്ങിനെ ചേർന്നു നിന്നു. ആ അവസ്ഥയിലും ഭഗവൽചിന്ത അവർക്കുണ്ടാകുമെന്ന് നാരദൻ അനുഗ്രഹവും നൽകി. ഭഗവാൻ എപ്പോൾ അവർക്കരികിൽ വരുന്നുവോ അപ്പോൾ പാപമോചനം കിട്ടുമെന്നും അവരെ അറിയിച്ചു.

ഭഗവാൻ കൃഷ്ണന് ഇതറിയാമായിരുന്നു. ഭക്തനാരദൻെറ വാക്കുകൾ പാഴാവുക വയ്യ. ഉരലുമുരുട്ടി ഈ രണ്ടു മരങ്ങൾക്കിടയിലൂടെ കൃഷ്ണൻ നടന്നു. മുന്നോട്ടു നടന്നപ്പോൾ ഉരൽ മരങ്ങൾക്കിടയിൽ കുടുങ്ങി. ശക്തിയോടെ ഒന്നു വലിച്ചപ്പോൾ മരങ്ങൾ കടപുഴകി മറിഞ്ഞുവീണു. രണ്ടു തേജസ്വികൾ പുറത്തു വന്നു. അവർ ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു: കൃഷ്ണാ അവിടുന്ന് തന്നെ പരംപൊരുളും പുരുഷനും പ്രകൃതിയും എല്ലാം. അവിടുന്ന് സമ്പൂർണ്ണാവതാരമെടുത്ത് മനുഷ്യർക്ക് ഐശ്വര്യവും മുക്തിയും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. നാരദമുനിയുടെ കൃപയാലാണ് ഞങ്ങൾക്ക് അവിടുത്തെ ദർശനമുണ്ടായത്. ഞങ്ങളുടെ വാക്കുകളെല്ലാം അവിടുത്തെ മഹിമാകിർത്തനങ്ങളാകട്ടെ. ഞങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതെല്ലാം അവിടുത്തെ മഹിമകളാവട്ടെ. ഞങ്ങളുടെ മനസ്സ് അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിലുറച്ചിടട്ടെ. കൈകാലുകൾ അവിടത്തെ സേവിക്കാനാവട്ടെ. ഞങ്ങളുടെ തല എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളിലുമുള്ള അവിടുത്തെ സ്ഥാനത്തെ നമിക്കട്ടെ. ഞങ്ങൾ കാണുന്നതെല്ലാം. അവിടുത്തെ തന്നെ പ്രകടിതരൂപങ്ങളായ മഹാത്മാക്കളെ മാത്രമാവട്ടെ എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ച് കൃഷ്ണനെ വീണ്ടും വണങ്ങി അവർ അപ്രത്യക്ഷരായി.

ഇതി നന്ദാദയോ ഗോപാ: കൃഷ്ണരാമകഥാം മുദാ
കുർവ്വന്തോ രമമാണാശ്ച നാവിന്ദൻ ഭവവേദനാം (10-11-58)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
മരങ്ങൾ കടപുഴകിവീണ ശബ്ദം കേട്ട് ഗ്രാമവാസികൾ ഓടിക്കൂടി. കൃഷ്ണന്റെ കൊച്ചു കൂട്ടുകാർ എന്താണുണ്ടായതെന്ന് പറഞ്ഞു. ചിലർ വിശ്വസിച്ചു. ചിലർക്ക് അതത്ര വിശ്വാസ്യമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ എല്ലാവരും തന്നെ തുടർച്ചയായുണ്ടായ ദു:സംഭവങ്ങളിൽ ആശങ്കാകുലരായിരുന്നു. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ മനുഷ്യശിശുവിന്റെ എല്ലാ ചപലതകളും കാട്ടി വളർന്നു. കൂട്ടരുമൊത്തു കളിച്ചും വീട്ടിൽ ചിലതെല്ലാം ചെയ്തു അവൻ നടന്നു. നന്ദൻ വ്യാകുലനായിരുന്നു. പ്രേതബാധയുള്ളതെന്ന് തോന്നിയ ഗോകുലം വിട്ടുപോവാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. പൂതനയിൽ നിന്നും തൃണാവർത്തനിൽ നിന്നും മറിഞ്ഞു വീണ കാളവണ്ടിയിൽ നിന്നും കടപുഴകിയ മരങ്ങളിൽ നിന്നും കൃഷ്ണൻ അത്ഭുതകരമായി രക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇനിയും ആപത്തുകൾക്കവസരം കൊടുക്കാനവർ തയ്യാറായില്ല. എല്ലാ ഗ്രാമവാസികളും നന്ദന്റെ തീരുമാനത്തെ അംഗീകരിച്ചു. അവർ വൃന്ദാവനമെന്നറിയപ്പെടുന്ന ഒരു ചെറിയ വനപ്രദേശത്തേക്ക് താമസം മാറ്റി. വൃന്ദാവനവും ഗോവർദ്ധനപർവ്വതവും പഞ്ചാരമണൽതിട്ടയുള്ള യമുനാ നദിയും കൃഷ്ണന് പ്രിയങ്കരങ്ങളായി.

കൃഷ്ണനും ജ്യേഷ്ഠൻ ബലരാമനും ബാലൻമാരായി വളർന്നു. അവർക്ക് പശുക്കളെ മേക്കാൻ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. അവർ പശുക്കളെ പുൽത്തകിടികളിലേക്ക് നയിച്ച് ദിവസം മുഴുവനും അവരെ മേയാൻ വിട്ട് വൈകുന്നേരം ഗ്രാമത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വന്നു. ഒരു ദിവസം പശുക്കൾ പുല്ലുതിന്നുമ്പോൾ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു വിചിത്രനായ പശുക്കുട്ടിയെ കൃഷ്ണൻ കണ്ടു. വൽസാസുരൻ എന്ന രാക്ഷസനായിരുന്നു അത്. ശാന്തനായി അവന്റെ പിറകിൽചെന്ന് പിൻകാലുകൾ തൂക്കിയെടുത്ത് അടുത്തുള്ള മരത്തിലേക്ക് കൃഷ്ണൻ ആഞ്ഞടിച്ചു. രക്ഷസന്റെ ജീവൻ പോയതോടെ അവന്റെ പശുവേഷവും പോയി. ഭീകരനായ രാക്ഷസരൂപത്തിൽ അവൻ ചത്തു മലച്ചു വീണു. മറ്റു ഗോപാലൻമാർ കൃഷ്ണന്റെ മിടുക്കിനെ കൈകൊട്ടി അഭിനന്ദിച്ചു.

മറ്റൊരവസരത്തിൽ ഈ വിശ്വരക്ഷകർ ബലരാമനും കൃഷ്ണനും അവരുടെ ഗോപാലധർമ്മത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്നു. പശുക്കളുടെ ദാഹം തീർക്കാൻ അവരെ നദീ തീരത്തു കൊണ്ടുപോയി. അപ്പോൾ അവിടെ കൃഷ്ണൻ സംശയാസ്പദമായ രൂപത്തിൽ ഒരു കൊക്കിനെ കണ്ടു. അത് രാക്ഷസനായ ബകാസുരനാണെന്ന് കൃഷ്ണന് മനസ്സിലായി. കംസന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം കൃഷ്ണനെ നിഗ്രഹിക്കാൻ അവനവിടെ എത്തിയതായിരുന്നു.. ബകാസുരൻ കുട്ടികളുടെ അടുത്തേക്ക് ചാടിവീണ് കൃഷ്ണനെ അപ്പാടെ വിഴുങ്ങിക്കളഞ്ഞു. ഗോപാലൻമാർ നിശ്ശബ്ദരായി വിറച്ചു നിന്നു. അൽപ്പനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ കൃഷ്ണൻ അസുരന്റെ വായിൽ നിന്ന് പുറത്ത് വന്നു. കൊക്കിന്റെ കണ്ഠം കൃഷ്ണൻ എരിച്ചു കളഞ്ഞിരുന്നു. പിന്നീട് തന്റെ കൊക്കുകൾ കൊണ്ട് കൃഷ്ണനെ ആക്രമിക്കാനായി അസുരന്റെ ശ്രമം. കൃഷ്ണൻ അവന്റെ കൊക്ക് പിടിച്ച് രണ്ടായി പിളർന്ന് അവന്റെ കഴുത്തുവരെയെത്തിയപ്പോഴേക്കും അസുരൻ വേഷം മതിയാക്കി സ്വരൂപത്തിലായി. ബാലൻമാർക്ക് നല്ലൊരു വിനോദം കണ്ടതുപോലെയായി. ഗ്രാമത്തിലേക്ക് മടങ്ങി അവർകാട്ടിലെ രസകരമായ സംഭവങ്ങൾ പറയാൻ തുടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ എങ്ങിനെ വിജയിച്ചു എന്നെല്ലാം അവർ പറഞ്ഞു പരത്തി. എത്ര തവണ ഈ ദിവ്യശിശു ആക്രമിക്കപ്പെട്ടുവെന്നും എല്ലാ തവണയും എങ്ങിനെയവൻ രക്ഷപ്പെട്ടതെന്നും ശത്രുവിനെ ജയിച്ചതെന്നും ഗ്രാമീണർ അത്ഭുതം കൂറി.

ഇങ്ങിനെ കൃഷ്ണന്റേയും ബലരാമന്റേയും അതി ഭൗതീക ചെയ്തികൾ ഓർത്തും പറഞ്ഞും നന്ദനും മറ്റുഗ്രാമീണരും സംസാരജീവിതത്തിന്റെ എല്ലാ ദു:ഖങ്ങളും അവരെ ബാധിക്കാതെ കഴിഞ്ഞു പോന്നു.

യത്പാദപാംസുർബഹു ജൻമ കൃച്ഛ്റതോ ധൃതാത്മഭിര്യോഗിഭിരപ്യലഭ്യ:
സ ഏവയദ്ദൃഗ്വിഷയ: സ്വയം സ്ഥിത: കിം വർണ്ണ്യതേ ദിഷ്ടമതോ വ്രജൌകസാം **(10-12-12)**
സകൃദ്യദംഗ പ്രതിമാന്തരാഹിതാ മനോമയീ ഭഗവതീം ദദൌ ഗതിം
സഏവ നിത്യാത്മ സുഖാനുഭൂത്യഭി വ്യുദസ്തമായോƒന്തർഗ്ഗതോ ഹി കിം പുന: **(10-12-39)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു ദിവസം കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും നേരത്തേ തന്നെ കാട്ടിലേക്ക് പോയി. ഉല്ലാസയാത്രയാണവർ അന്നു പരിപാടിയിട്ടത്. കാട്ടിലെത്തിയ അവർ പലേ കളികളിലും മുഴുകി. പശുക്കൾ പുല്ലു മേഞ്ഞു നടന്നു. പരംപൊരുളായ ഭഗവാൻെറ തോഴരായി കളിക്കാനിടവരുക എത്ര ഭാഗ്യകരമണെന്നു നോക്കുക. യോഗിമാരുടെ ധ്യാനനിദാനമായ ഭഗവാൻെറ കളിക്കൂട്ടുകാരായ വൃന്ദാവനവാസികൾ അതീവ ഭാഗ്യശാലികളത്രെ. മഹാത്മാക്കൾക്കും യോഗിവര്യൻമാർക്കുപോലും ആരുടെ പാദരേണുക്കൾ അപ്രാപ്യമാണോ ആ ഭഗവാൻ അവർക്കൊപ്പം ജീവിക്കുന്നു. ഇത് തീർച്ചയായും അവരുടെ മുജ്ജൻമ സുകൃതഫലം തന്നെ.

ആ ഗോപാലൻമാരിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തേയദ്ധക്ക് കംസൻെറ നിർദ്ദേശപ്രകാരം അഘാസുരൻ എത്തി. പൂതനയുടേയും ബകാസുരൻേറയും സഹോദരനായ അഘന് കൃഷ്ണനോട് പകയുണ്ടായിരുന്നുതാനും. വലിയൊരു മലമ്പാമ്പിൻെറ രൂപത്തിൽ അവൻ കൃഷ്ണനേയും കൂട്ടുകാരേയും കാത്തുകിടന്നു. വായ് തുറന്നു വച്ച് കീഴ്ചുണ്ട് ഭൂമിയിലും മേൽച്ചുണ്ട് ആകാശം മുട്ടെയും വലിപ്പമുണ്ടായിരുന്നു ആ വായക്ക്. എല്ലാവരേയും ഒന്നിച്ചു വിഴുങ്ങാനായിരുന്നു അവൻെറ പരിപാടി. സംഘം വായിലേക്ക് നടന്നു കയറാൻ അവൻ കാത്തിരുന്നു.

കളികളിൽ മുഴുകി കൃഷ്ണൻെറ കൂട്ടുകാർ അഘാസുരൻെറ അടുത്തെത്തി. അവൻെറ വായ വലിയൊരു ഗുഹയാണെന്നും നാവ് പാതയാണെന്നും ചൂടു കാറ്റ് അടിക്കുന്നുവെന്നും കരുതി അവർ നടന്നു. ഈ ഗുഹയെക്കണ്ട് ചിലർക്ക് സംശയമുണ്ടായെങ്കിലും മറ്റുള്ളവർ അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. ഇതൊരു ഭീകരജീവിയാണെങ്കിൽ പോലും കൃഷ്ണൻ കൂടെയുള്ളതുകൊണ്ട് പേടിക്കാനില്ല. ബകാസുരനെ കൊന്നത് കൃഷ്ണല്ലേ?

കൃഷ്ണൻ മലമ്പാമ്പിനെ കണ്ട് കൂട്ടുകാരെ തടയാൻ ആഗ്രഹിച്ചെങ്കിലും അവർ നടന്നു മുന്നോട്ടു പോയിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. രാക്ഷസൻ കൃഷ്ണൻ കയറി വരാൻ കാത്തിരുന്നു. തൻെറ കൂട്ടുകാരേയും ഗോക്കളേയും രക്ഷിക്കാനായി കൃഷ്ണനും അകത്തു കയറാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഭഗവാൻ വായിൽ കയറിയതും അസുരൻ വായടച്ചു. അവൻെറ കണ്ഠത്തിൽ ഭഗവാൻ ഭീമാകാരനായി വളർന്നു. അവന് ശ്വാസം മുട്ടി. പ്രാണവായു കിട്ടാതെ കണ്ണു തുറിച്ച് അവൻ ചത്തു വീണു. കൃഷ്ണൻ തൻെറ കടക്കോണിൻെറ ഒരു നോട്ടം കൊണ്ട് ഗോക്കളെയും ഗോപാലൻമാരെയും രക്ഷിച്ചു. പ്രാണവായു പോയപ്പോൾ രാക്ഷസൻെറ തലയോട്ടി പിളർന്നിരുന്നു. ആ ദ്വാരത്തിലൂടെ കൃഷ്ണനും കൂട്ടുകാരും പുറത്തു വന്നു. കൃഷ്ണൻ നോക്കി നിൽക്കെ അഭൌമമായ ഒരു ജ്യോതിർഗോളം അസുരനിൽ നിന്നും കൃഷ്ണഹൃദയത്തിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. അസുരന് മുക്തിയായി. അത്ഭുതമേതുമില്ല. ഭഗവാൻ സ്വയം അവൻെറ ശരീരത്തിനുള്ളിൽ കയറിയല്ലോ. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരുവന് ഭഗവാൻ എന്തുതന്നെ നൽകുകയില്ല? ഒരിക്കലെങ്കിലും തങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഭഗവാനെ ആസനസ്ഥനാക്കുന്നവന് ആ പരംപൊരുൾ മുക്തി പദത്തെ നൽകുന്നു.

കൃഷ്ണൻെറ അഞ്ചാം വയസ്സിലാണ് അഘാസുരന് മുക്തി നൽകിയത്. എന്നാൽ ആറാം വയസ്സിലാണ് ബാലൻമാർ ഗ്രാമവാസികളോട് അപ്പോൾ സംഭവിച്ചു എന്ന മട്ടിൽ ഇക്കാര്യങ്ങൾ വിവരിച്ചത്.

ബിഭ്രദ്വേണും ജഠപപടയോ: ശൃംഗവേത്രേ ച കക്ഷേ
വാമേ പാണൌ മസൃണകബളം തത്ഫലാന്യംഗുലീഷു
തിഷ്ഠൻ മദ്ധ്യേ സ്വപരിസുഹൃദോ ഹാസയൻ നർമ്മഭി: സ്വൈ:
സ്വർഗ്ഗേ ലോകേ മിഷതി ബുഭുജേ യജ്ഞഭുഗ്ബാല കേളി: **(10–13–11)**
യാവദ്വത്സപവത്സകാൽപകവപുര്യാവത് കരാങ്ഘ്ര്യാദികം
യാവദ്യഷ്ടി വിഷാണവേണുദളശി ഗ്യാവദ്വിഭൂഷാംബരം
യാവച്ഛീലഗുണാഭിധാകൃതിവയോ യാവദ്വിഹാരാദികം
സർവ്വം വിഷ്ണുമയം ഗിരോƒംഗവദജ: സർവ്വസ്വരൂപോ ബഭൌ **(10–13–19)**

ആ ഒരു വർഷം എങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു പോയി എന്ന പരീക്ഷിത്തിൻെറ ചോദ്യത്തിനുത്തരമായി ശുകമുനി തുടർന്നു: മലമ്പാമ്പിൻെറ (അഘാസുരൻ) വായിൽനിന്നും എല്ലാവരും പുറത്തുവന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. കൃഷ്ണൻ എല്ലാവരെയും കൂട്ടി നദീതീരത്ത് ഉല്ലാസയാത്രക്ക് പോയി. പഞ്ചാരമണൽതിട്ട. പശുക്കുട്ടികൾ പുല്ലു മേയുന്നു. കൃഷ്ണൻ നടുവിലിരുന്ന് മറ്റു കുട്ടികൾ ചുറ്റും വട്ടത്തിലിരുന്ന് ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ തയ്യാറായി. അവരെല്ലാം സ്വന്തം വിടുകളിൽനിന്നും ആഹാരം കൊണ്ടു വന്നിരുന്നു. ഇലകളും മരത്തോലും മറ്റും പാത്രങ്ങളായി. ഉല്ലാസത്തിമിർപ്പോടെ അവർ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. തമാശ പറഞ്ഞും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുമിരിക്കുന്ന ബാലൻമാർക്കു നടുവിലായി കൃഷ്ണൻ. ഓടക്കുഴൽ മടിയിൽത്തിരുകി വടിയും കൊമ്പും കക്ഷത്തിലിറുക്കി വെണ്ണകൂട്ടി കുഴച്ച ചോറ് ഇടതു കയ്യിലും തൊട്ടുകറികൾ വിരലുകൾക്കിടയിലും വച്ച് കൃഷ്ണൻ കൂട്ടുകാരെ ഉല്ലസിപ്പിച്ചങ്ങിനെ വിളങ്ങി. ദേവതകൾ ഭഗവാൻെറ ഈ ബാലരൂപം കണ്ട് അതിശയിച്ചു.

അങ്ങിനെയിരിക്കെ പൈക്കുട്ടികൾ പുല്ലുമേഞ്ഞ് കാടുകയറിപ്പോയി. നദിക്കരയിൽ കൂട്ടുകാരെ ഇരുത്തി പൈക്കളെ തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരാമെന്നും പറഞ്ഞ് കൃഷ്ണൻ അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. കൃഷ്ണൻ ഗോക്കളെ തിരയുന്ന സമയത്ത് സൃഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മാവ് കൃഷ്ണൻെറ ലീലാവിനോദങ്ങൾ കണ്ട് ആശ്ചര്യപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും ഒരു മായാപ്രയോഗം നടത്തി. പശുക്കുട്ടികളെയും ഗോപാലൻമാരെയും അപഹരിച്ച് അവരെ ഒളിപ്പിച്ചുവച്ചു. താനും ഒളിച്ചു നിന്നു. കൃഷ്ണൻ പൈകുട്ടികളെ കാണാതലഞ്ഞ് തിരികെ നദീതീരത്തു വരുമ്പോൾ ഗോപാലൻമാരാരും അവിടെയില്ല. കൃഷ്ണന് ബ്രഹ്മാവിൻെറ വിദ്യ മനസ്സിലായി.

സർവ്വം വിഷ്ണുമയം ജഗത് എന്ന ശാസ്ത്രവിളംബരത്തെ അന്വർത്ഥമാക്കാൻ ഭഗവാൻ പൈക്കുട്ടികളായും ഗോപാലൻമാരായും സ്വയം പരിണമിച്ചു. മാത്രമല്ല അവയുടെ ആഭരണാദികളും സാമഗ്രികളും വസ്തുക്കളുമെല്ലാമായി അതേപടി ഭഗവാൻ സ്വയം മാറി. ബ്രഹ്മാവു മോഷ്ടിച്ചു കൊണ്ടുപോയ പശുക്കളുടേയും മേച്ചുനടന്ന ഗോപാലൻമാരുടേയും മറ്റും യഥാതഥപതിബിംബങ്ങൾ ക്ഷണനേരത്തി ലവിടെയുണ്ടായി. അതേ നിറം തരം സ്വഭാവം പ്രായം ഭാവഹാവാദികൾ നാമം മാനസീകാവസ്ഥകൾ എന്നിവയെല്ലാമായി കൃഷ്ണൻ സ്വയം പ്രകാശിച്ചു. അന്ന് വൈകുന്നേരം കൃഷ്ണൻ സംഘത്തെ നയിച്ചുകൊണ്ട് ഗ്രാമത്തിൽ തിരിച്ചെത്തി. തൻെറ ആത്മസ്വരൂപം സ്വയം കൃഷ്ണനും പശുക്കളും ഗോപാലൻമാരും എല്ലാമായി ഗ്രാമത്തിലെത്തിയപാടെ ഓരോരുത്തരും അവരവരുടെ വീടുകളിലേക്ക് കാലികളേയും തെളിച്ചു കൊണ്ടു പോയി. അവിടെ യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ലാതെ താമസിച്ചു.

ഏവം സമ്മോഹയൻ വിഷ്ണും വിമോഹം വിശ്വമോഹനം
സ്വയൈവ മായയാജോ*f*പി സ്വയമേവ വിമോഹിത: **(10-13-44)**
തത്രോദ്വഹത് പശുപവംശശിശുത്വനാട്യം
ബ്രഹ്മാ*f*ദ്വയം പരമനന്തമഗാധബോധം
വത്സാൻ സഖീനിവ പുരാ പരിതോ വിചിന്വ
ദേകം സപാണി കബളം പരമേഷ്ഠ്യ ചഷ്ട **(10-13-61)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ആ ദിവസം മുതൽ വൃന്ദാവനത്തിലെ ഗോപാലൻമാർക്കും ഗോപാലികമാർക്കും കൃഷ്ണനെ സ്വന്തം മകനായും മുറ്റത്തു നിൽക്കുന്ന പശുക്കളായും എല്ലാം കണക്കാക്കി ജീവിക്കാനുള്ള അതീവസൗഭാഗ്യം ലഭിച്ചു. ഗോപികമാർക്ക് തങ്ങളുടെ പുത്രൻമാർ ഒരു രാത്രികൊണ്ട് അവരോട് എത്രയും സ്നേഹമുള്ളവരായി മാറിയതായി അനുഭവപ്പെട്ടു. പശുക്കളാകട്ടെ പൈക്കുട്ടികളെ നക്കിത്തുടക്കാനും പാലു കുടിപ്പിക്കാനും വലിയ താത്പര്യം കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്തൊക്കെ പ്രകോപനങ്ങളുണ്ടായാലും അമ്മമാർക്ക് ബാലൻമാരെ ശകാരിക്കാൻ തോന്നുന്നതേയില്ല. ഭഗവാൻെറ ജ്യേഷ്ഠനായ ബലരാമൻ ആദ്യം ചിന്താക്കുഴപ്പത്തിലായി. ഈ ഗ്രാമത്തിൽ ഇത്ര മാത്രം സ്നേഹഭാവം വഴിഞ്ഞൊഴുകുന്നതിൻെറ കാരണം എന്താവും? കുട്ടികളേയും പൈക്കുട്ടികളേയും എല്ലാവരും എത്രമാത്രം സ്നേഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ അന്ത:നേത്രത്താൽ ബലരാമന് മനസ്സിലായി ഇവരൊന്നും മാമുനിമാരുടേയും ദേവൻമാരുടേയും അവതാരങ്ങളായി വൃന്ദാവനത്തിൽ ജനിച്ചവരല്ല മറിച്ച് ഭഗവാൻ സ്വയം ഇവരെല്ലാമായിരിക്കുന്നു. ബലരാമൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ രഹസ്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ഒരു മനുഷ്യവർഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബ്രഹ്മാവ് വൃന്ദാവനത്തിലെത്തി. അവിടെ കൃഷ്ണൻ കൂട്ടുകാരോടും പൈക്കുട്ടികളോടുമൊത്ത് കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പഴയപോലെ തന്നെ. ബ്രഹ്മാവ് കൃഷ്ണനെ മായാമോഹിതനാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഇതേ കൃഷ്ണൻെറ മായാവലയത്തിലാകൃഷ്ടനായി സ്വയം നിൽക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് ഒളിപ്പിച്ചുവച്ച കന്നുകുട്ടികളും ബാലൻമാരും മന്ത്രവലയത്തിൽത്തന്നെ ആയിരുന്നു. എങ്കിലും ഇവിടെ അവരേപ്പോലെതന്നെയുള്ള ബാലൻമാരോടും പൈക്കുട്ടികളോടുമൊത്ത് കൃഷ്ണൻ ലീലയാടുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന് അവരെ തിരിച്ചറിയാനായില്ല. താനൊളിപ്പിച്ചുവച്ചവരും ഇപ്പോൾ കൃഷ്ണൻെറ കൂടെയുള്ളവരും ഒരേ പോലിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻെറ മായ തൻെറ മായയെ അതിജീവിച്ചതറിഞ്ഞ് അമ്പരപ്പോടെ ബ്രഹ്മാവ് അങ്ങിനെ നിന്നു. മൂടൽമഞ്ഞ് കൊണ്ടുണ്ടാവുന്ന ഇരുട്ട് രാത്രിയുടെ ഇരുട്ടിൽ ലയിച്ചു പോകുംപോലെ കൃഷ്ണൻെറ മായയിൽ ബ്രഹ്മാവിൻെറ മായാശക്തി ഇല്ലാതായി. ഇക്കാണുന്ന ഗോപാലൻമാരും പൈക്കുട്ടികളുമെല്ലാം പലേ കൃഷ്ണൻമാരാണെന്ന് ബ്രഹ്മാവ് കണ്ടു. പിന്നീട് അതെല്ലാം ആ പരംപൊരുൾ തന്നെയെന്ന് ബ്രഹ്മാവു മനസ്സിലാക്കി.

ഭഗവാൻെറ മായാശക്തിയിൽ അത്ഭുതപാരവശ്യത്തോടെ ബ്രഹ്മാവ് നിലകൊള്ളുമ്പോൾ കൃഷ്ണൻ തൻെറ മായയെ പിൻവലിച്ചു. ബ്രഹ്മാവിനു പ്രജ്ഞ തിരിച്ചു കിട്ടി. സത്യം മനസ്സിലായി. പവിത്രമായ വൃന്ദാവനത്തിൽ ഭഗവൽസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ട് എല്ലാവരും സ്നേഹത്തോടെ സമാധാനത്തോടെ ഐക്യത്തോടെ കഴിയുന്നു. സാധാരണയുണ്ടാവുന്ന പകയോ വിദ്വേഷമോ പോലും അവരിലുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ വൃന്ദാവനത്തിൽ പരംപൊരുൾ സ്വയം ഗോപാലബാലനായി പൈക്കുട്ടികളേയും പശുക്കളേയും തേടുന്നതും പകുതി കഴിച്ച ചോറ് ഇടതുകയ്യിൽ പിടിച്ചു നിൽക്കുന്നതും എല്ലാം പഴയപടി തന്നെ ബ്രഹ്മാവ് കണ്ടു. താൻ ഒളിപ്പിച്ചു വയ്ക്കുന്നതിനു മുൻപുള്ള അതേപടിതന്നെ എല്ലാമിരിക്കുന്നു. സൃഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മദേവൻ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻെറ കാൽക്കൽ വീണു ക്ഷമയാചനയോടെ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ശ്രേയ: സ്രുതിം ഭക്തി മുദസ്യ തേ വിഭോ ക്ലിശ്യന്തി യേ കേവലബോധലബ്ധയേ
തേഷാമസൌ ക്ലേശല ഏവ ശിഷ്യതേ നാന്യദ്യഥാ സ്ഥൂലതുഷാവഘാതിനാം (10-14-4)
തദ്ഭൂരിഭാഗ്യമിഹ ജൻമ കിമപ്യടവ്യാം
യദ്ഗോകുലേƒപി കതമാങ്ഘ്രി രജോƒഭിഷേകം
യജ്ജീവിതം തു നിഖിലം ഭഗവാൻ മുകുന്ദ
സ്ത്വദ്യാപി യത്പദരജ: ശ്രുതി മൃഗ്യമേവ (10-14-34)

ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:
ഞാൻ അങ്ങയെ നമസ്കരിക്കുന്നു പ്രഭോ. മൃദുലപാദങ്ങളോടെ ഒരു കയ്യിൽ വടിയും ഓടക്കുഴലും പിടിച്ച് മറ്റേ കയ്യിൽ ചോറുരുളയും വച്ചു നിൽക്കുന്ന അവിടുത്തെ രൂപത്തെ ഞാൻ നമിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ മഹിമയെ വർണ്ണിക്കാൻ എനിക്കാവില്ല തന്നെ. അവിടുത്തെ പൊരുളറിയുന്നവൻ അങ്ങയിൽമാത്രം പരമഭക്തിയുള്ളവനത്രെ. പലേ ആത്മീയമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ വിഹരിച്ച് അവിടുത്തോടുള്ള ഭക്തിയെ അവഗണിക്കുന്നവർ വൈക്കോൽ മെതിക്കുന്നതു പോലെ വിഫലപ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഭക്തിയാകട്ടെ പല മടങ്ങ് അനുഗ്രഹദായകമത്രെ. അവിടുത്തെ ഭക്തന് അങ്ങ് അതീന്ദ്രിയമായ പ്രഭാവത്തെ കാണിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. നാമരൂപനിബദ്ധമല്ലാത്തതത്രേ അവിടുത്തെ പൊരുൾ. ആവശ്യപ്പെടാതെ തന്നെ ഭക്തന് മുക്തിപദം ലഭിക്കുന്നു.

അഹങ്കാരത്തെ വെല്ലാൻ ഭക്തിക്കു മാത്രമെ സാധിക്കൂ. അവിടുത്തെ മോഹിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ച ഞാൻ എത്ര വിഡ്ഢി. ഞാൻ ഈ ഭൂഗോളത്തെ നിയന്ത്രിക്കാൻ കടമപ്പെട്ട വെറുമൊരു ഭൂതസംഗ്രഹശരീരം മാത്രം. അങ്ങോ അവിടുത്തെ ശരീരത്തിലെ രോമകൂപങ്ങളിൽനിന്നും അനേകമനേകം ഭൂഗോളങ്ങൾ അണുക്കൾപോലെ നിരന്തരം കടന്നുപോകുന്നു. അവിടുന്ന് എല്ലാത്തിൻേറയും പരമാത്മാവായ നാരായണനത്രെ. (നര എന്നാൽ ജീവികളുടെ കൂട്ടം. അയനം എന്നാൽ ആത്മാവ്). അവിടുന്ന് നിയന്താവത്രെ (അയനം എന്നാൽ പ്രേരകൻ എന്നും അർത്ഥം). അവിടുന്നു തന്നെ സാക്ഷിയും (അയതേ എന്നാൽ അറിയുന്നു). അവിടുന്ന് നരൻെറ വസ്തുക്കളിൽ നിവസിക്കുന്നതു കൊണ്ട് നാരായണൻ. എന്നാൽ ഇവയെല്ലാം പരമസത്യമല്ല തന്നെ. ഇവയൊക്കെ അവിടുത്തെ വെറുമൊരു ലീലമാത്രം. എനിക്കുതന്നെ അവിടുന്നു സ്വയം വെളിപ്പെടുത്തിയപ്പോഴല്ലാതെ അവിടുത്തെ നാരായണനായി സാക്ഷാത്ക്കരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.. എന്നാൽ അങ്ങ് അമ്മ യശോദക്ക് അവിടുത്തെ വായ്ക്കുള്ളിൽ വിശ്വം മുഴുവൻ കാണിച്ചു കൊടുത്തു. ആദ്യമേ തന്നെ അവിടുന്നു മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഞാൻ പൈക്കുട്ടികളെയും ഗോപബാലൻമാരെയും ഒളിപ്പിച്ചപ്പോഴും അവിടുന്നു തന്നെയാണ് അവരെല്ലാമായിരുന്നത്. ഇപ്പോഴും അവിടുന്നുമാത്രമേയുള്ളു. എല്ലാ സമയത്തും അവിടുന്നു മാത്രമേ നിലനിൽക്കുന്നുള്ളൂ. വിശ്വം പ്രകടിതമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും. അവിടുത്തെ മായാശക്തിയാൽ അവിടുന്നു തന്നെയാണ് എല്ലാ ദേവതകളായും നിലകൊള്ളുന്നത്. അവിടുന്ന് സ്വയം ദിവ്യൻമാരായും മനുഷ്യരായും ഉപമനുഷ്യരായും അവതരിക്കുന്നു. ഈ മായാവിശ്വം സത്യമായി തോന്നുന്നത് അത് അവിടുത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും അവതാരങ്ങൾ അങ്ങിൽ സംഭവിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമത്രെ. ബന്ധവും മുക്തിയുമെല്ലാം വെറും വാക്കുകളാണ്. ഇരുട്ടും വെളിച്ചവും സൂര്യനുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു പോലെയത്രെ അത്.

അതുകൊണ്ട് ഭഗവനേ ഈ ജൻമത്തിലും വരും ജൻമങ്ങളിലും അങ്ങിൽ പരമഭക്തിയുണ്ടാവാൻ അനുഗ്രഹിച്ചാലും. ഞാനീ ഗോകുലത്തിൽ ഏതൊരു ജീവിയായും ജനിക്കാനിടവരട്ടെ. അങ്ങിനെ അവിടുത്തെ പാദരേണുക്കളിൽ എനിക്കു മുങ്ങാനിടവരട്ടെ. അവിടുത്തെ അറിയാം എന്നു പറയുന്നവർ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞു കൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ അവിടുന്ന് മനോവാക്കുകൾക്കതീതനാണെന്ന് എനിക്കറിയാം.

ബ്രഹ്മദേവൻ കൃഷ്ണനോട് യാത്രപറഞ്ഞ് പോയി. കൃഷ്ണൻ യമുനാതിരത്ത് തൻെറ കൂട്ടുകാർ വനഭോജനം നടത്തുന്നയിടത്തു ചെന്നു. എല്ലാവരും സമ്മോഹിതാവസ്ഥയിൽ നിന്നുണർന്നു. അന്ന് വൈകുന്നേരം കൂട്ടുകാർ ഗ്രാമത്തിൽ തിരിച്ചു ചെന്ന് കൃഷ്ണൻ വലിയൊരു സർപ്പത്തെ കൊന്നുവെന്ന വാർത്ത എല്ലാവരേയും അറിയിച്ചു.

തം ഗോരജ: ഛുരിതകുന്തള ബദ്ധബർഹ
വന്യപ്രസൂനരുചിരേക്ഷണചാരുഹാസം
വേണും ക്വണന്തമനുഗൈരനുഗീതകീർത്തിം
ഗോപ്യോ ദി ദൃക്ഷിതദൃശോfഭ്യഗമൻ സമേതാ: **(10-15-42)**
പീത്വാ മുകുന്ദമുഖസാരഘമക്ഷിഭൃംഗൈ
സ്താപം ജഹുർവ്വിരഹജം പ്രജയോഷിതോfഹ്നി
തത്സത്കൃതിം സമധിഗമ്യ വിവേശ ഗോഷ്ഠം
സവ്രീഡഹാസവിനയം യദപാംഗമോക്ഷം **(10-15-43)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ആരണ്ടു ദിവ്യബാലൻമാർ ഇപ്പോൾ വളർന്നു ലുതായി. പശുക്കളെ മേയ്ക്കാൻ പോയിത്തുടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ പ്രകൃതിഭംഗികൾ ആസ്വദിച്ചു നടന്നു. പക്ഷികളുടെ സംഗീതം തേനീച്ചകളുടെ മൂളിപ്പാട്ട് വന്യമൃഗങ്ങളുടെ ശബ്ദങ്ങൾ എല്ലാം കൃഷ്ണനു പ്രിയമായിരുന്നു. ബരലാമന്റെ കാലുകളെ തഴുകി പുണരുന്ന പുൽകൊടികളെയും ചെറിയ ചെടികളെയും നോക്കി കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "ഭഗവാനേഷ നോക്കൂ ഈ പുൽക്കൊടികൾ എത്ര അനുഗൃഹീതർ. അങ്ങയുടെ കാലിണകൾ ചുംബിക്കുന്നതു കൊണ്ടുമാത്രം അവയുടെ അജ്ഞതാവസ്ഥ ഇല്ലാതാവുന്നു. ഈ അജ്ഞാനം ഒന്നുകൊണ്ടു മാത്രമാണല്ലോ അവക്ക് ഈ ചെറുചെടികളുടെ ജൻമമെടുക്കേണ്ടതായി വന്നത്? അവരെല്ലാം കഴിഞ്ഞ ജൻമങ്ങളിൽ ദിവ്യൻമാരായിരുന്നിരിക്കണം". ചിലപ്പോൾ അവർ തളർന്ന് വിശ്രമിക്കും. ബലരാമൻ ഒരു ഗോപാലന്റെ മടിയിൽ തലവച്ചുകിടക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണൻ ജ്യേഷ്ഠന്റെ പാദം ഉഴിയും. കൃഷ്ണൻ വിശ്രമിക്കുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവർ കൃഷ്ണനേയും സേവിക്കും. ഇങ്ങിനെ കൃഷ്ണൻ തന്റെ മായാശക്തിയാൽ സ്വന്തം ദിവ്യതയെ മറച്ച് സാധാരണക്കാരനായ ഒരു ഗോപാലനായി കഴിഞ്ഞു വന്നു.

ഒരു ദിവസം ശ്രീദാമൻ എന്ന് പേരുള്ള ഒരു ഗോപാലൻ രാമകൃഷ്ണൻമാരോട് പറഞ്ഞു: അകലെയൊരു വനത്തിൽ നിറയെ മധുരഫലങ്ങൾ നിറഞ്ഞ വൃക്ഷങ്ങളുണ്ട്. അത് ധേനുകൻ എന്നു പേരുള്ള ഒരു രാക്ഷസന്റെ അധീനതയിലാണ്. അയാൾക്ക് കഴുതയുടെ രൂപമാണ്. എന്നാൽ നരഭോജിയുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ആളുകൾക്കവിടെ പോകാൻ ഭയമാണ്. ആർക്കും ആ ഫലങ്ങൾ ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ പഴങ്ങളുടെ മധുരഗന്ധം നമുക്കിവിടെവരെ ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയുന്നു. നിങ്ങൾ വിചാരിച്ചാൽ നമുക്ക് ആ പഴങ്ങൾ കഴിക്കാൻ സാധിക്കും. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. എന്നിട്ട് എല്ലാവരും കൂടി ആ കാട്ടിലേക്ക് പോയി. ബലരാമൻ മരം കുലുക്കി പഴങ്ങൾ താഴെ വീഴ്ത്തി. ഗോപാലൻമാർക്ക് കൈനിറയെ മധുരഫലം കിട്ടി സന്തോഷമായി.

ആ സമയത്ത് ധേനുകൻ ബലരാമന്റെ നേർക്ക് ഓടിവന്ന് പിൻകാലുകൊണ്ട് തൊഴിച്ചു. എന്നാൽ ബലരാമൻ അവനെ കാലിൽ തൂക്കി ഉയർത്തി ആകാശത്തിൽ ചുഴറ്റി അടുത്തുള്ള ഒരു മരത്തിൽ ഒറ്റയടി. ബലരാമന്റെ ചുഴറ്റിലിൽ തന്നെ അവൻ മരിച്ചിരുന്നു. ധേനുകന്റെ ശരീരം കടപുഴകി വീണു. പഴങ്ങൾ എല്ലായിടത്തും ചിതറി വീണു. രാക്ഷസന്റെ ക്രുദ്ധരായ ബന്ധുക്കൾ രാമകൃഷ്ണൻമാർക്കെതിരെ ആഞ്ഞടുത്തു. പക്ഷെ ഒരു തമാശപോലെ അവരെയെല്ലാം കൃഷ്ണനും ബലരാമനും തുരത്തിയോടിച്ചു.

രാക്ഷസൻമാരിൽനിന്നും പേടിക്കേണ്ടതില്ലാതെ ഗ്രാമീണർ ആ മധുരഫലങ്ങൾ ആസ്വദിച്ചു. കൃഷ്ണൻ ഗ്രാമത്തിൽ തിരികെ വന്നപ്പോൾ ഗ്രാമീണർ കൃഷ്ണന്റെ മധുരമനോജ്ഞമുഖകമലം കണ്ടാസ്വദിച്ചു. കാലിക്കുളമ്പടികൊണ്ട് ഉയർന്നുപൊങ്ങിയ മണ്ണും പൊടിയും കൊണ്ട് കൃഷ്ണന്റെ മുടിയുടെ നിറം മാറിയിരുന്നു. അത് ആ രൂപത്തിന്റെ സൗന്ദര്യത്തിന് മാറ്റുകൂട്ടി. തേനീച്ചകൾ പൂക്കളിൽനിന്നു തേൻനുകരും പോലെ ആ ഗ്രാമീണരുടെ കണ്ണുകൾ കൃഷ്ണന്റെ മുഖകമലത്തിന്റെ അമൃതുണ്ടു. പകൽസമയത്ത് കൃഷ്ണനെ വേർപിരിയേണ്ടിവന്നതിന്റെ ദു:ഖം അങ്ങിനെ അവർ മറന്നു. ഹൃദയം ആഹ്ലാദഭരിത മായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ॐ

അനുഗ്രഹോ*f*യം ഭവത: കൃതോ ഹി നോ ദണ്ഡോ*f*സതാം തേഖലു കല്മഷാപഹ:
യദ്ദന്ദശൂകത്വമമുഷ്യ ദേഹിന: ക്രോധോ*f*പി തേ*f*നുഗ്രഹ ഏവ സമ്മത: **(10-16-34)**
ന നാകപൃഷ്ഠം ന ച സാർവഭൗമം ന പാരമേഷ്ഠ്യം ന രസാധിപത്യം
നയോഗസിദ്ധീരപുനർഭവം വാ വാഞ്ഛന്തി യത്പാദരജ:പ്രപന്നാ: **(10-16-37)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
യമുനാനദിയുടെ ഒരു ഭാഗമായ കാളിന്ദി കാളിയൻ എന്ന് പേരുള്ള ഒരു സർപ്പത്തിനാൽ വിഷലിപ്തമായിതീർന്നിരുന്നു. ഏതൊരു ജീവിയും നദിക്കരയിലെത്തുമ്പോഴേക്കും കാളിയന്റെ വിഷവീര്യത്താൽ മരിച്ചു വീണു. സർവ്വമാനജീവജാലങ്ങളുടേയും സംരക്ഷണാർത്ഥം അവതരിച്ച ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ കാളിന്ദീ നദീതീരത്തു ചെന്ന് അടുത്തുള്ള ഒരു മരത്തിൽ കയറി അതിൽ നിന്ന് വിഷമയമായ വെള്ളത്തിലേക്ക് എടുത്തു ചാടി. എന്നിട്ട് കളിച്ചുല്ലസിക്കാൻ തുടങ്ങി. വിഷത്തിനു കാരണഭൂതനായ സർപ്പം ക്ഷണനേരംകൊണ്ട് കൃഷ്ണനെ ചുറ്റിവരിഞ്ഞു മുറുക്കാൻ തുടങ്ങി. ഭഗവാൻ അനങ്ങാതെ നിന്നു കൊടുത്തു. അതു കണ്ട് ഗോപാലൻമാർ ബോധം കെടുകയും പശുക്കൾ ദീനരായി തലതാഴ്ത്തുകയും ചെയ്തു. ദു:ശ്ശകുനങ്ങൾ ദർശിച്ച ഗ്രാമീണസ്ത്രീകൾ തങ്ങളുടെ കണ്ണിലുണ്ണിക്കണ്ണൻ അപകടത്തിലാണെന്ന് കരുതി കൃഷ്ണന്റെ കാലടിപ്പാടുകൾ പിന്തുടർന്ന് നദിക്കരയിലെത്തി. നന്ദനും മറ്റു ഗോപരും വിഷജലത്തിലെടുത്തു ചാടാനൊരുങ്ങിയപ്പോൾ ബലരാമൻ അവരെ തടഞ്ഞു നിർത്തി.

കൃഷ്ണന് തന്റെ കൂട്ടുകാരുടെയും പശുക്കളുടെയും മന:പ്രയാസം കണ്ട് മനസ്സലിഞ്ഞു. മായാശക്തിയാൽ കൃഷ്ണൻ തന്റെ ശരീരത്തെ വികസിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോൾ സർപ്പം കൃഷ്ണന്റെ മേലുള്ള പിടിവിട്ടു. എന്നിട്ട് വാലുകൊണ്ട് അടിക്കാനൊരുങ്ങി. കൃഷ്ണൻ പാമ്പിനുചുറ്റും നൃത്തം വച്ചു. ഇടിമിന്നൽ പോലുള്ള ചലനത്തിനെ പിന്തുടർന്ന് സർപ്പം തളർന്നു. തന്റെ കൈകൾ കൊണ്ട് സർപ്പത്തിന്റെ ഫണമമർത്തി കൃഷ്ണൻ അതിനു മുകളിലേറി നൃത്തം ചെയ്തു. ആകാശസംഗീതവും പെരുമ്പറയും മുഴങ്ങി. കൃഷ്ണന്റെ കാൽചവിട്ടിൽ അമർന്നു വിഷമിച്ച കാളിയൻ ഭഗവാൻ നാരായണനെ ധ്യാനിച്ച് ബോധമറ്റു വീണു. അതുകണ്ട് കാളിയന്റെ ഭാര്യമാർ കൃഷ്ണന്റെയടുക്കൽ വന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചു. "ഈ സർപ്പത്തെ ശിക്ഷിക്കുക എന്നത് ന്യായം തന്നെ. പക്ഷെ ഇതൊരു ശിക്ഷയല്ലതന്നെ. ഇത് അദ്ദേഹത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്ന ഒരു അനുഗ്രഹം തന്നെയാണ്. അവിടുത്തെ ക്രോധം ഒരനുഗ്രഹമത്രെ കാരണം ഞങ്ങളുടെ ഭർത്താവ് ഒരു സർപ്പമായി ജനിക്കാനിടവരുത്തിയ ആ പാപം മുഴുവൻ നശിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ പാദമുദ്രകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിലണിയാനിടവരുന്നത് അനുഗ്രഹം തന്നെ. അങ്ങയുടെ പാദരേണുക്കൾ ശിരസ്സിൽ അണിയാനിടയായവർ ഭൗതീകമോ സ്വർഗ്ഗീയമോ ആയ യാതൊരു ഫലകാംക്ഷയും വച്ചു പുലർത്തുന്നില്ല. എന്തിന് മോക്ഷപദം പോലും അവർക്കു വേണ്ട. കാരണം അതുതന്നെ ഏറ്റവും വലിയ നേട്ടം. ഞങ്ങൾ അങ്ങയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. എല്ലാ ജീവികളും സാത്വീകരും രജസികരും താമസഭാവമുള്ളവരും എല്ലാം അങ്ങിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അങ്ങ് സാത്വീകരെ സംരക്ഷിക്കാൻ ഉടലെടുത്തിരിക്കുന്നു. അവിടത്തെ ഭൃത്യനായ അദ്ദേഹത്തോട് ക്ഷമിച്ചാലും." കാളിയനും ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഞങ്ങൾ സർപ്പങ്ങൾ ജൻമനാ വിഷമുള്ളവരും പ്രകൃത്യാ അക്രമവാസനയുള്ളവരുമാണ്. ഞങ്ങൾ ജീവികൾക്ക് പ്രകൃതിദത്തമായ സഹജഗുണത്തെ സ്വയം അതിവർത്തിക്കുക തുലോം അസാദ്ധ്യമത്രെ. അവിടുത്തേക്ക് മാത്രമേ ഈ മായയെ തരണം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കാനാവൂ.

അപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ കാളിയനോട് നദിവിട്ടു സമുദ്രത്തിൽ പോയി വസിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. മനുഷ്യർക്കും കാലികൾക്കും ശല്യമാകാത്തവിധം അങ്ങിനെ കഴിയാമെന്ന് കാളിയൻ സമ്മതിച്ചു. അങ്ങിനെ നദി ശുദ്ധമാവുകയും ജനങ്ങൾക്കും കന്നുകാലികൾക്കും സന്തോഷമാവുകയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹാഭാഗ ഹേ രാമാമിതവിക്രമ
ഏഷ ഘോരതമോ വഹ്നിസ്താവകാൻ ഗ്രസതേ ഹി ന: (10-17-23)
സുദുസ്തരാന്ന: സ്വാൻ പാഹി കലാഗ്നേ: സുഹൃദ: പ്രഭോ
ന ശക്നുമസ്ത്വച്ചരണം സംത്യക്തുമകുതോഭയം (10-17-24)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കാളിയൻ കാളിന്ദിയിൽ കഴിഞ്ഞുപോരാൻ കാരണമുണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാ പൗർണ്ണമിയിലും സർപ്പങ്ങൾ ഗരുഡന് അർഘ്യം നൽകുക പതിവുണ്ടായിരുന്നു. കാളിയൻ അതിനു വിഘ്നം വരുത്തി. സ്വന്തം ശക്തിയിൽ അഭിമാനവും ഗർവ്വും ഉണ്ടായിരുന്നു കാളിയന്. ഗരുഡനും കാളിയനും തമ്മിൽ കഠിനമായ ഒരു യുദ്ധം തന്നെയുണ്ടായി. ഗരുഡൻെറ കഠിനതാഡനമേറ്റ കാളിയൻ കാളിന്ദീ നദിയിൽ വീണു. ഈ ജലം ഗരുഡന് അപ്രാപ്യമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അതിൽ നിന്നൊരു മീൻപിടിച്ചതിൽ ക്രുദ്ധനായ സൗഭരി മുനി ഗരുഡനെ ശപിച്ചിരുന്നു. നീ ഇനി ഈ ജലത്തിൽ നിന്ന് ഏതൊരു ജീവിയെയും പിടിച്ചാൽ ആ നിമിഷം നീ മരിക്കും. കാളിയന് മാത്രമേ ഈ ശാപത്തെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് കാളിന്ദിയിൽ അഭയം തേടി ജിവിക്കുകയായിരുന്നു അവൻ. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഈ തടാകം വിട്ട് പോകേണ്ടി വന്നുവെങ്കിലും കൃഷ്ണൻ നൽകിയ പരമരക്ഷ അവനു കൂട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഗരുഡൻ നിന്നെ ശല്യപ്പെടുത്തുകയില്ല. എൻെറ കാലടികൾ നിൻെറ ഫണത്തിൽ പതിഞ്ഞതാണല്ലോ.

കൃഷ്ണൻ വിഷലിപ്തമായ ജലത്തിൽനിന്ന് കരയേറിയപ്പോൾ ഏവരും ആഹ്ലാദിച്ചു. മരിച്ചതുപോലെ മോഹാലസ്യപ്പെട്ട് കിടന്നവർകൂടി എഴുന്നേറ്റുവന്നു. കൃഷ്ണൻെറ ഉൺമയെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടായിരുന്ന ബലരാമൻ ഉറക്കെപ്പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. രാമന് കൃഷ്ണൻെറ ചെയ്തികളിൽ അത്ഭുതമോ ഭയമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ബ്രാഹ്മണർ നന്ദൻെറ അടുക്കൽ വന്ന് ഉപദേശിച്ചു. "ഈശ്വരാനുഗ്രഹംകൊണ്ട് താങ്കളുടെ മകൻ അത്യാപത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപെട്ടു. നന്ദിസൂചകമായി ബ്രാഹ്മണർക്ക് ദാനം നൽകി അവരുടെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങിയാലും." അങ്ങിനെ നന്ദൻ ബ്രാഹ്മണർക്ക് പശുക്കളും സ്വർണ്ണവും ദാനമായി നൽകി.

ജനക്കൂട്ടം മുഴുവനും അന്നുരാത്രി നദീതീരത്തു കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ തീരുമാനിച്ചു. അന്നത്തെ സംഭവങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും തളർന്നിരുന്നു. പാതിരാവായപ്പോൾ ചുറ്റിലും കാട്ടുതീ പടരുന്നത് അവർ കണ്ടു. ചൂടു സഹിക്കാനാവാതെ അവർ കൃഷ്ണനോടിങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. "കൃഷ്ണാ ഭഗവാനേ തുല്യശക്തിയുള്ള രാമാ ഈ കൊടുംചൂട് ഞങ്ങളെ പൊള്ളിക്കുന്നു. പ്രഭോ രക്ഷിച്ചാലും. ഞങ്ങൾ അവിടുത്തേതു മാത്രമാണല്ലോ. അഭയമൂലസ്ഥാനമായ അവിടുത്തെ പാദങ്ങൾ വിട്ട് ഞങ്ങൾക്കാശ്രയമൊന്നുമില്ല തന്നെ. "

ആളുകളുടെ ദയനീയാവസ്ഥ കണ്ട് മനമലിഞ്ഞ കൃഷ്ണൻ ആ കാട്ടുതീയെ അപ്പാടെ വിഴുങ്ങിക്കളഞ്ഞു.

കചിദ്വനസ്പതി ക്രോഡേ ഗുഹായാം ചാഭിവർഷതി
നിർവിശ്യ ഭഗവാൻ രേമേ കന്ദമൂലഫലാശന: **(10-20-28)**
ആശ്ലിഷ്യ സമശീതോഷ്ണം പ്രസൂനവനമാരുതം
ജനാസ്താപം ജഹുർഗ്ഗോപ്യോ ന കൃഷ്ണഹൃതചേതസ: **(10-20-45)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വൃന്ദാവനം കാലവർഷമാരിയിൽ ആകെ കുളിച്ചീറനായിരുന്നു. സൂര്യൻ വേനൽക്കാലത്താവിയായി ഭൂമിയിൽനിന്നു സംഭരിച്ചുവച്ച ജലം ഇപ്പോൾ മഴയായി പുറത്തു വിടുന്നു. ഉത്തമനായ ഭരണാധികാരി ആളുകളിൽ നിന്ന് കരംപിരിച്ച് സർവ്വജനനൻമക്കായി അതു ചിലവഴിക്കും പോലെയത്രേ അത്. കാറ്റിൽ പറന്നുവന്ന മഴമേഘങ്ങളെ ഇടിമിന്നൽ മുറിച്ച് മുഴുവനായി ഭൂമിയിലേക്ക് ചൊരിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വരണ്ട ഭൂമിക്കു പോഷകമേകാൻ സ്വയം ആ മേഘങ്ങൾ സമർപ്പണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കൃപാലുവായ ഒരുവൻ അഗതികൾക്കായി സഹായമെത്തിക്കുന്നതു പോലെയത്രെ അത്. ഇതുവരെ വരണ്ടുണങ്ങിയിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയിൽനിന്നുമാറി ഭൂമിയിൽ ജീവൻ തുടിച്ചുണർന്നു കാണപ്പെട്ടു. തപശ്ചര്യയിലേർപ്പെട്ട യോഗിവര്യൻെറ ശരീരം ശോഷിച്ചുണങ്ങുമെങ്കിലും പിന്നീട് ആരോഗ്യം വീണ്ടെടുത്ത് വരുന്നതുപോലെ ഭൂമി കാണപ്പെട്ടു. രാത്രി കാലങ്ങളിൽ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ തിളക്കത്തിനു പകരം മിന്നാമിനുങ്ങുകളെ മാത്രമെ കാണാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. കലിയുഗത്തിൽ മിഥ്യാശാസ്ത്രങ്ങളുടെ തിളക്കമാണ് കാണപ്പെടുക എന്നും യഥാർത്ഥ വേദശാസ്ത്രങ്ങൾ മറഞ്ഞിരിക്കുമെന്നും ഇതു നമ്മെ മനസ്സിലാക്കുന്നു. സമുദ്രമാകട്ടെ സ്വതവേ ഇളകിമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ നദികൾ നിറഞ്ഞൊഴുകി സമുദ്രത്തിലെത്തി അതിനെ കൂടുതൽ പ്രക്ഷുബ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു. അപക്വമതിയായ യോഗിയുടെ മനസ്സ് സ്വതവേ ആഗ്രഹങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ദ്രിയവസ്തുക്കളുടെ ദർശനമാത്രയിൽ ആ മനസ്സ് ഇളകിമറിയുന്നതുപോലെയാണ് സമുദ്രമിപ്പോൾ. ചന്ദ്രൻ തന്നെ മറയ്ക്കുന്ന കാർമേഘങ്ങളെ പ്രകാശമാനമാക്കുന്നു. പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെ പ്രവർത്തനോൻമുഖമാക്കുന്നത് ജീവനാണെങ്കിലും ഇന്ദ്രിയാവരണത്താൽത്തന്നെ അതു മറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഭൂമിയിൽ ഇപ്പോൾ വർണ്ണങ്ങളുടെ ഒരു വിളയാട്ടം കാണപ്പെടുന്നു. പച്ചപ്പുനിറഞ്ഞ ചെടികൾ ചുവന്ന പ്രാണികൾ കൂണുകൾ ഇവയെല്ലാം ചേർന്ന് വലിയൊരു സൈന്യനിരപോലെ ഭൂമി വർണ്ണാഭമായി. എന്നാൽ പർവ്വത നിരകൾ മഴയിൽ കുലുങ്ങാതെ നിലകൊണ്ടു. ഭഗവൽത്പാദങ്ങളിൽ ഹൃദയമുറപ്പിച്ച ഒരുവൻ യാതൊരുവിധ വിപത്തുക്കളിലും ചഞ്ചലചിത്തനാവാത്തതുപോലെയാണത്. കൃഷ്ണൻ ഗോക്കളെ മേച്ചു നടന്നു. വല്ലാതെ മഴപെയ്യുമ്പോൾ അവർ ഒരു ഗുഹയിലോ വള്ളിക്കുടിലിലോ അഭയം തേടി. അവിടെ പഴങ്ങളും മറ്റും കഴിച്ച് അവർ ആനന്ദിച്ചുല്ലസിച്ചു. പശുക്കൾ പുല്ലുമേഞ്ഞ് സംതൃപ്തരായി പുൽത്തകിടിയിൽ വിശ്രമിക്കുന്നത് കണ്ട് കൃഷ്ണൻ ആഹ്ലാദിച്ചു.

അതു കഴിഞ്ഞ് ശരത് കാലം വന്നു. തടാകത്തിലേയും നദിയിലേയും മണ്ണു നിറഞ്ഞു കലങ്ങിയിരുന്ന ജലമെല്ലാം ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞു നിർമ്മലമായിരിക്കുന്നു. ഇടക്കാലത്ത് കലുഷമായിപ്പോയ യോഗിവര്യൻെറ മനസ്സ് പരിശുദ്ധി വീണ്ടെടുത്തതുപോലെയാണിത്. മഴക്കാലത്ത് ജലമെല്ലാം കോരിച്ചൊരിഞ്ഞ മേഘങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വെളുത്തു പ്രകാശം ചൊരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതു കണ്ടാൽ ആഗ്രഹങ്ങളുപേക്ഷിച്ച സന്യാസിവര്യൻമാർ ത്രിലോകസുഖങ്ങളുപേക്ഷിക്കയാൽ ആത്മപ്രകാശം ചൊരിഞ്ഞു വിലസുകയാണോ എന്നു തോന്നിപ്പോകും. കൃഷിക്കാർ തങ്ങളുടെ പാടങ്ങളിൽ നിന്ന് വെള്ളം പുറത്തുപോവുന്നത് ജാഗരൂഗതയോടെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു. ശ്രദ്ധാവാനായ യോഗിവര്യൻ തൻെറ ജീവ:ശക്തിയെ മനസ്സിലൂടെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലൂടെയും ചിലവഴിക്കുന്നത് എപ്രകാരമാണോ അതുപോലെയാണ് ആ കർഷകർ ജലം ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ചന്ദ്രനെച്ചുറ്റി നിൽക്കുന്ന നക്ഷത്രങ്ങൾപോലെ കൃഷ്ണനെച്ചുറ്റി ഗോപാലൻമാർ എന്നും സർവ്വർക്കും ആഹ്ലാദമേകി. മിതശീതോഷ്ണമായ കാലാവസ്ഥ വൃന്ദാവനത്തിലെ സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കൊഴികെ മറ്റെല്ലാവർക്കും ആശ്വാസമേകി. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ എല്ലാം കൃഷ്ണൻ അപഹരിച്ചിരുന്നുവല്ലോ.

ഗോപജാതി പ്രതിച്ഛന്നൌ ദേവാ ഗോപാലരൂപിണ:
ഈഡിരേ കൃഷ്ണരാമൌ ച നടാ ഇവ നടം നൃപ (10-18-11)
ഭ്രാമണൈർല്ലങ്ഘനൈ ക്ഷേപൈരാസ്ഫോടന വികർഷണൈ:
ചിക്രീഡതുർന്നിയുദ്ധേന കാകപക്ഷധരൌ ക്വചിത് (10-18-12)
ക്വചിന്നൃത്യത്സു ചാന്യേഷു ഗായകൌ വാദകൌ സ്വയം
ശശംസതുർമ്മഹാരാജ സാധു സാധ്വിതി വാദിനൌ (10-18-13)
കൃഷ്ണസ്യ യോഗവീര്യം തദ്യോഗമായാനുഭാവിതം
ദാവാഗ്നേരാത്മന: ക്ഷേമം വീക്ഷ്യേ തേ മേ നിരേƒമരം (10-19-14)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അതൊരു വേനൽക്കാലമായിരുന്നു. എന്നാൽ വൃന്ദാവനത്തിലെന്നും വസന്തം തന്നെ. കത്തിയെരിയുന്ന സൂര്യൻ വൃന്ദാവനത്തിന് മുകളിൽ സൗമ്യമായി പ്രകാശിച്ച് കഠിനമായ ചൂടിനു പകരം ഊഷ്മളത മാത്രം നൽകി. അനേകം തടാകങ്ങളിലെ ജലംകൊണ്ട് തണുത്തും പരാഗപരിമണത്താൽ സൗരഭ്യമാർന്നും വൃന്ദാവനത്തിൽ കാറ്റു വീശി. ഭഗവാനു നടക്കാൻ കട്ടിപ്പരവതാനിയുമായി പുല്ലും പൂച്ചെടികളും അവിടെ നിറഞ്ഞു. പക്ഷിമൃഗാദികൾ മധുരസംഗീതവുമായി ഭഗവാനെ ആനന്ദിപ്പിച്ചു. കൃഷ്ണൻ അവരെയെല്ലാം സ്നേഹിച്ചു. കൃഷ്ണൻ സ്വയം പ്രേമം തന്നെയായിരുന്നു. ഗോപാലൻമാർ കൃഷ്ണനെ സ്നേഹിച്ചു. അവരെല്ലാം ഗോപാലവേഷത്തിൽ ജനിച്ച ദേവൻമാരത്രെ. അതുപോലെ കൃഷ്ണബലരാമൻമാർ ഈശ്വരാവതാരങ്ങ ളാണെങ്കിലും ഗോപാലവേഷമാടുകയാണല്ലോ. ഒരു ദിവസം അവരെല്ലാം കൂടി പലേവിധ കളികളിലേർ പ്പെട്ടിരുന്നു. അവരെല്ലാം തങ്ങളുടെ അളകങ്ങളെ കാറ്റിൽ പറക്കാൻ വിട്ട് അത്യാകർഷകമായി കാണപ്പെട്ടു. പരസ്പരം കൈപിടിച്ച് വട്ടംചുറ്റുകയും നീളത്തിൽ ചാടുകയും ഭാരമെറിഞ്ഞും കെട്ടിമറിഞ്ഞും ഗുസ്തിപിടിക്കുകയുമൊക്കെ ചെയ്തു അവർ. മറ്റു ബാലൻമാർ കളിക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണനും ബലരാമനും സംഗീതോപകരണങ്ങൾ വായിച്ച് ബലേ ഭേഷ് എന്നുപറഞ്ഞ് അവരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇതിനിടയിൽ പ്രലംഭൻ എന്നു പേരായ ഒരു രാക്ഷസൻ ഗോപവൃന്ദത്തിൽ കയറിക്കൂടി. കൃഷ്ണൻ അവനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞുവെങ്കിലും അവനെയും കൂട്ടി സംഘത്തെ രണ്ടായിത്തിരിച്ച് കളികൾ തുടരാമെന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചു. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും ഓരോ സംഘത്തലവൻമാരായി. അവർ പലേ കളികളും കളിച്ചു. ഒരു സംഘം ജയിക്കുമ്പോൾ തോറ്റവർ ജയിച്ചവരെ ഓരോരുത്തരെ ചുമലിലേറ്റി നടക്കണം എന്നായിരുന്നു തീരുമാനം. അങ്ങിനെ കളികൾ തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്ക് കൃഷ്ണൻെറ സംഘം വിജയിക്കും അല്ലാത്തപ്പോൾ ബലരാമൻേറതും. ഒരിക്കൽ കൃഷ്ണസംഘം തോൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ കൃഷ്ണസംഘത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പ്രലംഭൻെറ ചുമതല ബലരാമനെ ചുമലിലേറ്റുക എന്നതായിരുന്നു.

ബലരാമനെ തോളത്തു കയറ്റി ഓടുമ്പോൾ പ്രലംഭന് ബലരാമൻെറ ഭാരം അസഹ്യമായിത്തോന്നി. ഭാരത്തിലമർന്ന് പ്രലംഭൻ തളർന്നു. അവൻ തൻെറ സ്വരൂപം വെളിപ്പെടുത്തി. ബലരാമൻ ആദ്യമൊന്നമ്പരന്നുവെങ്കിലും സ്വയം തൻെറ ദിവ്യതയെപ്പറ്റി ബോധവാനായി രാക്ഷസനെ ആഞ്ഞൊന്ന് വീശിയടിച്ചു. ഇടിമിന്നലിൻെറ ശക്തിയിൽ വീണ പ്രഹരത്തിൽ പ്രലംഭൻ ചത്തു വീണു. ഗോപാലൻമാർ ആഹ്ലാദിച്ചാർത്തു വിളിച്ചു. ബലരാമനെ അഭിനന്ദിച്ചു. രാമനുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥനയും നടത്തി. മറ്റൊരവസരത്തിൽ ഗോപാലവൃന്ദത്തെമുഴുവൻ കാട്ടുതീ ആക്രമിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ എല്ലാവരോടും കണ്ണടച്ചിരിക്കാൻ പറഞ്ഞിട്ട് സ്വയം ആ തീ മുഴുവൻ വിഴുങ്ങിക്കളഞ്ഞു. വൃന്ദാവനവാസികൾ കൃഷ്ണനെ അമാനുഷികനെന്നു കരുതിപ്പോന്നു.

അക്ഷണ്വതാം ഫലമിദം നപരം വിദാമ:
സഖ്യ: പശൂനനു വിവേശയതോർവയസ്യൈ:
വക്ത്രംവ്രജേശസുതയോരനുവേണു ജുഷ്ടം
യൈർവാ നിപീതമനുരക്തകടാക്ഷമോക്ഷം (10-21-7)
ഗോപ്യ: കിമാചരദയം കുശലം സ്മ വേണുർ
ദ്ദാമോദരാധര സുധാമപി ഗോപികാനാം
ഭുങ്ക്തേ സ്വയം യദവശിഷ്ടരസം ഹ്രദിന്യോ
ഹൃഷ്യത്ത്വചോƒശ്രു മുമുചു സ്തരവോ യഥാƒƒര്യാ: (10-21-9)
വൃന്ദാവനം സഖി ഭുവോ വിതനോതി കീർത്തിം
യദ്ദേവകീസുതപദാംബുജ ലബ്ധലക്ഷ്മി (10-21-10)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണനും ബലരാമനും പശുക്കളെ മേയ്ക്കാൻ ഗ്രാമത്തിനു പുറത്തുപോയി തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ വൃന്ദാവനത്തിലെ കന്യകമാർ ഈ ദിവ്യസഹോദരൻമാരെ കണ്ണെടുക്കാതെ നോക്കുമായിരുന്നു. പ്രത്യേകിച്ചും കൃഷ്ണനെ. കൃഷ്ണൻ വനമാലയും മയിൽപ്പീലിയും അണിഞ്ഞിരുന്നു. മഞ്ഞപ്പട്ടുകോണകം അരയിൽ. അവൻ ഓടക്കുഴലിനെ വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. ഇടയ്ക്കെല്ലാം കൃഷ്ണൻ അതിൽ മധുരഗീതങ്ങൾ വായിച്ചു. ഗോപികമാർക്ക് ഓടക്കുഴൽ ശബ്ദം എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ എന്നുതോന്നി. അതു കേൾക്കുമ്പോഴെല്ലാം അവർ കൃഷ്ണനെ ഓർമ്മിച്ചു. ഒരു ഗോപിക മറ്റൊരാളോട് പറഞ്ഞു. ഒരാൾക്ക് കണ്ണുകളുള്ളതിന്റെ ഉദ്ദേശവും അനുഗ്രഹവും കൃഷ്ണരാമൻമാരുടെ മുഖകമലദർശനമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. പശുക്കളെത്തെളിച്ച് പുൽത്തകിടിലേക്ക് പോകുന്ന അവർ മനോഹരവസ്ത്രങ്ങളണിഞ്ഞ് പ്രഗൽഭരായ നടൻമാരെപ്പോലെ കാണപ്പെടുന്നു. നമ്മൾ ഗോപികകമാർക്ക് അവകാശപ്പെട്ട കൃഷ്ണാധരങ്ങൾ നിത്യവും ആസ്വദിക്കുന്ന ആ കോലക്കുഴൽ എന്തെല്ലാം പുണ്യങ്ങൾ ആർജ്ജിച്ചിരിക്കണം? ആ ഈറക്കുഴലിന്റെ മാതാപിതാക്കളായ നദികളും മുളക്കൂട്ടങ്ങളും തങ്ങളുടെ പുത്രന്റെ വിശേഷസൗഭാഗ്യത്തെയോർത്ത് ആഹ്ലാദിക്കുന്നു.

വൃന്ദാവനം അനുഗ്രഹീതം തന്നെ. ഈ ലോകത്തിന്റെ മുഴുവൻ മഹിമ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന വൃന്ദാവനം. ഭഗവാൻ കൃഷ്ണന്റെ പാദധൂളികളാൽ പ്രാഭാപൂരമാകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു വൃന്ദാവനം. നോക്കു കൃഷ്ണന്റെ പാട്ടിൽ മയങ്ങിയിരിക്കുന്നവർ നമ്മൾ ഗോപികമാർ മാത്രമല്ല. ആ മാൻപേടകളെ നോക്കൂ. ആകാശത്തിലെ അപ്സരസ്സുകളും പശുക്കളും പശുക്കിടാങ്ങളും എല്ലാം കൃഷ്ണൻ ഓടക്കുഴൽ വായിക്കുമ്പോൾ അതിൽ മുഴുകി എല്ലാംമറന്ന് ഉൻമത്തരാവുന്നു. ആ കാട്ടുമരങ്ങളിലെ കിളികളെ നോക്കൂ. കൃഷ്ണസംഗീതത്തിന്റെ മധുരത്തേനുണ്ടിരുന്ന് അവക്ക് പഴങ്ങളൊന്നും വേണ്ട എന്നായിരിക്കുന്നു. തീർച്ചയായും അവരെല്ലാം വേഷപ്രച്ഛന്നരായ മാമുനിമാരാണ്. നദികൾപോലും നിറഞ്ഞുകവിഞ്ഞ് കൃഷ്ണപാദങ്ങളെ തഴുകി ഒഴുകുന്നു. നോക്കൂ ആ പർവ്വതശിഖരങ്ങൾ ഓടക്കുഴൽപ്പാട്ടുകേട്ട് രോമാഞ്ചമാർന്നിരിക്കുന്നു. പുൽച്ചെടികൾ കുത്തനെ നിവർന്ന് തരിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ മലനിര തികച്ചും സുകൃതിയത്രെ. ഭഗവാൻ കൃഷണനുവേണ്ട ആഹാരനീഹാരാദികളും തണലുമേകാൻ അതിനു ഭാഗ്യം ലഭിച്ചുവല്ലോ.

ॐ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതം നിത്യപാരായണം 239-ാം ദിവസം

സങ്കൽപ്പോ വിദിത: സാധ്വ്യോ ഭവതീനാം മദർച്ചനം
മയാനുമോദിത: സോ/സൌ സത്യോ ഭവിതുമർഹതി (10-22-25)
നമയ്യാവേശിതധിയാം കാമ: കാമായ കല്പ്പതേ
ഭർജ്ജിതാ ക്വഥിതാ ധാനാ പ്രായോ ബീജായ നേഷ്യതേ (10-22-26)
അഹോ ഏഷാം വരം ജന്മ സർവപ്രാണ്യുപജീവനം
സുജനസ്യേവ യേഷാം വൈ വിമുഖാ യാന്തി നാർത്ഥിന: (10-22-33)
ഏതാവജ്ജൻമസാഫല്യം ദേഹിനാമിഹ ദേഹിഷു
പ്രാണൈരർത്ഥൈർദ്ധിയാ വാചാ ശ്രേയ ഏവാചരേത്സദാ (10-22-35)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വൃന്ദാവനത്തിലെ ചില കന്യകമാർ കൃഷ്ണനിൽ തങ്ങളുടെ ഹൃദയമർപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. മാർഗ്ഗശീർഷമാസത്തിൽ അവർ കാർത്ത്യായനീദേവിയെ ഇങ്ങിനെ ഉപാസിച്ചു. "കാർത്ത്യായനീ മഹാമായേ മഹാ യോഗിന്യധീശ്വരീ നന്ദഗോപസുതം ദേവി പതിംമേ കുരു തേ നമ: (അല്ലയോ കാർത്ത്യായനീദേവീ കൃഷ്ണനെ എനിക്ക് ഭർത്താവായി കിട്ടണമേ). അവർ രാവിലെ നേരത്തെ എഴുന്നേറ്റ് നദിയിൽ കുളിച്ചതിനുശേഷം പൂജകൾ നടത്തി.

വ്രതമവസാനിക്കുന്ന ദിവസം അവർ പതിവുപോലെ നദിയിൽ കുളിക്കാൻ പോയി. അവർ വസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം അഴിച്ചു നദിക്കരയിൽ വച്ച് നഗ്നരായാണ് കുളിച്ചത്. ഇതറിഞ്ഞ് കൃഷ്ണൻ അവിടെയെത്തി. പെട്ടെന്ന് എല്ലാവരുടെ വസ്ത്രങ്ങളും വാരിയെടുത്ത് അടുത്തുള്ള ഒരു മരത്തിൽ കയറി ഇരിപ്പായി. അവിടെനിന്ന് കൃഷ്ണൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ വസ്ത്രങ്ങൾ വേണമെങ്കിൽ വെള്ളത്തിൽനിന്ന് കയറിവന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളുക." പെൺകുട്ടികൾ പലേവിധത്തിലും കൃഷ്ണനോട് കെഞ്ചിയപേക്ഷിച്ചു നോക്കി. അതൊന്നും നടക്കാതെ വന്നപ്പോൾ അവർ കരയ്ക്കുകയറി വന്നു. അവരുടെ പ്രേമം കണ്ട് സന്തുഷ്ടനായ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു. "നദിയിൽ ഇറങ്ങി നഗ്നരായി കുളിക്കുന്നത് സദാചാരവിരുദ്ധമാണ്. നിങ്ങൾ ശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതമായ ഒരു വ്രതം നോക്കുകയാണല്ലോ. സദാചാരവിരുദ്ധമായ കാര്യങ്ങൾ ഈ വ്രതത്തിൻെറ പ്രയോജനം ഇല്ലാതാക്കും. അതുകൊണ്ട് കൈകൾ രണ്ടും ഉയർത്തി തൊഴുതു പിടിച്ചു ഭക്തിയോടെ വന്നാൽ ഞാൻ വസ്ത്രങ്ങൾ തിരിച്ചു തരാം. " പെൺകുട്ടികൾ കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞതുപോലെ തൊഴുതു വണങ്ങി വസ്ത്രം വാങ്ങി ധരിച്ചു. അവർക്ക് കൃഷ്ണനോട് ദേഷ്യമൊന്നും തോന്നിയതേയില്ല. കാരണം അവരെല്ലാം കൃഷ്ണനെ അത്രയ്ക്കു സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അവർക്കു കിട്ടിയ ശിക്ഷ ന്യായമാണെന്നവർക്ക് തോന്നുകയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണൻ അവരോട് പറഞ്ഞു. "നിങ്ങളുടെ ഹൃദയാഭിലാഷമെന്തെന്നെനിക്കറിയാം. അവയെല്ലാം നിറവേറുകയും ചെയ്യും. എന്നിലേക്കുവരാനുള്ള ആഗ്രഹം ആഗ്രഹമല്ല തന്നെ. വറുത്തിട്ടവിത്ത് വിത്തല്ലാത്തതുപോലെയത്രെ അത്. നിങ്ങൾ ദേവീയുപാസനചെയ്തതിൻെറ ഫലം ഉടനേ തന്നെ നിങ്ങൾക്കുണ്ടാവും." പെൺകുട്ടികൾ ഗ്രാമത്തിലേക്ക് മടങ്ങി.

കൃഷ്ണൻ കുറേ കൂട്ടുകാരുമായി ഒരു തോട്ടത്തിൽ പോയി അവിടെ മരങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച് പറഞ്ഞു. "ഒരു വൃക്ഷത്തിൻെറ ജൻമം എത്ര അനുഗ്രഹീതം. അവ എല്ലാ ജീവജാലങ്ങൾക്കുംവേണ്ട ആഹാരവും തണലും നൽകുന്നു. തങ്ങൾക്കുള്ള സമ്പത്തിനെ പങ്കുവച്ചുനൽകാതെ അവ ആർക്കുനേരേയും പുറം തിരിക്കുന്നില്ല. ഫലങ്ങളായും പൂക്കളായും ഇലകളായും വേരുകളായും മരത്തൊലിയായും അവസാനം വിറകായും അവ എല്ലാവരേയും സേവിക്കുന്നു. ഇതാണ് ഏറ്റവും വലിയ ധർമ്മം. മറ്റുള്ളവരെ തൻെറ ജീവനും ധനവും ഇന്ദ്രിയമനോബുദ്ധികളെല്ലാം ഉപയോഗിച്ചു സേവിച്ച് മോക്ഷമാർഗ്ഗമണയുകയത്രെ പരമ ധർമ്മം."

ॐ

ദേശ: കാല. പൃഥഗ്ദ്രവ്യം മന്ത്ര തന്ത്രർത്ത്വിജോƒഗ്നയ:
ദേവതാ യജമാനശ്ച ക്രതുർദ്ധർമ്മശ്ച യൻമയ: **(10-23-10)**
തം ബ്രഹ്മ പരമം സാക്ഷാദ് ഭഗവന്തമധോക്ഷജം
മനുഷ്യദൃഷ്ട്യാ ദുഷ്പ്രജ്ഞ മർത്ത്യാത്മാനോ ന മേനിരേ **(10-23-11)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കാട്ടിലങ്ങിനെ കറങ്ങിനടക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരു ദിവസം ഗോപബാലൻമാർ കൃഷ്ണനോടു പറഞ്ഞു. "ഞങ്ങൾക്ക് വല്ലാതെ വിശക്കുന്നു. എന്തെങ്കിലും ആഹാരം തന്നാലും." കൃഷ്ണൻ കൂട്ടുകാരോടു പറഞ്ഞു: "അവിടെ ഒരിടത്ത് കുറെ ബ്രാഹ്മണർ യാഗകർമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്നുണ്ട്. അവിടെച്ചെന്ന് ബലരാമൻേറയും എൻേറയും പേരു പറഞ്ഞ് നമുക്കെല്ലാമാവശ്യമുള്ള ഭക്ഷണം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വന്നാലും." ഗോപബാലൻമാർ ബ്രാഹ്മണരെ കാണാൻ ചെന്നു. മഹാത്മാക്കളേ ഞങ്ങൾ ബലരാമൻേറയും കൃഷ്ണൻേറയും സേവകരും കൂട്ടുകാരുമാണ്. അവർ അടുത്തൊരിടത്ത് ആസനസ്ഥരാണ്. ഇത്രദൂരം ഞങ്ങൾ വീടുവിട്ടുപോന്നതിനാൽ ഇപ്പോൾ വിശന്നുവലയുന്നു. ഞങ്ങളുടെ പ്രഭു കുറച്ച് ആഹാരം തരാനഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ആ പ്രഭുവിൻെറ അഭ്യർത്ഥന നിരസിക്കുകയില്ല എന്ന് കരുതട്ടെ.

ബ്രാഹ്മണർ മറ്റുള്ളവർക്ക് ഭക്ഷണം ദാനം ചെയ്യുന്നത് ശാസ്ത്രവിധിക്കെതിരല്ല. പക്ഷേ അവർ ഗോപൻമാരെ വെറുതെ നോക്കിയതല്ലാതെ തരാമെന്നോ ഇല്ലെന്നോ പറയുകയുണ്ടായില്ല. ഇവിടെ ഇതാ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ സ്വയം ഏതൊരു യാഗകർമ്മങ്ങളുടേയും ആത്മാവും കാലവും ദേശവും യാഗവസ്തുക്കളും വേദങ്ങളും കർമ്മികളും അഗ്നിയും ദേവതയും പൂജയുടെയും പൂജാരിയുടെയും എല്ലാം ആത്മാവും ആണെന്നറിയാതെ ബ്രാഹ്മണർ അവരുടെ വികലബുദ്ധിയിൽ ഭഗവാനെ കേവലം നശ്വരജീവിയെന്ന് കരുതി. ബ്രാഹ്മണർക്ക് കൃഷ്ണൻ സ്വയം ഭഗവൽപരംപൊരുളാണെന്നറിയാൻ കഴിയാതെപോയി. ഗോപബാലൻമാർ വെറുംകയ്യോടെ കൃഷ്ണൻെറയടുക്കലേക്ക് മടങ്ങി.

കൃഷ്ണൻ ഹൃദയംതുറന്നുറക്കെ ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടവരെ തിരിച്ചയച്ചു. ഇത്തവണ ബ്രാഹ്മണരുടെ ഭാര്യമാരുടെ അടുത്തേക്ക്. അവർ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകളോട് പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണനും ജ്യേഷ്ഠൻ ബലരാമനും അടുത്തൊരിടത്തിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ അവരുടെ സുഹൃത്തുക്കളാണ്. ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം വിശക്കുന്നു. കുറച്ചാഹാരം തന്നാലും. അവർക്കീ വാക്കുകൾ അമൃതിനു തല്യമായിരുന്നു. അവർ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവനെ കാണാൻ കാത്തിരിക്കുകയുമായിരുന്നു. പെട്ടെന്നു തന്നെ പലേ പാത്രങ്ങളിലായി എല്ലാവിധ ഭക്ഷണങ്ങളും നിറച്ച് അവർ കൃഷ്ണൻ ഇരിക്കുന്നിടത്തേക്കു ചെന്നു.

പൂങ്കാവനത്തിൽ കൃഷ്ണൻ നടക്കുന്നത് ബ്രാഹ്മണ സ്ത്രീകൾ കണ്ടു. അവൻ ശ്യാമശരീരത്തിൽ മഞ്ഞപ്പട്ട് ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. പൂക്കളും മയിൽപീലികളുംകൊണ്ട് സ്വയം നന്നായലങ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു കൈ കൂട്ടുകാരൻെറ തോളിൽച്ചാരി മറ്റേക്കയ്യിലൊരു താമരപ്പൂ ചുഴറ്റിക്കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ നിൽക്കുന്നു. ഹൃദയംനിറയെ കൃഷ്ണനെ സ്വീകരിച്ച് ഈ സുചരിതകൾ കൃഷ്ണനെ സ്വന്തം ആത്മാവിൽ ഉൾക്കൊണ്ടു. അങ്ങിനെ കേവലവും വേദനാ നിർഭരവുമായ ജിവിതത്തെ അവർ പ്രശാന്തമധുരമാക്കി മാറ്റി.

ധിഗ്ജന്മ നസ്ത്രിവൃദ്വിദ്യാം ധിഗ്വ്രതം ധിഗ്ബഹുജ്ഞതാം
ധിക്കുലം ധിക്ക്രിയാദാക്ഷ്യം വിമുഖാ യേ ത്വധോക്ഷജേ (10-23-39)
നൂനം ഭഗവതോ മായാ യോഗിനാമപി മോഹിനീ
യദ്വയം ഗുരവോ നൃണാം സ്വാർത്ഥേ മുഹ്യാമഹേ ദ്വിജാ: (10-23-40)
അഹോ വയം ധന്യതമാ യേഷാം നസ്താദൃശീ: സ്ത്രിയ:
ഭക്ത്യാ യാസാം മതിർജ്ജാതാ അസ്മാകം നിശ്ചലാഹരൌ (10-23-49)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ ആ മഹതികളെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. "ഞാൻ നിങ്ങളുടെയെല്ലാം ആത്മാവുതന്നെയായതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ ഇത്ര ഭക്തിയുള്ളവരായതിൽ അത്ഭുതമൊന്നുമില്ല. മാത്രമല്ല ഇവിടെ വരുന്നതുകൊണ്ടുണ്ടായേക്കാവുന്ന ഭവിഷ്യത്തുക്കളെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ വ്യാകുലരുമല്ല. ഇനി നിങ്ങൾ സ്വന്തം വീടുകളിലേക്ക് തിരിച്ചുപൊയ്ക്കൊള്ളൂ. ഭർത്താക്കൻമാർ നിങ്ങളെ കാത്തിരിക്കുന്നു. യാഗകർമ്മം പൂർത്തിയാക്കണമല്ലോ. എന്നാൽ സ്ത്രീകൾ കൃഷ്ണനോടു പറഞ്ഞു." ശാസ്ത്രപ്രകാരം അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ പ്രാപിച്ചവർക്ക് പ്രാപഞ്ചികമായ ജീവിതത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു പോകേണ്ടതില്ല. ഞങ്ങൾക്ക് മാതാപിതാക്കളോടോ ഭർത്താക്കൻമാരോടോ കുട്ടികളോടോ ഒന്നും ഇപ്പോൾ യാതൊരു മമതയുമില്ല. എന്നാൽ അവിടുത്തെ പാദങ്ങളെ സ്പർശിച്ച തുളസീദളങ്ങളോട് ഞങ്ങൾക്ക് എത്ര പ്രിയമാണെന്നോ? മാത്രമല്ല അനുവാദമില്ലാതെ ഇങ്ങോട്ടുവന്നതുകൊണ്ട് ഞങ്ങളുടെ ഭർത്താക്കൻമാർ ഞങ്ങളെ നിരസിക്കുകയും ചെയ്യും. കൃഷ്ണനാകട്ടെ അവരുടെ ഭർത്താക്കൻമാർ അവരെ സ്വീകരിക്കുമെന്നുറപ്പു നൽകി. മാത്രമല്ല അവർക്ക് സ്ത്രീകളോട് നീരസം തോന്നുകയുമില്ല എന്നും കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. ഭൗതീകമായ അടുപ്പമോ സാമീപ്യമോ ഈ ലോകത്തിൽ ഭക്തി വളർത്തുകയില്ല തന്നെ. ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം മനസ്സിനെ എന്നിലുറപ്പിച്ചു നിർത്തുക എന്നതാണ്. കൃഷ്ണനും കൂട്ടുകാരും ഭക്ഷണം കഴിക്കാനിരുന്നു. സ്ത്രീകൾ മടങ്ങിപ്പോയി.

ബ്രാഹ്മണർ യാഗം പൂർത്തിയാക്കി. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകളിലൊരാൾ ഭർത്താവിൻെറ അനുവാദമില്ലാത്ത തിനാൽ കൃഷ്ണനെ കാണാൻ പോയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അവർ കൃഷ്ണനിൽ തീവ്രഭക്തയായി സമാധിയടഞ്ഞ് ശരീരമുപേക്ഷിച്ചു.

ഇതെല്ലാം കണ്ട് ബ്രാഹ്മണർ സ്വയം ശപിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ ജൻമവും ശാസ്ത്രപ്രകാരമുള്ള വ്രതങ്ങളും ജ്ഞാനസമ്പാദനവും കുലമഹിമയും യാഗം നടത്തുന്നതിലുള്ള കാര്യക്ഷമതയുമെല്ലാം നിന്ദാത്മകവും പൊങ്ങച്ചവുമത്രെ. കാരണം ഇവയെല്ലാംകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ ഭഗവാനിൽ നിന്നകന്നുപോയിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻെറ മായാശക്തി അപാരം തന്നെ. യോഗിവര്യരെപ്പോലും മോഹിപ്പിക്കാൻ അതിനു കഴിയും. ജനങ്ങളുടെ ഗുരുവെന്നു സ്വയം അഭിനയിക്കുന്നവർ സ്വാർത്ഥമോഹികളത്രെ. എന്നാൽ ഈ സ്ത്രീകൾ ശാസ്ത്രാഭ്യാസമൊന്നും ഇല്ലാത്തവരാണ്. തപ:ശ്ചര്യകളിലേർപ്പെട്ട് യാഗവിധികൾ പഠിച്ച നമ്മളേക്കാൾ അവരുടെയുള്ളിൽ ഭഗവാനിലുള്ള അചഞ്ചലഭക്തി കൂടുതലത്രെ. തീർച്ചയായും ഇങ്ങിനെയുള്ള സ്ത്രീകളെ നമുക്ക് സഹധർമ്മചാരികളായി ലഭിച്ചതുകൊണ്ട് അവരിലൂടെ നമുക്കും ഭക്തിയുളവാകും. മൂന്നു ലോകത്തിൻെറയും അധിപനും വിശ്വസംരക്ഷകയായ ലക്ഷ്മിയുടെ പതിയുമായ ഭഗവാന് നമ്മുടെ കയ്യിൽനിന്നും ഭക്ഷണം യാചിക്കേണ്ട ആവശ്യമൊന്നുമില്ല. അദ്ദേഹം വിശപ്പഭിനയിച്ച് നമ്മുടെ ആത്മീയതയെ ഉണർത്തിയിരിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും നമ്മളാ അവസരം വൃഥാവിലാക്കി. ഭഗവാൻ നമുക്ക് മാപ്പേകട്ടെ.

അവർക്ക് രാമകൃഷ്ണൻമാരെ കാണണമെന്നുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ഭയം മൂലം അവരതിനു തുനിഞ്ഞില്ല. കംസനോടുള്ള ഭയമായിരുന്നു കാരണം. രാജാവായ കംസന് ഈ സഹോദരൻമാരോടുള്ള വിദ്വേഷം അവർക്കറിയാമായിരുന്നു.

സ്വഭാവതന്ത്രോ ഹി ജന: സ്വഭാവമനുവർത്തതേ
സ്വഭാവസ്ഥമിദം സർവ്വം സദേവാസുരമാനുഷം (10-24-16)
ദേഹാനുച്ചാവചാഞ്ജന്തു: പ്രാപ്യോത്സൃജതി കർമ്മണാ
ശത്രുർമ്മിത്രമുദാസീന: കർമ്മൈവ ഗുരുരീശ്വര: (10-24-17)
തസ്മാത് സംപൂജയേത് കർമ്മ സ്വഭാവസ്ഥ: സ്വകർമ്മകൃത്
അഞ്ജസാ യേന വർത്തേത തദേവാസ്യ ഹി ദൈവതം (10-24-18)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഏതോ യാഗകർമ്മത്തിനുള്ള വിപുലമായ ഒരുക്കം കൂട്ടുകയായിരുന്നു ഗ്രാമവാസികൾ. കൃഷ്ണൻ അതുകണ്ടിട്ട് അച്ഛനോടിങ്ങിനെ ചോദിച്ചു: "മനുഷ്യർ കർമ്മങ്ങളിലേർപ്പെടുന്നു. ചിലപ്പോൾ അവയുടെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളറിഞ്ഞും ചിലപ്പോൾ അറിയാതേയും. സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളറിയാതെ ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം അവർക്കനുയോജ്യമല്ലാത്തതും പരാജയത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നതുമത്രെ. ഇവിടെ ഏതോ യാഗകർമ്മത്തിനായി വിപുലമായ ഒരുക്കങ്ങൾ നടക്കുന്നുവല്ലോ. അതിന്റെ ഉദ്ദേശവും ആരെ പ്രസാദിപ്പിക്കാനാണതെന്നും പറഞ്ഞു തന്നാലും."

നന്ദഗോപൻ പറഞ്ഞു: നാമിപ്പോൾ ഇന്ദ്രപ്രീതിക്കുവേണ്ടി ഒരു യാഗകർമ്മം നടത്താൻ പോവുന്നു. മകനേ ഇന്ദ്രൻ മഴയുടെ അധീശനാണ്. സമയത്ത് വേണ്ടത്ര അളവിൽ കിട്ടുന്ന മഴ കാരണമാണ് നമുക്കും ഗോക്കൾക്കുമുള്ള ഭക്ഷണധാന്യങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാൻ സാധിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ആ ദേവന്റെ അനുഗ്രഹഫലത്തിന്റെ ഒരംശം അദ്ദേഹത്തിനർപ്പിച്ച് പ്രീതി നേടുന്നു. അങ്ങിനെ ഫലപ്രദവും സന്തോഷപ്രദവുമായ ജീവിതം നമുക്കുറപ്പാവുന്നു.

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "കർമ്മഫലം അനുസരിച്ചാണ് ഒരവുൻ ജനിക്കുന്നതും മരിക്കുന്നതും. പൂർവ്വ കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമായി അവന് സുഖദു:ഖങ്ങളും ജയപരാജയങ്ങളും ഉണ്ടാവുന്നു. ഇതിലെല്ലാം ഇന്ദ്രന് എന്തു പങ്കാണുള്ളത്? മനുഷ്യർ അവനവന്റെ സ്വഭാവഗുണങ്ങൾക്ക് വശംവദനത്രെ. ആ പ്രകൃതി ഗുണങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് അവൻ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യനും ദേവനും അസുരനും എല്ലാം പ്രകൃതി ഗുണങ്ങൾക്കനുസരിച്ചത്രേ ജീവിതം നയിക്കുന്നത്. കർമ്മഫലമനുസരിച്ച് ആത്മാവു ശരീരമെടുക്കുകയോ ഉപേക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു. കർമ്മഫലം സുഹൃത്തുക്കളേയും ശത്രുക്കളേയും നമുക്കേകുന്നു. അതു തന്നെയാണ് ഒരുവന്റെ ഗുരുവും ദൈവവുമെല്ലാം. അതുകൊണ്ട് സ്വപ്രകൃതിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് കർമ്മം ചെയ്യണം. അവനവന്റെ ധർമ്മമനുസരിച്ച് വർത്തിക്കണം. ഏതൊരു കർമ്മമാണോ ഒരുവന് ശരിയായ ആനന്ദത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നത് അതുമാത്രമേ ദിവ്യകർമ്മമായുള്ളൂ. പശുക്കളും ബ്രാഹ്മണരും ഈ പർവ്വതവുമാണ് നമുക്ക് സന്തോഷത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നത്. അതുകൊണ്ട് നമുക്കവരെ പൂജിക്കാം. ഇന്ദ്രപൂജയ്ക്കായി ഒരുക്കിയ ഈ വസ്തുക്കൾകൊണ്ട് നമുക്ക്പശുക്കളേയും ബ്രാഹ്മണരേയും ഗോവർദ്ധന പർവ്വതത്തേയും പൂജിക്കാം. ഈ ആഹാരസാധനങ്ങളെല്ലാം ജാതിമതഭേദമെന്യേ എല്ലാവർക്കുമായി പങ്കിടാം. എല്ലാ മൃഗങ്ങൾക്കും നമുക്കതു വീതിച്ചു നൽകാം. നമ്മുടെ പശുക്കളെ നമുക്ക് വേണ്ട രീതിയിൽ സൽക്കരിക്കാം. എല്ലാ ഭക്ഷണവും നമുക്കീ മലനിരകൾക്കർപ്പിക്കാം.

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞതു പോലെ കാര്യങ്ങൾ നടന്നു. ഗോവർദ്ധനത്തിന്റെ ആത്മസത്തയായിരുന്നു കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ തന്നെ എല്ലാ അർഘ്യങ്ങളും സ്വീകരിച്ചു. നന്ദപുത്രനായി കൃഷ്ണൻ സ്വയം ഇതിനു നേതൃത്വം നൽകി. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ പ്രഖ്യാപിച്ചു. "ഈ പർവ്വതനിരയിൽ വസിക്കുന്ന ദൈവം നമ്മുടെ വഴിപാടുകൾ എങ്ങിനെയാണ് ആസ്വദിക്കുന്നതെന്നുനോക്കൂ" വഴിപാടുകളെല്ലാം ഭംഗിയായി കഴിച്ച് ഗോപൻമാർ ഗ്രാമത്തിലേക്ക് മടങ്ങി.

നഹി സദ്ഭാവയുക്താനാം സുരാണാമീശ വിസ്മയ:
മത്തോ*f*സതാം മാനഭംഗ: പ്രശമായോപകൽപ്പതേ **(10–25–17)**
ദേവേ വർഷതി യജ്ഞവിപ്ലവരുഷാ വജ്രാശ്മവർഷാനിലൈ:
സീദത് പാലപശുസ്ത്രി ആത്മശരണം ദൃഷ്ട്വാനുകംപ്യുത്സ്മയൻ
ഉത്പാട്യൈകകരേണ ശൈലമബലോ ലീലോച്ഛിലീന്ധ്രം യഥാ
ബിഭ്രദ് ഗോഷ്ഠമപാൻമഹേന്ദ്രമദഭിത് പ്രീയാന്ന ഇന്ദ്രോ ഗവാം **(10–26–25)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
തനിക്കു കിട്ടാറുള്ള അർഘ്യം നിഷേധിക്കപ്പെട്ടതിൽ ക്രുദ്ധനായ ഇന്ദ്രൻ തന്റെ അധീനതയിലുള്ള പ്രത്യേക മേഘങ്ങളോട് ഗോപഗ്രാമം മുഴുവൻ നശിപ്പിക്കാനാജ്ഞാപിച്ചു. ആ മേഘങ്ങൾക്ക് പ്രളയമഴയുണ്ടാക്കാൻ കഴിവുണ്ട്. ദുരഭിമാനംകൊണ്ട് മനസ്സു നിറഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ കൃഷ്ണന്റെ ദിവ്യത ഇന്ദ്രൻ മറന്നു പോയിരുന്നു. കൃഷ്ണനെ വെറുമൊരു മനുഷ്യനായി ഇന്ദ്രൻ കരുതി. മഴയുടെ ദേവനായ ഇന്ദ്രന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം മേഘങ്ങൾ വൃന്ദാവനത്തിനു മുകളിൽ തങ്ങളുടെ നശീകരണശക്തി മുഴുവനും പ്രയോഗിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഭയന്നുവിറച്ച ഗോപൻമാരും ഗോപികമാരും കൃഷ്ണനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. ഇത് ഇന്ദ്രന്റെ പകപോക്കലാണെന്ന് കൃഷ്ണന് ഉടനേ മനസ്സിലായി. കൃഷ്ണൻ അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. “ഞാനിപ്പോൾ ദിവ്യശക്തികൊണ്ട് ഇന്ദ്രന്റെ അഹങ്കാരം അവസാനിപ്പിക്കാൻ പോവുന്നു. ദേവൻമാർ കളങ്കമറ്റവരാണെങ്കിലും അവരാണ് ലോകത്തിന്റെ നിയന്താക്കൾ എന്നു കണക്കാക്കാൻ പാടില്ല. അവരുടെ അഹങ്കാരം അവസാനിപ്പിക്കുന്നത് അവരുടെ തന്നെ ശാന്തിക്കുതകുന്നതാണ്. എന്നിലഭയം തേടിയവരെ ഞാൻ രക്ഷിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും.

ഇത്രയും പറഞ്ഞ് ഭഗവാൻ ലീലയായി ഗോവർദ്ധനപർവ്വതത്തെ ഒരു കൈ കൊണ്ടുയർത്തി. പർവ്വതത്തെ ഒരു കുടപോലെ പിടിച്ച് വൃന്ദാവനവാസികളോട് അതിനു കീഴിൽ നിൽക്കാൻ കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. എന്റെ കയ്യിൽ നിന്നും ഇത് ചാടിപ്പോവുമെന്ന് പേടിക്കേണ്ട. ഇതിനു താഴെ നിങ്ങൾക്ക് മഴയിൽനിന്നും കൊടുങ്കാറ്റിൽനിന്നും ഉപദ്രവം ഉണ്ടാവുകയില്ല. ഗ്രാമം മുഴുവനും ജനങ്ങളും പൈക്കളുംമെല്ലാം ഗോവർദ്ധനത്തിനു കീഴിൽ നിരന്ന് അഭയം തേടി. കൃഷ്ണൻ ഒരാഴ്ച ഗോവർദ്ധനത്തെ താങ്ങി അവിടെ നിന്നു. അങ്ങിനെ ഗ്രാമത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ കഴിയാതെ കൃഷ്ണനിൽനിന്നും പരാജയം ഏറ്റുവാങ്ങി ഇന്ദ്രൻ മഴമേഘങ്ങളെ പിൻവലിച്ചു. വെള്ളപ്പൊക്കം അവസാനിച്ചപ്പോൾ ആളുകൾ വീടുകളിലേക്ക് മടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ പർവ്വതം തഴെവച്ചു. ജനം കൃഷ്ണനെ അഭിനന്ദിച്ച് ആരാധിച്ചു.

അവർ നന്ദഗോപനോട് ഇങ്ങിനെ തങ്ങളുടെ അത്ഭുതം പറഞ്ഞു. “ആരാണീ കൃഷ്ണൻ? ശിശുവായിരിക്കുമ്പോൾ പൂതനയെക്കൊന്നു. പിന്നീടും പല രാക്ഷസരേയും കൃഷ്ണൻ വധിച്ചു. ഭയങ്കരനായ കാളിയനെ കീഴടക്കി. മാത്രമല്ല ഞങ്ങളെല്ലാം തീവ്രമായി സ്നേഹിക്കുന്നരീതിയിൽ ഒരാകർഷണീയത കൃഷ്ണനുണ്ട്. കൃഷ്ണനും ഞങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നു. ബാലന് ഏഴു വയസ്സേയുള്ളൂ. എന്നിട്ട് ഈ മല ുഴുവൻ ഉയർത്തി പിടിച്ചിരിക്കുന്നു ആരാണിവൻ എന്നാണ് ഞങ്ങൾക്കൽഭുതം” ഗാർഗമുനി നാമകരണസമയത്ത് പറഞ്ഞ കാര്യം നന്ദൻ അവരോട് പറഞ്ഞു. എനിക്കിപ്പോൾ ഉറപ്പാണ് കൃഷ്ണൻ ഭഗവാൻ നാരായണന്റെ അംശാവതാരം തന്നെയാണെന്ന്.. ഗ്രാമീണർ സംതൃപ്തരായി.

തനിക്കുള്ള അർഘ്യം നഷ്ടപ്പെട്ട ക്രോധത്തിൽ ഗ്രാമത്തെ പ്രളയത്തിലാഴ്ത്താൻ ഘോരമഴ പെയ്യിച്ച ഇന്ദ്രന്റെ പ്രതികാരത്തിൽ നിന്നും വൃന്ദാവനത്തെ രക്ഷിക്കാൻ ഗോവർദ്ധനപർവ്വതത്തെ ഒരു കൈ കൊണ്ടുയർത്തി പിടിച്ച ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ ഞങ്ങളിൽ കൃപാലുവാകട്ടെ.

പിതാ ഗുരു സ്ത്വം ജഗതാമധീശോ ദുരത്യയ: കാല ഉപാത്തദണ്ഡ:
ഹിതായ സ്വേച്ഛാതനുഭി: സമീഹസേ മാനം വിധുന്വൻ ജഗദീശമാനിനാം (10-27-6)
നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ പുരുഷായ മഹാത്മനേ
വാസുദേവായ കൃഷ്ണായ സാത്വതാം പതയേ നമ: (10-27-10)
സ്വച്ഛന്ദോപാത്ത ദേഹായ വിശുദ്ധജ്ഞാനമൂർത്തയേ
സർവ്വസ്മൈ സർവ്വബീജായ സർവ്വഭൂതാത്മനേ നമ: (10-27-11)
ത്വയേശാനുഗൃഹീതോƒസ്മി ധ്വസ്ത സ്തംഭോ വൃഥോദ്യമ:
ഈശ്വരം ഗുരുമാത്മാനം ത്വാമഹം ശരണം ഗത: (10-27-13)
കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹായോഗിൻ വിശ്വാത്മൻ വിശ്വസംഭവ
ഭവതാ ലോകനാഥേന സനാഥാ വയമച്യുത (10-27-19)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
സ്വർഗ്ഗധേനുവായ സുരഭിയും സ്വർഗ്ഗനാഥനായ ഇന്ദ്രനും കൃഷ്ണസവിധമണഞ്ഞു. പരാജിതനായി തലയും കുമ്പിട്ട് ഇന്ദ്രൻ ഭഗവാനോടിങ്ങിനെ ക്ഷമ യാചിച്ചു..

അവിടുന്ന് മനുഷ്യവേഷത്തിലാണെങ്കിലും എല്ലാ പ്രതിഭാസങ്ങൾക്കുമപ്പുറത്താണല്ലോ. അവിടുത്തേക്ക് ആഗ്രഹങ്ങൾ ഒന്നുമില്ലെങ്കിലും അവിടുന്ന് ദുഷ്ടരെ ശിക്ഷിക്കുന്നു. അത് അവരുടെയെല്ലാം നൻമയ്ക്കുതന്നെയുമാണ്. അവിടുന്നാണ് പിതാവും ഗുരുവും ലോകനാഥനും. അവിടുന്നാണ് കാലം. ശരീരമെടുത്തിട്ടുള്ള ജീവികളുടെയെല്ലാം നൻമയ്ക്കായി അവിടുന്നവതരിച്ചിരിക്കുന്നു. അഹങ്കാരികളുടെ മദം ശമിപ്പിക്കുന്നതിനുമാണ് അവിടുന്നവതരിച്ചത്. കഠിനമായ ദുരവസ്ഥകളിൽപ്പോലും അവിടുന്നു കാണിക്കുന്ന പ്രശാന്തത അഹംഭാവികളിൽ ലജ്ജയും ഭക്തിയുമുളവാക്കാൻ പോന്നതത്രെ. എന്റെ ദുഷ്ടതയ്ക്കു മാപ്പു നൽകിയാലും. അവിടുത്തെ ചെയ്തികൾ തന്നെ അഹങ്കാരികൾക്കുള്ള ശകാരമത്രെ. എനിക്കീവിധമായ ചിന്തകൾ ഉണ്ടാകാതിരിക്കാനായി അനുഗ്രഹിച്ചാലും.

വാസുദേവാ കൃഷ്ണാ അവിടേക്ക് നമസ്കാരം. അവിടുന്നാണല്ലോ സത്വതയുടെ കേദാരം. ഭക്തജനങ്ങൾക്ക് ഹിതമായ രൂപഭാവങ്ങളോടെ സ്വേഛയാൽ അവതരിച്ച ഭഗവാന് നമസ്കാരം. അവിടുന്നാണെല്ലാവരുടേയും ഉൺമയും അന്തര്യാമിയും എല്ലാറ്റിൻേറയും ഉറവിടവും. എന്റെ അഹങ്കാരം ശമിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രയത്നങ്ങൾ വൃഥാവിലാവുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ അവിടുത്തെ പാദങ്ങളിൽ അഭയം തേടുന്നു. അവിടുന്നു തന്നെ ഗുരു. തത്വമസി.

ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രനോട് പറഞ്ഞു: ”നിങ്ങളുടെ അഹങ്കാര ശമനത്തിനായാണ് ഞാൻ നിങ്ങൾക്കുള്ള യാഗം മുടക്കിച്ചത്. ഞാൻ ആരെയെങ്കിലും അനുഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ ആദ്യം അവരുടെ ധനസ്ഥാന സമ്പത്തുക്കൾ അവരിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യുന്നു. എല്ലാ അഹന്തയുമവസാനിപ്പിക്കൂ. എന്നിട്ട് പഴയപോലെ സ്വർഗ്ഗത്തെ ഭരിച്ചാലും.

സ്വർഗ്ഗധേനുവായ സുരഭി കൃഷ്ണനെ വാഴ്ത്തി. പശുകുലത്തിന്റെ ഇന്ദ്രനായി ഭഗവാൻ അവരെ സംരക്ഷിക്കണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. സുരഭി പ്രാർത്ഥിച്ചു. കൃഷ്ണാ അവിടുന്ന് പരമയോഗിയും വിശ്വാത്മാവും അതിന്റെ ഉറവിടവുമത്രെ. അവിടുന്നാണ് വിശ്വസംരക്ഷകൻ. ഞങ്ങൾക്കും അവിടുത്തെ സുരക്ഷ നൽകിയാലും. എന്നിട്ട് സുരഭി തന്റെ സ്തന്യംകൊണ്ട് ഭഗവാനെ അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഇന്ദ്രൻ ആകാശഗംഗയിലെ ജലംകൊണ്ട് ഭഗവാനെ ധാര ചെയ്തു. എന്നിട്ട് ഇന്ദ്രൻ കൃഷ്ണനെ ഗോക്കളുടെ ഇന്ദ്രൻ ഗോവിന്ദൻ എന്ന് നാമകരണം ചെയ്തു കിരീടവുമണിയിച്ചു. ആകാശവാസികൾ പാടിയും നൃത്തം ചെയ്തും ആഹ്ലാദം കാട്ടി. ലോകത്തിലെ പശുക്കൾ എല്ലാം ആനന്ദിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ സ്വർഗ്ഗലോകത്തിലേക്ക് മടങ്ങി.

ജനോ വൈ ലോക ഏതസ്മിന്നവിദ്യാകാമകർമ്മഭി:
ഉച്ചാവചാസു ഗതിഷു നവേദ സ്വാം ഗതിം ഭ്രമൻ (10-28-13)
ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ ഭഗവാൻ മഹാകാരുണികോ ഹരി:
ദർശയാമാസ ലോകം സ്വം ഗോപാനാം തമസ: പരം (10-28-14)
സത്യം ജ്ഞാനമനന്തം യദ്ബ്രഹ്മ ജ്യോതി: സനാതനം
യദ്ധി പശ്യന്തി മുനയോ ഗുണാപായേ സമാഹിതാ: (10-28-15)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരിക്കൽ ഏകാദശി വ്രതം കഴിഞ്ഞതിന്റെ പിറ്റേ ദിവസം നേരത്തെ എഴുന്നേറ്റ് നന്ദഗോപർ കാളിന്ദീ നദിയിൽ കുളിച്ച് വിധിപ്രകാരം വ്രതമവസാനിപ്പിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. അതിനുപറ്റിയ മുഹൂർത്തം നോക്കിയാണ് നന്ദഗോപർ കാളിന്ദിയിൽ പോയത്. എന്നാൽ ആ സമയം ഇരുട്ടിന്റെ ശക്തികളുടെ വിളയാട്ടമുള്ളതും അവർക്ക് പ്രിയപ്പെട്ടതുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് നന്ദൻ ജലത്തിലിറങ്ങിയതും ജലദേവതയായ വരുണന്റെ ദൂതൻമാരിലൊരാൾ അദ്ദേഹത്തെ പിടികൂടി വരുണസവിധത്തിലെത്തിച്ചു.

വ്യജവാസികൾ നന്ദൻ നദിയിൽ മുങ്ങിമരിച്ചു എന്നുകരുതി ഉറക്കെ കരയാൻ തുടങ്ങി. ഇതുകേട്ടു വന്ന കൃഷ്ണൻ അച്ഛനെ തേടി നേരെ വരുണന്റെയടുക്കൽ എത്തി. ഭഗവാൻ കൃഷ്ണനെ തന്റെ വാതിൽപ്പടിയിൽ കണ്ടപ്പോൾ വരുണൻ സ്നേഹഭക്ത്യാദരവുകളോടെ അദ്ദേഹത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഇന്ന് എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും അനുഗ്രഹീതമായ ദിവസമത്രെ. വിശ്വത്തിന്റെ മുഴുവനും സത്തും നിധിയുമായ ഭഗവൽസാന്നിദ്ധ്യം എനിക്ക് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാനങ്ങയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അങ്ങാണ് പരംപൊരുൾ. മായാതീതൻ. അവിടുത്തെ അച്ഛൻ ഇതാ. അവിടുത്തെ വിനീതഭൃത്യൻമാരായ ഞങ്ങളോട് പൊറുത്താലും. അറിയാതെയായാലും അവിടുത്തെ അച്ഛനെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്ന് അങ്ങയോട് ഞങ്ങൾ അപരാധം ചെയ്തു. ഞങ്ങളോട് ക്ഷമിച്ചാലും.

കൃഷ്ണനും നന്ദനും വൃന്ദാവനത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വന്നു. നന്ദൻ വരുണസവിധത്തിലെ ധനസമ്പത്തും പ്രൗഢിയുമെല്ലാം കണ്ടു. അതേ സമയം വരുണനുള്ള ഭക്ത്യാദരവും അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. ആ ലോകത്തിന്റെ രാജാവിന് തന്റെ മകനോടുള്ള സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളും നന്ദൻ കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഈ കാര്യങ്ങളെല്ലാം വ്യജത്തിലെ തന്റെ ആളുകളോട് പറഞ്ഞു. അവരെല്ലാം അത്ഭുത പരവശരാവുകയും ഭഗവാൻ എല്ലാവരേയും തന്റെ ദിവ്യസവിധത്തിലേക്ക്കൂട്ടികൊണ്ടുപോവും ഒരിക്കൽ എന്ന് പ്രത്യാശിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്തര്യാമിയായ ഭഗവാൻ ഇതു മനസ്സിലാക്കി ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചു: മനുഷ്യർ ഈ ലോകത്ത് തപ്പിത്തടഞ്ഞ് സഞ്ചരിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഉന്നതമായ പാതയിൽ. അല്ലെങ്കിൽ തഴേക്കുള്ള പതനത്തിൽ. എന്നാൽ എല്ലായ്പ്പോഴും അജ്ഞതയ്ക്കു വശംവദരായി കഴിയുന്നു. ആർത്തിയോടെ സ്വാർത്ഥകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത് ആത്മീയപാതയെക്കുറിച്ച് അറിവല്ലാത്തതുകൊണ്ടത്രേ. തന്റെ കൂട്ടുകാരായ ഗോപൻമാരോടുള്ള ദയാവായ്പൊന്നുകൊണ്ടുമാത്രം കൃഷ്ണൻ തന്റെ പരമഗൃഹം അവർക്ക് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അനന്തമെന്നും സത്തെന്നും ബോധമെന്നും ഇരുട്ടിനുമപ്പുറത്തുള്ള ബ്രഹ്മം എന്നും അറിയുന്നതും ത്രിഗുണാദികളെ വെന്ന മാമുനിമാർ അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞതുമായ അവിടം ഗോപൻമാർ കണ്ടു. വേദങ്ങൾ കൃഷ്ണനു സങ്കീർത്തനമാലപിക്കുന്നതവിടെയത്രെ. ഈ ദർശനഭാഗ്യം അത്ഭുതാദരങ്ങളോടെ ഉൾക്കൊണ്ടശേഷം വൃന്ദാവനവാസികൾ വീണ്ടും കൃഷ്ണനെ തങ്ങളിലൊരാളായി കണ്ടു.

അന്തർഗൃഹഗതാ: കാശ്ചിദ്ഗോപ്യാf ലബ്ധ വിനിർഗ്ഗമാ:
കൃഷ്ണം തദ്ഭാവനായുക്താ ദധ്യുർമ്മീലിതലോചനാ: **(10–29–9)**
ദുസ്സഹ പ്രേഷ്ഠവിരഹതീവ്രതാപധുതാശുഭാ:
ധ്യാനപ്രാപ്താച്യുതാശ്ലേഷനിർവൃത്യാ ക്ഷീണമംഗളാ: **(10–29–10)**
തമേവ പരമാത്മാനം ജാരബുദ്ധ്യാപി സംഗതാ:
ജഹുർഗ്ഗുണമയം ദേഹം സദ്യ: പ്രക്ഷീണബന്ധനാ: **(10–29–11)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അതൊരു ശരത്കാലമായിരുന്നു. തെളിഞ്ഞ നീലാകാശത്ത് പൂർണ്ണചന്ദ്രനുദിച്ചു നിന്നു. ഇത് ദിവ്യലീലയ്ക്കുള്ള ഉചിതമായ സമയം തന്നെയെന്ന് കൃഷ്ണൻ വിചാരിച്ചു. കാട്ടിലിരുന്ന് തൻെറ ആരാധികമാരായ ഗോപികമാർക്ക് അനുഗ്രഹവർഷം ചൊരിയുന്നതിനായി കൃഷ്ണൻ തൻെറ ഓടക്കുഴലിൽ കുറച്ച് രാഗങ്ങൾ വായിച്ചു. സംഗിതം കൃഷ്ണപ്രേമത്തിൻെറ തീനാളത്തെ ആളിപ്പടർത്തി ഗോപികമാരുടെ ഹൃദയത്തെ വശീകരിച്ചു.

ഏതോ മാസ്മരികതയെന്നപോലെ അവർ കൃഷ്ണനിരിക്കുന്നയിടത്തേയ്ക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ തുടങ്ങി. ചിലർ പശുവിനെ കറക്കുകയായിരുന്നു. മറ്റുചിലർ പാലു തിളപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ഇനിയും ചിലർ പാചകത്തിലും ഭർത്തൃശുശ്രൂഷയിലുമായിരുന്നു. ചിലർ കുട്ടിക്ക് മുലയൂട്ടുകയായിരുന്നു. ചിലർ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയായിരുന്നു. മറ്റുചിലർ ആടയാഭരണങ്ങളണിയുകയായിരുന്നു. കൃഷ്ണമുരളീനാദം കേട്ടമാത്രയിൽ തങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്ന പ്രവൃത്തികളത്രയും ഉപേക്ഷിച്ച് അവർ കൃഷ്ണൻെറ അടുത്തേക്ക് നടന്നു. ആർക്കുമവരെ തടയാനായില്ല. അവർ ഉചിതമായി വസ്ത്രം ധരിച്ചിരുന്നോ അണിഞ്ഞൊരുങ്ങിയിരുന്നോ എന്നൊന്നും ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. കൃഷ്ണമുരളിയുടെ നാദവീചി അവരുടെ കർണ്ണപുടത്തിലെത്തിയ മാത്രയിൽ അവരുടെ ഹൃദയവും ആത്മാവും ജീവൻ തന്നെയും കൃഷ്ണ പാദങ്ങളിലെത്തിയിരുന്നു. ശരീരത്തിന് പിന്നെ ജീവനെ പിന്തുടരുകയേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ.

ചിലർ തങ്ങളുടെ വീട്ടിലെ വാതിലുകളെല്ലാം അടച്ചുപൂട്ടിയതായറിഞ്ഞു. അവർ കൃഷ്ണനെ തങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ധ്യാനിച്ച് കണ്ണുകളടച്ചിരുന്നു. കൃഷ്ണനുവേണ്ടിയുള്ള തീവ്രമായ ആഗ്രഹം അവരുടെ ഹൃദയത്തിലെരിഞ്ഞിറങ്ങി. അതവരുടെ പൂർവ്വജൻമാർജ്ജിതമായ പാപകർമ്മങ്ങളെയെല്ലാം എരിച്ചു കളഞ്ഞു. തീവ്രമായ ധ്യാനത്തിനാൽ അവർ കൃഷ്ണനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. അതിൻെറ പരമാനന്ദം അവരുടെയുള്ളിലെ സദ്കർമ്മഫലങ്ങളെപ്പോലും ഇല്ലാതാക്കി. അങ്ങിനെ നല്ലതും ചീത്തയുമായ കർമ്മഫല ങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെ കൃഷ്ണൻ തങ്ങളുടെ കമിതാവായി ധ്യാനിച്ച് അവർ ഭഗവാൻെറ പരമപദം പൂകി. ഭൗതികശരീരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഇത് സത്യമത്രെ. ഏതൊരുവൻ പ്രേമത്തോടേയോ ഭയത്താലോ സൗഹൃദത്താലോ ഭഗവാനെ സമീപിക്കുന്നുവോ അവർ ആ പരമപദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ഇതു തന്നെയാണീ അവതാരോദ്ദേശം. ജൻമമെടുത്ത ജീവികൾക്ക് എളുപ്പത്തിലെത്തിച്ചേരാവുന്ന രീതിയിൽ ഭഗവാൻ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നു.

അവരെല്ലാം വന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു:
അനുഗ്രഹീതരായ മഹിളാമണികളേ സ്വാഗതം. നമ്മളെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതിപ്പോൾ? എന്തിനാണ് നിങ്ങൾ വീടുപേക്ഷിച്ചിപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ട് വന്നത്? നിങ്ങളുടെ അച്ഛനമ്മമാരും ഭർത്താക്കൻമാരും പരിഭ്രമിക്കും. നിങ്ങൾക്കെല്ലാം എന്നോടു മമതയുണ്ടെന്നുള്ളതു ശരിതന്നെ. കാരണം എല്ലാവരിലേയും ആത്മസത്ത ഞാനാണല്ലോ. എന്നാൽ വിവാഹിതയായ ഒരു സ്ത്രീ ഭർത്താവിനോട് വിശ്വസ്ഥയായിരിക്കണം. അയാളെ ഭഗവാനെന്നു നിനച്ചു സേവിക്കണം. അയാൾ ദുഷ്ടനോ ദരിദ്രനോ നിർഭാഗ്യവാനോ വയസ്സനോ രോഗിയോ ആണെങ്കിൽ പോലും. എൻെറ ഭക്തർക്ക് ഭൗതീകമായി എൻെറ സാന്നിദ്ധ്യം ആവശ്യമില്ല തന്നെ. എന്നാൽ എൻെറ മഹിമകളും ലീലകളും കേട്ടു ധ്യാനിച്ച് നിങ്ങൾ സ്വന്തം വീടുകളിലേക്ക് മടങ്ങിയാലും.

മൈവം വിഭോ ƒർഹതി ഭവാൻ ഗദിതും നൃശംസം
സന്ത്യജ്യ സർവവിഷയാം സ്തവ പാദമൂലം
ഭക്താ ഭജസ്വ ദുരവഗ്രഹ മാ ത്യജാസ്മാൻ
ദേവോ യഥാƒƒദി വുരുഷോ ഭജതേ മുമുക്ഷൂൻ **(10-29-31)**
യർഹ്യംബുജാക്ഷ തവ പാദതലം രമായാ
ദത്തക്ഷണം ക്വചിദരണ്യജനപ്രിയസ്യ
അസ്പ്രാക്ഷ്മ തത്പ്രഭൃതി നാന്യസമക്ഷമംഗ
സ്ഥാതും ത്വയാഭിരമിതാ ബത പാരയാമ: **(10-29-36)**

ഗോപിമാർ പറഞ്ഞു:
ഞങ്ങളെ അങ്ങിനെ തിരസ്കരിക്കരുതേ ഭഗവാനെ. ഞങ്ങൾ ലോകത്തിലെ വസ്തു ക്കളെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ച് അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു വന്നിരിക്കുകയാണ്. അവിടുത്തെ ഭൃത്യരായി ഞങ്ങളെ കണക്കാക്കിയാലും. മുക്തിപദം പ്രാപിച്ചശേഷം വിശ്വനാഥനും അങ്ങിനെയാണല്ലൊ സാധകരെ കണക്കാക്കുന്നത്. അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു ഞങ്ങളുടെ പരമമായ ധർമ്മം സ്വന്തം ഭർത്താക്കൻമാരെ ശുശ്രൂഷിക്കലാണെന്ന്. അങ്ങിനെയായികൊള്ളട്ടെ. പക്ഷെ അവിടുന്നല്ലയോ എല്ലാ ജീവജാലത്തിൻേറയും ആത്മസത്ത? അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങളുടെ കാന്തൻമാരുടേയും ആത്മസത്ത അവിടുന്നുതന്നെ. അപ്പോൾ അവിടുത്തെ സേവിക്കുന്നത് അവരെ സേവിക്കുന്നതിനു തുല്യമത്രെ. ആരെല്ലാം സ്വധർമ്മം ആചരിക്കുകയും ശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതമായ യാഗങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അവരും പൂജിക്കുന്നത് അവിടുത്തെ മാത്രമാണല്ലോ? ഞങ്ങൾക്കിപ്പോൾ അവിടുത്തെ സാമീപ്യസൗഭാഗ്യം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടുന്നുള്ളപ്പോൾ ഞങ്ങൾ കുടുംബാംഗങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിച്ച് അവരിലൂടെ പുണ്യമാർജ്ജിക്കാൻ എന്തിനു തുനിയണം? ഞങ്ങൾ വേണമെന്നു വച്ചാൽ പോലും കൈകൾ മുമ്പുചെയ്തിരുന്ന ജോലികളിലേക്ക് മടങ്ങാൻ കൂട്ടാക്കുന്നില്ല. കാലുകളാകട്ടെ അവിടുത്തെ മുമ്പിൽനിന്ന് മാറിപ്പോവുന്നുമില്ല. ഞങ്ങൾ നിർബന്ധപൂർവ്വം വീടുകളിലേക്ക് തിരിച്ചു പോയിട്ട് ഈ അവസ്ഥയിൽ എന്തു ചെയ്യാനാണ്? അവിടുത്തെ പുഞ്ചിരിയാലും കള്ളനോട്ടത്താലും ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിലെ പ്രേമാഗ്നി ഉണർന്നിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ അധരപുടങ്ങളിൽ നിന്നുമുതിരുന്ന അമൃതുകൊണ്ട് ആ തീ അടക്കിയാലും. അല്ലെങ്കിൽ ആ അഗ്നി ഞങ്ങളുടെ ജീവസത്തയെ മുഴുവൻ കീഴടക്കിക്കളയും.

ഞങ്ങൾ അവിടുത്തെ പാദസ്പർശനം നടത്തിയതുകൊണ്ട് ഹൃദയംകൊണ്ട് മാറ്റാരേയും പ്രിയനായി കരുതുന്നില്ല. സമ്പത്തിൻെറ ദേവതയായ മഹാലക്ഷ്മീദേവി പോലും അവിടുത്തെ താമരപ്പാദങ്ങൾ തഴുകിയ തുളസിയിലയ്ക്കായി ദാഹിക്കുന്നു. ലോകം മുഴുവനും ആ ദേവതയുടെ അനുഗ്രഹം കാംക്ഷിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഞങ്ങൾക്കവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദരേണുക്കൾ മാത്രം മതി. അവിടുത്തെ കോലക്കുഴൽ സംഗീതം കേട്ട് പക്ഷി മൃഗാദികൾ പോലും മോഹിതരായി നിൽക്കുമ്പോൾ എന്തു മാന്യതയുടെ പേരിലാണ് അവിടുത്തെ കാന്തവലയത്തിൽ പെടാതിരിക്കാൻ ഞങ്ങൾ സംയമനം പാലിക്കേണ്ടത്? അവിടുന്ന് ജൻമംകൊണ്ടത് ഞങ്ങളുടെ ഭയത്തേയും ദുരിതങ്ങളേയും ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാനാണല്ലോ? അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ കെഞ്ചിയപേക്ഷിക്കുകയാണ് അവിടുത്തെ ദിവ്യകരങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ മാറിടങ്ങളിലും തലകളിലും വച്ചാലും.

ശുകമുനി തുടർന്നു: പുഞ്ചിരിയോടെ ഗോപികമാരുടെ തീരുമാനത്തെ അംഗീകരിച്ച് ഭഗവാൻ അവരോടൊപ്പം ലീലയാടി. എല്ലാവരും ആ പൂങ്കാവനത്തിൽ ആടാനും പാടാനും തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം അവരെ യമുനാപുളിനത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. അവിടെ പലേ രീതികളിൽ അവരുമായി കൃഷ്ണൻ കളിച്ചുല്ലസിച്ചു. അങ്ങിനെ കൃഷ്ണൻെറ പ്രേമവും ശ്രദ്ധയും ലഭിച്ച ഗോപികൾ അവരാണ് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടവരെന്നും മറ്റെല്ലാ സ്ത്രീകളേക്കാളും ഉയർന്നവരാണ് തങ്ങൾ എന്നും കണക്കാക്കാൻ തുടങ്ങി. എല്ലാവരുടേയും അന്തര്യാമിയായ ഭഗവാന് ഇതറിയാമായിരുന്നു. അങ്ങിനെ അവരുടെ അഹങ്കാരവും അഭിമാനവും ഇല്ലാതാക്കാൻ ഭഗവാൻ അവരുടെ ഇടയിൽനിന്നുമപ്രത്യക്ഷനായി.

ഗതിസ്മിത പ്രേക്ഷണ ഭാഷണാദിഷു പ്രിയാ: പ്രിയസ്യ പ്രതിരൂഢമൂർത്തയ :
അസാവഹം ത്വിത്യബലാസ്തദാത്മികാ ന്യവേദിഷു: കൃഷ്ണവിഹാരവിഭ്രമാ: **(10-30-3)**
പൃച്ഛതേമാ ലതാ ബാഹൂനപ്യാശ്ലിഷ്ടാ വനസ്പതേ:
നൂനം തത്കരജസ്പൃഷ്ടാ ബിഭ്രത്യുത് പുളകാന്യഹോ **(10-30-13)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണൻ അപ്രത്യക്ഷനായതോടെ ഗോപികമാർ ദു:ഖാകുലരായി.. കൃഷ്ണവിരഹദു:ഖം ബാധിച്ച് അവരാകെ വിവശരായി. അവരുടെ ഹൃദയം കൃഷ്ണപ്രേമം കൊണ്ട് നിറഞ്ഞിരുന്നുവല്ലോ. ഗോപികമാർ കൃഷ്ണൻെറ രൂപഭാവഹാവാദികൾ ഓർമ്മിച്ചു. കൃഷ്ണൻെറ പുഞ്ചിരിയും കള്ളനോട്ടവും ചെയ്തികളും അവരോർമ്മിച്ചു. കൃഷ്ണൻെറ ലീലകൾ അവർ അനുകരിച്ച് അഭിനയിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവർ അവരുടെ ശരീരവും ചുറ്റുപാടുകളുമെല്ലാം വിസ്മരിച്ച് കൃഷ്ണനായി നടിച്ചു ചിലർ. ഒരു ഗോപി കൃഷ്ണനുവേണ്ടി ദാഹിച്ചുനിൽക്കുന്നത് കണ്ട് മറ്റൊരു ഗോപി “ഞാൻ കൃഷ്ണനാണ്” എന്ന് പറഞ്ഞ് സമാധാനിപ്പിച്ചു. വീണ്ടും സമയമേറെച്ചെന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇല്ലെന്ന സത്യം തിരിച്ചറിഞ്ഞ് തങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ കാട്ടിൽ തിരയാൻ തുടങ്ങി.

ആ കാട്ടിലെ ഏകാന്തതയിലും നിശ്ശബ്ദതയിലും കൃഷ്ണനെ കണ്ടോയെന്ന് ചോദിക്കാൻ അവിടെ മനുഷ്യരാരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ പൂക്കളോടും ചെടികളോടും പുൽനാമ്പിനോടും ചോദിച്ചു. “ഞങ്ങളുടെ പ്രിയങ്കരൻ കൃഷ്ണൻ ഇതുവഴി കടന്നുപോയൊ? അവൻ ആ താമരപ്പാദങ്ങൾ ഇവിടെ തൊട്ടുവോ? അവൻ നിൻെറ സുഗന്ധം ആസ്വദിച്ചുവോ? അവൻ ഏതു വഴിയാണ് പോയത്? നമുക്കീ പൂവള്ളിയോട് ചോദിക്കാം. മരത്തിനെ ചുറ്റിപ്പടർന്നിരിക്കുന്നു എങ്കിലും ഈ പൂവള്ളി കൃഷ്ണൻെറ പൂമേനിയെ തൊട്ടിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ നോക്കൂ പുതുപൂനാമ്പുകൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ആ ഹർഷോൻമാദത്തിൻെറ തെളിവാണല്ലോ”. വിരഹദു:ഖത്തിൻെറ തീവ്രതയിൽ ഗോപികമാർ ഒരിക്കൽക്കൂടി അവരുടെ അവബോധത്തെ വ്യക്തിത്വബോധത്തിൽനിന്നുമുയർത്തി കൃഷ്ണാവബോധത്തിൽ ലയിപ്പിച്ച് കൃഷ്ണലീലകൾ അഭിനയിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഒരു ഗോപിക പൂതനയായി. മറ്റൊരാൾ കൃഷ്ണനായി പൂതനയുടെ മുലയുണ്ടു. ഒരുവൾ തൃണാവർത്തനായി. മറ്റൊരുവൾ അസുരനെക്കൊന്ന കൃഷ്ണനായി. പെട്ടെന്നൊരു ഗോപിക പശുവിനെ തെളിക്കുന്ന കൃഷ്ണനായി. എന്നിട്ട് മധുരസ്വരത്തിൽ പൈക്കളെ വിളിച്ചു. ഒരുവൾ മുരളീഗീതം പൊഴിച്ചു. ഒരുവൾ ഒരു കൊടിയെടുത്തു വീശി ഇങ്ങിനെ പ്രഖ്യാപിച്ചു. “ഇന്ദ്രനോട് ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല. പ്രളയമേഘങ്ങളോടും ഭയം വേണ്ട. നോക്കൂ ഞാനീ പർവ്വതം ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് നിങ്ങളെ സംരക്ഷിച്ചു കൊള്ളാം”. ഒരു ഗോപിക മറ്റൊരുവളുടെ തലയിൽ ചാടിക്കയറി നിന്ന് കാളിയമർദ്ദനം നടിച്ചു. കാളിയനെ അവിടം വിട്ട് പോകാൻ ശകാരിച്ചു. മറ്റൊരു ഗോപി ഗോപാലൻമാരോട് കണ്ണടച്ചിരിക്കാൻ പറഞ്ഞിട്ട് കാട്ടുതീയിനെ അപ്പാടെ വിഴുങ്ങുന്ന കണ്ണനായി അഭിനയിച്ചു. അങ്ങിനെയവർ കൃഷ്ണനായിത്തന്നെ കൃഷ്ണനിൽ നിവസിച്ചു.

ॐ

അനയാ*ff*രാധിതോ നൂനം ഭഗവാൻ ഹരിരീശ്വര:
യന്നോ വിഹായ ഗോവിന്ദ: പ്രീതോ യാമനയദ്രഹ: **(10–30–28)**
ഹാ നാഥ രമണ പ്രേഷ്ഠ ക്വാസി ക്വാസി മഹാഭുജ
ദാസ്യാസ്തേ കൃപണായാ മേ സഖേ ദർശയ സന്നിധിം **(10–30–40)**
തൻമനസ്കാസ്തദാലാപാസ്തദ്വി ചേഷ്ടാസ്തദാത്മികാ:
തദ് ഗുണാനേവ ഗായന്ത്യോ നാത്മാഗാരാണി സസ്മരു: **(10–30–44)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അങ്ങിനെയവർ കൃഷ്ണനെ തേടി നടക്കുമ്പോൾ അവന്റെ കാലടിപ്പാടുകൾ കണ്ടു. അതുകണ്ട് അവർ ഹർഷപുളകിതരായി. എന്നാൽ ആ കാലടിപ്പാടുകളുടെ കൂടെ ഒരു തരുണിയുടെ കാലടികളും കാണായി. “ആരുടേതാണീ കാൽപ്പാടുകൾ? ഇങ്ങിനെ കൃഷ്ണന്റെ പ്രത്യേക സ്നേഹത്തിന് ഭാഗ്യം ലഭിച്ച അവൾ ആര്? തീർച്ചയായും അവൾ കൃഷ്ണനെ അത്രമാത്രം തീവ്രതയോടെ സ്നേഹിച്ചാരാധിച്ചിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ നമ്മെയെല്ലാമുപേക്ഷിച്ച് അവളെ മാത്രം കൃഷ്ണൻ കൂട്ടികൊണ്ടുപോവുകയില്ലല്ലൊ. നമ്മുടെ കൃഷ്ണന്റെ പ്രേമത്തിനു ഭാഗ്യം ലഭിച്ച അവളുടെ കാൽപ്പാടുകൾ കാണുന്നതുപോലും വേദനാജനകം. അല്ലാ നോക്കൂ അവളുടെ കാലടിപ്പാടുകൾ കാണുന്നില്ലല്ലോ. തീർച്ചയായും കൃഷ്ണൻ അവളെ തോളിലേറ്റിയിരിക്കും. അങ്ങിനെ അവളോടുള്ള മമത കുറച്ചുകൂടി വ്യക്തമാക്കിയിരിക്കും. ഇവിടെനിന്ന് മുന്നോട്ടുള്ള കാലടിപ്പാടുകൾക്ക് കനം കൂടുതലുണ്ടല്ലോ. ഇതാ ഇവിടെ. കൃഷ്ണൻ അവളെ താഴെയിറക്കിയരുത്തി തലമുടി പിന്നിയിട്ടു കൊടുത്തു കാണും. അവളുടെ മുടിയിൽ പൂക്കളും തിരുകിക്കൊടുത്തിരിക്കും. നോക്കൂ കുറച്ചു പൂക്കൾ അവിടെ ചിതറിക്കിടക്കുന്നുമുണ്ട്.” കൃഷ്ണന്റെ പാദമുദ്രകൾ പിന്തുടർന്ന് അവരങ്ങിനെ നടന്നു.

അവരുടെ അനുമാനം ശരിയായിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ തിരഞ്ഞെടുത്ത് വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോയ ഗോപിക ഒരു സമയത്ത് സന്തോഷാധിക്യത്താൽ കൃഷ്ണന്റെ മനസ്സിലെ പ്രമുഖസ്ഥാനം കിട്ടിയതിന്റെ അഭിമാനവും ഗർവ്വും കാണിച്ചു. കൃഷ്ണനോട് അവളെ എടുത്തു നടക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. “ശരി എന്നാൽ എന്റെ തോളിൽ കയറിക്കോളൂ” എന്ന് കൃഷ്ണനും പറഞ്ഞു. അവളങ്ങിനെചെയ്ത ക്ഷണത്തിൽ കൃഷ്ണനെ കാണാതായി. അവൾ ഉറക്കെ കരഞ്ഞു വിളിച്ചു: ഭഗവാനേ എന്റെ ആത്മപ്രിയനേ എവിടെയാണു നീ?. പ്രിയപ്പെട്ട കൂട്ടുകാരാ ഞാനവിടുത്തെ ദാസിയല്ലയോ ഞാനവിടുത്തെ കണ്ടുകൊള്ളട്ടെ. ആ ഗോപിക നിയന്ത്രണാതീതമായ ദു:ഖത്തിലായിരുന്നു. ആ സമയത്താണ് മറ്റുഗോപികമാർ അവളെ കാണുന്നത് (രാധയാണോ അവൾ?) അവൾക്ക് കൃഷ്ണനെ കാണാഞ്ഞ് അതീവദു:ഖവും കൃഷ്ണന്റെ തിരോധാനത്തിന് താനാണുത്തരവാദി എന്ന തോന്നലും ഉണ്ടായി.

ഇപ്പോൾ എല്ലാവരും കൂടി കൃഷ്ണനെ തിരയാൻ തുടങ്ങി. ആത്മസത്തമുഴുവനും കൃഷ്ണചിന്തയാൽ പൂരിതമായി. എല്ലാ ചിത്തങ്ങളും അവനിൽ വിനീലമായിരുന്നു. അവനെപ്പറ്റി അവർ കഥകൾ പറഞ്ഞു. അവന്റെ അപദാനങ്ങൾ പാടി. കൃഷ്ണന്റെ ചെയ്തികളെ അനുകരിച്ചു. അവർക്ക് സ്വന്തം കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയോ കുടുംബങ്ങളെപ്പറ്റിയോ യാതൊരു ചിന്തകളും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പെട്ടെന്ന് അവിടം മുഴുവൻ ഇരുട്ടായി. അവർ യമുനാപുളിനത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു നടന്നു. അവിടെ കൃഷ്ണന്റെ മഹിമകൾ പാടി അവരങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു.

ജയതി തേƒധികം ജൻമനാ വ്രജം ശ്രയത ഇന്ദിരാ ശശ്വദത്രഹി
ദയിത ദൃശ്യതാം ദിക്ഷു താവകാ സ്ത്വയി ധൃതാസവസ്ത്വാം വിചിന്വതേ (10–31–1)
നഖലു ഗോപികാനന്ദനോ ഭവാ നഖിലദേഹിനാമന്തരാത്മദൃക്
വിഖനസാർത്ഥിതോ വിശ്വഗുപ്തയേ സഖ ഉദേയിവാൻ സാത്വതാം കുലേ (10–31–4)
തവ കഥാƒമൃതം തപ്തജീവനം കവിഭിരീഡിതം കൽമഷാപഹം
ശ്രവണ മംഗളം ശ്രീമദാതതം ഭുവിഗൃണന്തി തേ ഭൂരിദാ ജനാ: (10–31–9)

ഗോപികമാർ പാടി:
അങ്ങിവിടെ ഭൂജാതനായതിൽപ്പിന്നെ ഐശ്വര്യത്തിന്റെ അധിദേവത ഇവിടെ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയിരിക്കുന്നു. പ്രിയപ്പെട്ടവനേ നിന്റെ ഭക്തർ നിന്നെ തിരഞ്ഞു നടക്കുന്നതു കാണുന്നില്ലേ? പ്രേമസുരഭിലമായ കടാക്ഷം കൊണ്ട് ഞങ്ങളുടെ ജീവനെത്തന്നെ അവിടുന്നു കവർന്നെടുത്തിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ വൃന്ദാവനവാസികളെ കാലാകാലങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടാവുന്ന ദുരിതങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം നീ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഞങ്ങൾക്കറിയാം നീ ഗോപികമാരുടെ വെറും കളിത്തോഴൻ മാത്രമല്ലാ എന്ന്. നീ സകല ജിവികൾക്കും അന്തര്യാമിയായ സാക്ഷീഭാവമത്രെ. സൃഷ്ടാവിന്റെ പ്രാർത്ഥനപ്രകാരം സാത്വികരുടെ ഇടയിൽ ജൻമമെടുത്തിരിക്കുകയാണ് അവിടുന്ന് എന്നും ഞങ്ങൾ അറിയുന്നു.

ഭഗവാനേ അവിടുത്തെ കൈകൾ തലയിൽവച്ച് അനുഗ്രഹിച്ചാലും. ആ കൈകൾ അവിടുത്തെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നവർക്കു ഭയവിമോചനം നൽകുന്നവയത്രേ. ഞങ്ങളെ വിനീതദാസികളായി കണക്കാക്കി ഞങ്ങൾക്ക് അവിടുത്തെ ദർശനസുഖമേകിയാലും. അവിടുത്തെ കുമ്പിടുന്നവരുടെ സകലപാപങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുന്ന ആ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ ഞങ്ങളുടെ മാറിടത്തിൽ വച്ചാലും. അതേ പാദങ്ങളാണല്ലോ ഞങ്ങൾക്ക് ഐശ്വര്യമേകുന്ന പശുക്കളെയും പൈക്കുട്ടികളെയും മേയ്ക്കുന്നത്. കാളിയന്റെ ദർപ്പമവസാനിപ്പിക്കാനായി നൃത്തം ചെയതതും അതേ പാദമലരുകൾ തന്നെ. പ്രിയപ്പെട്ടവനേ ഞങ്ങളിലെ ഉദാസീനമായിപ്പോയ ചേതനയെ അവിടുത്തെ അധരപുടങ്ങളിൽ നിന്നുമൊഴുകുന്ന അമൃതുകൊണ്ട് ഉണർത്തിയാലും. അവിടുത്തെ മഹിമകളും ലീലകളും വർണ്ണിക്കുന്ന കഥകൾ പോലും ദു:ഖിതരുടെ പ്രാണനെ പുനർജീവിപ്പിക്കുന്നു. മഹാത്മാക്കൾ ആ കഥകൾ പാടി വർണ്ണിക്കുന്നത് ദുഷ്ടതയെ നശിപ്പിക്കുന്നതും മംഗളകരവും ശാന്തിയേകുന്നതുമത്രേ. അവ കേൾക്കുന്നവർ അനുഗ്രഹീതരുമത്രെ.

അവിടുത്തെ മൃദുലപാദങ്ങളിൽ മുള്ളോ കമ്പോ കൊണ്ടുവെന്ന് കേൾക്കുന്നത് ഞങ്ങൾക്ക് വേദനയുണ്ടാക്കുന്നു. നീ ദിവസേന പശുവിനെ മേയ്ക്കാൻ കാട്ടിലേയ്ക്ക് പോകുന്നതും ഞങ്ങൾക്ക് വേദനയാണ്. നീ തിരിച്ചുവരുന്നകണ്ടാലേ ഞങ്ങൾക്ക് സന്തോഷമാവൂ. മുന്നിലോടുന്നപശുക്കുളമ്പടിയാൽ ഉയർന്നുപൊങ്ങിയ പൊടിയണിഞ്ഞ അളകങ്ങൾ പാറിക്കളിക്കുന്ന നിന്റെ മധുരമനോജ്ഞമുകുരം ഞങ്ങളങ്ങിനെ നോക്കി നിൽക്കും. ഞങ്ങളുടെ കണ്ണുകൾക്കുമുകളിൽ ഇമകളെ വച്ചിരിക്കുന്ന ആ ദേവനെ ഞങ്ങളപ്പോൾ ശപിച്ചു പോവുന്നു. തുടർച്ചയായി നിന്നെ കാണാനവ സമ്മതിക്കുകയില്ലല്ലോ.

പ്രിയപ്പെട്ട ഭഗവാനേ അവിടുത്തെ മധുരാധരാമൃതം ഞങ്ങൾക്കേകിയാലും. അതുകൊണ്ടാണല്ലോ ഓടക്കുഴലിന് എല്ലാവരേയും സമാകർഷിക്കാൻ കഴിയുന്നത്. ഭർത്താവ് കുട്ടികൾ തുടങ്ങിയ എല്ലാ ബന്ധുക്കളേയും എല്ലാമുപേക്ഷിച്ച് ഞങ്ങൾ നിന്റെ പാദങ്ങളിലഭയം തേടിയിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കരുതേ. വൃജത്തിലെ നിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം അവിടുത്തെ ജനങ്ങളുടെ ദു:ഖത്തെ അകറ്റിയിരിക്കുന്നു. വിരഹദു:ഖത്തിന്റെ തീവ്രതയാൽ ഞങ്ങളെ പീഢിപ്പിക്കരുതേ പ്രഭോ.

ॐ

ഇതി ഗോപ്യ: പ്രഗായന്ത്യ: പ്രലപന്ത്യശ്ച ചിത്രധാ
രുരുദു: സുസ്വരം രാജൻ കൃഷ്ണദർശന ലാലസാ: (10-32-1)
താസാമാവിരഭൂച്ഛൌരി: സ്മയമാനമുഖാംബുജ:
പീതാംബരധര: സ്രഗ്വീ സാക്ഷാൻമൻമഥമൻമഥ: (10-32-2)
തം കാചിന്നേത്രരന്ധ്രേണ ഹൃദികൃത്യ നിമീല്യച
പുളകാംഗ്യുപ ഗുഹ്യാസ്തേ യോഗീവാനന്ദസംപ്ലു താ (10-32-8)
നാഹം തു സഖ്യോ ഭജതോഽപി ജന്തൂൻ ഭജാമ്യമീഷാമനുവൃത്തിവൃത്തയേ
യഥാഽധനോ ലബ്ധധനേ വിനഷ്ടേ തച്ചിന്തയാന്യന്നിഭൃതോ ന വേദ (10-32-20)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അങ്ങിനെ ഗോപികമാർ ഭഗവാനെ കാണാനുള്ള അത്യാകാംക്ഷകൊണ്ട് പരവശരായി ഭ്രാന്തുപിടിച്ചതു പോലെ പാടുകയും കരയുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ഇടയിൽ പെട്ടെന്ന് കൃഷ്ണൻ പ്രത്യക്ഷനായി. മഞ്ഞപ്പട്ടുടുത്ത് മുഖദാവിൽ പുഞ്ചിരിതൂകി സാക്ഷാൽ മൻമഥനെപ്പോലെ കൃഷ്ണൻ കാണപ്പെട്ടു. ഗോപികമാർ സന്തോഷാധിക്യം കൊണ്ട് സ്വയം മറന്ന് യാതൊരു സങ്കോചവുമില്ലാതെ അതു പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരുവൾ കൃഷ്ണൻെറ പാദങ്ങൾ അമർത്തി. മറ്റൊരുവൾ കൃഷ്ണൻെറ കയ്യെടുത്ത് തൻെറ തോളിൽ വച്ചു. ഇനിയുമൊരു ഗോപിക കൃഷ്ണൻെറ കാലടി തൻെറ മാറിടത്തിൽ വച്ചു. ഒരുവൾ കൃഷ്ണൻെറ മുഖത്തെ ഇമവെട്ടാതെ നോക്കി നിന്നു. മറ്റൊരുവൾ കൃഷ്ണൻെറ പാദങ്ങളെയും. ഒരു ഗോപിക കൃഷ്ണനെ തൻെറ കണ്ണുകളിലൂടെ അകത്തു കയറ്റി ഉടനെ കണ്ണടച്ചു. അത്യാഹ്ലാദമൂർച്ഛയിൽ രോമാഞ്ചത്തോടെ അവൾ ഹൃദയത്തിൽ കൃഷ്ണനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. അവൾ ഒരു യോഗിവര്യനേപ്പോലെ ആസനസ്ഥയായി. അവരുടെയെല്ലാം പ്രാണസങ്കടം പൊയ്പ്പോയി.

കൃഷ്ണനവരെ യമുനാതിരത്തെ പഞ്ചാരമണൽതിട്ടയിലേക്ക് നയിച്ചു. അവിടം പൂർണ്ണചന്ദ്രനാൽ പ്രശോഭിതമായിരുന്നു. അവരവിടെ തങ്ങളുടെ ഉത്തരീയങ്ങൾകൊണ്ട് കൃഷ്ണനിരിക്കാനിടമൊരുക്കി. നിലാവിൽ ഗോപികമാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കൃഷ്ണൻ അലൌകീകമായൊരു കാഴ്ച തന്നെ ആയിരുന്നു. കൃഷ്ണനു സമീപത്തിരുന്ന സുന്ദരിയായ ഒരു ഗോപിക ചോദിച്ചു. 'ചിലർ തങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നവരെ തിരിച്ചു സ്നേഹിക്കുന്നു. മറ്റുചിലരാകട്ടെ സ്നേഹിക്കാത്തവരെക്കൂടി സ്നേഹിക്കുന്നു. ഇനിയും ചിലർ തങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നവരേക്കൂടി സ്നേഹിക്കുന്നില്ല. എന്താണിതിനു കാരണമെന്ന് പറയാമോ?'

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു:
സുഹൃത്തുക്കൾ പരസ്പരം സ്നേഹിക്കുന്നത് സ്വാർത്ഥതാൽപര്യങ്ങൾ കൊണ്ടത്രേ. മറ്റുചിലർ തിരിച്ചു കിട്ടുമോ എന്ന് നോക്കാതെ സ്നേഹിക്കുന്നത് കർത്തവ്യബോധം കൊണ്ടും സൌഹൃദബോധം കൊണ്ടുമത്രേ. അഛനമ്മമാരുടെ സ്നേഹം അങ്ങിനെയാണ്. അത് കുറ്റമറ്റതത്രേ. തന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നവരേപ്പോലും സ്നേഹിക്കാത്തവർ ഒന്നുകിൽ ആത്മാരാമൻമാരായ മഹർഷിമാരോ നന്ദിയില്ലാത്തവരോ മുതിർന്നവരേയും നൻമചെയ്യുന്നവരേയും വെറുക്കുന്നവരോ ആണ്. ഞാനാകട്ടെ എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നവരേപ്പോലും സ്നേഹിക്കുന്നില്ല. കാരണം അവർ അങ്ങിനെ എന്നെ മറക്കാനിടവരികയോ എന്നെ കിട്ടുക ക്ഷിപ്രസാദ്ധ്യമെന്നു നിനയ്ക്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ല. അവർ എന്നിലേയ്ക്കു വരാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുമല്ലോ. പാവപ്പെട്ട ഒരുവന് വിലപിടിച്ചൊരു മുത്തു കിട്ടി അത് നഷ്ടമായാൽ പിന്നീടതു തേടി നടക്കും പോലെ എന്നെത്തേടി അവരെപ്പോഴും നടക്കുന്നു. ഈ കാരണത്താലാണ് ഞാൻ നിങ്ങൾക്കിടയിൽ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷനായത്. പക്ഷേ ഞാനിപ്പോൾ പറയുന്നു. ഞാൻ പലേ യുഗങ്ങളിൽ എത്രമാത്രം ജൻമമെടുത്താലും നിങ്ങളുടെ നിർമ്മലസ്നേഹത്തിനു പകരം നൽകാൻ എനിക്കു കഴിയുകയില്ല. നിങ്ങളോടുള്ള കടം വീട്ടുക അസാദ്ധ്യമത്രെ.

ഏവം പരിഷ്വംഗകരാഭിമർശസ്നിഗ്ദ്ധേക്ഷണോദ്ദാമവിലാസഹാസൈ:
രേമേ രമേശോ വ്രജസുന്ദരീഭി ര്യഥാർഭക: സ്വപ്രതിബിംബവിഭ്രമ: (10-33-17)
ധർമ്മവ്യതിക്രമോ ദൃഷ്ട ഈശ്വരാണാം ച സാഹസം
തേജീയസാം ന ദോഷായ വഹ്നേ: സർവ്വ ഭുജോ യഥാ (10-33-30)
ഈശ്വരാണാം വച: സത്യം തഥൈവാചരിതം ക്വചിത്
തേഷാം യത് സ്വവചോയുക്തം ബുദ്ധിമാംസ്തത് സമാചരേത് (10-33-32)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണന്റെ പ്രേമസുരഭിലമായ വാക്കുകൾ കേട്ട് ഉല്ലാസത്തിമിർപ്പോടെ ഗോപികമാർ അവനു ചുറ്റും നിന്ന് രാസനൃത്തം തുടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ തന്റെ ദിവ്യശക്തിയാൽ ഓരോ ജോടി ഗോപികമാർക്കിടയിലും കാണപ്പെട്ടു. നൃത്തം തുടങ്ങി. വിണ്ണവർ ഈ അപൂർവ്വ ദൃശ്യം കാണാൻ തിക്കിതിരക്കി ആകാശം നിറഞ്ഞു. കൃഷ്ണനും ഗോപികമാരും ആടിയുലഞ്ഞ് നൃത്തമാടി. അവരുടെ ശരീരങ്ങൾ അങ്ങുമിങ്ങും ആടി. ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞ് ചാടിയുലഞ്ഞ് അവരുടെ വസ്ത്രങ്ങളും ഉത്തരീയങ്ങളും കുറുനിരകളും കാറ്റിൽ പറന്നുകളിച്ചു. ഗോപികമാർ കൃഷ്ണന്റെ കൂടെ ഗാനമാലപിച്ചു. ഓരോരുത്തരും ഒന്നിനൊന്നു മെച്ചമായി കൃഷ്ണനൊപ്പം രാസലീലയിൽ പങ്കെടുത്തു. ഒരുവൾ തളർച്ചയോടെ കൃഷ്ണന്റെ തോളിൽ പിടിച്ചു. മറ്റൊരുവൾ പ്രേമപൂർവ്വം കൃഷ്ണന്റെ കയ്യിൽ ചുംബനമേകി ആനന്ദാനുഭൂതിയിലാറാടി നിന്നു. മറ്റൊരു ഗോപിക അൽപം തളർന്നിരുന്നു. അവൾ കൃഷ്ണന്റെ കൈത്തലം തന്റെ മാറിൽ ചേർത്തു വച്ചു. അങ്ങിനെ കൃഷ്ണന്റെ കൈകൾ തങ്ങളുടെ കഴുത്തിൽ ചുറ്റി അവൾ എല്ലാ രീതിയിലും ലീലയാടി. അവരെ തൊട്ടുപുൽകികൊണ്ട് പുഞ്ചിരിതൂകി നോക്കിക്കൊണ്ട് ഭഗവാൻ അവരുമായി രാസലീല തുടർന്നു. സ്വന്തം നിഴലിനെ നോക്കിക്കളിക്കുന്ന കുട്ടിയെപ്പോലെ അപ്പോൾ ഭഗവാൻ കാണപ്പെട്ടു. ആ സമയം ചന്ദ്രനും താരകളും മറ്റു ഗ്രഹങ്ങളും നക്ഷത്രസഞ്ചയങ്ങൾ അപ്പാടെ നിശ്ചലമായി നിന്നുപോയി എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഈ അതിശയ ദൃശ്യത്തെ ഭഗവാന്റെ ലീലാവിലാസത്തെക്കണ്ട് ഭഗവാൻ തന്റെ സ്വസത്തയിൽ അഭിരമിക്കുന്നതിനു സാക്ഷ്യം വഹിച്ച് അവരങ്ങിനെ നിന്നു. ഗോപികമാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട കൃഷ്ണൻ നദീജലത്തിലേക്കിറങ്ങി. അവിടെ ഗോപികമാരുമായി കൃഷ്ണൻ ജലക്രീഢയിലാണ്ടു. പരസ്പരം വെള്ളം തട്ടിത്തെറിപ്പിച്ച് അവർ കളിക്കുന്നതുകണ്ട് സ്വർഗ്ഗവാസികൾ സന്തോഷിച്ചു. അതുകഴിഞ്ഞ് കൃഷ്ണൻ നദീതീരത്തെ പൂന്തോപ്പുകളിലും പഴത്തോട്ടങ്ങളിലും ഗോപികമാരുമായി ഓടിക്കളിച്ചു രസിച്ചു.

പരീക്ഷിത്ത് ചോദിച്ചു:
ധർമ്മം കാത്തുസൂക്ഷിക്കാനായി കൃഷ്ണനായി അവതരിച്ച ഭഗവാൻ എന്തുകൊണ്ടാണ് പരപുരുഷ കളത്രങ്ങളുമായി ഇങ്ങിനെ ലീലയാടാനിടവന്നത്?

ശുകമുനി പറഞ്ഞു:
ചിലപ്പോൾ മഹാത്മാക്കളുടെ പെരുമാറ്റത്തിൽ ധർമ്മച്യുതിയെന്നു തോന്നിയേക്കാവുന്ന ചിലതെല്ലാം കാണപ്പെട്ടുവെന്നിരിക്കാം. എന്നാൽ അവ മഹാത്മാക്കളെ കളങ്കപ്പെടുത്തുന്നില്ല തന്നെ. വിജ്ഞാനിയായ ഒരുവൻ ഈ മഹാത്മാക്കളുടെ ആചാരങ്ങളിലും പെരുമാറ്റങ്ങളിലും തനിക്കു ചിതമായിട്ടുള്ളവയെ മാത്രമേ സ്വീകരിക്കുകയുള്ളു. മറ്റുള്ളവരുടെ കാഴ്ചക്ക് വിധേയമായവയെ അവർ സ്വാംശീകരിക്കുകയില്ല. സ്വേച്ഛ കൂടാതെ യാദൃശ്ചികമായി അഹംഭാവത്തെ വെന്നവർ ചെയ്യുന്ന ഏതൊരു കർമ്മവും നിസ്വാർത്ഥമത്രെ. അത്തരം ചെയ്തികൾക്ക് സദാചാരനിയമങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും ബാധകമല്ല. ഏറ്റവും കൊടിയ പാപിയെപോലും നിർമ്മലമാക്കാൻ അവിടുത്തെ പാദരേണുക്കൾക്ക് കഴിയുമ്പോൾ ഭഗവാൻ ചെയ്യുന്ന യാതൊരു പ്രവൃത്തിയിലും പാപത്തിന്റെ കറയുണ്ടാവുന്നതെങ്ങിനെ? കൃഷ്ണൻ ഗോപികമാരുടെ അന്തര്യാമിയത്രെ. അവരുടെ ഭർത്താക്കൻമാർക്ക് അതുകൊണ്ട് കൃഷ്ണനോട് യാതൊരു വിരോധവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. രാസലീല കഴിഞ്ഞ് പ്രഭാതം വിടരുന്നതിനുമുൻപ് മനസ്സില്ലാമനസോടെ ഗോപികമാർ വീട്ടുകളിലേക്ക് മടങ്ങി. കൃഷ്ണകഥയിലെ മഹത്തായ ഉപാഖ്യാനം കേൾക്കുന്നവന് തീർച്ചയായും ആത്മനിയന്ത്രണവും കൃഷ്ണഭക്തിയുടെ അനുഗ്രഹവും ലഭ്യമത്രെ.

സ ചുക്രോശാഹിനാ ഗ്രസ്ത: കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹാനയം
സർപ്പോ മാം ഗ്രസതേ താത പ്രപന്നം പരിമോചയ (10-34-6)
സ വൈ ഭഗവത: ശ്രീമത് പാദസ്പർശഹതാശുഭ:
ഭേജേ സർപ്പവപുർഹിത്വാ രൂപം വിദ്യാധരാർച്ചിതം (10-34-9)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരിക്കൽ വൃജവാസികൾ അംബികാവനത്തിലേക്ക് പോയി. അവിടെ അവർ സരസ്വതീനദിയിൽ കുളിച്ച് ശിവനെയും പാർവ്വതിയെയും പൂജിച്ചു. പരിപൂർണ്ണവ്രതമെടുത്ത അവർ ആ രാത്രി നദിക്കരയിൽ വിശ്രമിച്ചു. അപ്പോൾ ഒരു പെരുമ്പാമ്പ് വിശന്നാർത്തനായി അവിടെയെത്തി. അവൻ നന്ദനെ വിഴുങ്ങാൻ തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം കൃഷ്ണനെ വിളിച്ച് ഉറക്കെ കരഞ്ഞു. 'കൃഷ്ണാ കൃഷ്ണാ വലിയൊരു പെരുമ്പാമ്പ് എന്നെ വിഴുങ്ങുന്നു. എനിക്ക് നീയല്ലാതെ അഭയമാരുളളു? എന്നെ രക്ഷിക്കൂ.' ഗോപാലൻമാർ തീപ്പന്തവുമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്ഷക്കെത്തിയെങ്കിലും എന്തു ചെയ്തിട്ടും പാമ്പ് പിടിവിടുന്നില്ല. അപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ അവിടെയെത്തി പാമ്പിനെ തന്റെ കാലുകൊണ്ടൊന്നു തൊട്ടു. പെട്ടെന്ന് പെരുമ്പാമ്പിന്റെ ഉടൽ രൂപം മാറി സ്വർഗ്ഗവാസിയായ ഒരു വിദ്യാധരനായി തീർന്നു. അവൻ കൃഷ്ണനെ നമസ്കരിച്ചു. കൃഷ്ണൻ അവനാരാണെന്ന് ചോദിച്ചു.

വിദ്യാധരൻ അവന്റെ കഥ പറഞ്ഞു. 'സ്വർഗ്ഗവാസിയായ എന്റെ പേര് സുദർശനൻ. സുന്ദരനായ ഞാൻ ആകാശവാഹനങ്ങളിൽ കയറി അലയുക പതിവായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഞാൻ വിരൂപരായ കുറെ മാമുനിമാരെക്കണ്ട് അവരെ കളിയാക്കി ചിരിച്ചു. അവരുടെ ശാപത്താലാണ് ഞാൻ പെരുമ്പാമ്പായി ജനിക്കാനിടവന്നത്. എന്നാൽ ആ ശാപവും എത്ര അനുഗ്രഹപ്രദമായി എന്ന് ഞാൻ അറിയുന്നു. അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദസ്പർശമേൽക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കു സിദ്ധിച്ചുവല്ലോ. ആ നാമോച്ചാരണം ഒന്നുകൊണ്ടു തന്നെ സർവ്വപാപങ്ങളും ഇല്ലാതാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവിടുത്തെ പാദസ്പർശമേറ്റ എന്റെ പാപവും നശിച്ചു എന്നു പറയേണ്ടതില്ല. എന്നെ പോകാൻ അനുവദിച്ചാലും. മരണവക്രത്തിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെട്ട നന്ദനും മറ്റു വൃന്ദാവനവാസികളും കൃഷ്ണമഹിമയിൽ ആശ്ചര്യം പൂണ്ടു.

ഒരു ദിവസം രാമകൃഷ്ണൻമാർ ഗോപികമാരുമൊത്ത് ആടിയും പാടിയും വനത്തിൽ കഴിയുകയായിരുന്നു. ജ്യേഷ്ഠാനിയൻമാരുടെ മധുരഗിതങ്ങൾ കേട്ട് സന്തോഷിച്ച് മനം മയങ്ങിയ ഗോപികമാർ സ്വയം മറന്നു നൃത്തമാടി. അപ്പോൾ അവിടെ ധനാധീശനായ കുബേരന്റെ ഭൃത്യൻ ശംഖചൂഡൻ എത്തിച്ചേർന്നു. അവൻ ഗോപികമാരെ ഒരാകാശവാഹനത്തിലേക്ക് ബലമായി പിടിച്ചു കയറ്റി അവരേയും കൊണ്ട് വേഗത്തിൽ ഓടിച്ചു കടന്നുകളഞ്ഞു. സ്ത്രീകൾ കൃഷ്ണനെ വിളിച്ചു കരഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠാനുജൻമാർ ശംഖചൂഡനു പിറകേ ചെന്ന് അവനെ കീഴടക്കി. തെറ്റു മനസിലാക്കി അവൻ സ്ത്രീകളെ ഉപേക്ഷിച്ച് ഓടിരക്ഷപ്പെടാൻ നോക്കി. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ അവനെ പിന്തുടർന്നു. ബലരാമൻ ഗോപികമാർക്ക് കാവൽ നിന്നു. കൃഷ്ണൻ ശംഖചൂഡനെ പിടികൂടി തലവെട്ടി അവന്റെ തലയിലെ മണിരത്നമെടുത്തു കൊണ്ടുവന്ന് ജ്യേഷ്ഠനു സമ്മാനിച്ചു.

വത്സലോ വ്രജഗവാം യദഗധ്രോ വന്ദ്യമാനചരണ: പഥി വൃദ്ധൈ:
കൃത്സ്നഗോധനമുപോഹ്യ ദിനാന്തേ ഗീതവേണുരനുഗേഡി തകീർത്തി: **(10-35-22)**
ഉത്സവം ശ്രമരുചാപി ദൃശീനാ മുന്നയൻ ഖുരരജ: ഛുരിതസ്രക്
ദിത്സയൈതി സുഹൃദാശിഷ ഏഷ ദേവകീ ജഠരഭൂരുഡുരാജ: **(10-35-23)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പകൽ സമയത്ത് ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പശുക്കളെ മേയ്ക്കാൻ പോകുമ്പോൾ ഗോപികമാർക്ക് വിരഹമനുഭവപ്പെട്ടു. അവർ ഇങ്ങിനെ പാടി. 'ഓടക്കുഴൽ വായനയിൽ അഗ്രഗണ്യനായിട്ടുള്ള കൃഷ്ണൻ തൻെറ ചുണ്ടുകൾ ഓടക്കുഴലിൽ അമർത്തി കൈവിരലുകൾ അതിൽ നൃത്തം ചെയ്യാൻ അനുവദിക്കുമ്പോൾ അപ്സരസ്ത്രീകൾ പോലും പ്രേമവിവശരായിത്തീരുന്നു. അല്ലല്ല കൃഷ്ണൻെറ സംഗീതം മാൻപേടകളേയും പശുക്കളേയും ആകർഷിക്കുന്നു. ഹൃദയം പ്രേമസുരഭിലമായിത്തീർന്ന അവർ വായിലിരിക്കുന്ന പുല്ലു തിന്നാൻ പോലും മറന്നിരിക്കുന്നു.'

'കൃഷ്ണൻ പശുക്കളെ വിളിക്കുമ്പോൾ നദികൾ പ്രക്ഷുബ്ധമാവുന്നു. അവർ തിരകളാകുന്ന കൈകൾ ഉയർത്തി കൃഷ്ണപാദരേണുക്കൾ തൊടാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവൻെറ മധുരസ്വരം കേട്ട് അവർ സ്തബ്ദരായി നിന്നുപോവുന്നു. കൃഷ്ണൻെറ ശബ്ദം കേൾക്കുമ്പോൾ മരങ്ങളും വള്ളിച്ചെടികളും ഉല്ലാസത്തിമിർപ്പിൽ തേനൊഴുക്കുന്നു. തേനീച്ചകളും ഹംസങ്ങളും കൊക്കുകളും മറ്റു പക്ഷികളും കൃഷ്ണനു ചുറ്റും കൂടുന്നു. കൃഷ്ണൻ പാടുമ്പോൾ മേഘങ്ങൾ മുരളുന്നു. അവ കൃത്യമായ സമയം പാലിച്ച് കുടപോലെ നിന്ന് പൂക്കൾ ചൊരിയുന്നു. ഇന്ദ്രനും ബ്രഹ്മാവിനും കൂടി കൃഷ്ണൻെറ സംഗീതം കേൾക്കുമ്പോൾ ഭഗവാൻെറ ഗഹനമായ വശ്യശക്തിയുടെ ആഴമളക്കാൻ കഴിയാതെ നിന്നുപോകുന്നു. അപ്പോൾ പിന്നെ വൃജസ്ത്രീകളായ നമുക്ക് കൃഷ്ണദർശനം കൊണ്ട് ദേഹബുദ്ധിയും ലോകബോധവും നഷ്ടമാവുന്നതിൽ അത്ഭുതമെന്തുള്ളൂ?'

കൃഷ്ണൻ തൻെറ തോഴരോടും തോഴിമാരോടുമൊത്ത് യമുനാതിരത്ത് വിഹരിക്കുമ്പോൾ മന്ദമാരുതൻ അവനെ വീശുന്നു. സ്വർഗ്ഗഗായകർ അവൻെറ മഹിമകളെ വാഴ്ത്തുന്നു. അതാ വരുന്നു കൃഷ്ണൻ വൃജസംരക്ഷകൻ ഗോപലൻ. മുതിർന്നവർപോലും ആ പാദകമലങ്ങളിൽ വന്ദിക്കുന്നു. പശുക്കളെ മേയ്ക്കാൻ കൊണ്ടുപോയി തിരിച്ചുവരുന്ന കൃഷ്ണൻ തളർന്നപോലെ കാണപ്പെടുന്നുവെങ്കിലും ആ മുഖം എത്ര സുന്ദരവും രമണീയവുമാണ്. കഴുത്തിലണിഞ്ഞ പൂമാല പശുക്കളമ്പടികളിൽ നിന്നുള്ള പൊടിയണിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ പശുക്കളാകട്ടെ കൃഷ്ണനേറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവയത്രേ. ചെറിയൊരാന നടക്കുന്നതുപോലെ അവൻ വരുമ്പോൾ നമ്മിലെ വിരഹദു:ഖമെല്ലാം പൊയ്പ്പോവുന്നു.

അങ്ങിനെ ഗോപികമാർ അവനെക്കുറിച്ചു പാടി. സർവ്വസമർപ്പണം കൊണ്ടും പരിപൂർണ്ണ പ്രേമം കൊണ്ടും ഗോപികമാരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരുന്നു.

രാജൻ മനീഷിതം സധ്ര്യക് തവ സ്വാവദ്യമാർജ്ജനം
സിദ്ധ്യസിദ്ധ്യോ: സമം കുര്യാത് ദൈവം ഹി ഫലസാധനം (10-36-38)
മനോരഥാൻ കരോത്യുച്ചൈർജ്ജനോ ദൈവഹതാനപി
യുജ്യതേ ഹർഷശോകാഭ്യാം തഥാപ്യാജ്ഞാം കരോമിതേ (10-36-39)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പിന്നീട് വ്യജത്തിൽ അരിഷ്ടൻ എന്ന് പേരായ ഒരു രാക്ഷസൻ ഒരു കൂറ്റൻ കാളയുടെ വേഷത്തിൽ ജനങ്ങളെ പേടിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് വന്നുചേർന്നു. ആളുകൾ ഭയന്നോടുകയും കാലികൾ വിരണ്ട് പരക്കം പായുകയും ചെയ്തു. ഗർഭിണികളായ സ്ത്രീകളും പശുക്കളും സമയമാകാതെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. ഗോപൻമാരും അവരുടെ ഭാര്യമാരും കൃഷ്ണനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. കൃഷ്ണൻ മല്ലയുദ്ധക്കാർ തയ്യാറെടുപ്പു നടത്തും പോലെ തുടയ്ക്കടിച്ച് വൃഷഭാസുരനെ തടുക്കാൻ തയ്യാറെടുത്തു. 'വിഡ്ഢീ നിന്നെപ്പോലുള്ള ദുഷ്ടരെ കൊല്ലാനാണ് ഞാനിവിടെയുള്ളത്.' കാളക്കൂറ്റൻ കൃഷ്ണനു നേരെ പാഞ്ഞെത്തി. കൃഷ്ണൻ അവനെ തടഞ്ഞ് പിന്നോട്ട് തള്ളി. പിന്നീട് അവൻെറ കൊമ്പൂരിയെടുത്ത് അവകൊണ്ട് തന്നെ അരിഷ്ടൻെറ കഥ കഴിച്ചു.

കൃഷ്ണൻെറ അത്യതിശയവീരകഥകളിലെ ഏറ്റവും ഒടുവിലത്തെ സംഭവം കേട്ടറിഞ്ഞ നാരദൻ കംസൻെറ രാജധാനിയിലെത്തി. അസുരരാജാവിനോട് കൃഷ്ണജൻമത്തിൻെറ രഹസ്യങ്ങളെല്ലാം നാരദൻ പറഞ്ഞു കൊടുത്തു. വസുദേവനും നന്ദനും കുഞ്ഞുങ്ങളെ കൈമാറിയതും കൃഷ്ണൻ വെറും തമാശപോലെ കംസൻെറ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു നിഗ്രഹത്തിന് വന്ന രാക്ഷസൻമാരെ കൊന്ന കഥകളും നാരദൻ പറഞ്ഞു. കംസന് അപ്പോൾ തന്നെ വസുദേവനെ വധിക്കാനുള്ള ക്രോധമുണ്ടായി. എന്നാൽ നാരദൻ കംസനെ തടഞ്ഞു. ദേവകിയും വസുദേവനും വീണ്ടും തടവിലായി.

കംസൻ തൻെറ രാക്ഷസമന്ത്രിമാരുമായി ചർച്ച ചെയ്തു. എന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ ആജ്ഞാപിച്ചു. 'കേശി വൃജത്തിൽ പോയി ബലരാമനേയും കൃഷ്ണനേയും കൊല്ലട്ടെ. അതിനു സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ അവരെ ഇവിടെ വരുത്തി മല്ലവീരൻമാരായ മുഷ്ടികനെയും ചാണൂരനെയും വിട്ട് അവരെ വകവരുത്താം. അതിനും സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ ആനകളിൽ ഏറ്റവും ശക്തിമാനായ കുവലയാപീഡത്തെ കൊണ്ട് ജ്യേഷ്ഠാനിയൻമാരെ നിഗ്രഹിക്കാം. അവരെ കൊട്ടാരത്തിലേക്ക് വിളിക്കാനൊരു സന്ദർഭത്തിനായി ഒരു മൃഗബലിയും യാഗവും ശിവപ്രീതിക്കായി നടത്താൻ ഞാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.'

അതേസമയം കംസൻ അക്രൂരനെ വിളിച്ച് അനുനയസ്വരത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. 'എൻെറ ജീവിതത്തിലെ നിർണ്ണായകമായ ഈ അവസ്ഥയിൽ ഞാൻ നിങ്ങളുടെ സഹായം തേടുകയാണ്. കൃഷ്ണൻ എന്നെ വധിക്കാനായാണ് ജനിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് എനിക്ക് വിവരം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ വൃന്ദാവനത്തിൽ പോയി എനിക്കു വേണ്ടി രാമകൃഷ്ണൻമാരെ ക്ഷണിക്കണം. യാഗബലിയും യജ്ഞവും കാണാൻ ഞാൻ ക്ഷണിക്കുന്നു എന്ന് പറയണം. എന്നൽ അവർ കൊട്ടാരത്തിലെത്തും മുൻപ് മല്ലവീരൻമാരോ മത്തഗജമോ അവരെ കൊല്ലും. അവർ മരിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽപ്പിന്നെ എൻെറ എതിരാളികളെയെല്ലാം ഞാൻ പാടെ നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യും. എൻെറ സിംഹാസനത്തെ ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന എൻെറ പിതാവിനെപ്പോലും നിഗ്രഹിച്ച് ചുറ്റുമുള്ള മുള്ളുകളെയെല്ലാം മാറ്റി ഞാനീ ലോകത്തിൻെറ സർവ്വാധിപനാവും. ഈ പദ്ധതികളെല്ലാം നിങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്.'

അക്രൂരൻ പറഞ്ഞു. 'സ്വരക്ഷക്കായി അങ്ങ് ആസൂത്രണം ചെയ്ത പദ്ധതികൾ നല്ലവണ്ണം ചിന്തിച്ചുറപ്പിച്ചതു തന്നെ. എന്നാൽ ഒരിക്കൽ കർമ്മത്തിലേർപ്പെട്ടാൽപ്പിന്നെ കർമ്മഫലത്തെപ്പറ്റി ആകുലപ്പെടരുത്. കാരണം അത് ദൈവഹിതമത്രെ. ദിവ്യഹിതം വിപരീതമാണെങ്കിൽ കൂടി ആളുകൾ ഉയർന്ന ആഗ്രഹങ്ങൾ വച്ചു പുലർത്തുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചുകൊള്ളാം.' ഈ ചർച്ചയ്ക്കു ശേഷം കംസൻ അന്ത:പുരത്തിലേക്കും അക്രൂരൻ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കും മടങ്ങി.

ദേവർഷിരുപസംഗമ്യ ഭാഗവതപ്രവരോ നൃപ
കൃഷ്ണമക്ലിഷ്ടകർമ്മാണം രഹസ്യേതദഭാഷത (10-37-10)
കൃഷ്ണകൃഷ്ണാ പ്രമേയാത്മൻ യോഗേശ ജഗദീശ്വര
വാസുദേവാഖിലാവാസ സാത്വതാം പ്രവരപ്രഭോ (10-37-11)
ത്വമാത്മാ സർവ്വഭൂതാനാമേകോ ജ്യോതിരിവൈധസാം
ഗൂഢോ ഗുഹാശയ: സാക്ഷീ മഹാപുരുഷ ഈശ്വര: (10-37-12)
ആത്മനാ*ff*ൻമാശ്രയ: പൂർവ്വം മായയാ സസൃജേ ഗുണാൻ
തൈരിദം സത്യസങ്കൽപ: സൃജസ്യത്സ്യവസീശ്വര: (10-37-13)
സ ത്വം ഭൂധരഭ്രതാനാം ദൈത്യപ്രമഥരക്ഷസാം
അവതീർണ്ണോ വിനാശായ സേതൂനാം രക്ഷണായ ച (10-37-14)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കംസൻെറ ആജ്ഞാനുസരണം കേശി ഒരു വെകിളി പിടിച്ച കുതിരയുടെ വേഷത്തിൽ വൃന്ദാവനത്തിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. അവൻ വൃന്ദാവനത്തിൽ ലക്കും ലഗാനുമില്ലാതെ ഓടി നടന്നു. അവൻെറ മുക്രയിടലും മറ്റും ഗ്രാമവാസികളെ ഭയചകിതരാക്കി. താമസിയാതെ കൃഷ്ണൻ അവനെ വെല്ലു വിളിച്ചു. അവനും കൃഷ്ണനെ മല്ലയുദ്ധത്തിനു വിളിച്ചു. സിംഹത്തേപ്പോലെ ഗർജ്ജിച്ച് ഓടിയടുത്ത് ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞ് കേശി കൃഷ്ണനെ തൻെറ പിൻകാലുകൊണ്ടു തൊഴിച്ചു. അവൻെറ കാലുകൾ കൃഷ്ണൻെറ മേൽ പതിക്കും മുൻപ് കൃഷ്ണൻ അതിൽ പിടികൂടി അവനെ തൂക്കി ചുഴറ്റിയെറിഞ്ഞു. കുതിരക്ക് സ്വബോധം വീണ്ടു കിട്ടാൻ കുറച്ചു സമയം വേണ്ടിവന്നു. എന്നിട്ട് അവൻ വീണ്ടും വായ് തുറന്നു പിടിച്ച് കൃഷ്ണൻെറ നേർക്ക് പാഞ്ഞടുത്തു. തീതുപ്പും പോലെ ക്രോധമാർന്ന അവൻെറ വായിലേക്ക് കൃഷ്ണൻ തൻെറ കൈ കടത്തി. അപ്പോൾ കൃഷ്ണൻെറ കൈ വലുതാവാൻ തുടങ്ങി. അസുരന് ശ്വാസം മുട്ടി. അപ്പോൾ അവൻ തൻെറ സ്വരൂപം ആർജ്ജിച്ചു. അങ്ങിനെ അന്ത്യശ്വാസം വലിക്കുകയും ചെയ്തു. കൃഷ്ണൻ പ്രത്യേകിച്ചൊന്നും സംഭവിക്കാത്തതുപോലെ തൻെറ കൈ വലിച്ചൂരി നടന്നകന്നു.

ദിവ്യർഷിയായ നാരദൻ കൃഷ്ണനെ രഹസ്യമായി സന്ധിച്ച് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:
'കൃഷ്ണാ അവിടുന്ന് അനന്തനായ ഭഗവാൻ തന്നെയാണ്. അവിടുത്തെത്തന്നെ പ്രഭാവമായ മായാശക്തിയുടെ സഹായത്താൽ അങ്ങ് വിശ്വ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാരങ്ങൾ നടത്തുന്നു. അവിടുന്നിപ്പോൾ മർത്യ ജൻമമെടുത്തിരിക്കുന്നത് ദുഷ്ടതയെ നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യാനും ധർമ്മത്തെ ഉദ്ധരിക്കുവാനുമത്രെ. അതുകൊണ്ട് ദേവൻമാർക്കുപോലും പേടിസ്വപ്നമായിരുന്ന ഈ അസുരൻ അങ്ങയുടെ കൈ കൊണ്ട് നിഷ്പ്രയാസം വധിക്കപ്പെട്ടതിൽ അത്ഭുതമേതുമില്ല.' ഭഗവാൻ കൃഷ്ണരൂപത്തിൽ കംസനടക്കം എല്ലാ രാക്ഷസൻമാരേയും വധിക്കുമെന്നും ദ്വാരകാധിപനായി വാഴുമെന്നും നാരദൻ പറഞ്ഞു. മാത്രമല്ലാ മഹാഭാരതയുദ്ധത്തിനു സാക്ഷിയായി നിന്ന് ദശലക്ഷക്കണക്കിന് മനുഷ്യർ മരിക്കുന്നതു കാണുമെന്നും നാരദനറിയിച്ചു. ഭഗവാനെ വണങ്ങി ദേവർഷി മടങ്ങി.

മറ്റൊരവസരത്തിൽ കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും കള്ളനും കാവൽക്കാരനും കളിക്കുമ്പോൾ വ്യോമാസുരൻ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു ഗോപാലവേഷത്തിൽ പങ്കെടുത്തു. കളിയിൽ കള്ളനായി അഭിനയിച്ച് അവൻ കൃഷ്ണൻെറ കൂട്ടുകാരെ കുറേപ്പേരെ ഒരു ഗുഹയിലൊളിപ്പിച്ചു. കൃഷ്ണനവനെ കയ്യോടെ പിടികൂടി. അസുരൻ തൻെറ സ്വരൂപം കാണിച്ച് കൃഷ്ണൻെറ പിടിയിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ വൃഥാശ്രമം നടത്തി. നിലത്തടിച്ച് കൃഷ്ണനവൻെറ കഥ കഴിച്ചു. ഗുഹാമുഖത്തെത്തി ബലമായി അതിൻെറ വാതിൽ തുറന്ന് കൃഷ്ണൻ തോഴരെ രക്ഷിച്ചു. അവർ അതീവ സന്തുഷ്ടരായി.

കിം മയാ*ff* ചരിതം ഭദ്രം കിം തപ്തം പരമം തപ:
കിം വാഥാപ്യർഹതേ ദത്തം യദ്രക്ഷ്യാമ്യദ്യ കേശവം **(10-38-3)**
മമൈതദ് ദുർലഭം മന്യ ഉത്തമശ്ലോകദർശനം
വിഷയാത്മനോ യഥാ ബ്രഹ്മകീർത്തനം ശൂദ്രജൻമന: **(10-38-4)**
മൈവം മമാധമസ്യാപി സ്യാദേവാച്യുനദർശനം
പ്രിയമാണ: കാലനദ്യാ ക്വചിത്തരതികശ്ചന **(10-38-5)**
മമാദ്യാ മംഗളം നഷ്ടം ഫലവാംശ്ചൈവ മേ ഭവ:
യന്നമസ്യേ ഭഗവതോ യോഗിധ്യേയാങ്ഘ്രിപങ്കജം **(10-38-6)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
രാമകൃഷ്ണൻമാരെ മഥുരയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരാൻ കംസൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതിനുശേഷം അക്രൂരൻ അത്യാഹ്ലാദചിത്തനായിരുന്നു. കിട്ടാൻ പോകുന്ന ഭഗവൽദർശനസൗഭാഗ്യമോർത്ത് അക്രൂരൻ ഇങ്ങിനെ ചിന്തിച്ചു. 'ഇത്തരം പരമാനുഗ്രഹം ലഭിക്കാനുള്ള പുണ്യം ഞാനെങ്ങിനെ ആർജ്ജിച്ചു? പാടില്ല. ഞാനങ്ങിനെ ചിന്തിച്ചുകൂടാ. കാരണം സമയമെന്ന നദിയിലൊഴുകി നടക്കുമ്പോൾ ചിലർ ചിലപ്പോൾ ആ സമയനദിയെ തരണം ചെയ്യുന്നു. ഇന്നു ഞാൻ ആ ഭഗവാനെ കാണും. സ്വാഭാവികമായും എന്റെ സകലപാപങ്ങളും അതോടെ അവസാനിക്കും. എന്റെ ജൻമം സഫലവുമാകും. ദുഷ്ടനായ കംസനും എനിക്കീ ജോലി തന്നതിനാൽ എന്നോട് മഹത്തരമായ ഒരു സഹായമാണ് ചെയ്തത്. ഇന്നു ഞാൻ സൃഷ്ടാവുപോലും തലയിൽ ചൂടുന്ന ആ പാദാരവിന്ദങ്ങൾ കാണും. ആ കാലടികൾ ഇപ്പോൾ കാലികൾക്ക് പിന്നാലെ മലയും കാടും ചവിട്ടികയറിയിറങ്ങുന്നു. ഗോപാംഗനമാരുടെ മാറിടങ്ങളാൽ ആ കാലിണകൾ ലാളിക്കപ്പെടുന്നു. കാര്യ കാരണങ്ങൾക്കതീതനും അജ്ഞതാലേശമില്ലാത്തവനുമായവൻ ഇപ്പോൾ വൃന്ദാവനത്തിൽ മർത്ത്യരോടൊപ്പം അവരിലൊരാളെന്നപോലെ വ്യാപരിക്കുന്നു. ശുഭാദർക്കമായ എന്തിനുമുടമയും കാഴ്ചയിൽ അതീവ സൗന്ദര്യമുള്ളവനും പരമഗുരുവും മഹാത്മാക്കളുടെ ജീവിതലക്ഷ്യവുമായ ആ ഭഗവാനെ ഞാനിന്നു കാണും. അക്രൂരൻ മനസാ ഭഗവാനുമായുള്ള കൂടിക്കാഴ്ച ഓർത്തഭിനയിച്ചുതന്നെ ആനന്ദ പാരവശ്യത്തിലെത്തിയിരുന്നു. സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാൻ തന്റെ ശത്രുവായ കംസന്റെ ദൂതനാണെങ്കിൽ കൂടി തന്നെ ഒരു വിനീതഭക്തനായി സ്വീകരിക്കുമെന്ന് അക്രൂരനുറപ്പായിരുന്നു.

വൈകുന്നേരമായപ്പോഴാണ് അക്രൂരന്റെ രഥം വൃന്ദാവനത്തിലെത്തിയത്. വഴിയിൽ കൃഷ്ണന്റെ കാൽപ്പാടുകൾ അക്രൂരൻ ദർശിച്ചു. ഉടനേ ചാടിയിറങ്ങി കൃഷ്ണപാദസ്പർശത്താൽ പവിത്രമാക്കപ്പെട്ട ആ ധൂളിയിൽ അക്രൂരൻ കിടന്നുരുണ്ടു. 'ഇതു കൃഷ്ണന്റെ കാൽപ്പാടുകൾ തന്നെ' എന്നു പറഞ്ഞ് സന്തോഷാശ്രു പൊഴിച്ചു.

താമസിയാതെഷ അക്രൂരൻ രാമകൃഷ്ണൻമാരുടെ മുന്നിലെത്തി. അദ്ദേഹം അവരെ പരംപൊരുളെന്നു തന്നെ കതുതി അവരുടെ കാൽക്കൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു. അവർ അക്രൂരനെ ആലിംഗനം ചെയ്താദരിച്ച് വീട്ടിലേക്ക് കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി. ബലരാമൻ അക്രൂരന്റെ പാദം കഴുകി. കൃഷ്ണൻ ആഹാരവും പൂമാലയുമായി വന്നു. നന്ദൻ കുശലം ചോദിച്ചു. ङസുഖംതന്നെയല്ലേ അക്രൂരാ? ദുഷ്ടനായ കംസന്റെ ദയവിൽ കഴിയുമ്പോൾ എന്തു സുഖവും സമാധാനവും അല്ലെ?മ്മ അങ്ങിനെയാ ദിവ്യ കുടുംബത്തിനാലും കൃഷ്ണനാലും പരിചരിക്കപ്പെട്ട് അക്രൂരൻ മഥുരയിൽ നിന്നുള്ള യാത്രയുടെ ക്ഷീണം മറന്നു.

ॐ

അഹോ വിധാതസ്തവ ന ക്വചിദ്ദയാ
സംയോജ്യ മൈത്ര്യാ പ്രണയേന ദേഹിന:
താംശ്ചാകൃതാർത്ഥാൻ വിയുനങ്ക്ഷ്യ പാർത്ഥകം
വിക്രീഡിതം തേf ർഭക ചേഷ്ടിതം യഥാ (10-39-19)
ഏവം ബ്രുവാണാ വിരഹാതുരാ ഭൃശം വ്രജസ്ത്രിയ: കൃഷ്ണ വിഷക്തമാനസാ:
വിസൃജ്യ ലജ്ജാം രുരുദു: സ്മ സുസ്വരം ഗോവിന്ദ ദാമോദര മാധവേതി (10-39-31)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
മധുരാപുരിയിലെ ബന്ധുജനങ്ങളുടെ സൗഖ്യമന്വേഷിക്കുന്നതിനിടക്ക് കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: 'കഷ്ടം. എന്റെ പേരിൽ എന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്ക് എത്ര ദുരിതമനുഭവിക്കേണ്ടതായി വന്നു. എന്റെ പേരിൽത്തന്നെ എത്ര കുഞ്ഞുങ്ങൾ വധിക്കപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾക്ക് അവിടത്തെ കണ്ടതിന്റെ സന്തോഷം പറയാവതല്ല. അങ്ങേക്കായി ഞങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യണമെന്നറിയിച്ചാലും.' ഇതിനു മറുപടിയായി മധുരയിൽ നടന്ന കാര്യങ്ങളെല്ലാം അക്രൂരൻ വിശദീകരിച്ചു. നാരദന്റെ പ്രവചനവും കംസന്റെ പദ്ധതിയുമെല്ലാം അക്രൂരൻ പറഞ്ഞതുകേട്ട് രാമകൃഷ്ണൻമാർ ഉറക്കെ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. അവർ നന്ദഗോപരോട് രാജാവിന്റെ ക്ഷണത്തെപ്പറ്റി പറയുകയും ചെയ്തു. ഗ്രാമവാസികളോട്ഷ നഗരത്തിൽ രാജകൊട്ടാരത്തിലെത്തിക്കാനുള്ള തൈരും വെണ്ണയും മറ്റു ക്ഷീരോൽപ്പന്നങ്ങളും സംഘടിപ്പിച്ചു വെയ്ക്കാൻ നന്ദഗോപർ ആവശ്യപ്പെട്ടു. വൃജത്തിലെ പുരുഷൻമാർ മഥുരായാത്രക്കായി തയ്യാറെടുത്തു.

എന്നാൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ വല്ലാതെ നിരാശരും ആകുലരുമായി കാണപ്പെട്ടു. അവർ ഒന്നിച്ചുകൂടി ഇങ്ങിനെ വാവിട്ടുകരഞ്ഞു. 'ജഗന്നിയന്താവേ നീയെത്ര ക്രൂരൻ. ലോകത്ത് അവിടുന്നു മനുഷ്യരെ ഒന്നിച്ചു ചേർത്തിട്ട് അവരുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾ എല്ലാം നിവർത്തിക്കും മുൻപേ അവരെ പിരിക്കുന്നു. ഈ കംസദൂതന് അക്രൂരൻ എന്ന് പേര് നൽകിയതാരാണ്? അയാൾ ഞങ്ങളുടെ ജീവന്റെ ജീവനെ ഇവിടെനിന്നും കൊണ്ടുപോകാൻ വന്ന ക്രൂരനത്രെ. കഷ്ടം. നമ്മുടെ കൃഷ്ണനെ നോക്കൂ. ഇപ്പോൾ നമ്മെ നോക്കുന്നതുപോലുമില്ല. ഇവിടെ ശത്രുവെന്നോ മിത്രമെന്നോ ഒരു ഭാവഭേദവും കൃഷ്ണനില്ല. അവൻ ഇതിനെല്ലാം അതീതൻ. ഒരു പക്ഷേ നഗരസ്ത്രീകളുടെ വലയിൽപ്പെട്ട് കൃഷ്ണൻ നമ്മെ മറന്നുപോയേക്കും. ആ സ്ത്രീകൾക്ക് കൃഷ്ണദർശനം കിട്ടുന്ന ദിവസം മഹത്തായിരിക്കും. കാരണം ഭഗവാന്റെ മധുരമനോജ്ഞമായ മുഖമാണല്ലോ അവർ കാണാൻ പോകുന്നത്.' രഥം പോകാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ സ്ത്രീകൾ ലജ്ജയേതുമില്ലാതെ ഉറക്കെ കരഞ്ഞു. ഗോവിന്ദാ ദാമോദരാ മാധവാ എന്നിങ്ങിനെ വിളിച്ച് വിരഹദു:ഖവേദന സഹിക്കാതെ ചിലർ രഥത്തിനു പിറകേ ഓടി. മറ്റു ചിലർ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ ഒരു സന്ദേശം കൊടുത്തയച്ചു. 'ഞാൻ വരും.'. അതിനുശേഷം വൃന്ദാവനത്തിലെ ഗോപസ്ത്രീകൾ കൃഷ്ണനെക്കുറിച്ചുതന്നെ സദാ ഓർമ്മിച്ച് അവന്റെ ലീലകൾ വർണ്ണിച്ചു പോന്നു.

മദ്ധ്യാഹ്നപൂജാസമയത്ത് അക്രൂരൻ കാളിന്ദീതീരത്ത് രഥം നിർത്തി. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും രഥത്തിലിരുന്നു. അക്രൂരൻ നദിയിലിറങ്ങി മുങ്ങി. ജലത്തിൽ സർവ്വപ്രഭയോടെ രാമകൃഷ്ണൻമാരെ അക്രൂരൻ ദർശിച്ചു. അദ്ദേഹം ജലത്തിൽനിന്ന് തലയുയർത്തി രഥത്തിലേക്ക് നോക്കി. ജ്യേഷ്ഠാനുജൻമാർ രഥത്തിൽ ഇരിപ്പുണ്ട്. അല്ല ഇതൊരു തോന്നലല്ല. ഒരിക്കൽകൂടി അദ്ദേഹം ജലത്തിൽ മുങ്ങി. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് അതിമഹത്തായ ഒരുജ്ജ്വല ദൃശ്യം കാണായി. ഭഗവാൻ പാൽക്കടലിൽ അനന്തനിൽ ശയിക്കുന്നു. ദേവൻമാരും മറ്റു സ്വർഗ്ഗവാസികളും ചുറ്റും നിൽക്കുന്നു. ശ്രീ, പുഷ്ടി, സരസ്വതി, കാന്തി, കീർത്തി, തുഷ്ടി, ഇലാ, ഊർജ്ജം, വിദ്യ, അവിദ്യ, ശക്തി, മായ, തുടങ്ങിയ എല്ലാ ദിവ്യശക്തികളും ഭഗവൽസേവക്കായി കാത്തു നിൽക്കുന്നു.

ശ്രീ -ഐശ്വര്യം. പുഷ്ടി- പോഷകത്വം. സരസ്വതി- അറിവും ജ്ഞാനവും. കാന്തി- വൈഭവം. കീർത്തി- പ്രശസ്തി. തുഷ്ടി- സംതൃപ്തി. ഇലാ- ഭൂമി. ഊർജ്ജം- സർവ്വശക്തി. വിദ്യ- ആത്മജ്ഞാനം. അവിദ്യ- അജ്ഞാനം.

ഏകേത്വാഖിലകർമ്മാണി സംന്യസ്യോപശമം ഗതാ:
ജ്ഞാനിനോ ജ്ഞാനയജ്ഞേന യജന്തി ജ്ഞാനവിഗ്രഹം (10-40-6)
സർവ്വ ഏവ യജന്തി ത്വാം സർവ്വദേവമയേശ്വരം
യേƒപ്യന്യദേവതാ ഭക്താ യദ്യപ്യന്യധിയ: പ്രഭോ (10-40-9)
യഥാദ്രിപ്രഭവാ നദ്യ: പർജ്ജന്യാപൂരിതാ: പ്രഭോ
വിശന്തി സർവ്വത: സിന്ധും തദ്വത്ത്വാം ഗതയോƒന്തത: (10-0-10)
നമസ്തേ വാസുദേവായ സർവ്വഭൂതക്ഷയായച
ഹൃഷീകേശ നമസ്തുഭ്യം പ്രപന്നം പാഹി മാം പ്രഭോ (10-40-30)

അക്രൂരൻ ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു:
അല്ലയോ നാരായണാ അവിടേയ്ക്ക് നമസ്കാരം. എല്ലാ കാരണങ്ങൾക്കും കാരണഭൂതമായ അഹേതുകഹേതുവായ അങ്ങിൽ നിന്നത്രെ സർവ്വഭൂതങ്ങളും അവയുടെ കാരണങ്ങളും ഉത്ഭൂതമായിട്ടുള്ളത്. പരിണമിച്ചുണ്ടായ ഒന്നിനും അവിടുത്തെ അറിയുക സാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ. എങ്കിലും ചില യോഗിവര്യൻമാർ അവിടുത്തെ ധർമ്മശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരമുള്ള കർമ്മാദികളാൽ പൂജിക്കുന്നു. മറ്റു ചിലർ സ്വയം കർമ്മാഭിമാനം ഉപേക്ഷിച്ച് അവിടുത്തെ ശുദ്ധബോധസ്വരൂപമായി ആരാധിച്ച് ജ്ഞാനയജ്ഞത്തിലേർപ്പെടുന്നു. (ജ്ഞാന യജ്ഞത്തിൽ ജ്ഞാനസ്വരൂപത്തെ ജ്ഞാനത്താൽ തന്നെ പൂജിച്ചു ധ്യാനിക്കുന്നു). ചിലർ അവിടുത്തെ മാത്രം രൂപത്തെയോ നാനാരൂപങ്ങളെയോ പൂജിക്കുന്നു. പലേ ഗുരുവരൻമാരും അരുളിചെയ്തപ്പോലെ അങ്ങയെ ചിലർ ശിവനായി ആരാധിക്കുന്നു. എന്നാൽ എല്ലാവരും അവിടുത്തെത്തന്നെയാണ് പൂജിക്കുന്നത്. കാരണം എല്ലാ ദിവ്യതയും അവിടുത്തെ തന്നെ വിവിധ ഭാവങ്ങളത്രെ. പർവ്വതങ്ങളിൽ പലേടത്തായി ഉൽഭവിച്ച് താഴ്വാരങ്ങളിലൂടെയൊഴുകി സമുദ്രത്തിലാണല്ലൊ നദികളെല്ലാം എത്തിച്ചേരുന്നത്. സമുദ്രത്തിലൊന്നായി ച്ചേരുന്ന നദികൾ പോലെ വിവിധ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ പൂജിച്ചെന്നാലും എല്ലാം അവിടേയ്ക്കു തന്നെ എത്തിച്ചേരുന്നു.

പ്രകൃതിയുടെ മൂന്നു ഗുണങ്ങളാണ് എല്ലാ ജീവജാലങ്ങൾക്കും ദേവതകൾക്കുപോലും ജൻമമേകുന്നത്. പ്രകൃതിയാകട്ടെ അവിടുത്തെ പ്രകൃതിയത്രെ. അങ്ങിനെ എല്ലാം അങ്ങിലേയ്ക്കു തന്നെ തിരിച്ചു ചെല്ലുന്നു. അവിടുന്നാണ് വിശ്വസത്ത. വിശ്വപ്രകൃതിയിലുള്ള എല്ലാം അവിടുത്തെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളത്രെ. അവിടുന്നു പരിപൂർണ്ണ സ്വതന്ത്രനും ബന്ധമേതുമില്ലാത്തവനുമാണല്ലോ. എല്ലാമെല്ലാമായ അങ്ങ് സകലമനസ്സുകൾക്കും സാക്ഷിയത്രെ. അവിടുന്ന് സ്വയം ഇഹലോകത്തിലവതരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ അവതാരങ്ങളെയെല്ലാം ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ദിവ്യനായ മത്സ്യം. കുതിരമുഖമുള്ള ഹയഗ്രീവൻ. ദിവ്യനായ കൂർമ്മം. വരാഹം. നരസിംഹം. വാമനൻ. പരശുരാമൻ. ശ്രീരാമൻ. കൃഷ്ണനേയും ബലരാമനേയും ഞാനിതാ നമസ്കരിക്കുന്നു. ബുദ്ധനും കൽക്കിയുമായുള്ള അവിടുത്തെ മഹത്തായ അവതാരങ്ങളേയും ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

വിശ്വജീവികളെല്ലാം അവിടുത്തെ മായാശക്തിവിശേഷത്താൽ മോഹിതരത്രെ. അതിനാൽ ഞങ്ങൾ ശരീരത്തെ ആത്മാവായും കാഴ്ചയെ സത്യമായും നിഴലിനെ നിജമായും ദു:ഖത്തെ ആനന്ദമായും തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. അജ്ഞാനം കൊണ്ട് ഞങ്ങൾ അങ്ങിൽ നിന്നു പുറം തിരിഞ്ഞ് സുഖത്തിന് പിന്നാലെ പായുന്നു. മരീചികയിലേക്ക് വെള്ളത്തിനായി ഓടിച്ചെല്ലുന്ന വിഡ്ഢികളെപ്പോലെയത്രെ ഞങ്ങൾ. പായൽമൂടിക്കിടക്കുന്ന സ്വന്തം തടാകമുപേക്ഷിച്ചത്രേ ഞങ്ങൾ മരീചികതേടി അലയുന്നത്. ഞാൻ അവിടുത്തെ പാദങ്ങളെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. എന്നെ രക്ഷിച്ചാലും.

പുനീഹി പാദരജസാ ഗൃഹാൻ നോ ഗൃഹമേധിനാം
യച്ചൌചേനാനുതൃപ്യന്തി പിതര: സാഗ്നയ: സുരാ: **(10-41-13)**
അവനിജ്യാങ്ഘ്രിയുഗളമാസീഘ് ശ്ലോക്യോ ബലിർമ്മഹാൻ
ഐശ്വര്യമതുലം ലേഭേ ഗതിം ചൈകാന്തിനാം തുയാ **(10-41-14)**
ആപസ്തേ*f*ങ്ഘ്ര്യ വനേജന്യസ്ത്രീം ലോകാൻ ശുചയോ*f*പുനൻ
ശിരസാധത്ത യാ: ശർവ: സ്വര്യാതാ: സഗരാത്മജാ: **(10-41-15)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അക്രൂരൻ ഇങ്ങിനെ സ്തുതിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ ആ ദർശനം പിൻവലിഞ്ഞു. അക്രൂരൻ തൻെറ പ്രാർത്ഥനകൾ പൂർത്തീകരിച്ച ശേഷം രഥത്തിലേക്ക് മടങ്ങി. അക്രൂരൻെറ മയക്കമാർന്ന മുഖം ശ്രദ്ധിച്ച് കൃഷ്ണൻ ചോദിച്ചു. 'അത്ഭുതകരമായ എന്തെങ്കിലും ആകാശത്തോ ഭൂമിയിലോ ജലത്തിലോ കാണുകയുണ്ടായോ?' അതിനു മറുപടിയായി അക്രൂരൻ പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ അങ്ങയെ കണ്ടു. ഇപ്പോൾ എൻെറ മുന്നിലും അങ്ങയെ കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിലും അത്ഭുതകരമായി മറ്റെന്തുണ്ട്?'

അവർ മധുരാപുരിയുടെ പ്രാന്തപ്രദേശത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു. കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: 'അമ്മാവാ അങ്ങ് ആദ്യം നഗരത്തിലേക്ക് പൊയ്ക്കൊള്ളൂ. ഞങ്ങൾ പിറകെ വരാം.' ഭഗവാനെ പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാര്യം അക്രൂരന് ആലോചിക്കവയ്യ. കണ്ണീരോടെ കനം തൂങ്ങിയ ഹൃദയത്തോടെ അദ്ദേഹം യാചിച്ചു. 'എന്നെ ഉപെക്ഷി ക്കരുതേ ഭഗവാനേ ഞാൻ അവിടുത്തെ വിനീതഭൃത്യനല്ലോ. ഞങ്ങളുടെ വീടിനെ അവിടുത്തെ പാദരേണുക്കൾ കൊണ്ട് പവിത്രമാക്കിയാലും. അങ്ങിനെയാണല്ലോ പിതൃക്കളും ദേവൻമാരും സന്തുഷ്ടരാവുന്നത്. ഭക്തശിരോമണികൾക്ക് മാത്രം പ്രാപ്യമായ പരമപദം മഹാരാജാവായ ബലിക്ക് ലഭിച്ചത് അവരെ പൂജിച്ചിട്ടാണല്ലോ. അവിടുത്തെ പാദസ്പർശം കൊണ്ട് പരിശുദ്ധമായ തീർത്ഥജലം മൂന്നു ലോകങ്ങളെയും പവിത്രമാക്കുന്നു. ആ തീർത്ഥത്താലാണല്ലോ സാഗരപുത്രൻമാരെ പുനർജീവിപ്പിച്ചത്. ദേവദേവപ്രഭോ അവിടുത്തെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

മധുരാപുരിയിലെ തൻെറ കൃത്യനിർവഹണത്തിനു ശേഷം ഭവനത്തിൽ വരാമെന്ന് കൃഷ്ണൻ അക്രൂരന് ഉറപ്പു നൽകി. അക്രൂരൻ നഗരത്തിലേക്കു പോയി. കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും നഗരത്തിനു പുറത്ത് താവളമുറപ്പിച്ചു. എന്നിട്ട് നഗരം ചുറ്റി നടന്നു കണ്ടു. തൻെറ മുന്നിൽക്കണ്ട ഉജ്ജ്വലങ്ങളായ കോട്ടകളെ കൃഷ്ണൻ സാകൂതം വീക്ഷിച്ചു. നഗരത്തിലെ വസ്തുകലാവൈദഗ്ദ്ധ്യവും സമ്പന്നതയും അദ്ദേഹം ആസ്വദിച്ചു. നഗരത്തിലെ പെൺകൊടികൾ ആ രണ്ടു യുവകോമളൻമാരെ കൺകുളുർക്കെ കണ്ടു.

കൃഷ്ണൻ ഒരു അലക്കുകാരനെ അവിടെ കണ്ടു. അവൻെറ കയ്യിൽ നല്ലയിനം വസ്ത്രങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: 'എൻെറ ജ്യേഷ്ഠൻ ബലരാമനും എനിക്കും വേണ്ടി നല്ല വസ്ത്രങ്ങൾ തന്നാലും. നിനക്ക് തീർച്ചയായും അനുഗ്രഹം ലഭിക്കും.' ധിക്കാരിയായ ആ അലക്കുക്കാരൻ കംസൻെറ ഭക്തനായിരുന്നു. അവൻ പുച്ഛത്തോടെ കൃഷ്ണൻെറ ആവശ്യത്തെ നിരാകരിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. കൃഷ്ണൻ നിഷ്പ്രയാസം അവൻെറ തല ചുമലിൽനിന്ന് വേർപ്പെടുത്തി അവനെ വധിച്ചു. എന്നിട്ട് ജ്യേഷ്ഠനും അനുജനും തങ്ങൾക്കാവശ്യമുള്ള വസ്ത്രങ്ങൾ എടുത്തു. കുറച്ച് കഴിഞ്ഞ് ഒരു നെയ്ത്തുക്കാരൻ അവർക്കു വേണ്ട ഉത്തരീയങ്ങളും മറ്റു വസ്ത്രങ്ങളും നൽകി. കൃഷ്ണൻ അവനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. പിന്നീടവർ സുദാമൻ എന്ന് പേരുള്ള പൂക്കാരനെ കണ്ടു. അവൻ കൃഷ്ണനെ പൂജിക്കുകതന്നെ ചെയ്തു. വർണ്ണശബളമായ പൂമാലകൾ കൊണ്ട് രാമകൃഷ്ണൻമാരെ അവൻ അലങ്കരിച്ചു. അവനിൽ സംപ്രീതനായ കൃഷ്ണൻ അവനാവശ്യപ്പെട്ട വരങ്ങളെല്ലാം നൽകി. അവനും ആ നെയ്ത്തുകാരൻേറതു പോലെ ഒരേ ഒരു വരമേ ആവശ്യപ്പെട്ടുള്ളൂ- ഭഗവദ് പദപങ്കജങ്ങളിലുള്ള അചഞ്ചലഭക്തി.

പ്രസന്നോ ഭഗവാൻ കുബ്ജാം ത്രിവക്രാം രുചിരാനനം
ഋജ്വീം കർത്തും മനശ്ചക്രേ ദർശയൻ ദർശനേ ഫലം (10-42-6)
പദ്ഭ്യാമാക്രമ്യ പ്രപദേ ദ്വ്യം ഗുല്യുത്താനപാണിനാ
പ്രഗൃഹ്യ ചിബു കേഽസ്യാത്മമുദനീനമദച്യുത: (10-42-7)
സാ തദർജ്ജു സമാനാംഗീ ബൃഹച്ഛ്രോണിപയോധരാ
മുകുന്ദസ്പർശനാത് സദ്യോ ബഭൂവ പ്രമദോത്തമാ (10-42-8)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
നഗരത്തിലേയ്ക്കു നടക്കുമ്പോൾ കൂനുണ്ടെങ്കിലും സുന്ദരിയായ ഒരു യുവതി ചന്ദനലേപവുമായി നടക്കുന്നത് കൃഷ്ണൻ കണ്ടു. അവളോട് ചന്ദനമാവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ ഈ ലേപനം കംസനുവേണ്ടി പ്രത്യേകമായി അരച്ചുണ്ടാക്കിയതാണെന്നും അവളുടെ ഈ കൂട്ട് കംസന് ഏറെ പ്രിയപ്പെട്ടതാണെന്നും അവളറിയിച്ചു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു. 'അങ്ങയേക്കാൾ കൂടുതൽ ഇതിനർഹമായി മറ്റാരുണ്ട്?' അവൾ ചന്ദനക്കൂട്ട് ഭക്ത്യാദരവോടെ രാമകൃഷ്ണൻമാർക്ക് നൽകി. ചന്ദനക്കൂട്ട് ദേഹത്തണിഞ്ഞ് അവർ പൂർവ്വാധികം ഭംഗിയോടെ ശോഭിച്ചു. കൂനിയായ യുവതിയുടെ നിവേദനത്തിൽ സംപ്രീതനായ കൃഷ്ണൻ അവളുടെ പാദങ്ങൾ തന്റെ പാദത്താലമർത്തിപ്പിടിച്ച് രണ്ടുവിരലുകൾക്കൊണ്ടവളുടെ താടി ഉയർത്തി. അപ്പോൾവരെ ത്രിവക്രയായിരുന്ന അവൾ ഒരു നിമിഷംകൊണ്ട് നേരെയായി. ഭഗവാനെ കാണുന്നതും ഭഗവൽസേവ ചെയ്യുന്നതും മഹിമയത്രെ. ആ ഭഗവാന്റെ കരസ്പർശം ഒന്നുകൊണ്ടു മാത്രം കൂനിയായ സ്ത്രീ സുന്ദരിയായ തരുണീമണിയായി മാറി. അവളും ഭഗവാനിൽ ആകൃഷ്ടയായി. ദിവ്യയുവാവിനോടുള്ള പ്രണയപാരവശ്യം കൊണ്ട് അവൾ കൃഷ്ണനെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചു. മഥുരയിലെ കൃത്യനിർവ്വഹണശേഷം അവളെ സന്ദർശിക്കാമെന്ന് കൃഷ്ണൻ വാക്കു കൊടുത്തു.

പരമശിവന്റെ വില്ലു സൂക്ഷിച്ചു വച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലമേതെന്ന് കൃഷ്ണൻ അന്വേഷിച്ചു. അവിടെപ്പോയി അതെടുത്തുയർത്താൻ അദ്ദേഹം ചെന്നപ്പോൾ കാവൽക്കാർ തടഞ്ഞു. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ അതെടുത്തുയർത്തി രണ്ടു കഷണമാക്കി ഒടിച്ചു കളഞ്ഞു. വില്ലു മുറിഞ്ഞ ശബ്ദം കംസന്റെ ചെവിയിലുമെത്തി. കംസന്റെ യോദ്ധാക്കൾ കൃഷ്ണനെ തേടി വന്നു. എന്നാൽ രാമകൃഷ്ണൻമാർ വില്ലിന്റെ പകുതികൊണ്ട് എല്ലാവരേയും തുരത്തിയോടിച്ചു. സൂര്യാസ്തമയമായപ്പോൾ അവൽ നഗരാതിർത്തിയിലെ താവളത്തിലേക്കു മടങ്ങി. അവിടെ രാത്രി കഴിച്ചു കൂട്ടി.

കംസൻ തന്റെ യോദ്ധാക്കളെ രാമകൃഷ്ണൻമാർ തുരത്തിയോടിച്ച കാര്യമറിഞ്ഞ് വ്യാകുലപ്പെട്ടു. രാത്രി മുഴുവൻ നിദ്രാവിഹീനനായിക്കഴിഞ്ഞു. ഉറങ്ങാൻ തുനിയുമ്പോഴൊക്കെ ദുസ്വപ്നങ്ങൾ കാണുകയും ചെയ്തു. അടുത്ത പ്രഭാതത്തിൽ കംസന്റെ അനുയായികൾ ഒരു മല്ലയുദ്ധത്തിനുവേണ്ട കളരിയൊരുക്കി. കാണികൾക്കുള്ള ഇരിപ്പിടങ്ങൾ തയ്യാറായപ്പോൾ ജനങ്ങൾ മത്സരം കാണാൻ തിരക്കുക്കൂട്ടിയെത്തി. കംസൻ രാജകീയസ്ഥാനത്തിരുന്നു. പ്രശസ്തരായ മല്ലയുദ്ധവീരൻമാർ മത്സരത്തിനു തയ്യാറെടുത്തു. നന്ദനെയും മറ്റു ഗോപാലൻമാരെയും കംസൻ പ്രത്യേകം ക്ഷണിച്ചുവരുത്തിയിരുന്നു. അവർക്കായി പ്രത്യേകം ഇരിപ്പിടവും തയ്യാറാക്കിയിരുന്നു. എല്ലാവരും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലിരിപ്പായി.

മല്ലാനാമശനിർനൃണാം നരവര: സ്ത്രീണാം സ്മരോ മൂർത്തിമാൻ
ഗോപാനാം സ്വജനോ*ƒ*സതാം ക്ഷിതിഭുജാം ശാസ്താ സ്വപിത്രോ: ശിശു:
മൃത്യുർഭോജപതേർവ്വിരാഡവിദുഷാം തത്ത്വം പരം യോഗിനാം
വൃഷ്ണീനം പരദേവതേതി വിദിതോ രംഗം ഗത: സാഗ്രജ: **(10–43–17)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
സംഭവബഹുലമായിത്തീർന്ന ആ പകലിനെ രാമകൃഷ്ണൻമാരും മറ്റു ഗോപൻമാരും പ്രഭാതപ്രാർത്ഥനകളോടെ എതിരേറ്റു. പെരുമ്പറ മുഴങ്ങുന്ന ശബ്ദം ഭഗവാനും കേട്ടു. മല്ലയുദ്ധവീരൻമാരുടെ ഗോഗ്വാ വിളികളും മറ്റും കളരിയിൽ നിന്നു കേട്ട് കൃഷ്ണൻ സാകൂതം അവിടേയ്ക്കു പോയി. കളരിക്കു പുറത്ത് കുവലയാപീഠം എന്നു പേരായ ആ ഭീകരൻ ആന നിന്നിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ ആനസ്സവാരിക്കാരനോട് വഴിമാറാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ആനക്കാരൻ തോട്ടികൊണ്ട് കുത്തി കൃഷ്ണനു നേരെ ആക്രമിക്കാൻ ആനയെ പ്രേരിപ്പിക്കയാണുണ്ടായത്. ആന കൃഷ്ണനെ തൻെറ തുമ്പിക്കൈ കൊണ്ട് ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു. എന്നാൽ ഭഗവാൻ അവൻെറ പിടിയിൽ നിന്നും വഴുതി മാറി ആനയുടെ വാൽ പിടിച്ചു വലിക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറെ ദൂരം പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വാലുപിടിച്ച് ആനയെ വട്ടം ചുറ്റിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു സമയത്ത് ഈ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിനിടയ്ക്ക് കൃഷ്ണൻ ഒരു വീഴ്ച്ച അഭിനയിച്ചു. അപ്പോൾ ആന തൻെറ കൊമ്പു കൊണ്ടു താഴേക്കാഞ്ഞു കുത്തി. കൃഷ്ണൻ ഒഴിഞ്ഞുമാറി. കോപാന്ധനായി ആന വീണ്ടും കൃഷ്ണൻെറ നേർക്ക് പാഞ്ഞടുത്തു. ഭഗവാൻ അവൻെറ തുമ്പിക്കൈ പിടിച്ചു തിരിച്ചതോടെ അവൻ നിലത്തു വീണു. കൃഷ്ണൻ ആനക്കൊമ്പുകൾ രണ്ടും വലിച്ചൂരിയെടുത്ത് ആനയേയും ആനക്കാരേയും കാലപുരിക്കയച്ചു.

രാമകൃഷ്ണൻമാർ കളരിയിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. ആനക്കൊമ്പും കൈയ്യിൽ പിടിച്ചും മുഖങ്ങൾ വിയർപ്പു മണികളാൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടും അനിതരസാധാരണമായ ഒരു മോഹനദൃശ്യം തന്നെയായിരുന്നു അത്. മല്ലവീരൻമാർക്ക് കൃഷ്ണൻ മിന്നൽപിണർ പോലെ കാണപ്പെട്ടു. ആണുങ്ങൾക്ക് കൃഷ്ണൻ ഒരതിമാനുഷനായും സ്ത്രീകൾക്ക് കാമദേവൻെറ അവതാരമായും ഗോപൻമാർക്ക് ബന്ധുവായും അധാർമ്മികരായ രാജാക്കൻമാർക്ക് ശിക്ഷകനായും മാതാപിതാക്കൾക്ക് കുട്ടിയായും കംസന് കാലനായും അജ്ഞാനിക്ക് വെറുമൊരു ബാലനായും യോഗിവര്യൻമാർക്ക് പരമസത്യമായും വൃഷ്ണികൾക്ക് മഹത്തായ ദിവ്യതയുടെ പ്രതിരൂപമായും കൃഷ്ണൻ കാണപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ ജ്യേഷ്ഠൻ ബലരാമനുമൊത്ത് കളരിക്കളത്തിലേക്ക് കടന്നു ചെന്നു. മത്സരങ്ങൾ കാണാനെത്തിയവർ കൃഷ്നെ അവരുടെ ഹൃത്തടങ്ങളിലേക്ക് പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളാലും മനസ്സുകൊണ്ടും ബുദ്ധികൊണ്ടും സ്വീകരിച്ചു. അവർ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി പരസ്പരം സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. വസുദേവപുത്രനായി ജനിച്ചതും വൃജത്തിലേക്ക്കൃഷ്ണനെ മാറ്റിയതും അവൻെറ ബാല്യലീലകളുമെല്ലാം അവർ പരസ്പരം പറഞ്ഞാനന്ദിച്ചു.

അപ്പോൾ മല്ലയുദ്ധവീരനായ ചാണൂരൻ കൃഷ്ണനെ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. 'ചെറുപ്പക്കാരാ ഇതു രാജാവിൻെറ ഉല്ലാസത്തിനു വേണ്ടിയാണ്. രാജാവിനെ സംതൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുകവഴി പ്രജകൾ അവരുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾ സാധിക്കുകയും അവർക്ക് ഐശ്വര്യമുണ്ടാവുകയും ചെയ്യും.'

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: 'നാമെല്ലാം കംസൻെറ പ്രജകളായ സ്ഥിതിക്ക് മഹാരാജാവിനെ സന്തുഷ്ടമാക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ നാം ചെയ്യേണ്ടതു തന്നെ. പക്ഷേ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിൽ പങ്കെടുക്കുന്നവർ തുല്യശക്തരായിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അത് അധർമ്മമാകും.' ചാണൂരൻ ചാടിക്കയറിപ്പറഞ്ഞു. 'തീർച്ചയായും. എന്നാൽ നിങ്ങൾ യുവ തരുണൻമാരായി കാണുന്നുവെങ്കിലും നിങ്ങൾ കുവലയാപീഠത്തോട് ചെയ്തതെന്തെന്നോർക്കുമ്പോൾ അങ്ങിനെ കണക്കാക്കാൻ വയ്യ. നിങ്ങൾ എൻെറ വെല്ലുവിളിക്ക് യോഗ്യർ തന്നെ. ബലരാമൻ മുഷ്ടികനുമായി മല്ലടിക്കട്ടെ.'

സ നിത്യദോദ്വിഗ്നധിയാ തമീശ്വരം
പിബൻ വദൻ വാ വിചരൻ സ്വപഞ്ഛ്വസൻ
ദദർശ ചക്രായുധമഗ്രതോയ
സ്തദേവ രൂപം ദുരവാപമാപ (10-44-39)

ഉടനേതന്നെ രണ്ടു ദ്വന്ദയുദ്ധങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ചാണൂരനും കൃഷ്ണനും. മുഷ്ടികനും ബലരാമനും. ആ മല്ലയുദ്ധം അത്ഭുതകരമായൊരു കാഴ്ച തന്നെയായിരുന്നു. രാമകൃഷ്ണൻമാർ മല്ലവീരൻമാരുടെ ചാതുര്യത്തോടെ അസാധരണ ശക്തിയോടെ ഉർജ്ജ്വസ്വലരായി ചാണൂരനും മുഷ്ടികനുമായി പോരാടി. എന്നാൽ കാണികൾ- പ്രത്യേകിച്ചും സ്ത്രീജനങ്ങൾ അതുല്യരായവരുടെ മത്സരത്തിൽ ധാർമ്മികരോഷം പൂണ്ടു. 'ഇത് അധാർമ്മികമാണ്.' അവർ പരസ്പരം പറഞ്ഞു. 'നമുക്കിവിടെനിന്ന് തിരിച്ചു പോകാം. കാരണം ഇവിടെ അനീതിയും അധർമ്മവും നടമാടുന്നു. ഇവിടെ നിന്നാൽ നാമും ഈ അക്രമത്തിനു കൂട്ടു നിൽക്കുന്ന തിനു തുല്യമാവും. ഈ യുവകോമളബാലൻമാർ മുഷ്ക്കരും മല്ലയുദ്ധവീരൻമാരുമായ ചാണൂരനോടും മുഷ്ടികനോടും കിടപിടിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? ആ ബാലൻമാർ എത്ര സുന്ദരൻമാരും മനം മയക്കുന്നവരുമാണ്. വൃജത്തിലെ സ്ത്രീജനങ്ങൾ ഭാഗ്യം ചെയ്തവർ തന്നെ. ദിനവും അവരുടെ കണ്ണുകൾ ഈ ബാലൻമാരെ കാണുകയെന്ന അമൃതുണ്ണുന്നുവല്ലോ.'

കൃഷ്ണൻ ചാണൂരനെ വധിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. യുദ്ധം അവസാനഘട്ടത്തിലെത്തി. ചാണൂരൻ കൃഷ്ണനെ നിലത്തേക്കെറിഞ്ഞ് ആഞ്ഞടിച്ചു. കൃഷ്ണനത് തട്ടിമാറ്റി ചാണൂരൻെറ കൈയ്യിൽപ്പിടിച്ചുയർത്തി തലയ്ക്കു ചുറ്റും ചുഴറ്റി നിലത്തടിച്ചു. അസുരൻെറ കഥ കഴിഞ്ഞു. അതേ സമയം ബലരാമൻ മുഷ്ടികനെയും വകവരുത്തി. രക്തം വമിച്ച് അവനും മരിച്ചു വീണു. രണ്ടുപേരുടേയും അനുയായികൾ രാമകൃഷ്ണൻമാർക്കു നേരെ പാഞ്ഞടുത്തുവെങ്കിലും അവരെയും ജ്യേഷ്ഠാനുജൻമാർ വകവരുത്തി. മറ്റുള്ളവർ ഓടി രക്ഷപ്പെട്ടു.

ക്രോധാകുലനായി കംസൻ അലറി. 'ധിക്കാരികളായ ഇവരെ പിടികൂടി എൻെറ രാജ്യത്തു നിന്നും നാടു കടത്തുക. അവരുടെ അഛനായ വസുദേവനെ വധിക്കുക. എൻെറ അഛനായ ഉഗ്രസേനനേയും കൊന്നു കളയയണം.' എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ കംസൻെറ ഇരിപ്പിടത്തിലേക്ക് ചാടിക്കയറി കംസനെ കൈപിടിച്ച് കളരിയിലേക്ക് വലിച്ചിറക്കി. കംസന് വാളൂരാൻ പോലും സമയം കിട്ടിയില്ല. കൃഷ്ണൻ കംസൻെറ നെഞ്ചിലേക്ക് ചാടിക്കയറി. കംസൻ മരിച്ചു. എന്നാൽ രാപകൽ ശ്വാസഗതിയിലും ഊണിലും ഉറക്കത്തിലും നടത്തയിലും സംസാരത്തിലും കംസൻ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി സദാ ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ തുലോം അപ്രാപ്യമായ ആ നിർവ്വാണപദത്തെത്തന്നെ പ്രാപിച്ചു.

കംസൻെറ എട്ടു സഹോദരൻമാരും രാമകൃഷ്ണൻമാരുടെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു. ബലരാമൻ അവരെയെല്ലാം വകവരുത്തി. കൃഷ്ണൻെറ മേൽ പുഷ്പവൃഷ്ടിയുണ്ടായി. സ്വർഗ്ഗഗായകർ ഭഗവൽമഹിമകൾ പാടിപ്പുകഴ്ത്തി. മരണപ്പെട്ട രാക്ഷസരുടെ ഭാര്യമാരൊഴികെ എല്ലാവരും സന്തോഷിച്ചു. അവർ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. 'ഭോജരാജനായ അങ്ങേക്ക് ധാർമ്മീക രീതികളെപ്പറ്റി നന്നായറിയാമായിരുന്നു. എന്നിട്ടും അങ്ങ് ദയവേതുമില്ലാതെ ധർമ്മിഷ്ഠരായ മനുഷ്യരെ ദ്രോഹിച്ച് നിർദ്ദോഷികളായവർക്ക് പറയാനരുതാത്ത കഷ്ടനഷ്ടങ്ങൾ വരുത്തി. അങ്ങിനെയാണല്ലോ അവിടേക്കീയവസ്ഥ വന്നു ചേർന്നത്. നിർദ്ദോഷികൾക്ക് ദ്രോഹം ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഇഹലോകത്തിൽ സന്തുഷ്ടിയൊന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുക വയ്യ. കൃഷ്ണനെ അനാദരിക്കുന്നവർക്കൊന്നും അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടാവുകയില്ലെന്നും നാം കണ്ടു. ഭഗവാൻ വിശ്വത്തിൻെറ സംരക്ഷകനും പരിപാലകനുമത്രെ.' കൃഷ്ണൻ സ്വയം അവരെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. അതിനുശേഷം തൻെറ മാതാപിതാക്കളായ വസുദേവനെയും ദേവകിയെയും കാരാഗ്രഹത്തിൽ നിന്നും മോചിപ്പിച്ചു. അവരുടെ കാൽക്കൽ വീണു നമസ്ക്കരിച്ചു. അവരാകട്ടെ നിശ്ശബ്ദരായി നിന്നുപോയി. ദിവ്യതയുടെ അവതാരപുരുഷനാണ് തങ്ങളുടെ കാൽക്കൽ വീണു നമസ്ക്കരിക്കുന്നതെന്ന് അവർക്കറിയാമായിരുന്നു.

ॐ

പ്രഭവൌ സർവവിദ്യാനാം സർവജ്ഞൌ ജഗദീശ്വരൌ
നാന്യസിദ്ധാമലജ്ഞാനം ഗൂഹമാനൌ നരേഹിതൈ: **(10–45–30)**
അഥോ ഗുരു കുലേ വാസമിച്ഛന്താവു പജഗ്മതു:
കാശ്യം സാന്ദീപനിം നാമ ഹ്യവന്തീപുരവാസിനം **(10–45–31)**
യഥോപസാദ്യ തൌ ദാന്തൌ ഗുരൌ വൃത്തിമനിന്ദിതാം
ഗ്രാഹയന്താവുപേതൌ സ്മ ഭക്ത്യാ ദേവമിവാദൃതൌ **(10–45–32)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
തൻെറ മാതാപിതാക്കളോടുള്ള പരമപ്രേമം കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ അവരുടെ മനസ്സിലെ മായയുടെ മൂടുപടം നിക്കി. സ്നേഹപൂർവ്വം 'അഛാ' 'അമ്മേ' എന്ന് വിളിച്ച് തൻെറ ശൈശവകാല സഹവാസം കൊണ്ട് അവർക്ക് ആനന്ദമേകാൻ കഴിയാത്തതിൽ അവരോട് മാപ്പിരന്നു. 'സ്വന്തം മാതാപിതാക്കളെ സേവിക്കാത്ത മക്കൾക്ക് ഇഹലോകത്തും യമലോകത്തും കിട്ടുന്ന ശിക്ഷ ഭയങ്കരമായിരിക്കും. വയസ്സു ചെന്ന അച്ഛനമ്മമാരെ പരിരക്ഷിക്കാത്ത മക്കൾ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടെങ്കിലും ചത്തതിനു സമമത്രെ.' കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. വസുദേവരും ദേവകിയും ആനന്ദചിത്തരായി മകനെ ഗാഢം പുണർന്നു.

പിന്നീട് കൃഷ്ണൻ കംസൻെറ പിതാവായ ഉഗ്രസേനനെ വീണ്ടും രാജാവായി വാഴിച്ചു. തങ്ങളെ ദ്രോഹിച്ചിരുന്ന കംസൻെറ മരണവാർത്തയറിഞ്ഞ് സ്വയം രാജ്യം വിട്ടുപോയിരുന്നവരും മറ്റും തിരിച്ചെത്തിയിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ നന്ദഗോപരോട് പറഞ്ഞു. 'അവിടുന്ന് ഞങ്ങളോട് ഏറ്റവും സ്നേഹവും മമതയും കാണിച്ചി ട്ടുള്ള ആളാണ്. അഛനമ്മമാർ ഉപേക്ഷിച്ച ശിശുവിനെ സ്വന്തം ശിശുവായെണ്ണി സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾ നൽകി പരിപാലിച്ചവർ തന്നെയാണ് അവൻെറ യഥാർത്ഥ മാതാപിതാക്കൾ. ഇപ്പോൾ ദയവായി വൃജത്തി ലേയ്ക്കു തിരിച്ചു പോയാലും. ഞാൻ താമസിയാതെ അങ്ങോട്ടു വന്നുകൊള്ളാം. ഭഗവാൻ അവർക്ക് നിറയെ സമ്മാനങ്ങളും നൽകിയാണ് വൃന്ദാവനത്തിലേക്കു പറഞ്ഞയച്ചത്. മനമില്ലാ മനസ്സോടെ നന്ദഗോപർ കൃഷ്ണനോട് വിട പറഞ്ഞു.

അധികം താമസിയാതെ വസുദേവൻ രാമകൃഷ്ണൻമാർക്ക് ഉപനയനം നടത്തി. അവർ ബ്രഹ്മചര്യാ ശ്രമത്തിലേക്ക് കടന്നു. അവർ തീർച്ചയായും എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും കലകളിലും നിപുണരായിരുന്നു. അവർ പരമമായ ആ വിജ്ഞാനത്തിനുടമകളാണല്ലോ. എങ്കിലും അതു മറച്ചുവച്ച് സാന്ദീപനിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ ഗുരുകുലവാസമാഗ്രഹിച്ച് ചെന്നു. അവിടെയവർ ഗുരുവിനെ അതീവ ഭക്തിയോടെ സേവിച്ചു. ഒരുവന് തൻെറ ഗുരുവിനോടുണ്ടാവേണ്ട ഭക്തി എങ്ങിനെ വേണമെന്നതിന് അവർ ഉത്തമോദാഹരണങ്ങളായി.

അവിടെ അവർ എല്ലാ വേദശാസ്ത്രങ്ങളും കലകളും പഠിച്ചു. പാഠങ്ങൾ ഒരിക്കൽ കേട്ടാൽ തന്നെ അവരതിൽ നിപുണരായിത്തീർന്നു. വിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞ് ഗുരുകുലം വിടാറായപ്പോൾ ഗുരുദക്ഷിണയായി എന്തുവേണമെന്നവർ ഗുരുവിനോടാരാഞ്ഞു. ശിക്ഷ്യരുടെ ദിവ്യതയെപ്പറ്റി നല്ല അറിവുണ്ടായിരുന്ന സാന്ദീപനി സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിമരിച്ചുപോയ തൻെറ മകനെ തിരികെ കൊണ്ടുവരാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു.

ഉടനേ തന്നെ കൃഷ്ണൻ സമുദ്രത്തിൽ ചെന്ന് അവിടത്തെ അധിദേവതയെ കണ്ടു. പാഞ്ചജനൻ എന്നൊരസുരനാണ് യുവാവിനെ വകവരുത്തിയതെന്ന് വരുണൻ പറഞ്ഞു. സമുദ്രത്തിലിറങ്ങി പാഞ്ചജനനെ കൃഷ്ണൻ വധിച്ചു. അസുരൻെറ രൂപം ഒരു ശംഖിൻേറതായിരുന്നു. പാഞ്ചജന്യം. അസുരനെ കൊന്നെങ്കിലും ഗുരുപുത്രനെ കണ്ടെത്തിയില്ല. കൃഷ്ണൻ യമലോകത്തു ചെന്ന് ശംഖൂതി. ഇതുകേട്ട് യമരാജൻ പുറത്തു വന്ന് യുവാവിനെ ജീവിപ്പിച്ച് കൃഷ്ണനു മുന്നിൽ നിർത്തി. ഗുരു കൃഷ്ണനിൽ സംപ്രീതനായി. സാന്ദീപനി പറഞ്ഞു. 'നിന്നെപ്പോലുള്ള ശിഷ്യൻമാരുള്ള ഗുരുക്കൻമാർ ഭാഗ്യം ചെയ്തവരത്രെ. അവരുടെ ആഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം ക്ഷണേന സാധിക്കപ്പെടുന്നു. നിൻെറ മഹിമ എല്ലാവരെയും പവിത്രമാക്കട്ടെ.'

രാമകൃഷ്ണൻമാർ മധുരയ്ക്കു മടങ്ങി.

താ മൻമനസ്കാ മത് പ്രാണാ മദർത്ഥേ ത്യക്തദൈഹികാ:
മാമേവ ദയിതം പ്രേഷ്ഠമാത്മാനം മനസാ ഗതാ:
യേത്യക്തലോകധർമ്മാശ്ച മദർത്ഥേ താൻ ബിഭർമ്മ്യഹം (10-46-4)
യുവയോരേവ നൈവായമാത്മജോ ഭഗവാൻ ഹരി:
സർവേഷാമാത്മജോ ഹ്യാത്മാ പിതാ മാതാ സ ഈശ്വര: (10-46-42)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഉദ്ധവൻ കൃഷ്ണൻെറ ആത്മമിത്രമായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം കൃഷ്ണൻ ഉദ്ധവനോട് പറഞ്ഞു. 'സുഹൃത്തേ വൃന്ദാവനം വരെ ഒന്നു പോയി വരൂ. അങ്ങിനെ എനിയക്കു വേണ്ടി അവിടെയുള്ള ഗോപികമാർക്ക് അൽപ്പം ആശ്വാസം നൽകിയാലും. വ്യജത്തിലെ സ്ത്രീജനങ്ങൾ എന്നെ പിരിഞ്ഞതിലുള്ള വിരഹദു:ഖത്തീയിൽ കഴിയുന്നു. എന്നെ വീണ്ടും കാണാൻ കഴിയുമെന്നുള്ള പ്രത്യാശ മാത്രമാണവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നത്. അവരുടെ മനസ്സ് എന്നിൽ വിലീനമായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അവരുടെ ജീവനത്രെ. എനിക്കുവേണ്ടി എല്ലാ ലൗകീകബന്ധ ങ്ങളും കടമകളും അവരുപേക്ഷിച്ചു. ഞാൻ അവരുടെ ഏകാശ്രയമത്രെ.'

ഉദ്ധവർ ഉടനെ വൃജത്തിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. പശുക്കൾ പുല്ലു മേഞ്ഞു നടക്കുന്ന നേരത്താണ് ഉദ്ധവർ വൃജത്തിലെത്തിയത്. യാഗാഗ്നിയേയും ബ്രാഹ്മണരേയും ആരാധിച്ചു പൂജിക്കുന്ന വൃജത്തിലെ ഗ്രാമവീഥികളിലൂടെ ഉദ്ധവർ കടന്നുപോയി. ഒടുവിൽ നന്ദഗോപരുടെ വീട്ടിലെത്തി. നന്ദൻ മഥുരയിലെ ബന്ധുമിത്രാദികളുടെ സൗഖ്യമാരാഞ്ഞു. അദ്ദേഹം അതീവ സന്തുഷ്ടനായി പ്രത്യേകിച്ച് ബലരാമനെയും കൃഷ്ണനെയും കുറിച്ച് ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻെറ ബാല്യകാലലീലകൾ അദ്ദേഹം ഓർമ്മിച്ചു. അവ വ്യജവാസികൾക്ക് നിത്യ പാഠമായിരുന്നുവല്ലൊ. വികാരപാരവശ്യം കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് കൃഷ്ണലീലകൾ അധികം വർണ്ണിക്കാനായില്ല. കൃഷ്ണൻെറ കഥകൾ കേട്ട് യശോദ തുടരെ തുടരെ കണ്ണീരൊഴുക്കി വിവശയായിരുന്നു.

അവരുടെ കൃഷ്ണപ്രേമം കണ്ടു മനസ്സലിഞ്ഞ ഉദ്ധവർ പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങളുടെ കൃഷ്ണപ്രേമം അന്യാദൃശ്യമത്രെ. ബലരാമനെയും കൃഷ്ണനെയും നിങ്ങൾ സ്വപുത്രൻമാരായി കണക്കാക്കുന്നു എന്നതു ശരിതന്നെയെങ്കിലും യഥാർത്ഥത്തിൽ എല്ലാ സൃഷ്ടികളുടെയും ദ്രവ്യപരവും ഊർജ്ജപരവുമായ കാരണമത്രെ അവർ. അവരെ നിങ്ങൾക്ക് പുത്രൻമാരായി ലഭിച്ചു എന്നത് നിങ്ങളുടെ സൗഭാഗ്യമത്രെ. എന്നാൽ കൃഷ്ണന് അഛനോ അമ്മയോ പുത്രനോ ബന്ധുമിത്രാദികളോ ഇല്ല തന്നെ. കാരണം കൃഷ്ണൻ നിങ്ങൾ കാണുന്ന ആ ഭൗതീക ശരീരമല്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹം പലേ ജന്തുവർഗ്ഗങ്ങളിൽ അവതാരമെടുക്കുന്നു. കൃഷ്ണൻ നിങ്ങളുടെ മകൻ മാത്രമല്ല. അദ്ദേഹം ഭഗവാൻ ഹരിയാണ്. എല്ലാത്തിൻേറയും ആത്മസത്തയും എല്ലാവരുടെയും മകനുമത്രേ കൃഷ്ണൻ. അല്ലാ അദ്ദേഹം എല്ലാവരുടേയും അഛനും അമ്മയും ഭഗവാനുമത്രെ. യാതൊന്നു കാണപ്പെടുന്നുവോ കേൾക്കപ്പെടുന്നുവോ ചരമോ അചരമോ ചെറുതോ വലുതോ അതെല്ലാം ഭൂതവർത്തമാനഭാവികാലങ്ങളിൽ നിലനിൽക്കുന്നതെന്തോ അതെല്ലാം ഭഗവാൻ കൃഷ്ണനിൽ നിന്നും വേറിട്ടു നിലനിൽക്കുന്നില്ല. ഭഗവാൻ സ്വയം എല്ലാറ്റിൻേറയും ഉള്ളിലെ സത്യസ്വരൂപമത്രെ.' ഇങ്ങിനെ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അവർ രാത്രി കഴിച്ചു കൂട്ടി.

സൂര്യോദയമായപ്പോൾ നന്ദഗൃഹത്തിനുമുൻപിൽ രാജകീയ വാഹനം കണ്ട് ഗോപികമാർ കൃഷ്ണനെ കൊണ്ടു പോകാൻ അക്രൂരൻ വന്ന കാര്യമോർത്തു. അപ്പോഴാണല്ലൊ തങ്ങളുടെ ജീവനെതന്നെ നീക്കുന്ന മട്ടിൽ അക്രൂരൻ കൃഷ്ണനെ കൊണ്ടുപോയത്. അക്രൂരൻ വീണ്ടും വന്നിരിക്കുകയാണോ എന്നവർ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. ഇപ്പോൾ എന്താണയാൾക്കു കൊണ്ടുപോവാനുള്ളത്? ആ സമയത്ത് ഉദ്ധവർ കുളിയും തേവാരവും കഴിഞ്ഞ് നദിക്കരയിൽ നിന്നും മടങ്ങിയെത്തി.

ഭവതീനാം വിയോഗേ മേ ന ഹി സർവാത്മനാ ക്വചിത്
യഥാ ഭൂതാനി ഭൂതേഷു ഖം വായ്വഗ്നിർജ്ജലം മഹീ
തഥാഹം ച മന:പ്രാണ ഭൂതേന്ദ്രിയഗുണാശ്രയ: **(10-47-29)**
ആത്മേന്യവാത്മനാ *ff*ത്മാനം സൃജേ ഹൻമ്യനുപാലയേ
ആത്മമായാനുഭാവേന ഭൂതേന്ദ്രിയഗുണാത്മനാ **(10-47-30)**
ആത്മാ ജ്ഞാനമയ: ശുദ്ധോ വ്യതിരിക്തോ*f*ഗുണാന്വയ:
സുഷുപ്തിസ്വപ്നജാഗ്രദ്ഭിർമ്മായാവൃത്തിഭിരീയതേ **(10-47-31)**
യേനേന്ദ്രിയാർത്ഥാൻ ധ്യായേത മൃഷാ സ്വപ്നവദുത്ഥിത:
തന്നിരുന്ധ്യാദിന്ദ്രിയാണി വിനിദ്ര: പ്രത്യപദ്യത **(10-47-32)**
ഏതദന്ത: സമാമ്നായോ യോഗ: സംഖ്യം മനീഷിണാം
ത്യാഗസ്ത പോ ദമ: സത്യം സമുദ്രാന്താ ഇവാപഗാ: **(10-47-33)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഗോപികമാർ ഉദ്ധവനെ കണ്ടു. കൃഷ്ണനേർതുപോലെ തന്നെയാണ് വേഷം. കൃഷ്ണഭക്തനും സുഹൃത്തുമാണുദ്ധവൻ എന്നവർ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അവർ അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചു വണങ്ങി കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു. 'അവിടുന്ന് ഭഗവാൻെറ സുഹൃത്തും ദൂതനുമാണെന്ന് ഞങ്ങൾക്കറിയാം. തീർച്ചയായും കൃഷ്ണൻെറ മാതാപിതാക്കളെ കാണാൻ വന്നതുമാണ്. വ്രജത്തിൽ അദ്ദേഹം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതായി മറ്റെന്താണുള്ളത്? ആളുകൾ -സന്യാസികൾപ്പോലും- അവരുടെ ബന്ധുമിത്രാദികളെപ്പറ്റി ഓർമ്മിക്കും. എന്നാൽ ചിലർ കാര്യം കണ്ടുകഴിയുമ്പോൾ സൗഹൃദമെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചുകളയും.' എന്നാൽ ഗോപികമാർ കൃഷ്ണൻെറ ബാല്യലീലകളെപ്പറ്റി ഓർക്കാനും പറയാനും തുടങ്ങി. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ കൃഷ്ണപ്രേമം കൊണ്ടും കണ്ണുകൾ കണ്ണീരുകൊണ്ടും നിറഞ്ഞിരുന്നു. ഒരു ഗോപിക ഒരു കരിവണ്ട് തനിക്കു ചുറ്റും മൂളികൊണ്ട് പാറിപ്പറക്കുന്നതു കണ്ട് അതിനോടെന്ന മട്ടിൽ ഉദ്ധവനോട് തനിക്കു പറയാനുള്ളത് മുഴുവൻ കൃഷ്ണപ്രേമപാരവശ്യത്താൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. 'നീ ഇവിടെ എന്തിനാണ് വന്നത്? കൃഷ്ണഗാഥകളും മഹിമകളും ഞങ്ങളെ കേൾപ്പിച്ചതുകൊണ്ട് നിനക്കെന്താണ് നേട്ടം? ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയം കവർന്നതിനുശേഷം കൃഷ്ണൻ ഞങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയി. ശരിതന്നെ. കൃഷ്ണന് ഞങ്ങളുടെ സ്നേഹം എന്തിനാണിനി? അവിടുത്തെ പാദപൂജചെയ്യാൻ സമ്പത്തിൻെറ ദേവതയായ സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീദേവി തന്നെയുണ്ടല്ലോ. അവനു വേണ്ടി ഞങ്ങൾ സ്വന്തം വീടുകളും ബന്ധങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി ഞങ്ങളിൽ പലരും ജൻമവാസനകളെയും ആഗ്രഹങ്ങളേയും വികാരങ്ങളെയും ഒതുക്കി. ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളെ ഒഴിവാക്കി തപസ്വികളെപ്പോലെ ജീവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ പേരു കേൾക്കുമ്പോഴേ ഞങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കഠിനമായ വ്യഥയും പാരവശ്യവു മുണ്ടാവുന്നു. പറയൂ ഞങ്ങളെ കൃഷ്ണൻെറയടുത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോകാമോ?'

കരിവണ്ടിനോടു പറഞ്ഞതിൻെറ പൊരുളറിഞ്ഞ ഉദ്ധവൻ മറുപടിയായി പറഞ്ഞു. 'കൃഷ്ണൻെറ മഹനീയ ഭക്തകളേ നിങ്ങൾ സ്വജീവിതം കൊണ്ട് ആത്മസാക്ഷാത്കാരത്തിൻെറ പാത വിരിച്ചിരിക്കുന്നു. അത് പരമപ്രേമത്തിൻേർതത്രെ. ഇനി കൃഷ്ണൻ നിങ്ങൾക്കായി തന്നയച്ച പ്രത്യേക സന്ദേശം കേട്ടാലും. 'നിങ്ങൾക്ക് ഒരിക്കലും എന്നിൽ നിന്ന് പിരിയുക സാദ്ധ്യമല്ല. കാരണം ഞാൻ സ്വയം ജീവനും എല്ലാറ്റിൻെറയും ആത്മാവുമത്രെ. ഈ വിശ്വത്തെ മുഴുവൻ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചു സംരക്ഷിക്കുന്നു. സംഹരിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാം ഞാൻ സ്വയം എന്നിൽ തന്നെ ചെയ്യുന്നതാണ്. ആത്മാവ് സർവ്വശുദ്ധവും ബോധം തന്നെയുമാണ്. അതിനെ ബോധത്തിൻെറ മൂന്നവസ്ഥകളിലൂടെതന്നെ തേടി കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്. സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ട ഒരു വസ്തുവിനെപ്പോലെ ലോകത്തെ കാണാൻ കഴിയുന്ന ഒരു മാനസീകാവസ്ഥയിലായിരിക്കണം. എല്ലാവിധ ആത്മീയസാധനകളും മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കാനുന്നം വച്ചുള്ളതത്രെ. ഇതിനായി നിങ്ങൾ ഭൗതീകമായി എൻെറയടുത്ത് എപ്പോഴും ഉണ്ടാവണമെന്നില്ല. എന്നിൽ നിന്നും അകന്നു നിൽക്കുമ്പോഴാണ് പലപ്പോഴും നിങ്ങൾ ആത്മീയമായി എന്നോടടുത്തു നിൽക്കുന്നത്.

ഹേ നാഥ ഹേ രമാനാഥ വ്രജനാഥാർത്തിനാശന
മഗ്നമുദ്ധര ഗോവിന്ദ ഗോകുലം വൃജിനാർണ്ണവാത് (10-47-52)
വന്ദേ നന്ദവ്രജസ്ത്രീണാം പാദരേണുമഭീക്ഷ്ണശ:
യാസാം ഹരികഥോദ്ഗീതം പുനാതി ഭുവനത്രയം (10-47-63)
മനസോ വൃത്തയോ ന: സ്യു: കൃഷ്ണ പാദാംബുജാശ്രയാ:
വാചോ*f*ഭിധായി നീർന്നാമ്നാം കായസ്തത് പ്രഹ്വണാദിഷു (10-47-66)
കർമ്മഭിർഭ്രാമ്യമാണാനാം യത്ര ക്വാപീശ്വരേച്ഛയാ
മംഗലാചരിതൈർദ്ദാനൈ രതിർന്ന കൃഷ്ണ ഈശ്വരേ (10-47-67)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണൻെറ സന്ദേശം കേട്ട് ഗോപികമാർ അതീവസന്തുഷ്ടരായി. അവർ ഉദ്ധവനോട് ചോദിച്ചു. 'കൃഷ്ണനെ ഗാഢം സ്നേഹിക്കുന്ന ഞങ്ങളെ ഭഗവാൻ ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ടോ? ചുറ്റുപാടും രാജകീയ വനിതകളുള്ളപ്പോഴും ഭഗവാന് ഞങ്ങളെ ഓർമ്മയുണ്ടോ? നിങ്ങളെല്ലാം സംസാരിക്കുമ്പോൾ കൃഷ്ണൻ ഞങ്ങളെപ്പറ്റി പറയാറുണ്ടോ? രാസലീലാനൃത്തത്തിൻെറ മാസ്മരീകതയെപ്പറ്റി കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ? ഞങ്ങളുടെ വിരഹത്തീ കെടുത്താൻ അദ്ദേഹം എന്നെങ്കിലും തിരികെ വരുമോ? ആഗ്രഹങ്ങളില്ലാതിരിക്കലാണ് സന്തോഷമുണ്ടാവാനുള്ള ഏക മാർഗ്ഗമെന്ന് ഞങ്ങൾക്കറിയാമെങ്കിലും കണ്ണൻ ഒരുനാൾ തിരിച്ചു വരുമെന്നും ഭഗവാനുമായി ഒന്നിച്ചു ചേരാമെന്നും ഞങ്ങൾ ആശിച്ചു പോവുന്നു. വൃന്ദാവനത്തിലെ പുൽമേടുകളും പൈക്കളും കോലക്കുഴൽപ്പാട്ടും എല്ലാം ഞങ്ങളിൽ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തകളുണ്ടാക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ മനസ്സ് എല്ലായ്പ്പോഴും കൃഷ്ണനിൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഭഗവാനേ, ലക്ഷ്മീപതേ, വൃന്ദാവനാധിപാ, അവിടത്തേക്കു മാത്രമേ ഞങ്ങളുടെ ദുരിതമവസാനിപ്പിക്കാൻ കഴിവുള്ളൂ. ഗോകുലത്തെ ദുരിതസമുദ്രത്തിൽ നിന്നു കരകയറ്റിയാലും.'

ഗോപികമാർ പരമഭക്തിയുടെ ഭൗതീകരൂപമെന്നു മനസിലാക്കി ഉദ്ധവൻ കുറേ മാസങ്ങൾ അവരുടെ കൂടെ ചിലവഴിച്ചു. അവർ എല്ലായ്പ്പോഴും കൃഷ്ണനെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു കൊണ്ടേയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചു. 'ഈ നിഷ്ക്കളങ്കരായ ഗോപികമാർ നരജൻമസാഫല്യം നേടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ പൂജകളിലും യാഗങ്ങളിലുമേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പൂജാരികളും പണ്ഡിതൻമാരും അവരുടെ സമയം വൃഥാവിലാക്കുകയത്രേ ചെയ്യുന്നത്. ഈ ഗോപികമാർ പാപപങ്കിലമെന്ന് തോന്നിയേക്കാവുന്ന ജീവിതം നയിച്ചു കൊണ്ടാണെങ്കിലും മഹാത്മാക്കളേക്കാളും ബ്രാഹ്മണരേക്കാളും ദിവ്യമായ ജീവിതമാണ് നയിക്കുന്നത്. കാരണം അവരിലെ കൃഷ്ണപ്രേമം അന്യാദൃശ്യമത്രെ. അടുത്ത ജൻമത്തിൽ ഈ വൃന്ദാവനത്തിലെ ഒരു ചെടിയോ പുൽനാമ്പോ ആയി ജനിക്കാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാകട്ടെ. അങ്ങിനെ ഈ ഗോപികമാരുടെ പാദരേണുക്കളണിഞ്ഞ് ഞാൻ അനുഗ്രഹീതനാവട്ടെ. 'മൂന്നു ലോകങ്ങളിലും കൃഷ്ണമഹിമകൾ പാടി പവിത്രമാക്കുന്ന ഈ ഗോപസ്ത്രീകളുടെ പാദരേണുക്കളെ ഞാൻ നമസ്ക്കരിക്കുന്നു.

ഉദ്ധവർ മഥുരയ്ക്കു മടങ്ങാനായി നന്ദഗോപരോട് യാത്ര പറഞ്ഞു. വൃജവാസികൾ പറഞ്ഞു. 'ഞങ്ങളുടെ മനസ്സും ചിന്തകളും എല്ലായ്പ്പോഴും കൃഷ്ണൻെറ പാദാരവിന്ദങ്ങളിലാവട്ടെ. ഞങ്ങളുടെ ഓരോ വാക്കും അവിടത്തെ പ്രകീർത്തിക്കാനാവട്ടെ. സർവ്വാന്തര്യാമിയായ അവിടുത്തെ സേവിക്കാനും കുമ്പിടുവാനുമായി ഈ ദേഹങ്ങൾ ഞങ്ങളിതാ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വിധിയെന്തുതന്നെയായിരുന്നാലും ഞങ്ങൾക്കെന്നും കൃഷ്ണഭക്തിയുണ്ടാകുമാറാകട്ടെ.'

ഉദ്ധവൻ മഥുരക്ക് മടങ്ങി കൃഷ്ണനോട് എല്ലാം വിശദമായി പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. എന്നിട്ട് കൃഷ്ണൻെറ കാൽക്കൽ വീണ് ആ പാദങ്ങളെ തൻെറ പരമഭക്തിയുടെ കണ്ണീരുകൊണ്ടഭിഷേകം ചെയ്തു.

ദുരാരാദ്ധ്യം സമാരാദ്ധ്യ വിഷ്ണും സർവ്വേശ്വരേശ്വരം
യോ വൃണീതേ മനോഗ്രാഹ്യമസത്ത്വാത് കുമനീഷ്യസൌ (10–48–11)
ഛിന്ധ്യാശു ന: സുതകളത്ര ധനാപ്ത ഗേഹ
ദേഹാദിമോഹരശനാം ഭവ ദീയമായാം (10–48–27)
ഭവദ്വിധാ മഹാഭാഗാ നിഷേവ്യാ അർഹസത്തമാ:
ശ്രേയസ്ക്കാമൈർന്നൃഭിർന്നിത്യം ദേവാ: സ്വാർത്ഥാ ന സാധവ: (10–48–30)
ന ഹ്യമ്മയാനി തീർത്ഥാനി ന ദേവാ മൃച്ഛിലാമയാ:
തേ പുനന്ത്യുരു കാലേന ദർശനാദേവ സാധവ: (10–48–31)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ ത്രിവക്രയോടു ചെയ്ത വാഗ്ദാനമോർമ്മിച്ചു. ത്രിവക്രയെന്ന കൂനുളള ദാസിക്ക് ആരോഗ്യവും സൗന്ദര്യവും കൃഷ്ണൻ നൽകിയിരുന്നുവല്ലോ. ഉദ്ധവനുമായി അദ്ദേഹം അവളെ സന്ദർശിച്ചു. അവൾ അതീവ സന്തോഷവതിയായി അതിഥികൾക്ക് ഇരിപ്പിടം നൽകി. എന്നിട്ട് കുളിച്ച് ആടയാഭരണങ്ങളണിഞ്ഞു. ലജ്ജാവതിയായി ഒതുങ്ങി നിന്നിരുന്ന ത്രിവക്രയെ അടുപ്പിച്ചു നിർത്തി കൃഷ്ണൻ അവളുടെ മാറിടങ്ങളിൽ സ്വന്തം പാദങ്ങളമർത്താൻ അനുവദിച്ചു. അവൾ കൃഷ്ണനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു പുണർന്നു. അങ്ങിനെ എല്ലാ ദുരിതങ്ങളിൽ നിന്നുമവൾ മോചിതയായി. കൃഷ്ണൻ അവളുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരം അവിടെ കുറച്ചു നാൾ താമസിച്ചിട്ട് ഉദ്ധവനുമായി മടങ്ങി. ലഭിക്കാൻ ഏറെ പ്രയാസമുളള ഭഗവൽ കൃപ ലഭിച്ചതിനു ശേഷവും മനസ്സിൻെറയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെയും ആഗ്രഹനിവൃത്തിക്കായി പരിശ്രമിക്കുന്നവരുടെ കാര്യം നിർഭാഗ്യകരമെന്നേ പറയേണ്ടൂ.

കൃഷ്ണൻ അക്രൂരനു കൊടുത്ത വാഗ്ദാനവും ഓർമ്മിച്ചു. ബലരാമനും ഉദ്ധവനുമൊരുമിച്ച് അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭവനത്തിൽ കൃഷ്ണൻ സന്ദർശനം നടത്തി. അക്രൂരൻ സന്തോഷത്തിൻെറ ഉച്ചകോടിയിലായിരുന്നു. രാമകൃഷ്ണൻമാർ പ്രായത്തിൽ ചെറിയവരെങ്കിലും അവരുടെ ദിവ്യതയെന്തെന്ന് അക്രൂരനറിയാമായിരുന്നു. അക്രൂരനവരെ പൂജിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥിച്ചു. 'സകലചരാചരങ്ങൾക്കും അന്തര്യാമിയായ അവിടുന്ന് ഭഗവാൻെറ അവതാരവും പരമശക്തിയുമത്രെ. അവിടുന്ന് വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിച്ച് സംരക്ഷിക്കുന്നു. അജ്ഞാനസീമക്കുമപ്പുറമാണങ്ങ്. കാലക്രമത്തിൽ മാറ്റങ്ങളുണ്ടാവുന്ന ഈ ശരീരത്തിൽ നിബദ്ധമല്ല അവിടുന്ന്. അവിടുന്ന് അജനും അനന്തനും അനശ്വരനുമത്രെ. ധർമ്മപരിപാലനത്തിനായി സ്വേച്ഛപ്രകാരം പരിപൂർണ്ണ സത്വസ്വരൂപമായ ഒരു ശരീരം സ്വീകരിച്ച് അവിടുന്നവതരിക്കുന്നു. സർവ്വർക്കും സുഹൃത്തും എല്ലാം നൽകുന്നവനും (അവിടുത്തെപ്പോലും) ആയ ഭഗവാൻെറ മുന്നിലല്ലാതെ ജ്ഞാനികൾ മറ്റൊരാളുടെയും പക്കൽ അഭയം യാചിക്കയില്ല തന്നെ. ഞങ്ങളുടെ പരമഭാഗ്യം കൊണ്ടാണ് അവിടുത്തെ പാദരേണക്കൾ ഈ ഗൃഹത്തിൽ പതിയാൻ ഇടയായത്. ഭഗവാനേ സംപ്രീതനായാലും. പുത്രൻ, ഭാര്യ, സമ്പത്ത്, സുഹൃത്തുക്കൾ, ഗൃഹം, ശരീരം തുടങ്ങിയ എല്ലാ ബന്ധങ്ങളും അവിടുത്തെ തന്നെ മായയാണല്ലോ. അവകളെ അറുത്തു കളയാൻ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും.

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് മക്കളാണല്ലോ. നിങ്ങൾ കാരണവൻമാരും. ജ്ഞാനികൾ നിങ്ങളേപ്പോലുളള വരെയാണ് പൂജിക്കേണ്ടത്. ദേവൻമാർപോലും സ്വാർത്ഥമതികളത്രെ. എന്നാൽ അങ്ങയെപ്പോലുളള മഹാത്മാക്കൾ അങ്ങിനെയല്ല. കുറെയേറെക്കാലത്തെ ഭക്തിസാധനകൾ കൊണ്ട് പുണ്യനദികളും ബിംബങ്ങളും ഭക്തനെ ശുദ്ധീകരിക്കുമെന്നതു ശരി തന്നെ. എന്നാൽ മഹാത്മാക്കളുടെ നോട്ടമൊന്നുകൊണ്ടു തന്നെ ഭക്തൻ പവിത്ര പാവനനാകുന്നു. ദയവുചെയ്ത് അങ്ങ് ഹസ്തിനാപുരം വരെയൊന്ന് പോയി അവിടത്തെ കാര്യങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു വരണം. പാണ്ഡവൻമാർ അജ്ഞാതവാസം കഴിഞ്ഞ് മടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദുഷ്ടപുത്രൻമാരുടെ പ്രേരണ കൊണ്ട് ധൃതരാഷ്ട്രമഹാരാജാവ് പാണ്ഡു പുത്രൻമാരോട് നീതി കാട്ടാൻ മടി കാണിക്കുന്നു. അങ്ങു നേരിൽക്കണ്ട് കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി വന്നിട്ട് നമ്മുടെ സുഹൃത്തുക്കളും ഭക്തരുമായവരുടെ രക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടി ഉചിതമായി എന്തു ചെയ്യണമെന്നു തീരുമാനിക്കാം.

കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹായോഗിൻ വിശ്വാത്മൻ വിശ്വഭാവന
പ്രപന്നാം പാഹി ഗോവിന്ദ ശിശുഭിശ്ചാവസീദതീം (10-49-11)
നാന്യത്തവ പദാം ഭോജാത് പശ്യാമി ശരണം നൃണാം
ബിഭ്യതാം മൃത്യു സംസാരാദീശ്വരസ്യാപവർഗ്ഗികാത് (10-49-12)
നമ: കൃഷ്ണായ ശുദ്ധായ ബ്രഹ്മണേ പരമാത്മനേ
യോഗേശ്വരായ യോഗായ ത്വാമഹം ശരണം ഗതാ (10-49-13)
ഏക: പ്രസൂയതേ ജന്തുരേക ഏവ പ്രലീയതേ
ഏകോ*f*നുഭുംക്തേ സുകൃതമേക ഏവ ച ദുഷ്കൃതം (10-49-21)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അക്രൂരൻ ഹസ്തിനപുരത്തിലേയ്ക്കു പോയി. അവിടെ അദ്ദേഹം വൃദ്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രരെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ പുത്രൻമാരെയും മന്ത്രിമാരെയും ഭീഷ്മപിതാമഹനെയും അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു. അവരെല്ലാം അക്രൂരനുമായി ആശംസകൾ കൈമാറി. പാണ്ഡുപുത്രൻമാർക്ക് പക്ഷപാതപരമായാണ് വൃദ്ധരാജാവിൽ നിന്നുള്ള പെരുമാറ്റമെന്ന് കുന്തിയും വിദുരനും അക്രൂരനോട് പറഞ്ഞു. രാജാവ് തൻെറ ദുഷ്ടപുത്രൻമാരോടുള്ള മമത കൊണ്ട് പാണ്ഡുപുത്രൻമാരോട് അനീതി കാണിക്കുന്നുവെന്ന് അക്രൂരൻ മനസ്സിലാക്കി. കണ്ണീരോടെ കുന്തി അക്രൂരനോട് പറഞ്ഞു. 'മഥുരയിലുള്ള എൻെറ ബന്ധുജനങ്ങൾക്ക് എന്നെ ഓർമ്മ യുണ്ടോ എന്തോ? എൻെറ ദിവ്യനായ മരുമകൻ കൃഷ്ണൻ എന്തു പറയുന്നു? അവന് ഞങ്ങളെപ്പറ്റി - അവൻെറ സ്വന്തം ആൾക്കാരെപ്പറ്റി - ഒരു ചിന്തയെങ്കിലുമുണ്ടോ? ഞങ്ങൾ സ്വന്തം ഭർത്തൃസഹോദരനിൽ നിന്നും അദ്ദേഹത്തിൻെറ പുത്രൻമാരിൽ നിന്നും അനുഭവിക്കുന്ന അനീതി അവനറിയുന്നുണ്ടോ? അവൻ വന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് ശാന്തിയേകി ഈ ദുരിതത്തിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ കരകയറ്റുമോ?' കൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയോർത്ത് കുന്തീദേവി ഇങ്ങിനെ ഉറക്കെ പ്രാർത്ഥിക്കാൻ തുടങ്ങി. 'കൃഷ്ണ കൃഷ്ണാ മഹായോഗിൻ, വിശ്വാത്മൻ, വിശ്വഭാവന, അവിടുത്തെ പാദത്തിൽ അഭയം തേടിയിരിക്കുന്ന ദു:ഖിതരായ എന്നെയും കുട്ടികളെയും സംരക്ഷിച്ചാലും. അവിടുത്തെ അഭയമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും പരമുക്തിപ്രദമായിട്ട് ഞാൻ കാണുന്നില്ല. അവിടുത്തേയ്ക്കു നമസ്കാരം.' അക്രൂരൻ കുന്തിയെ സമാധാനിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. അവളുടെ പുത്രൻമാർ ദേവൻമാരിൽ നിന്നുണ്ടായവരായതു കൊണ്ട് അവരുടെ സംരക്ഷ ഉറപ്പാണെന്ന് അക്രൂരൻ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. മഥുരയ്ക്കു മടങ്ങും മുൻപ് അക്രൂരൻ ധൃതരാഷ്ട്രരെ സമീപിച്ച് ഇങ്ങിനെ ഉപദേശിച്ചു. 'അവിടുന്നിപ്പോൾ സിംഹാസനത്തിലിരിക്കുന്നത് അനുജനായ പാണ്ഡു കാലം പൂകിയതു കൊണ്ടാണല്ലോ. ഇത് അവിടേയ്ക്ക് വലിയൊരുത്തരവാദിത്വം നൽകുന്നു. അങ്ങ് സ്വപുത്രൻമാരോടും പാണ്ഡുപുത്രൻ മാരോടും പക്ഷപാതം കാണിക്കാതെയിരുന്നാൽ മാത്രമേ അവിടുത്തെ ജോലി ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമായി നിർവ്വഹിക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളു. എന്തൊക്കെയായാലും മറ്റുള്ളവരുമായി നമുക്കുള്ള ബന്ധുത്വം എന്നേയ്ക്കുമുള്ളതല്ല തന്നെ. നാം അവരോടൊപ്പം എന്നെന്നേയ്ക്കും ജീവിക്കാൻ പോകുന്നില്ല. ഒരുവൻ ഏ കനായി ജനിക്കുന്നു. ഏകനായി മരിക്കുന്നു. അയാൾ സ്വകർമ്മങ്ങളുടെ സൽഫലം ആസ്വദിക്കുകയും ദുഷ്ക്കർമ്മഫലം അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതും തനിച്ചു തന്നെ. അതുകൊണ്ട് മറ്റുള്ളവരെ കുറ്റം പറയുന്നതിൽ കാര്യമില്ല. ധാർമ്മീകമായും അധാർമ്മീകമായും നാം സംഭരിച്ചു വയ്ക്കുന്നതൊന്നും നമുക്ക് അവസാനം കൂടെ കൊണ്ടു പോകാനും സാധിക്കയില്ല. പാപമോ പുണ്യമോ മാത്രമേ അവൻെറ കൂടെ പോകുന്നുള്ളൂ. ഇഹലോകം വെറുമൊരു നീണ്ട സ്വപ്നമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക. സ്വന്തം ബന്ധുജനങ്ങളോട് അമിതമായ മമതാമോഹം കൊണ്ട് മറ്റുള്ളവരോട് അനീതി കാണിക്കാനിടവരരുത്.

അക്രൂരൻെറ ജ്ഞാനോപദേശത്തെ ആദരിച്ചുവെങ്കിലും തൻെറ നിസ്സഹായാവസ്ഥ ധൃതരാഷ്ട്രർ അറിയിച്ചു. സ്വപുത്രൻമാരുടെ ദുഷ്ടത മനസ്സിലാക്കിയിട്ടു പോലും അവരുമായുള്ള മമതാമോഹത്തിൽനിന്ന് വിട്ടു നിൽക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനായില്ല.. യാദവകുലത്തിൽ അവതരിച്ചിട്ടുള്ള ആ മഹാപ്രഭുവിൻെറ ഇഛയെ തടുക്കാനാർക്കു കഴിയും? ഭൂമിയുടെ ഭാരം കുറയ്ക്കാനായാണല്ലോ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജനനം. ദുർഗ്രാഹ്യമാണ് അവിടുത്തെ ലീലകൾ. ആ ഭഗവാനെ ഞാൻ നമസ്ക്കരിക്കുന്നു.

അക്രൂരൻ മഥുരക്ക് മടങ്ങി കൃഷ്ണനോടും ബലരാമനോടും എല്ലാ കാര്യങ്ങളും പറഞ്ഞു.

ഏതദർത്ഥോ*f*വതാരോയം ഭൂഭാരഹരണായ മേ
സംരക്ഷണായ സാധൂനാം കൃതോ*f*ന്യേഷാം വധായച (10-50-9)
അന്യോ*f*പി ധർമ്മരക്ഷായൈ ദേഹ: സംഭ്രിയതേ മയാ
വിരാമായാപ്യധർമ്മസ്യ കാലേ പ്രഭവത: ക്വചിത് (10-50-10)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ജരാസന്ധൻ കംസൻെറ ഭാര്യാപിതാവായിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ കംസനെ വധിച്ച കാര്യം തൻെറ പുത്രിമാരിൽ നിന്നറിഞ്ഞ ജരാസന്ധൻ കോപാന്ധനായി വലിയൊരു സൈന്യത്തോടെ മഥുരയെ ആക്രമിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. ഇതു കണ്ട് കൃഷ്ണൻ ആലോചിച്ചു. 'ജരാസന്ധൻെറ ഈ സൈന്യത്തെ നശിപ്പിക്കുക തന്നെ വേണം. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അയാളെ വധിക്കരുത്. ജീവനോടെ വിട്ടാൽ അയാൾ മറ്റു ദുഷ്ടൻമാരുമായി ച്ചേർന്ന് എനിയ്ക്കു നേരെ വീണ്ടും ആക്രമണം നടത്തും. അങ്ങിനെ അവരെ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ട ബുദ്ധിമുട്ട് എനിക്കുണ്ടാവുകയില്ല. ദുഷ്ടഭാരം കുറച്ച് ഭൂമിയെ പരിരക്ഷിച്ച് ധർമ്മസംരക്ഷണാർത്ഥമാണല്ലോ ഞാൻ ഭൂമിയിലവതരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഞാൻ മറ്റവതാരങ്ങളെടുത്തിട്ടുള്ളതും ധർമ്മപരിപാലനത്തിനു വേണ്ടിത്തന്നെ.' ഇങ്ങിനെ ചിന്തിച്ചുറച്ച് മഥുരാപുരി നിവാസികളെ സംരക്ഷിക്കാനുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഉടൻ തന്നെ കൃഷ്ണൻ ചെയ്തു.

ആ സമയത്ത് രണ്ട് ആകാശരഥങ്ങൾ നിറയെ ദിവ്യാസ്ത്രങ്ങളുമായി അവിടെയെത്തി. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും അവയിലേറി നഗരത്തിൽ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ മുഴക്കിയ ശംഖനാദം ശത്രുസൈന്യത്തിൽ അങ്കലാപ്പുളവാക്കി. രാമകൃഷ്ണൻമാരുടെ ചെറുപ്പത്തെ ജരാസന്ധൻ പരിഹസിച്ചു. ജരാസന്ധൻെറ അസ്ത്രങ്ങളുടെ മറയിൽ രണ്ട് ദിവ്യസഹോദരൻമാരും അപ്രത്യക്ഷരായി. കാണികളായ സ്ത്രീജനങ്ങൾ സംഭ്രാന്തരായി. പക്ഷെ അവർ പെട്ടെന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട് ജരാസന്ധൻെറ സൈന്യത്തെ മുഴുവനും നശിപ്പിച്ച ആക്രമണം നടത്തി. പടക്കളത്തിനരികിലുള്ള നദിയിൽ പടയിൽ മരിച്ച മൃഗങ്ങളുടെയും മനുഷ്യരുടെയും ശവശരീരങ്ങൾ രഥചക്രങ്ങളോടും കവചങ്ങളോടും കൂടി ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വിശ്വം മുഴുവനും സൃഷ്ടിച്ചു പരിരക്ഷിക്കുന്ന ഭഗവാൻ ഈവിധ യുദ്ധനൈപുണ്യം കാട്ടിയതിൽ അത്ഭുതമെന്തുള്ളു? ബലരാമൻ ജരാസന്ധനെ പിടിച്ചു കെട്ടി. കൃഷ്ണൻ ഇടപെട്ടില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ അയാളെ അദ്ദേഹം കാലപുരിക്കയച്ചേനെ. എന്നാൽ ജരാസന്ധനെ അവർ വെറുതേ വിട്ടു. അയാൾ നാണക്കേടു കൊണ്ട് മുഖം കുനിച്ച് അവിടെനിന്ന് പോയി. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും മഥുരയിലേക്ക് മടങ്ങി. ഉഗ്രസേന രാജാവിന് പടയിൽ കണ്ടുകെട്ടിയ രത്നങ്ങളും സമ്പത്തും കാഴ്ചവച്ചു.

ജരാസന്ധൻ വീണ്ടും വീണ്ടും പടയൊരുക്കി വലിയ സൈന്യവുമായി പതിനേഴു തവണ മഥുരയെ ആക്രമിച്ചു. എല്ലാത്തവണയും രാമകൃഷ്ണൻമാർ സൈന്യത്തെ കൊന്നൊടുക്കിയെങ്കിലും ജരാസന്ധനെ വെറുതെ വിട്ടു. അതായിരുന്നു കൃഷ്ണൻെറ തീരുമാനം. ജരാസന്ധൻ പതിനെട്ടാമത്തെ ആക്രമണത്തിന് ഒരുങ്ങുന്ന സമയം. യവനകുലത്തെ സൈന്യാധിപനായ കാലയവനൻ യാദവരെപ്പറ്റി കേട്ടിരുന്നു. തങ്ങൾക്ക് തുല്യം നിൽക്കാനായി യാദവരേയുള്ളൂ എന്ന് മുനിയിൽനിന്ന് അയാൾ അറിഞ്ഞിരുന്നു. ഇതറിഞ്ഞ് കൃഷ്ണൻ മഥുരാപുരിവാസികളെ മുഴുവൻ ഒരു അപ്രതിരോധ്യമായ കോട്ടയുണ്ടാക്കി അതിനുള്ളിൽ സംരക്ഷിച്ചു. ദേവശിൽപ്പിയാണ് ഒറ്റ രാത്രികൊണ്ട് ആ കോട്ട നിർമ്മിച്ചത്.

ബോംബ് ഷെൽട്ടറാണോ ഇത്?

ജൻമകർമ്മാഭിധാനാനി സന്തി മേƒങ്ഗ സഹസ്രശ:
നശക്യന്തേƒനു സംഖ്യാതുമനന്തത്വാൻമയാപിഹി **(10-51-37)**
ക്വചിന്ദ്ര ജാംസി വിമമേ പാർത്ഥിവാന്യുരുജൻമഭി:
ഗുണകർമ്മാഭിധാനാനി ന മേ ജൻമാനി കർഹിചിത് **(10-51-38)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണൻ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ നിന്നു പുറത്തു വന്നപ്പോൾ കാലയവനൻ കൃഷ്ണനെ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിന് വെല്ലുവിളിച്ചു. കൃഷ്ണൻ നിരായുധനായതിനാൽ യവനനും ആയുധങ്ങൾ വലിച്ചെറിഞ്ഞു. എന്നിട്ട് കൃഷ്ണനെ പിടിക്കാൻ ചെന്നു. കൃഷ്ണൻ ഓടാനും തുടങ്ങി. എപ്പോഴും യവനന് പിടികൊടുക്കും എന്ന മട്ടിൽ ഓടി യോടി കൃഷ്ണൻ ഒരു ഗുഹയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. കാലയവനൻ കൃഷ്ണനു പിറകേ പരിഹാസം ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ട് നിന്ദിച്ചു. 'ശത്രുവിൽ നിന്നും നീ ഓടിമാറുന്നതെന്താണ്?' ഗുഹയിൽ ആരോ കിടന്നുറങ്ങുന്നതു കണ്ട കാലയവനൻ അതു കൃഷ്ണനാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ച് അയാളെ തൊഴിച്ചു. ഉറങ്ങിക്കിടന്നയാൾ ഉണർന്ന് ഒരൊറ്റ നോട്ടം കൊണ്ട് യവനനെ ഭസ്മമാക്കി.

അത് മുചുകുന്ദനായിരുന്നു. മാന്ധാതാൻെറ മകൻ. അയാൾ ദേവൻമാരെ ഏറെക്കാലം കണ്ണിമ പൂട്ടാതെ സംരക്ഷിച്ചു. പിന്നീട് ശിവകുമാരനായ ഗുഹൻ -സുബ്രഹ്മണ്യൻ- ദേവസൈന്യാധിപൻ ആയപ്പോൾ ദേവൻമാർ മുചുകുന്ദനെ ജോലിയിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കി. അവനോട് എന്ത് വരമാണ് വേണ്ടതെന്നാരാഞ്ഞു. മുചുകുന്ദന് ആരുടെയും തടസ്ഥം കൂടാതെ ഉറങ്ങണമെന്നായിരുന്നു ആഗ്രഹം. ദേവൻമാർ വരം നൽകി. മുചുകുന്ദൻെറ നിദ്രക്ക് ഭംഗം വരുത്തുന്നവനാരായാലും അവൻ ചാരമായി പോകുമെന്നും അവർ പ്രഖ്യാപിച്ചു. അങ്ങിനെയാണ് കാലയവനൻെറ അന്ത്യം സംഭവിച്ചത്.

അൽപ സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ മുചുകുന്ദനു മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷനായി. ഭഗവാനെ മുന്നിൽക്കണ്ട് മുചുകുന്ദൻ ഹർഷപുളകിതനായി. ഭഗവാൻ ദിവ്യതയുടെ അവതാരം തന്നെയെന്ന് മുചുകുന്ദൻ അന്ത:ർജ്ഞാനം കൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഭഗവാനോട് ചോദിച്ചു. "സൂര്യചന്ദ്രൻമാരുടെയും അഗ്നിയുടെയും പ്രഭയെ വെല്ലുന്നതത്രെ അവിടുത്തെ പ്രഭ. അങ്ങ് വിഷ്ണുവിൻെറ അവതാരമാണെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ദയവുചെയ്ത് ഇപ്പോൾ അവിടുന്ന് ഏതു കുലത്തിൽ പിറന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും അവിടുത്തെ മഹനീയ കൃത്യങ്ങൾ എന്തൊക്കെയെന്നും പറഞ്ഞു തന്നാലും." അദ്ദേഹം കൃഷ്ണനോട് തൻെറ കഥ മുഴുവൻ പറഞ്ഞു. എങ്ങിനെയാണ് ഗുഹയിൽ കിടന്നുറങ്ങാനിടയായതെന്നും കാലയവനൻ എരിഞ്ഞു പോയതെന്നും മുചുകുന്ദൻ വിശദീകരിച്ചു.

ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു: "മകനേ, എൻെറ അവതാരങ്ങളും ചെയ്തികളും എണ്ണിയാലൊടുങ്ങാത്തവയത്രേ. എനിക്കു പോലും അവ എണ്ണാനാവില്ല. ഒരാൾക്ക് ലോകത്തിലെ മൺപൊടികളുടെ എണ്ണമെടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നിരിക്കും. എന്നാൽ എൻെറ അവതാരങ്ങളെ എണ്ണുക അസാദ്ധ്യം. എൻെറ ഗുണഗണങ്ങളും ചെയ്തികളും അപ്രകാരം തന്നെ. എന്നാൽ എൻെറ ഇപ്പോഴത്തെ അവതാരമെന്തെന്ന് പറയാം. ബ്രഹ്മാവിനെ പൂജിച്ചതിൻെറ ഫലമായി ഞാൻ വസുദേവപുത്രനായി ജനിച്ചു. കംസനടക്കം പല ദുഷ്ടരെയും ഞാൻ വധിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ കാലയവനനെയും നിൻെറ കണ്ണിലെ തീവ്രതയിലൂടെ വധിച്ചത് ഞാൻ തന്നെയാണ്. ഞാൻ അങ്ങിനെ തീരുമാനിച്ചതാണ്. നീ പണ്ട് കാലത്ത് ഭക്തിപുരസ്സരം എന്നെ തേടിയിരുന്നു. അതിനാലാണ് ഇപ്പോൾ നിൻെറ മുന്നിൽ നിൽക്കുന്നത്. നിനക്കെന്തു വരമാണു വേണ്ടത്?"

അങ്ങിനെ ഭഗവാൻ സംസാരിക്കേ ഭക്തശിരോമണിയായ മുചുകുന്ദൻ ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു.:

പുരാ രഥൈർഹേമപരിഷ്കൃതൈ ശ്ചരൻ മതംഗജൈർവ്വാ നരദേവസംജ്ഞിത:
സഏവ കാലേന ദുരത്യയേന തേ കളേബരോ വിട്കൃമിഭസ്മസം ജ്ഞിത: **(10-51-51)**
ഭവാപവർഗ്ഗോ ഭ്രമതോ യദാ ഭവേ ജ്ജനസ്യ തർഹ്യച്യുത സത്സമാഗമ:
സത്സംഗമോ യർഹി തദൈവസദ്ഗതൌ പരാവരേശേ ത്വയി ജായതേ മതി: **(10-51-54)**
തസ്മാദ്വിസൃജ്യാശിഷ ഈശ സർവ്വതോ രജസ്തമ: സത്ത്വഗുണാനുബന്ധനാ
നിരഞ്ജനം നിർഗുണമദ്വയം പരം ത്വാം ജ്ഞപ്തി മാത്രം പുരുഷം വ്രജാമ്യഹം **(10-51-57)**

മുചുകുന്ദൻ പറഞ്ഞു: "ഭഗവാനേ, അവിടുത്തെ തന്നെ മായാശക്തിക്കടിമപ്പെട്ട് ആളുകൾ അവിടുത്തെ പൂജിക്കുന്നതിനു പകരം ഗൃഹത്തോടും മറ്റും മമതാസക്തരായി നിലകൊള്ളുന്നു. സുഖം തേടുന്നുവെങ്കിലും അന്തമില്ലാത്ത വേദനമാത്രമാണ് അവർക്കു ലഭിക്കുന്നത്. തുലോം ദുർല്ലഭമായ മനുഷ്യജൻമം ലഭിച്ചതിനു ശേഷവും ദുഷ്ടവിചാരമുള്ളവർ അങ്ങയെ പൂജിക്കുന്നതിനു പകരം ലൗകീകതയുടെ ആഴമേറിയ കയത്തിൽ വീണുപോകുന്നു. എൻെറ കാര്യം തന്നെ എടുത്താലും. ഞാൻ ധിക്കാരിയായ ഒരു ഭരണാധികാരിയായിരുന്നു. ചുറ്റും ബലവാൻമാരായ പരിവാരങ്ങൾ. ഈ ശരീരത്തെ ആത്മാവെന്ന് കരുതി, സമ്പത്തിലും ലൗകീകബന്ധങ്ങളിലും മുഴുകിയാണ് ഞാൻ കഴിഞ്ഞു വന്നത്. എന്നാൽ അവിടുന്ന് കാലമായി മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ നുഴഞ്ഞു കയറി അവനെ നിശ്ശേഷം ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുന്നു. രാജാവെന്നു വാഴ്ത്തപ്പെട്ട ഈ ശരീരം തന്നെ, പടകളും, മൃഗങ്ങളും അകമ്പടി സേവിച്ച ഈ ദേഹം കാലക്രമത്തിൽ അമേദ്യമെന്നും, ചാരമെന്നും, കൃമിയെന്നും പിന്നീടറിയപ്പെടുന്നു."

ഭഗവാനേ, ലോകചക്രവർത്തി പോലും കാമത്തിനടിമപ്പെട്ട് ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങൾക്കടിമയായിത്തീരുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ കുറെ പുണ്യപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്ത് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു ഒഴിവു കാലം ആസ്വദിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ അവിടുത്തെ ഭരണാധികാരിയുമാവുന്നു. എന്നാൽ ഒരുവൻെറ ജനനമരണചക്രത്തിൻെറ അവസാനഘട്ടത്തിലാണ് അവൻ ഒരു പുണ്യപുരുഷനെ കാണുന്നത്. ആ കൂടിക്കാഴ്ച അവിടുത്തോടുള്ള ഭക്തിയെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നു. ആ ഭക്തിയാകട്ടെ ഈ ജീവാത്മാവിൻെറ പരകായ പ്രവേശങ്ങൾ അവസാനി പ്പിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് എന്നോട് വരമെന്താണു വേണ്ടതെന്ന് ചോദിച്ചുവല്ലോ. എന്നാൽ എനിക്കുള്ള വരം ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞു. അവിടുന്ന് എന്നെ സ്വതന്ത്രത എന്ന മിഥ്യാഭിമാനത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിച്ചുവല്ലൊ. അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളിൽ നിരന്തരം പൂജ ചെയ്യുവാൻ കഴിയുക എന്ന വരം മാത്രമെ എനിക്കു വേണ്ടു. മറ്റേതു വരവും ആത്മാവിനെ ബന്ധനത്തിലാക്കാൻ പോന്നതാണെന്നറിയുന്നതുകൊണ്ട് അവിടുത്തെ പാദ ദർശനം കിട്ടിയതിനു ശേഷം ആരാണ് മറ്റൊരു വരം ആവശ്യപ്പെടുക? അതുകൊണ്ട് ത്രിഗുണാനുസാരിയായ ഈ ലോകത്തിലെ അനുഗ്രഹങ്ങളെയെല്ലാം ഞാൻ തിരസ്ക്കരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ പാദങ്ങളിൽ അഭയം തേടാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. അവിടുന്നാണ് പരം പൊരുൾ. ശുദ്ധബോധസ്വരൂപൻ. കർമ്മപാശത്താലും അദിവ്യമായ സ്വഭാവത്താലും പീഢിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന എനിക്ക് അവിടുത്തെ കൃപയാൽ ആ ദർശനഭാഗ്യം ലഭിച്ചു. എന്നെ രക്ഷിച്ചാലും പ്രഭോ.

ഭഗവാൻ അരുൾ ചെയ്തു. 'ഭക്തിയുടെ ശരിയായ സ്വഭാവം വെളിപ്പെടുത്താനാണ് ഞാൻ നിന്നോട് വരമെന്തു വേണമെന്നാരാഞ്ഞത്. വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ സഹായത്താൽ പഴയ പാപകർമ്മങ്ങളെ കഴുകി കളയുക. രാജാവായിരിക്കുമ്പോൾ നായാട്ട് മുതലായവ ചെയ്യേണ്ടതായി വരുമെങ്കിലും ആ പാപങ്ങൾ തപസ്സു കൊണ്ട് ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാം. നിൻെറ അടുത്ത ജൻമം ഒരു ദിവ്യബ്രാഹ്മണൻ ആയിട്ടായിരിക്കും. അങ്ങിനെ നീ സംശയംവിനാ എന്നിൽ വന്നു ചേരുന്നതാണ്.'

വിപ്രാൻ സ്വലാഭസംതുഷ്ടാൻ സാധൂൻ ഭൂതസുഹൃത്തമാൻ
നിരഹങ്കാരിണഃ ശാന്താൻ നമസ്യേ ശിരസാഽസകൃത് (10-52-33)
ശ്രുത്വാ ഗുണാൻ ഭുവനസുന്ദര ശൃണ്വതാം തേ
നിർവിശ്യ കർണ്ണവിവരൈർഹരതോഽങ്ഗതാപം
രൂപം ദൃശാം ദൃശിമതാമഖിലാർത്ഥലാഭം
ത്വയ്യച്യുതാവിശതി ചിത്തമപത്രപം മേ (10-52-37)

ശുകമുനി തുടർന്നു: മുചുകുന്ദൻ ഭഗവാനെ വിണ്ടും നമസ്ക്കരിച്ചു. അദ്ദേഹം ഗുഹയ്ക്കുള്ളിൽ നിന്നു പുറത്തു വന്നു. മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളുമെല്ലാം വളരെ ചെറുതായി കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം കുറെയേറെക്കാലം ഗുഹയിൽ ഉറക്കമായിരുന്നുവല്ലോ. ഇത് കലിയുഗമായിരിക്കുന്നുവെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയ മുചുകുന്ദൻ ഹിമാലയത്തിൽ പോയി ഭഗവാൻ നാരായണനെ ആരാധിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി.

കാലയവനൻ കൊല്ലപ്പെട്ടു. അയാളുടെ പടയും തുരത്തപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ യുദ്ധത്തിൽ പിടിച്ചെടുത്ത സമ്പത്തുമായി മടങ്ങുമ്പോൾ ജരാസന്ധൻ അവരെ കണ്ടു. ഇത്തവണയും ജരാസന്ധനെ വധിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന് തിരുമാനിച്ച് കൃഷ്ണനും ബലരാമനും സമ്പത്തെല്ലാം അവിടെ ഉപേക്ഷിച്ച് ഓടാൻ തുടങ്ങി. ജരാസന്ധൻ പിറകേയും. ജ്യേഷ്ഠാനുജൻമാർ ഒരു മലയിലേക്കോടി കയറി അവിടെ പുകമഞ്ഞിൽ അപ്രത്യക്ഷരായി. അവരെക്കാണാഞ്ഞ് ജരാസന്ധൻ മലയ്ക്കു മുഴുവൻ തീയിട്ടു. അവർ കൊല്ലപ്പെട്ടു എന്നു കരുതി നഗരത്തിലേക്ക് മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും മലമുകളിൽ നിന്ന് ചാടിയോടി മലയടിവാരത്തിലൂടെ സമതലത്തിലിറങ്ങി രക്ഷപ്പെട്ട് ദ്വാരകയിലുള്ള കോട്ടയിൽ എത്തിയിരുന്നു. കുറച്ചു കാലം കഴിഞ്ഞ് ആനർത്ത രാജാവായ കുകുദ്മി തന്റെ പുത്രി രേവതിയെ ബലരാമന് വിവാഹത്തിൽ നൽകി. കൃഷ്ണൻ രുഗ്മിണിയെ രാക്ഷസസമ്പ്രദായമനുസരിച്ച് വിവാഹം ചെയ്തു. ശിശുപാലൻ തുടങ്ങിയവരുടെ ശത്രുത നേടുമാറ് രുഗ്മിണിയെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോയാണ് കൃഷ്ണൻ അവളെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തത്. രസകരമായ ആ ചരിതം ഞാൻ പറഞ്ഞു തരാം. വിദർഭയുടെ രാജാവ് ഭീഷ്മകൻ. അദ്ദേഹത്തിന് രുഗ്മിയടക്കം അഞ്ചു പുത്രൻമാരും രുഗ്മിണിയെന്ന പുത്രിയും. രുഗ്മിണി കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി കേട്ട് അദ്ദേഹത്തെ പ്രണയിച്ചു. കൃഷ്ണനും അവളെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ രുഗ്മി കൃഷ്ണനെ വെറുത്തിരുന്നു. തന്റെ സുഹൃത്തായ ശിശുപാലന് രുഗ്മിണിയെ നൽകാൻ അദ്ദേഹം തീരുമനിച്ചു. വിവാഹത്തീയതി നിശ്ചയിച്ചപ്പോൾ രുഗ്മിണി ഒരു ദിവ്യ ബ്രാഹ്മണനെ കൃഷ്ണന്റെ യടുക്കൽ സന്ദേശം കൊടുത്തയച്ചു. കൃഷ്ണൻ ബ്രാഹ്മണനെ യഥാവിധി സ്വാഗതം ചെയ്തു. 'സന്തുഷ്ടനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ഏറ്റവും അനുഗ്രഹീതനത്രെ. എന്നാൽ അസംതൃപ്തനായ രാജാവ് അന്തമില്ലാത്ത വേദനയനുഭവിക്കുന്നു. സകലർക്കും സുഹൃത്തും അഹങ്കാര രഹിതനും കിട്ടുന്നതിൽ സന്തുഷ്ടനുമായ ശുദ്ധബ്രാഹ്മണനായ അങ്ങേയ്ക്കു നമോവാകം. അങ്ങെന്തിനാണിപ്പോൾ വന്നതെന്ന് പറഞ്ഞാലും.' ബ്രാഹ്മണൻ വിദർഭയിലെ കാര്യങ്ങളും രുഗ്മിണിയുടെ സന്ദേശവും കൃഷ്ണനോട് പറഞ്ഞു.

രുഗ്മിണി പറഞ്ഞു: 'ഭഗവാനേ, അവിടത്തെ ദിവ്യരൂപത്തെപ്പറ്റിയും മഹിമകളെയും പറ്റി കാതിലൂടെ കേട്ട് ഹൃദയം നിറയുന്നതോടെ ഒരാളുടെ ജീവക്ലേശം മുഴുവൻ ഇല്ലാതാവുന്നു. അവിടുത്തെ കാണുക എന്നതു തന്നെ പരമാനുഗ്രഹം. എന്റെ ഹൃദയം അവിടുന്നിൽ വിലീനമായിരിക്കുന്നു. ഞാനങ്ങയെ ഭർത്താവായി തിരഞ്ഞെടുത്തു കഴിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് മറ്റാരും എന്നെ തൊടുവാൻ പോലും അങ്ങനുവദിച്ചു കൂടാ. ഇതിനായി അങ്ങ് ഒതു തുള്ളി ചോരപോലും വീഴ്ത്തേണ്ടതില്ല. വിവാഹദിവസം വൈകുന്നേരം പാർവ്വതീക്ഷേത്രത്തിൽ ഞാൻ പോവുന്നുണ്ട്. അവിടെ ക്ഷേത്ര പരിസത്തു വന്ന് എന്നെ ഈ കഷ്ടപ്പാടിൽ നിന്നും കരകയറ്റുക. അങ്ങതു ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ഞാനീ ജീവിതം അവസാനിപ്പിക്കും.'

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. ഇതാണ് സന്ദേശം. അങ്ങേയ്ക്ക് യുക്തം പോലെ എന്തു ചെയ്യണമെന്ന് തീരുമാനിക്കാം.

താം രാജകന്യാം രഥമാരുരുക്ഷതീം
ജഹാര കൃഷ്ണോ ദ്വിഷതാം സമീക്ഷതാം
രഥം സമാരോപ്യ സുപർണ്ണലക്ഷണം
രാജന്യചക്രം പരിഭൂയ മാധവ: (10-53-55)

ശുകമുനി തുടർന്നു:

പുഞ്ചരിയോടെ, താനും രുഗ്മിണിയുമായി അതീവ പ്രണയത്തിലാണെന്നും അവളെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണനെ അറിയിച്ചു. എന്നിട്ട് വിവാഹത്തിൻെറ മുഹൂർത്തവും മറ്റും ബ്രാഹ്മണനിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കി. എന്നിട്ട് സ്വയം തയ്യാറായി, വേഗതയേറിയ ഒരു രഥമേറി ഒറ്റ രാത്രി കൊണ്ട് വിദർഭയിലെത്തിച്ചേർന്നു.

വിദർഭയിൽ ഭീഷ്മക രാജാവ് വിവാഹാഘോഷങ്ങൾക്കായി വിപുലമായ ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണർ വേദശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതമായ എല്ലാ യാഗകർമ്മങ്ങളും നടത്തി. രാജാവ് സ്വയം വിലപിടിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ ദാനമായി നൽകി. ചേടിരാജാവും തൻെറ പുത്രൻ ശിശുപാലൻെറ സന്തോഷത്തിനായി വേണ്ടത്ര ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. ശിശുപാലനും കുടുംബവും വിദർഭയിലെത്തി. അവരെ ഭീഷ്മകൻ പ്രത്യേകമായി കെട്ടിപ്പടുത്ത സൗധങ്ങളിൽ താമസിപ്പിച്ചു. ശിശുപാലൻെറ സുഹൃത്തുക്കളായ അസുരൻമാരും അവിടെ എത്തിയിരുന്നു. കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും അവിടെവന്നു കുഴപ്പമുണ്ടാക്കിയാൽ നേരിടാൻ അവർ തയ്യാറായിരുന്നു. അവരും പല കൊട്ടാരങ്ങളിൽ താമസമാക്കി. കൃഷ്ണൻ വിദർഭയിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെ ന്നറിഞ്ഞ ബലരാമൻ ഒരു പടയുമായി അങ്ങോട്ടു തിരിച്ചു.

കൃഷ്ണനും ബലരാമനും വന്നിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞ ഭീഷ്മകൻ അവരെ ഭക്തി ബഹുമാന പുരസ്സരം സ്വീകരിച്ചു. അവർക്കായി ഒരു കൊട്ടാരമൊരുക്കി. രുഗ്മിണി അക്ഷമയായി ബ്രാഹ്മണദൂതൻെറ വരവും പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. അവൾക്ക് പ്രത്യാശയില്ലാതായിത്തുടങ്ങി. 'എന്നിൽ ഏതെങ്കിലും കുറവു കണ്ട് ഭഗവാൻ എന്നെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യേണ്ട എന്ന് തീരുമാനിച്ചു കാണും.' അവൾ കണ്ണീരൊതുക്കി ക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് പോവാൻ ഒരുങ്ങി. വഴിയിൽ സദ്ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ട് അവൾക്ക് പ്രതീക്ഷയുണ്ടായി. ആ സമയത്ത് ദൂതു പോയ ബ്രാഹ്മണനെ ദൂരത്തായി അവൾ കണ്ടു. അധികം സംസാരിക്കാതെ തന്നെ അവർ സന്ദേശം കൈമാറി. അവൾ അംബികാദേവിയോട് വേഗം തന്നെ കൃഷ്ണനെ വരിക്കാനായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. കൃഷ്ണൻ വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വിവാഹാഘോഷയാത്ര കണ്ടു നിന്നിരുന്ന നഗരവാസികൾക്കറിയാമായിരുന്നു. കൃഷ്ണനെക്കണ്ട് രുഗ്മിണിക്കനുരൂപനായി മറ്റാരുമില്ലെന്ന് അവർ പരസ്പരം പറഞ്ഞു.

പൂജകൾക്കു ശേഷം പ്രസാദവും വാങ്ങി രുഗ്മിണി ക്ഷേത്രത്തിന് പുറത്തു കടന്നു. കാത്തു നിന്ന രഥത്തിനടുത്തേക്ക് അവൾ നടന്നു. വയസ്സറിയിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും സൗന്ദര്യധാമമായിരുന്ന രുഗ്മിണി കണ്ണു കൊണ്ട് കൃഷ്ണനെ അവിടെയെത്തിയിരുന്ന രാജകുമാരൻമാർക്കിടയിൽ തിരഞ്ഞു. രാജകുമാരൻമാർ അവളുടെ സൗന്ദര്യത്തിൽ മതിമറന്ന് ശ്വാസം നഷ്ടപ്പെട്ടപോലെ നിൽപ്പായി. അവൾ രഥമേറാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴേക്കും കൃഷ്ണൻ ഒരു രഥത്തിൽ പാഞ്ഞടുത്ത് അവളുടെ കൈപിടിച്ചുയർത്തിയെടുത്ത് രഥത്തിലിരുത്തി മറ്റുള്ളവർ നിസ്സഹായരായി നോക്കി നിൽക്കേ വേഗത്തിൽ കടന്നുകളഞ്ഞു. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻെറ രഥം ദ്വാരകയിലേക്ക് കുതിക്കുമ്പോൾ ജരാസന്ധൻെറ നേതൃത്വത്തിൽ രാജകുമാരൻമാർ പരസ്പരം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. 'എത്ര നാണക്കേടാണിത്? വീരയോദ്ധാക്കളായ നാം നോക്കി നിൽക്കെ ഇടയൻമാർ രാജകുമാരിയെയും കൊണ്ട് കടന്നു കളഞ്ഞു.'

ആത്മമോഹോ നൃണാമേഷ കൽപ്യതേ ദേവമായയാ
സുഹൃദ്ദുർഹൃദുദാസീന ഇതി ദേഹാത്മമാനിനാം (10–54–43)
ഏക ഏവ പരോ ഹ്യാത്മാ സർവേഷാമപി ദേഹിനാം
നാനേവ ഗൃഹ്യതേ മൂഢൈര്യഥാ ജ്യോതിര്യഥാ നഭ: (10–54–44)
നാത്മനോfന്യേന സംയോഗോ വിയോഗശ്ചാസത: സതി
തദ്ധേതുത്വാത്തത് പ്രസിദ്ധേർദൃഗ്രൂപാഭ്യാം യഥാ രവേ: (10–54–46)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ശിശുപാലന്റെ രാജസുഹൃത്തുക്കൾ കൃഷ്ണന്റെയും യാദവപ്പടയുടെയും പിറകെ ചെന്നു. പെട്ടെന്ന് കൃഷ്ണന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ യാദവപ്പട പാലായനം നിർത്തി അക്രമികളെ നേരിടാൻ തുടങ്ങി. ശത്രുക്കൾ യാദവപ്പടയുടെ നേർക്ക് ശരമാരി ചൊരിഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ ഭയചകിതയായ രുഗ്മിണിയെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. തന്റെ ദിവ്യശക്തിയെല്ലാമുപയോഗിച്ച് ശത്രുക്കൾക്കു നേരെ പോരാടുകയും ചെയ്തു. ശത്രുക്കൾതോൽവി സമ്മതിച്ച് പരക്കം പാഞ്ഞു. രാജകുമാരൻമാർ പിന്തിരിഞ്ഞോടി. അവർ ശിശുപാലനോട് ഉന്നത വിജ്ഞാനസാരം നൽകി ഇങ്ങിനെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. “വ്യാകുലപ്പെടാതിരിക്കുക. ഇഹലോകത്തിൽ ജയാപജയങ്ങളും സുഖദു:ഖങ്ങളും മാനാപമാനങ്ങളും തുലോം ക്ഷണികങ്ങളത്രെ. അവയൊന്നും ശാശ്വതമല്ല തന്നെ. കാലമാണ് അവകളെ തുടരെത്തുടരെ കൊണ്ടുവന്നു തരുന്നത്. ഇതറിയുന്ന ഒരുവൻ വ്യാകുലപ്പെടുകയില്ല.”

രുഗ്മിണിയുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ രുഗ്മിയെ സമാധാനിപ്പിക്കാൻ ആർക്കുമായില്ല. ഒരു സേനയുമായി മറ്റു രാജകുമാരൻമാരുടെ സഹായമില്ലെങ്കിലും രുഗ്മി കൃഷ്ണനെ പിന്തുടർന്നു. കൃഷ്ണനു നേരെ അധിക്ഷേപ വാക്കുകൾ ചൊരിഞ്ഞ് രുഗ്മി അദ്ദേഹത്തെ പോരിനായി വെല്ലുവിളിച്ചു. പെട്ടെന്നു തന്നെ കൃഷ്ണൻ രുഗ്മിയുടെ തേരും കൊടികളും കുതിരകളേയും തന്റെ ആയുധങ്ങൾ കൊണ്ട് നശിപ്പിച്ചു. രുഗ്മി എന്തായുധമെടുത്താലും അതു വീശുംമുൻപ് കൃഷ്ണൻ നശിപ്പിച്ചു. കൃഷ്ണൻ അയാളെ തൂക്കിയെടുത്തുയർത്തി വാളൂരി വധിക്കാൻ തയ്യാറായി. എന്നാൽ രുഗ്മിണി തന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ ജീവനുവേണ്ടി യാചിച്ചതിനാൽ കൃഷ്ണൻ അവനെ വധിക്കാതെ വിട്ടു. രുഗ്മിയുടെ പകുതി മീശയും കുടുമിയും കൃഷ്ണൻ മുറിച്ചു കളഞ്ഞു. രുഗ്മി അപമാനിതനായി അവിടെ നിന്നു.

അപ്പോഴേക്ക് ബലരാമൻ അവിടെയെത്തി എല്ലാവരെയും സമാധാനപ്പെടുത്തി. “ഇങ്ങിനെ ഒരു ബന്ധുവിനെ വിരൂപിയാക്കുന്നത് അവനെ വധിക്കുന്നതിനു സമം. അത്ര ശരിയല്ല. സ്വകർമ്മങ്ങളാൽ ചത്തതിനു തുല്യമായ ഒരാളെ വധിക്കുന്നതിലെന്താണ് കാര്യം? ഒരു യോദ്ധാവിന്റെ ധർമ്മത്തിൽ സൃഷ്ടാവു തന്നെ വിധിച്ചിട്ടുള്ളത് ക്രൂരതയത്രെ. സ്വന്തം സഹോദരനാണെങ്കിൽ കൂടി പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങളിൽ ഒരു യോദ്ധാവിന് വധിക്കേണ്ടതായി വന്നേക്കാം. വിഡ്ഢികളായവർ മാത്രമെ തന്റെ സുഖത്തിനും സ്വന്തം കാര്യം നേടാനുമായി ക്രൂരതയിലേർപ്പെടുകയുള്ളൂ. വാസ്തവത്തിൽ ഇഹലോകത്തിൽ ആരും ശത്രുവോ മിത്രമോ അല്ല തന്നെ. ഭഗവാന്റെ മായാശക്തികൊണ്ടൊന്നു മാത്രമാണ് ചിലരെ ശത്രുക്കളായും മറ്റുചിലരെ മിത്രങ്ങളായും ഇനിയും ചിലരെ നിഷ്പക്ഷമതികളായും ഒരുവൻ കണക്കാക്കുന്നത്. സത്യത്തിൽ എല്ലാ ജീവ ജാലങ്ങളിലെയും ആത്മാവ് ഒന്നു തന്നെ. വിഡ്ഢികളേ അവയിൽ നാനാത്വം കാണുകയുള്ളൂ. സർവ്വവ്യാപിയായ ആത്മാവെന്ന നിലയിൽ അതിന് സംയോഗവിയോഗങ്ങൾ ഇല്ല. ജനനമരണങ്ങളെല്ലാം ശരീരത്തെ മാത്രമെ ബാധിക്കുകയുള്ളൂ. ആത്മീയമായി നിദ്രയിലാണ്ടവനും സ്വപ്നജീവിയുമായ ഒരജ്ഞാനി ജീവിതത്തിൽ വ്യതിരിക്തത കാണുന്നു. എന്നാൽ ആത്മീയമായി ഉണർന്നവനാകട്ടെ ഈ നാനാത്വഭാവത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് തൽഫലമായ ദു:ഖത്തേയും മോഹത്തേയും ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുന്നു.”

രുഗ്മിണിക്ക് സമാധാനമായി. കൃഷ്ണനെ പരാജയപ്പെടുത്തി സഹോദരിയേയും കൊണ്ടല്ലാതെ തലസ്ഥാനത്തേക്ക് തിരിച്ചു വരില്ല എന്നായിരുന്നു രുഗ്മിയുടെ പ്രതിജ്ഞ. അതുകൊണ്ട് അയാൾ ഭോജകടം എന്നൊരു നഗരം നിർമ്മിച്ച് അവിടെ താമസമാക്കി. കൃഷ്ണൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് രുഗ്മിണിയുമായി മടങ്ങി. കൊട്ടാരത്തിലെ ബന്ധുമിത്രാദികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ രുഗ്മിണിയെ വിവാഹം കഴിച്ചു. ദ്വാരകാവാസികൾ ഈ മംഗളാവസരം ആഘോഷിച്ചാഹ്ലാദിച്ചു.

യം വൈ മുഹു: പിതൃസ്വരൂപനിജേശഭാവാ
സ്തൻമാതരോ യദഭജൻ രഹരൂഢഭാവാ:
ചിത്രം ന തത് ഖലു രമാസ്പദബിംബബിംബേ
കാമേ സ്മരേ*f*ക്ഷിവിഷയേ കിമുത്യാന്യനാര്യ: (10-55-40)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കാലക്രമത്തിൽ രുഗ്മിണി ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. ശിശു കാമദേവൻ തന്നെയായിരുന്നു. കാമദേവനാകട്ടെ പരമശിവനാൽ ഭസ്മമാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ കൃഷ്ണപുത്രൻ പ്രദ്യുമ്നൻ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടു. സൗന്ദര്യത്തിൽ കൃഷ്ണനു തുല്യനായിരുന്നു അദ്ദേഹം.

ശംബരൻ എന്ന് പേരായ രാക്ഷസന് പ്രദ്യുമ്നൻ തന്നെ വധിക്കാനാണ് ജനിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് അറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ അമ്മയും മകനും ഗർഭഗൃഹത്തിൽ കഴിയുമ്പോൾ ശംബരൻ കുട്ടിയെ മോഷ്ടിച്ചു കടന്നു കളഞ്ഞു. എന്നിട്ടതിനെ കടലിൽ എറിയുകയും ചെയ്തു. വലിയൊരു മത്സ്യം ശിശുവിനെ വിഴുങ്ങി. ഈ മത്സ്യത്തെ വലയിട്ടു പിടിച്ച മുക്കുവൻ അതിനെ ശംബരനു കാഴ്ച നൽകി. ശംബരൻ അതിനെ പാചകം ചെയ്യാനേൽപ്പിച്ചു. മീൻ മുറിച്ച കുശിനിക്കാരൻ ജീവനോടെ കുട്ടിയെ അതിൻെറ വയറ്റിൽ കണ്ടു. ശംബരൻെറ വേലക്കാരിയായ മായാവതിക്ക് വലലൻ ശിശുവിനെ നൽകി. മായാവതി രതീദേവിയായിരുന്നു. മൻമഥൻെറ ധർമ്മദാരം. നാരദമുനി ശിശുവിൻെറ വ്യക്തിത്വം മായാവതിക്ക് മനസ്സിലാക്കി കൊടുത്തു.

രതിയുടെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളോടെ ശിശു വളർന്ന് യുവാവായി. രതി -മായാവതി- യുടെ ശൃംഗാര ഭാവങ്ങൾ യുവാവിന് മന:ക്ലേശമുളവാക്കി. മായാവതി കഥകളെല്ലാം അവനെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. നാരദൻ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളെല്ലാം മായാവതി മൻമഥനോട് പറഞ്ഞു. ശംബരൻെറ കഥ കഴിക്കാൻ മായാവതി അദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. മഹാമായ എന്നു പേരായ മായാവിദ്യയും അവൾ അദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിച്ചു. അതുകൊണ്ട് എല്ലാവിധ ആഭിചാരങ്ങളിൽ നിന്നും മായയിൽ നിന്നും ഒരുവനു രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയുമെന്നും മായാവതി പഠിപ്പിച്ചു.

പ്രദ്യുമ്നൻ ശംബരനെ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിനു വെല്ലു വിളിച്ചു. ശംബരൻ പലേവിധ മായാജാലങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചെങ്കിലും പ്രദ്യുമ്നനെ അതൊന്നും ബാധിച്ചില്ല. അവസാനം മൂർച്ചയേറിയ ഒരു വാൾമുനയാൽ ശംബരൻ വധിക്കപ്പെട്ടു. മായാവതി തൻെറ നാഥനുമൊരുമിച്ച് ദ്വാരകയിലേക്ക് പോയി. കൃഷ്ണൻെറ കൊട്ടാരത്തി ലെത്തിയപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ വന്നിരിക്കുകയാണെന്ന് വിചാരിച്ച് സ്ത്രീകൾ മുഖം മറച്ചു. ദമ്പതികളെ കണ്ട് രുഗ്മിണി ആരാണിവരെന്ന് വിസ്മയിച്ചു. കൃഷ്ണനും അവിടെ വന്ന് അവരെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന് കഥകൾ എല്ലാം അറിയാമായിരുന്നു. നാരദമുനി അവിടെയെത്തി യുവദമ്പതികളെ എല്ലാവർക്കുമായി പരിചയ പ്പെടുത്തി. പ്രദ്യുമ്നൻെറ ജീവചരിത്രം മുഴുവൻ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. രുഗ്മിണി തൻെറ പ്രഥമ പുത്രൻെറ നഷ്ടത്തിൽ മനംനൊന്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഈ പുന:സമാഗമം രുഗ്മിണിയെ ഏറെ സന്തുഷ്ട യാക്കി. പ്രദ്യുമ്നൻ എല്ലാ വിധത്തിലും തൻെറ പിതാവിനു തുല്യനായിരുന്നു. സ്ത്രീജനഹൃദയങ്ങളെ അദ്ദേഹവും സമാകർഷിച്ചു.

ജാനേ ത്വാം സർവ്വഭൂതാനാം പ്രാണ ഓജ: സഹോ ബലം
വിഷ്ണും പുരാണ പുരുഷം പ്രഭവിഷ്ണുമധീശ്വരം (10-56-26)
ത്വം ഹി വിശ്വസൃജാം സ്രഷ്ടാ സൃ ജ്യാനാമപി യച്ച സത്
കാല: കലയതാമീശ: പര ആത്മാ തഥാffത്മനാം (10-56-27)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദ്വാരകയിൽ സൂര്യദേവൻെറ ഭക്തനായി സത്രാജിത്ത് എന്നൊരാളുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം സൂര്യദേവൻ സത്രാജിത്തിന് സ്യമന്തകം എന്ന് പേരായ ഒരു മഹനീയ രത്നം നൽകി. സ്യമന്തകം അതീവ പ്രഭയേറിയതും അതിൻെറ ഉടമയ്ക്ക് നിലയ്ക്കാത്ത സമ്പത്തു നൽകുവാൻ കഴിയുന്നതുമായിരുന്നു. ആ രത്നവുമണിഞ്ഞു കൊണ്ട് സത്രാജിത്ത് ദ്വാരകയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ജനം അദ്ദേഹത്തെ സൂര്യദേവനെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ചു പോയി. കൃഷ്ണൻ സത്രാജിത്തിനോട് രത്നം തൻെറ കയ്യിൽ തരാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കാരണം അങ്ങിനെയുള്ള അപൂർവ്വ സമ്പത്ത് രാജാവിൻെറ കൈവശമായിരിക്കണം. ഉഗ്രസേനരാജാവിൻെറ കയ്യിൽ സൂക്ഷിച്ച് അത് പൊതു നൻമയ്ക്കായി ഉപയോഗിക്കാം എന്നായിരുന്നു കൃഷ്ണൻെറ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ സത്രാജിത്ത് അത് ചെവിക്കൊണ്ടില്ല.

ഒരു ദിവസം സത്രാജിത്തിൻെറ സഹോദരനായ പ്രസേനൻ സ്യമന്തകവും ധരിച്ച് വനത്തിൽ പോയി. തിളങ്ങുന്ന കല്ലിൻെറ ആകർഷണത്തിൽ ഒരു സിംഹം പ്രസേനനെ ആക്രമിച്ച് കൊലപ്പെടുത്തി. സിംഹം സ്യമന്തകത്തെ ഒരു ഗുഹയ്ക്കു സമീപത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. സുപ്രസിദ്ധനായ ജാംബവാൻ അതിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. തൻെറ പുത്രന് കളിക്കാനായി രത്നമെടുക്കാൻ നിശ്ചയിച്ച് ജാംബവാൻ സിംഹത്തിനെ വകവരുത്തി. ഇതേ സമയം ദ്വാരകയിൽ കൃഷ്ണനാണ് പ്രസേനനെ കൊന്ന് രത്നം മോഷ്ടിച്ചതെന്നൊരു കിംവദന്തി പരന്നു. അപവാദത്തിൽ നിന്നും സ്വയം രക്ഷിക്കാൻ കൃഷ്ണൻ പ്രസേനൻ വനത്തിലേക്ക് പോയ പാത പിന്തുടർന്നു. അവിടെ പ്രസേനൻെറ പിണം കണ്ടു. ഒരു സിംഹവുമായി മൽപ്പിടുത്തമുണ്ടായതിൻെറ ലക്ഷണവും കാണായി. പിന്നീട് സിംഹത്തിൻെറ ജഡം ഒരു ഗുഹാമുഖത്ത് കൃഷ്ണൻ കണ്ടു. രത്നവും തേടി കൃഷ്ണൻ ഗുഹക്കുള്ളിൽ കയറി. അവിടെ തൊട്ടിലിനു മുകളിൽ അത് തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നു.

കൃഷ്ണനെക്കണ്ട് ശിശുവിൻെറ ആയ ഉറക്കെ വിളിച്ചു കരഞ്ഞു. ജാംബവാൻ ഓടിയെത്തി. അവിടെ ജാംബവാനും കൃഷ്ണനുമായി വലിയൊരു മൽപ്പിടുത്തം തന്നെ നടന്നു. കുറേ ദിവസങ്ങൾ തുടർച്ചയായി പോരാടിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വീരപരാക്രമിയായ ജാംബവാനാണ് തളർന്നു പോയത്. അത്ഭുതപരവശനായ ജാംബവാൻ പറഞ്ഞു. “അവിടുന്ന് ഭഗവാൻ തന്നെ. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളുടെയും പൊരുൾ. അവിടുന്നാണ് പരമപുരുഷൻ. സൃഷ്ടാവിൻെറ പ്രജാപതിയും കാലവും അവിടുന്നത്രേ. അവിടുന്നു തന്നെ എല്ലാറ്റിൻെറയും പരംപൊരുൾ. അവിടുന്ന് കഴിഞ്ഞ ജൻമത്തിലെ രാമചന്ദ്രപ്രഭു തന്നെ.” അങ്ങിനെ ഭഗവാനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ജാംബവാൻ കൃഷ്ണനെ ആരാധിച്ചു. കൃഷ്ണൻ കഥകളെല്ലാം വെളിപ്പെടുത്തി. ജാംബവാൻ ആഹ്ലാദപുരസ്സരം സ്യമന്തകത്തെ കൃഷ്ണനു നൽകി. കൂടാതെ സന്തുഷ്ടനായി തൻെറ പുത്രിയായ ജാംബവതിയെ കൃഷ്ണനു പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ദ്വാരകയിൽ രത്നം തേടിപ്പോയ കൃഷ്ണനെ കാണാഞ്ഞ് എല്ലാവരും ദു:ഖത്തിലാണ്ടു. കൃഷ്ണൻ ഗുഹയിലേറി ഏറെ നാളായിട്ടും തിരിച്ചു വന്നില്ല. കൃഷ്ണൻെറ അമ്മയും രുഗ്മിണിയും മറ്റും വ്രതമെടുത്ത് കൃഷ്ണൻെറ സംരക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടി ദേവീ ഉപാസന നടത്തി. കൃഷ്ണൻ സ്യമന്തകവും കൊണ്ട് ജാംബവതീ സമേതനായി ദ്വാരകയിൽ തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ ഏവരും ആഹ്ലാദിച്ചു. ഭഗവാനെ കാത്തു രക്ഷിച്ചതിൽ അവർ ഭഗവതിയോടു നന്ദിപറഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ സത്രാജിത്തിനെ സഭയിൽ വിളിച്ച് സ്യമന്തകം തിരിച്ചേൽപ്പിച്ചു. തൻെറ രത്നം നഷ്ടപ്പെട്ടതിനും സഹോദരൻെറ മരണത്തിനും കൃഷ്ണനെ പഴിചാരിയതിൽ സത്രാജിത്ത് ലജ്ജിച്ചു. ബന്ധം നന്നാക്കിയെടുക്കാൻ തൻെറ പുത്രിയായ സത്യഭാമയെ കൃഷ്ണന് വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം സ്യമന്തകമണി വിട്ടുകൊടുക്കാൻ തയ്യാറാവുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ സത്രാജിത്തിനോട് രത്നം സ്വയം സൂക്ഷിച്ചു കൊള്ളാൻ പറയുകയാണ് ചെയ്തത്. എന്നാൽ അതിൻെറ സൽഫലങ്ങൾ ദ്വാരകാവാസികളുമായി പങ്കുവയ്ക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു.

യ: ഇദം ലീലയാ വിശ്വം സൃജത്യവതി ഹന്തി ച
ചേഷ്ടാം വിശ്വസൃജോ യസ്യ നവിദുർമ്മോഹിതാ ജയാ **(10–57–15)**
യ: സപ്തഹായന: ശൈലമുൽപ്പാട്യൈകേന പാണിനാ
ദധാര ലീലയാ ബാല ഉച്ഛിലീന്ധ്രമിവാർഭക: **(10–57–16)**
നമസ്തസ്മൈ ഭഗവതേ കൃഷ്ണായാദ്ഭുതകർമ്മണേ
അനന്തായാദിഭൂതായ കൂടസ്ഥായാത്മനേ നമ: **(10–57–17)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
സ്വന്തം പിതൃസഹോദരപുത്രൻമാരായ കൗരവൻമാരാൽ പാണ്ഡവൻമാർ ജീവനോടെ ദഹിപ്പിക്കപ്പെട്ടു എന്നറിഞ്ഞ കൃഷ്ണൻ ഹസ്തിനാപുരത്തേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണന്റെ അസാന്നിദ്ധ്യം മുതലെടുത്ത് അക്രൂരനും കൃതവർമ്മാവും ശതധന്വാവിനെ കൊണ്ട് സത്രാജിത്തിനെ കൊല്ലാനും സ്യമന്തകം തട്ടിയെടു ക്കാനും പദ്ധതിയിട്ടു. സത്രാജിത്ത് ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ ശതധന്വാവ് അദ്ദേഹത്തെ വധിച്ച് രത്നവുമായി കടന്നുകളഞ്ഞു. അച്ഛന്റെ നിര്യാണത്തിൽ ദു:ഖാകുലയായ സത്യഭാമ ഉടനെ തന്നെ ഹസ്തിനാപുരത്തേക്ക് പോയി കൃഷ്ണനോട് പരാതി പറഞ്ഞു.

കൃഷ്ണൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി. ദുഷ്ടരെ ശിക്ഷിക്കാനുറച്ചാണ് അദ്ദേഹം വന്നത്. പേടിച്ചരണ്ട ശതധന്വാവ് അക്രൂരനെയും കൃതവർമ്മാവിനെയും സമീപിച്ചു. അവരാണല്ലോ പ്രേരണ ചെലുത്തി അവനെക്കൊണ്ട് ക്രൂരകൃത്യം ചെയ്യിച്ചത്. കൃതവർമ്മൻ സഹായം ചെയ്യാൻ വയ്യെന്ന് പറഞ്ഞൊഴിഞ്ഞു. അക്രൂരൻ പറഞ്ഞു. “കൃഷ്ണനെയും ബലരാമനെയും ശത്രുവാക്കാൻ ആർക്കു കഴിയും? കൃഷ്ണന്റെ ലീലയാണ് ഈ വിശ്വത്തിന്റെ സൃഷ്ടി-സ്ഥിതി-സംഹാരങ്ങൾ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവ്യശക്തികളും ചെയ്തികളും സാധാരണക്കാരായവർക്ക് തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്തത് അവിടുത്തെത്തന്നെ മായാശക്തിയാലത്രെ. ഏഴു ദിവസം ഒറ്റക്കയ്യു കൊണ്ട് മലയുയർത്തിപ്പിടിച്ചവനെ എതിരിടാൻ നമുക്കാവുമോ? അതിശയമായ പ്രവൃത്തി വിശേഷങ്ങളുള്ള ഭഗവാൻ കൃഷ്ണനെ ഞാൻ നമിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം എല്ലാവരുടെയും ഉള്ളിന്റെ ഉള്ളിലെ സത്തയത്രെ. ശതധന്വാവ് അക്രൂരന്റെ കയ്യിൽ രത്നമേൽപ്പിച്ച് അവിടെനിന്നും ഓടിപ്പോയി. കൃഷ്ണൻ അവനെ പിന്തുടർന്ന് അവന്റെ ഗളച്ഛേദം ചെയ്തു. അവന്റെ ശരീരത്തിൽ പരിശോധന നടത്തിയിട്ട് സ്യമന്തകം കാണായ്കയാൽ കൃഷ്ണൻ വ്യസനിച്ചു. അവനെ വധിച്ചത് വൃഥാവിലായി. രത്നം അവന്റെ കൈവശമായിരുന്നില്ല. ശതധന്വാവ് തന്റെ സുഹൃത്തിന്റെ കയ്യിൽ രത്നം ഏൽപ്പി ച്ചിട്ടുണ്ടാവും എന്ന് ബലരാമൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എന്നിട്ട് ബലരാമൻ മിഥിലയിൽ ജനകമഹാരാജാവിന്റെ അടുക്കൽ കുറച്ചു സമയം ചിലവഴിച്ചു. അവിടെ വച്ചാണ് ദുര്യോധനൻ ഗദായുദ്ധസമ്പ്രദായങ്ങൾ ബലരാമനിൽ നിന്നും അഭ്യസിച്ചത്.

കാര്യങ്ങളെല്ലാമറിഞ്ഞ് അക്രൂരൻ രത്നവുമായി ദ്വാരകയിൽ നിന്നും യാത്രയായി. അക്രൂരന്റെ പിതാവ് ഇന്ദ്രപദവിയിലെത്തിയിരുന്നു. മഴയുടെ ദേവനാണല്ലോ ഇന്ദ്രൻ. അതുകൊണ്ട് തന്റെ പുത്രൻ അക്രൂരനുള്ളിടത്തെല്ലാം മഴ സമൃദ്ധമായിരുന്നു. അക്രൂരൻ ദ്വാരക വിട്ടപ്പോഴേക്കും അവിടെ ദു:ശകുനങ്ങൾ കണ്ടു തുടങ്ങി. ഭഗവാൻ വാണിരുന്ന ദ്വാരകയിൽ ദു:ശകുനങ്ങൾ എങ്ങിനെ കാണപ്പെടാനാണ്? ജനങ്ങളുടെ തോന്നലാവും അത്. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ ഇതറിഞ്ഞ് അക്രൂരനോട് തിരിച്ചുവരാനഭ്യർത്ഥിച്ചു. “ശതധന്വാവ് രത്നം അങ്ങയെ ഏൽപ്പിച്ചു എന്നത് ശരിതന്നെ. എന്നാൽ മരണപ്പെട്ട സത്രാജിത്തിന്റെ സ്വത്താണത്. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കൾക്കും കുട്ടികൾക്കും അവകാശപ്പെട്ടതുമാണ്. എന്നാൽ അങ്ങത് സത്യഭാമയ്ക്കു നൽകണം എന്ന് ഞാൻ പറയുന്നില്ല. അവിടുന്ന് സത്യസന്ധനും വിശ്വസിക്കാൻ കൊള്ളാവുന്നവനുമായതിനാൽ സ്യമന്തകം സ്വയം സൂക്ഷിച്ചു കൊൾക. എന്നാൽ എല്ലാവരുടെയും സംശയങ്ങൾ ദൂരീകരിക്കാൻ അതിനെ സഭയിൽ കാണിക്കുക.” അക്രൂരൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തു. അങ്ങിനെ സ്യമന്തകവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ കുറ്റങ്ങളിലും ജനം കൃഷ്ണനോട് ക്ഷമിച്ചു.

ഈ അത്ഭുതകരമായ കഥ വായിക്കുകയും ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് പാപവിമോചനവും അപവാദങ്ങളിൽ നിന്ന് വിടുതലും മന:ശാന്തിയും ലഭ്യമത്രെ.

നതേ*f*സ്തി സ്വപരഭ്രാന്തിർവിശ്വസ്യ സുഹൃദാത്മന:
തഥാപി സ്മരതാം ശശ്വത് ക്ലേശാൻ ഹംസി ഹൃദി സ്ഥിത: **(10–58–10)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരിക്കൽ കൃഷ്ണൻ പാണ്ഡവരെ സന്ദർശിക്കാനായി ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലേക്ക് പോയി. പാണ്ഡവരും അവരുടെ അമ്മയായ കുന്തീദേവിയും കൃഷ്ണനെ സ്നേഹബഹുമാനപുരസ്സരം സ്വീകരിച്ചു. കുന്തി പറഞ്ഞു. "അങ്ങ് ഞങ്ങളുടെ സൗഖ്യമന്വേഷിക്കാൻ അക്രൂരനെ അയക്കുമ്പോൾ പോലും ഞങ്ങൾക്കു സൗഭാഗ്യമായി എന്ന് ഞങ്ങൾ കരുതി. അങ്ങേയ്ക്ക് അവിടുത്തേപ്പറ്റിയോ മറ്റുള്ളവരെപ്പറ്റിയോ മായാമോഹങ്ങളൊന്നുമില്ല. കാരണം അങ്ങ് എല്ലാവരുടെയും സർവ്വന്തര്യാമിയും അഭ്യുദയകാംക്ഷി യുമത്രെ. എന്നാൽ അങ്ങയെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നവരുടെ ഉള്ളിൽ നിവസിച്ചു കൊണ്ട് അവരുടെ ദുരിതങ്ങൾ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുന്നതും അവിടുന്നു തന്നെ." കൃഷ്ണൻ പാണ്ഡവരോടൊപ്പം കുറെ മാസക്കാലം ചിലവഴിച്ചു.

ഒരു ദിവസം കൃഷ്ണൻ അർജുനനോടൊപ്പം വനത്തിൽ പോയി. അവിടെ ഒരു സുന്ദരതരുണി ഏകയായി വസിക്കുന്നതു കണ്ടു. അന്വേഷിച്ചതിൽ അവളുടെ പേര് കാളിന്ദി എന്നാണെന്നും ഭഗവാനെ മാത്രമേ വരിക്കൂ എന്ന് ശപഥം ചെയ്ത് കഠിനമായ തപശ്ചര്യകളിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണെന്നും അർജുനൻ മനസ്സിലക്കി. കൃഷ്ണനോട് അർജുനൻ കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ഭഗവാൻ അവളെ നഗരത്തിലേക്ക് കൂട്ടികൊണ്ടു പോയി. പിന്നീടൊരിക്കൽ അർജുനന്റെ തേരാളിയായി നിന്നു കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ ഖാണ്ഡവവനത്തെ അഗ്നിയ്ക്കു സമർപ്പിച്ചു. ഇതിൽ സംപ്രീതനായ അഗ്നിദേവൻ അർജുനനു ഖാണ്ഡീവം എന്ന ആഗ്നേയാസ്ത്രം സമ്മാനിച്ചു. കൂടെ നല്ലൊരു തേരും. അതേ സമയം അഗ്നിയിൽ നിന്നും തന്നെ രക്ഷിച്ചതിന് നന്ദിയായി മയൻ യുധിഷ്ഠിരനു വേണ്ടി നല്ലൊരു കൊട്ടാരം പണിതു കൊടുത്തു. അതിൽ നിറയെ ദൃഷ്ടി വ്യാമോഹങ്ങളുണ്ടാക്കുന്ന പണിത്തരങ്ങൾ ഒരുക്കിയിരുന്നു.

ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങിയ കൃഷ്ണൻ കാളിന്ദിയെ വിവാഹം കഴിച്ചു. കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞ് അവന്തിയിലെ വിന്ദന്റെയും അനുവിന്ദന്റെയും സഹോദരിയായ മിത്രാവിന്ദ തന്നെ വരിക്കാനുറച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കിയ കൃഷ്ണൻ ബലമായി അവളെ വിളിച്ചിറക്കി കൊണ്ടു വന്ന് പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു.

നഗ്നജിത്ത് കോസലരാജ്യത്തെ രാജാവായിരുന്നു. മകൾ സത്യക്ക് അനുരൂപനായ ഒരാളെ കണ്ടെത്താനുള്ള ശ്രമത്തിൽ രാജാവ് ഒരു നിബന്ധന വച്ചിരുന്നു. ഏഴു കൂറ്റൻ കാളകളെ മെരുക്കിയൊതുക്കുന്ന ഒരാൾക്ക് മാത്രമെ തന്റെ മകളെ നൽകൂ എന്നായിരുന്നു അത്. പലേ രാജകുമാരൻമാരും കാളകളൊട് പൊരുതി എല്ലു നുറുങ്ങി മടങ്ങിപ്പോയി. ഒരു ദിവസം കൃഷ്ണൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്നു. രാജാവ് ആഹ്ലാദത്തോടെ അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചു. കൃഷ്ണൻ കുമാരിയെ ചോദിച്ചു. രാജാവിനു സന്തോഷമായിരുന്നു. കുമാരി കൃഷ്ണനിൽ അനുരക്തയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ നിബന്ധന രാജാവ് കൃഷ്ണനെ അറിയിച്ചു. സ്വയം ഏഴായി പെരുകി കൃഷ്ണൻ വെറുമൊരു ലീലയായി ഏഴു കാളകളെയും മെരുക്കി ഒതുക്കി. സന്തുഷ്ടനായ രാജാവ് പുത്രിയെ കൃഷ്ണനു നൽകി. വളരെയേറെ സ്ത്രീധനവും നൽകി. രാജകുമാരിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ചു തോറ്റ കുമാരൻമാർ വഴിയിൽ ദമ്പതിമാരെ തടഞ്ഞുവെങ്കിലും അർജുനൻ എല്ലാവരെയും ആട്ടിയകറ്റി. പിന്നീട് കൃഷ്ണൻ തന്റെ മുറപ്പെണ്ണായ ഭദ്രയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ലക്ഷ്മണ എന്നു പേരായ മദ്രരാജകുമാരിയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നു. മാത്രമല്ലാ നരകാസുരൻ തടങ്കലിലാക്കി വച്ചിരുന്ന രാജകുമാരിമാരെ രക്ഷിച്ച് അവരെ വിവാഹം കഴിക്കുകയും ചെയ്തു കൃഷ്ണൻ.

നമഃ പങ്കജ നാഭായ നമഃ പങ്കജ മാലിനേ
നമഃ പങ്കജനേത്രായ നമസ്തേ പങ്കജാങ്ഘ്രയേ (10–59–25)
നമോ ഭഗവതേ തുഭ്യം വാസുദേവായ വിഷ്ണവേ
പുരുഷായാദിബീജായ പൂർണ്ണബോധായ തേ നമഃ (10–59–27)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭൂമിദേവിയുടെ പുത്രനായ നരകാസുരൻ ഇന്ദ്രന്റെ കുടയും ഇന്ദ്രമാതാവിന്റെ കുണ്ഡലങ്ങളും മോഷ്ടിച്ചു. ഇതറിഞ്ഞ കൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയെയും കൂട്ടി പ്രാഗ്ജ്യോതിഷപുരം എന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പറന്നു. പട്ടണത്തിനു ചുറ്റും കുറെ കോട്ടകളും ആയുധങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻ അവയെ തന്റെ ഗദകൊണ്ട് തരിപ്പണമാക്കി. കോട്ടയുടെ മതിലുകൾ കൃഷ്ണന്റെ ഗദയുടെ അടിയേറ്റു തകർന്നു. കൃഷ്ണന്റെ ശംഖധ്വനിയുടെ തീവ്രതയിൽ ആയുധങ്ങളും നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അപ്പോഴേക്കും അഞ്ചു തലയുള്ള മുരൻ എന്ന രാക്ഷസൻ തന്റെ വാസസ്ഥലമായ കടലിൽ നിന്നും കയറി വന്ന് ത്രിശൂലവുമായി കൃഷ്ണനു നേരെ ആക്രമണത്തിന് തയ്യാറായി. രാക്ഷസൻ സൂര്യതുല്യനും ആളിക്കത്തുന്ന തീപോലുള്ളവനുമായിരുന്നു. അവന്റെ അലർച്ച ഭൂമിയെ കുലുക്കി. രണ്ടസ്ത്രം കൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ ത്രിശൂലത്തെ മുറിച്ചുടത്തു. പിന്നീട് അവന്റെ വായിൽ ആഞ്ഞൊരിടിയും. മുരൻ തന്റെ ഗദ വീശി. കൃഷ്ണനും തിരിച്ചടിച്ചു. താമസംവിനാ കൃഷ്ണൻ അവന്റെ തലകളഞ്ചും അറുത്തു. പർവ്വതം കണക്കേ അവൻ ചത്തു മലച്ചു. മുരന്റെ ഏഴു പുത്രൻമാരും കൃഷ്ണനെ എതിർത്തു. അവരെയും അവരുടെ ആയുധങ്ങളെയും കൃഷ്ണൻ തകർത്തു കളഞ്ഞു.

നരകാസുരൻ സ്വയം കൃഷ്ണനെ ആക്രമിക്കാൻ വന്നു. അയാൾ കടലാനകളാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട് ആഗതനായി. കൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയുമൊരുമിച്ച് ഒരാകാശരഥത്തിൽ വന്നു. നരകാസുരൻ ഒരു ചാട്ടുളി അവർക്കു നേരെ വീശി. കൃഷ്ണൻ തിരികേ അയച്ച ആയുധത്തിന് രണ്ടു ചിറകുകളുണ്ടായിരുന്നു. അത് നരകന്റെ പടയെ നാമാവശേഷമാക്കി. ഗരുഢവാഹനമേറി കൃഷ്ണൻ അസുരന്റെ ആനകളെയും നശിപ്പിച്ചു. അവ നഗരത്തിൽ കയറാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. നരകൻ ഒറ്റക്ക് കൃഷ്ണനെ എതിരിട്ടു. പണ്ട് ഇന്ദ്രന്റെ മേഘാസ്ത്രത്തിനു നേരെ ഉപയോഗിച്ച് വിജയിച്ച അതേ അസ്ത്രം ഗരുഡനു നേരെ പ്രയോഗിച്ചെങ്കിലും അത് വൃഥാവിലായി. അസുരൻ വേറൊരസ്ത്രം പ്രയോഗിക്കാൻ തുടങ്ങും മുൻപ് കൃഷ്ണന്റെ ചക്രായുധം അവന്റെ കഥ കഴിച്ചു. അസുരന്റെ ബന്ധു മിത്രാദികൾ ദുഃഖിച്ചു. ബ്രാഹ്മണരും മഹാത്മാക്കളും സന്തോഷിച്ചു.

അസുരന്റെ മാതാവ് കുണ്ഡലങ്ങൾ തിരിച്ചു നൽകി. വൈജയന്തി എന്ന് പേരുള്ള മാലയും, വരുണന്റെ കുടയും മണിപർവ്വതവും കൃഷ്ണനു തിരിച്ചു നൽകി. അവർ കൃഷ്ണനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു. “നാഭിയിൽ താമരയുള്ള ആ ഭഗവാനായിക്കൊണ്ടു നമസ്ക്കാരം. താമരപ്പൂമാലയിട്ടവനും താമരക്കണ്ണുകളുള്ളവനും താമരക്കൈകളുള്ളവനുമായ ആ പരമപുരുഷനു നമോവാകം. അങ്ങാണ് സകലതിന്റെയും സൃഷ്ടാവും പ്രഭുവും. ദയവായി നരകന്റെ മകനായ ഈ ബാലനെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും.”

ബാലനെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ട് കൃഷ്ണൻ നരകന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ കയറി. അവിടെ അസുരൻ തടവിലാക്കി യിരുന്ന പതിനാറായിരം രാജകുമാരിമാരെ സ്വതന്ത്രരാക്കി. അവരെല്ലാം ഐകകണ്ഠേന കൃഷ്ണനെ ഭർത്താവായി വരിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. കൃഷ്ണൻ തന്റെ ദിവ്യശക്തിയാൽ അനേകം വ്യക്തികളായി പെരുകി ഓരോ കൊട്ടാരവുമുണ്ടാക്കി ഉത്തമനായ ഗൃഹസ്ഥനായി സഹധർമ്മിണികളുമായി ജീവിച്ചു.

നരകാസുരനുമായുള്ള യുദ്ധം അന്നുണ്ടായിരുന്നേക്കാവുന്ന ആണവായുധങ്ങളെപ്പറ്റിയും മുങ്ങികപ്പലുകളെ പ്പറ്റിയുമുള്ള വിവരണങ്ങളാൽ തുലോം ആകർഷകമത്രെ.

അസ്പഷ്ട വർത്മനാം പുംസാമലോകപഥമീയുഷാം
ആസ്ഥിതാ: പദവീം സുഭ്രൂ: പ്രായ: സീദന്തി യോഷിത: **(10-60-13)**
നിഷ്കിഞ്ചനാവയം ശശ്വന്നിഷ്കിഞ്ചനജനപ്രിയാ:
തസ്മാത് പ്രായേണ ന ഹ്യാഢ്യാ മാം ഭജന്തി സുമധ്യമേ **(10-60-14)**
യയോരാത്മസമം വിത്തം ജൻമൈശ്വര്യാ കൃതിർഭവ:
തയോർവ്വിവാഹോ മൈത്രീ ച നോത്തമാധമയോ: ക്വചിത് **(10-60-15)**
ഉദാസീനാ വയം നൂനം ന സ്ത്ര്യപത്യാർത്ഥ കാമുകാ:
ആത്മലബ്ധ്യാ*ff*സ്മഹേ പൂർണ്ണാ ഗേഹയോർജ്ജ്യാതിരക്രിയ: **(10-60-20)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു ദിനം ഭഗവാൻ തോഴികളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ട് രാജകൊട്ടാരത്തിൽ വിശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. ഭഗവാനിൽ അതീവഭക്തിയുള്ള രുഗ്മിണി ഒരു തോഴിയുടെ കയ്യിൽ നിന്നും വീശരി വാങ്ങി ഭഗവാനെ വീശിത്തുടങ്ങി. കാഴ്ചക്ക് രുഗ്മിണി അതീവ സുന്ദരിയായി കാണപ്പെട്ടു. ഭഗവാനെ പ്രേമപൂർവ്വം കടാക്ഷിച്ചു കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ പരിസേവിക്കുന്നതിൽ വ്യാപൃതയായിരുന്നു രുഗ്മിണി. മുഖദാവിലും ചുണ്ടത്തും വിളയാടുന്ന പുഞ്ചിരിയോടെ കൃഷ്ണൻ അവളോട് പറഞ്ഞു: പ്രിയേ, എന്നെ ഭർത്താവായി തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ നീ എന്തുകൊണ്ടു തുനിഞ്ഞു എന്ന് ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു പോവുന്നു. മറ്റു രാജകുമാരൻമാരെല്ലാം വലിയ വീരൻമാരും സമ്പന്നരും ശക്തൻമാരുമാണല്ലോ. നീയാണെങ്കിൽ രാജകുമാരി. ഞാൻ നിനക്ക് തുല്യനല്ലതന്നെ. വാസ്തവത്തിൽ ദുഷ്ടരായ രാജാക്കൻമാരെ ഭയന്ന് ഞാൻ കടലിൽ, ദ്വാരകയിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. മാത്രമല്ല സ്ഥിരമായൊരു തൊഴിലില്ലാത്തവനെയും പൊതുജനങ്ങളിൽ നിന്ന് വിഭിന്നനായവനെയും വിവാഹം ചെയ്യുകയെന്നാൽ ദുരിതങ്ങൾ സ്വയംവരിക്കുക എന്നർത്ഥം. ഞങ്ങൾ അഗതികളാണ്. ഞങ്ങളെ ആശ്രയിച്ച് കഴിയുന്നവരും തഥൈവ. പൊതുവെ പറഞ്ഞാൽ സമ്പന്നരും പ്രൗഢരും എൻെറ സൗഹൃദം കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. അതുല്യരായവരുമായുള്ള വിവാഹബന്ധുത്വം, സമ്പത്ത്, കുലം, ശക്തി, ഭാവി എന്നിവയെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചാൽ അഭിലഷണീയമല്ല. ചിലപ്പോൾ എനിക്ക് തോന്നും നിനക്കു തെറ്റുപറ്റിയാണ് എന്നെ ഇങ്ങിനെ തിരഞ്ഞെടുത്തതെന്ന്. എന്നെ വാഴ്ത്തുന്നത് ഭിക്ഷാംദേഹികൾ മാത്രമാണ്. എനിക്കാണെങ്കിൽ ഗുണഗണങ്ങളുമില്ല. ഇപ്പോഴും നിൻെറ തെറ്റു തിരുത്താൻ വൈകിയിട്ടില്ല. നിനക്ക് അനുയോജ്യനായ ഒരാളെ തിരഞ്ഞെടുത്താലും. മാത്രമല്ല രാജാക്കൻമാരെല്ലാം -നിൻെറ ജ്യേഷ്ഠനടക്കം- എന്നോട് ശത്രുതയിലുമാണ്. അവരുടെ അഹങ്കാരമടക്കാൻ ഞാൻ നിന്നെ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു എന്നേയുള്ളു. വാസ്തവത്തിൽ എനിക്ക് സ്ത്രീകളിലും കുട്ടികളിലും സ്വത്തിലും കമ്പമൊന്നുമില്ല. വീട്ടിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ഒരു വിളക്കുപോലെ ഞാൻ നിലകൊള്ളുന്നു. അത്രമാത്രം."

രുഗ്മിണിക്ക് ആ വാക്കുകൾ വേദനാജനകമായിരുന്നു. കണ്ണീരുകൊണ്ട് കാഴ്ചമങ്ങി. തുടിപ്പാർന്ന ഹൃദയത്തോടെ വിശരി പിടിക്കാൻപോലും കൈകൾക്ക് ശേഷിയില്ലാതെ രുഗ്മിണി മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു വീണു. കൃഷ്ണൻ വെറും തമാശയ്ക്ക്, രണ്ടു രീതിയിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടാവുന്ന രീതിയിൽ രുഗ്മിണയെ കളിയാക്കിയതാണ്. ആ വാക്കുകൾ രുഗ്മിണിയെ വേദനിപ്പിച്ചുവെന്നറിഞ്ഞ കൃഷ്ണനും വ്യാകുലപ്പെട്ടു. ആലിംഗനം ചെയ്തു തലോടി ബോധവതിയാക്കി ഭഗവവാൻ തൻെറ പ്രേമം അവളെ അറിയിച്ചു. അവളുടെ പ്രതികരണമറിയാനായി ചെയ്തതാണിതെന്നും കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. ഇതാണ് ഗൃഹസ്ഥൻെറ സന്തോഷം. തൻെറ സഹധർമ്മിണിയുമായി കുറച്ചു നേരമെങ്കിലും സല്ലപിക്കാൻ സാധിക്കുക.

നന്വേവമേതദരവിന്ദ വിലോചനാഹ യദ്വൈ ഭവാൻ ഭഗവതോഽസദൃശീവിഭ്രമ്ന:
ക്വാസ്വേ മഹിമ്ന്യ ഭിരതോ ഭഗവാംസ്ത്ര്യധീശ:
ക്വാഹംഗുണപ്രകൃതിരജ്ഞഗൃഹീതപാദാ **(10-60-34)**
സത്യം ഭയാദിവ ഗുണേഭ്യ ഉരുക്രമാന്ത: ശേതേ സമുദ്ര ഉപലംഭനമാത്ര ആത്മാ
നിത്യം കദിന്ദ്രിയഗണൈ: കൃതവിഗ്രഹസ്ത്വം
ത്വത്സേവകൈർനൃപപദം വിധുതം തമോഽന്ധം **(10-60-35)**
നിഷ്കിഞ്ചനോ നനുഭവാൻ നയതോഽസ്തികിഞ്ചി
ദ്യസ്മൈ ബലിം ബലിഭുജോഽപിഹരന്ത്യജാദ്യാ:
ന ത്വാ വിദന്ത്യസുതൃപോഽന്തകമാഢ്യതാന്ധാ:
പ്രേഷ്ഠോ ഭവാൻ ബലിഭുജാമപിതേഽപി തുഭ്യം **(10-60-37)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:

അങ്ങിനെ കൃഷ്ണനാൽ സാന്ത്വനിക്കപ്പെട്ട രുഗ്മിണി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "തീർച്ചയായും ഞാൻ അങ്ങയേപ്പോലെയല്ല. ശരിതന്നെ. അവിടുന്ന് പരംപൊരുളത്രെ. ത്രിമൂർത്തികളാൽ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നവൻ. ഞാനോ ഗുണാധിഷ്ഠമായ ദ്രവ്യരൂപയും അജ്ഞാനികളാൽ പരിസേവിക്കപ്പെടുന്നവളും. അങ്ങ് ഭക്തഹൃദയമാവുന്ന സമുദ്രത്തിലാണു വസിക്കുന്നത് എന്നു പറഞ്ഞതു സത്യം. പ്രകൃതിഗുണങ്ങളെ പേടിച്ചാണല്ലോ അവിടെക്കഴിയുന്നത്. ദുഷ്ടരായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ശത്രുവാണവിടുന്ന്. അവിടുത്തെ സേവകൻമാർപോലും പരമാധികാരം എന്ന ദോഷത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങ് ആരുടെയുമല്ലാ അങ്ങേയ്ക്ക് ആരും സ്വന്തമായില്ലതാനും (അകിഞ്ചനൻ) കാരണം അവിടുന്നല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ലല്ലോ. തങ്ങളുടെ സമ്പത്തുകളാൽ കണ്ണുമൂടപ്പെട്ടവർ അവിടുത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

ഞാൻ എന്റെ ഭർത്താവിനെ തിരഞ്ഞെടുത്തത് അങ്ങ് ഭഗവാനും, അവിടുത്തെ മഹിമകളെ വാഴ്ത്തുന്ന മാമുനിമാർ ഹിംസയും ഹീനകൃത്യങ്ങളും വെടിഞ്ഞവരാണെന്നും അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്നെയാണ്. ഈ വിശ്വത്തിലെ എല്ലാറ്റിന്റേയും ആത്മസത്ത അവിടുന്നത്രെ. രാജാക്കൻമാരെയും വില്ലാളികളെയും അവിടുത്തേയ്ക്കു ഭയമാണെന്നു പറഞ്ഞത് നല്ല തമാശയായി. കാരണം ഭൂമിയിലെ ഏറ്റവും ശക്തനായ പോരാളിപോലും അങ്ങയുടെ തൂണീരനാദശ്രവണമാത്രേന വിറച്ചു പോവുന്നു. ഇതിനൊക്കെപ്പുറമേ അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങൾ മുക്തിദായകവുമാണല്ലോ. ഏതൊരു വിഡ്ഢിയാണ് ആ പദകമലങ്ങളെ തൊടാൻ അവസരം കിട്ടിയിശേഷം മറ്റുള്ളവരുടെ സഹവാസം ആഗ്രഹിക്കുക? അങ്ങ് കുറച്ച് വീരൻമാരുടെയും രാജാക്കൻമാരുടെയും കാര്യം പറഞ്ഞുവല്ലോ. അവരെല്ലാം തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർക്ക് അടിമകളാണ്. ആ സ്ത്രീകൾക്കോ ആ വീരൻമാർ വെറും വീട്ടുമൃഗങ്ങളെപ്പോലെയുമാണ്. അങ്ങു പറഞ്ഞല്ലോ അങ്ങേയ്ക്ക് സ്ത്രീകളിൽ കമ്പമൊന്നുമില്ലെന്ന്. വിവരമുള്ള ഒരു സ്ത്രീയും ഒരു പുരുഷന്റെ ശരീരത്തെ ഭർത്താവായി വരിക്കയില്ല. കാരണം, ശരീരമെന്നാൽ രക്ത-മല-മൂത്രങ്ങളുടെ സഞ്ചയമായ ഒരു ചെളിക്കൂമ്പാരമാണല്ലോ. ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ നിന്നുമൊഴുകുന്ന നറും തേൻ മാത്രമാണ്.

ഇതു കേട്ട് സംപ്രീതനായ കൃഷ്ണൻ രുഗ്മിണിയെ ശ്ലാഘിച്ചു. "ഞാൻ നിന്നെ ഒന്നു കളിയാക്കിയതാണ്. എന്റെ വാക്കുകളുടെ ഉന്നതമായ അർത്ഥം നിനക്ക് മനസ്സിലായിരിക്കുന്നു. നിന്റെ തീരുമാനങ്ങൾ ആലോചിച്ചുറച്ചവ തന്നെ. മുക്തിസാധകമായ എന്റെ സാമീപ്യം ലഭിച്ചശേഷവും ലൗകീകസുഖങ്ങൾക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവർ വിഡ്ഢികൾ തന്നെ, സംശയമില്ല. ജ്ഞാനികൾ മുക്തിപദം മാത്രമേ ആഗ്രഹി ക്കയുള്ളു."

ഈ മട്ടിൽ കൃഷ്ണൻ തന്റെ സഹധർമ്മിണികളേവരുമായി ലീലയാടി. സ്വയം നാമരൂപാദിരഹിതനും യാതൊരുവിധ ആനന്ദാനുഭൂതികളും ആവശ്യമില്ലാത്തവനുമെങ്കിലും ഭഗവാൻ അവരോടെല്ലാം ഒത്തുരമിച്ച് വിളയാടി.

നിഹതേ രുഗ്മിണി സ്യാലേ നാബ്രവീത് സാധ്വസാധു വാ
രുഗ്മിണീബലയോ രാജൻ സ്നേഹഭംഗഭയാദ്ധരി: **(10-61-39)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
തനിക്ക് അനേകം സഹധർമ്മിണികളുണ്ടെങ്കിലും കൃഷ്ണൻ എല്ലായ്പ്പോഴും ഓരോരുത്തരുടെ കൂടെയും ഒരേസമയം കഴിഞ്ഞുവന്നു. അവർക്കെല്ലാം കൃഷ്ണന്റെ സദ്രൂപമെന്തെന്നറിയാമായിരുന്നു. കൃഷ്ണന്റെ ദിവ്യ പ്രകൃതിയും അവർക്കറിയാമായിരുന്നു. ഒരോ ഭാര്യമാരും കൃഷ്ണന് പത്തു പുത്രൻമാരെ നൽകി. കാമകലയിൽ വിദഗ്ദ്ധകളായിരുന്നുവെങ്കിലും കൃഷ്ണന്റെ മനമിളക്കാൻ അവർക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല. കൃഷ്ണന്റെ സാമീപ്യം അവർ ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനെ സേവിക്കാൻ അവർ സദാ തയ്യാറായിരുന്നു. ദാസികൾ അനവധിയുണ്ടെങ്കിലും കൃഷ്ണനെ അവർ തന്നെ പരിചരിച്ചു.

പ്രദ്യുമ്നൻ തുടങ്ങിയവർ രുഗ്മിണിയുടെ പുത്രൻമാർ. ഭാനു തുടങ്ങിയവർ സത്യഭാമയിലും ശംബൻ തുടങ്ങിയവർ ജാംബവതിയിലും ജനിച്ചു. നഗ്നജിതിയിൽ വീരൻ മുതലായവരും കാളിന്ദിയിൽ ശ്രുതിയും മറ്റും ജനിച്ചു. പ്രഘോഷനും കൂട്ടരും ലക്ഷ്മണയുടെ പുത്രൻമാർ. വൃകനും മറ്റും മിത്രാവിന്ദയുടെ കുട്ടികളായും സംഗ്രാമചിത്ത് തുടങ്ങിയവർ ഭദ്രയിലും ജനിച്ചു. കൃഷ്ണൻ രക്ഷിച്ച പതിനാറായിരത്തിയെട്ടു കന്യകമാരിൽ പ്രമുഖയായ രോഹിണിയിൽ ദീപ്തിമാൻ തുടങ്ങിയ പുത്രൻമാരും കൃഷ്ണനുണ്ടായി.

പ്രദ്യുമ്നൻ രുഗ്മാവതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. രുഗ്മിയുടെ മകളാണ് രുഗ്മാവതി. അവർക്ക് പ്രശസ്തനായ അനിരുദ്ധൻ ജനിച്ചു. പ്രദ്യുമ്നൻ കാമദേവന്റെ ജൻമമായതുകൊണ്ട് രുഗ്മാവതി അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. അവളുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരം മറ്റു രാജകുമാരൻമാരെ എതിരിട്ടു തോൽപ്പിച്ച് പ്രദ്യുമ്നൻ അവളെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോരുകയാണ് ചെയ്തത്. രുഗ്മി കൃഷ്ണനെതിരായി കൊടിയ പകയുമായി നടന്നു. എങ്കിലും തന്റെ സഹോദരിയായ രുഗ്മിണിയെ വെറുപ്പിക്കാൻ അയാളാഗ്രഹിച്ചില്ല.

ആ കാര്യം കൊണ്ടു തന്നെ തന്റെ ചെറുമകളായ രോചനയെ അനിരുദ്ധനു നൽകാനും രുഗ്മി മടിച്ചില്ല. ആ വിവാഹാഘോഷത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ കൃഷ്ണനും ബലരാമനും മറ്റ് പ്രഗൽഭരാജാക്കൻമാരും ഭോജകടത്തിൽ സമാഗതരായി. ദുരുപദേശകർ ബലരാമനെ ചൂതുകളിക്കായി വെല്ലുവിളിച്ചു തോൽപ്പിക്കാൻ രുഗ്മിയെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ബലരാമന് ചൂതുകളി പ്രിയമായിരുന്നുവെങ്കിലും നന്നായി കളിക്കാൻ അറിയുമായിരുന്നില്ല. രുഗ്മി തുടർച്ചയായി കളി ജയിച്ചു. ഓരോ തവണയും പന്തയപ്പണം കൂടിപ്പോന്നു. പന്തയപ്പണം വളരെ കൂടുതലായപ്പോൾ ബലരാമൻ ജയിച്ചു. വീണ്ടും ഉയർന്ന പന്തയം. ബലരാമൻ തന്നെ വിജയിച്ചു. എന്നാൽ രുഗ്മി കള്ളക്കളിയിൽ സ്വയം ജയിച്ചതായി പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഒരശരീരി ശബ്ദം ബലരാമന് വിജയം എന്ന് പറഞ്ഞുവെങ്കിലും രുഗ്മി അതു വകവച്ചില്ല. അയാൾ ബലരാമനെ അധിക്ഷേപിക്കാൻ തുടങ്ങി. “നീയൊരിടയച്ചെറുക്കൻ. രാജാക്കൻമാരുടെ കളിയായ ചൂതിനെപ്പറ്റി നിനക്കെന്തറിയാം?” ഇതുകേട്ടു ക്രൂദ്ധനായ ബലരാമൻ ദുഷ്ടനായ രുഗ്മിയെ തന്റെ ഇരുമ്പുവടികൊണ്ട് വകവരുത്തി. തന്നെ എതിർക്കാൻ വന്ന മറ്റു രാജാക്കൻമാരെയും ബലരാമൻ കാലപുരിക്കയച്ചു. കൃഷ്ണൻ ഇതെല്ലാം നിശ്ശബ്ദനായി കണ്ടിരുന്നു. ഇതു നന്നായി എന്നോ, ഇതു ശരിയായില്ല എന്നോ കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞില്ല. ബലരാമനെയോ രുഗ്മിണിയേയോ വെറുപ്പിക്കാതെ കൃഷ്ണൻ കഴിച്ചു കൂട്ടി. വിവാഹം കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി.

നമസ്യേ ത്വാം മഹാദേവ ലോകാനാം ഗുരുമീശ്വരം
പുംസാമപൂർണ്ണകാമാനാം കാമപൂരാമരാങ് ഘ്രിപം (10–62–7)
തം നാഗ പാശൈർബ്ബലി നന്ദനോ ബലീ
ഘ്നന്തം സ്വസൈന്യം കുപിതോ ബബന്ധ ഹ
ഊഷാ ഭൃശം ശോകവിഷാദ വിഹ്വലാ
ബദ്ധം നിശമ്യാശ്രുകലാക്ഷ്യരൗദിഷീത് (10–62–35)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻെറ പൗത്രനായ അനിരുദ്ധൻ ബാണൻെറ മകളായ ഉഷയെ വിവാഹം കഴിച്ചു. ബലിയുടെ പുത്രനായിരുന്നു ബാണൻ. അഛനേപ്പോലെതന്നെ പ്രജാക്ഷേമതൽപരനും ദാനശീലനും ഗുണവാനുമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹം ശോണിതപുരം എന്നു പേരായ നഗരം ഭരിച്ചു. ബാണൻ പരമശിവൻെറ ഭക്തനായിരുന്നു. മഹേശൻ തൻെറ ഭക്തനിൽ സംപ്രീതനായി ഇഷ്ടമുള്ള വരം കൊടുത്തു. എക്കാലവും തൻെറ നഗരത്തിന് കാവൽ നിൽക്കാനാണ് ബാണൻ പരമശിവനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടത്. അപ്പോൾമുതൽ ശിവൻ ശോണിതപുരത്തിൻെറ കാവൽക്കാരനായി.

ഒരു ദിവസം തൻെറ ശക്തിയിൽ അഹങ്കാരം പൂണ്ട ബാണൻ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ മഹാദേവനെ നമസ്ക്കരിക്കുന്നു. അങ്ങാണ് വിശ്വഗുരു. സർവ്വരുടേയും അഭീഷ്ടം സാധിപ്പിക്കുന്നത് അവിടുന്നത്രേ. ഭഗവൻ, അവിടുന്നെനിക്ക് ആയിരം കൈകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ അതുകൊണ്ട് യുദ്ധം ചെയ്യാനായി എനിക്കു പറ്റിയ എതിരാളികൾ ആരുമില്ല. എൻെറ ആയിരം കൈകളും ഒരു യുദ്ധത്തിനായി ത്വരകൊള്ളുന്നു. ഞാൻ നോക്കുമ്പോൾ എനിക്കെതിരിടാൻ അവിടുന്നു മാത്രമെയുള്ളു.” ഭഗവാൻ ബാണൻെറ അധികപ്രസംഗത്തെ ചിരിച്ചു പുറന്തള്ളി. എന്നിട്ട് പറഞ്ഞു: “ക്ഷമിക്ക് വിഡ്ഢീ, നിൻെറ കൊടിക്കൂറയും താഴെ വീഴും. അന്ന് നിന്നെ എതിർക്കാൻ ശക്തനായ ഒരുവൻ നിൻെറ അഹങ്കാരം നശിപ്പിക്കും.”

ബാണൻെറ മകൾ ഉഷ ഒരുരാത്രി തന്നെയൊരു യുവകോമളൻ പുൽകുന്നതായി സ്വപ്നം കണ്ടു. കണ്ണുതുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ആരെയും കണ്ടില്ല. പ്രേമപരവശയായി അവൾ “അങ്ങെവിടെയാണ് പ്രിയനേ?” എന്നും പറഞ്ഞു കൊണ്ട് നടപ്പായി. ഉഷയുടെ തോഴി ചിത്രലേഖ പലേ ദേവൻമാരുടെയും, ഗന്ധർവ്വൻമാരുടെയും, രാജകുമാരൻമാരുടെയും ചിത്രങ്ങൾ വരച്ച് ഉഷയെ കാണിച്ചു. ഉഷ അതിൽനിന്നും അനിരുദ്ധനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. താൻ സ്വപ്നത്തിൽ പുൽകിയ കാമുകൻ അനിരുദ്ധൻ തന്നെ. ചിത്രലേഖയ്ക്ക് മാന്ത്രിക ശക്തികളുണ്ടായിരുന്നു. ദ്വാരകയിൽ ഉറങ്ങി കിടന്നിരുന്ന അനിരുദ്ധനെ ചിത്രലേഖ കൊണ്ടുവന്നു.

ബാണൻെറ കൊട്ടാരത്തിൻെറ അകത്തളങ്ങളിൽ കനത്ത കാവലുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ഉഷയും അനിരുദ്ധനും അവിടെ സുഖിച്ചു വാണു. കാലക്രമത്തിൽ ഉഷ കന്യകയല്ലെന്ന വസ്തുത മനസ്സിലാക്കിയ കാവൽക്കാർ വിവരം രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. രാജാവ് അവിടേയ്ക്ക് പാഞ്ഞുചെന്ന് സത്യം മനസ്സിലാക്കി. ശക്തനായ അനിരുദ്ധൻ ബാണൻെറ യോദ്ധാക്കളെ പലരേയും തോൽപ്പിച്ചു വീഴ്ത്തി. അനിരുദ്ധൻ യോദ്ധാക്കളെ നേരിടുന്ന സമയത്ത് ബാണൻ അവനെ നാഗപാശങ്ങളാൽ കുരുക്കിട്ട് ബന്ധിച്ചു. തൻെറ പ്രിയൻ ബൻധിതനായതു കണ്ട് ഉഷ അലമുറയിടാനും തുടങ്ങി.

ബ്രഹ്മാസ്ത്രസ്യ ചബ്രഹ്മാസ്ത്രം വായവ്യസ്യ ച പാർവ്വതം
ആഗ്നേയയസ്യ ച പാർജ്ജന്യം നൈജം പാശുപതസ്യച (10-63-13)
മോഹയിത്വാ തു ഗിരിശം ജൃംഭണാസ്ത്രേണ ജൃംഭിതം
ബാണസ്യ പൃതനാം ശൌരിർജ്ജ ഘ്നാനാസിഗദേഷുഭി: (10-63-14)
ത്രി ശിരസ്തേ പ്രസന്നോfസ്മി വ്യേതു തേ മജ്ജ്വരാദ് ഭയം
യോ നൌ സ്മരതി സംവാദം തസ്യ ത്വന്ന ഭവേദ് ഭയം (10-63-29)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദ്വാരകയിൽ അനിരുദ്ധന്റെ തിരോധാനം വലിയ ആകാംക്ഷയുളവാക്കി. നാരദൻ വന്നു പറയുംവരെ കൊട്ടാരത്തിൽ ആർക്കും കാര്യം മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. വലിയൊരു സൈന്യവുമായി കൃഷ്ണനും ബലരാമനും ബാണന്റെ തലസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. നഗരത്തിന്റെ പാലകനായ പരമശിവൻ തന്റെ ഭൂതഗണങ്ങളുമായി അക്രമികളെ നേരിട്ടു. വിണ്ണവർപോലും രോമാഞ്ചചകിതരായി ആ യുദ്ധം നോക്കിനിന്നു. ബാണന്റെ അസ്ത്രങ്ങളോരോന്നും കൃഷ്ണൻ തടുത്തു. ബ്രഹ്മാസ്ത്രത്തെ ബ്രഹ്മാസ്ത്രം കൊണ്ടും അനിലാസ്ത്രത്തെ പർവ്വതം കൊണ്ടും ആഗ്നേയത്തെ വരുണം കൊണ്ടും ശൈവാസ്ത്രത്തെ നാരായണാസ്ത്രം കൊണ്ടും നേരിട്ടു. മനോവിഭ്രമമുണ്ടാക്കാൻ പോന്നൊരസ്ത്രം തൊടുത്ത് ശിവനെ ചിന്താക്കുഴപ്പത്തിലാക്കി കൃഷ്ണൻ ബാണസൈന്യത്തെ നേരിട്ടു. ശിവകുമാരനായ സ്കന്ദൻപോലും തന്റെ യോദ്ധാക്കൾ മരിച്ചു വീഴുന്നതു കണ്ട് പടക്കളത്തിൽനിന്ന് പിൻമാറി.

ബാണൻ കൃഷ്ണനു നേരെ തന്റെ അതിതീവ്രമായ ഒരായുധവുമായി വന്നു. അഞ്ഞൂറ് ദ്വാരങ്ങളും ഓരോ ദ്വാരത്തിലും രണ്ടസ്ത്രങ്ങളും അതിനുണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ അതിനെ ബാണന്റെ കയ്യിൽനിന്നും താഴെ വീഴ്ത്തി. തന്റെ പുത്രൻ അപകടത്തിലാണെന്നറിഞ്ഞ ബാണമാതാവ് പടക്കളത്തിൽ നഗ്നയായി നിൽപ്പായി. കൃഷ്ണൻ അവളിൽനിന്നും കണ്ണുമാറ്റിയ തക്കം നോക്കി ബാണൻ നഗരാന്തർഭാഗത്തേക്കൊളിച്ചു. അപ്പോൾ ശിവഗണങ്ങളും കൃഷ്ണശക്തികളുമായി പോരാട്ടം തുടങ്ങി. മൂന്നു തലകളും മൂന്നു കാലുകളുമുള്ള 'ജ്വരം' എന്നു പേരുള്ളൊരു സത്വം കൃഷ്ണനു നേരെ പാഞ്ഞടുത്തു. കൃഷ്ണനും താൻ നിർമ്മിച്ച ഒരു ജ്വരസത്വത്തെ പറഞ്ഞു വിട്ടു. കൃഷ്ണന്റെ ജ്വരം ശിവജ്വരത്തെ പീഡിപ്പിച്ചു തോൽപ്പിച്ചു. ശിവജ്വരം കൃഷ്ണനെ വണങ്ങി ഭഗവാന്റെ ജ്വരത്തെ പിൻവലിക്കാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. കൃഷ്ണൻ അപ്രകാരം ചെയ്തു. ഈ യുദ്ധകഥ ഓർക്കുന്നവർക്കൊന്നും ജ്വരബാധയുണ്ടാകുന്നതല്ല. എന്ന് അദ്ദേഹം അരുളിചെയ്തു.

ബാണൻ പടക്കളത്തിലേക്കു തിരിച്ചു വന്നു. തന്റെ ആയിരം കൈകൾ കൊണ്ട് പട പൊരുതി. കൃഷ്ണൻ അവന്റെ കൈകൾ നാലെണ്ണമൊഴികെ എല്ലാം വെട്ടിക്കളഞ്ഞു. അതു കണ്ട് ശിവൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. "അവിടുന്ന് വിശ്വത്തിന്റെ മുഴുവനും അധീശനും അവിടുത്തെ ശരീരം ഈ വിശ്വവുമത്രെ. എന്റെ ഭക്തനായ ഇവന്റെ ജീവൻ വിട്ടുകൊടുത്താലും." കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു: "ഇവന്റെ അഹങ്കാരം ശമിപ്പിക്കാനായാണ് കൈകൾ വെട്ടിയത്. ഞാൻ പ്രഹ്ലാദന് കൊടുത്ത വാഗ്ദാനമനുസരിച്ച് അവന്റെ കുടുംബത്തിലുള്ള ആരെയും വധിക്കുന്നതല്ല. ബാണന് നാലു കൈകൾ ഇനിയുമുണ്ട്. അസുരനെങ്കിലും ശേഷകാലം സമാധാനത്തിലും സന്തോഷത്തിലും അവൻ വാഴുന്നതാണ്."

ബാണൻ അനിരുദ്ധനെയും ഉഷയെയും കൃഷ്ണനു കാഴ്ച വച്ചു. എന്നിട്ട് നഗരത്തിലേക്ക് മടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ തന്റെ പൗത്രനെയും പൗത്രവധുവിനെയും കൊണ്ട് ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി. ദ്വാരകാവാസികൾ അവർ തിരിച്ചുവന്നതുകണ്ട് സന്തുഷ്ടരായി.

ബ്രഹ്മസ്വം ദുരനുജ്ഞാതം ഭുക്തം ഹന്തി ത്രി പൂരുഷം
പ്രസഹ്യ തു ബലാത് ഭുക്തം ദശ പൂർവ്വാൻ ദശാപരാൻ (10-64-35)
യഥാഹം പ്രണമേ വിപ്രാനനുകാലം സമാഹിത:
തഥാ നമത യൂയം ചയോƒന്യഥാ മേ സ ദണ്ഡഭാക് (10-64-42)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു ദിവസം കൃഷ്ണൻെറ പുത്രൻമാരും മറ്റുള്ളവരും ഒരുദ്യാനത്തിൽ കളിച്ചു രസിക്കുന്ന സമയം അവർ ദാഹം തീർക്കാനായി ഒരു കിണറ്റിൻകരയിലേക്ക് പോയി. അതിൽ അതികായനായൊരോന്തിനെ കണ്ടു. അതിശയപ്പെട്ട് അവർ കാര്യം കൃഷ്ണനോട് പറഞ്ഞു. നേരിട്ടന്യേഷിക്കാൻ ഭഗവാൻ ഉദ്യാനത്തിലെത്തി. കൃഷ്ണൻെറ സ്പർശനമാത്രയിൽ ഓന്ത് തൻെറ രൂപം മാറി സുന്ദരനായ ഒരു രാജകുമാരനായി മാറി. കൃഷ്ണൻ അയാളെ ചോദ്യം ചെയ്തു. രാജകുമാരൻ പറഞ്ഞു. "ഞാൻ നൃഗൻ എന്ന് പേരായ ഒരു രാജാവായിരുന്നു. ഇഷ്വാകുവിൻെറ പുത്രൻ. ദാനധർമ്മകാര്യങ്ങളിൽ ഞാൻ അതീവ പ്രശസ്തനായിരുന്നു. എൻെറ ദീനദയാലുത്വവും അതിരറ്റതായിരുന്നു. ഭൂമിയിലുള്ള മൺതരികളുടെയത്രയെണ്ണം പശുക്കളെ - ആകാശത്തിലെ നക്ഷത്രങ്ങളുടെയത്ര - അല്ലെങ്കിൽ ഭൂമിയിൽ വീഴുന്ന മഴത്തുള്ളികളുടെ അത്ര ഗോദാനങ്ങൾ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവ ലഭിച്ചവരാകട്ടെ പരമസത്യത്തെ പൂജിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണരും. അവർ വേദപഠനത്തിലും തപശ്ചര്യകളിലും മുഴുകിയവരുമായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഞാൻ ദാനം ചെയ്തൊരു പശു കൂട്ടം തെറ്റി, ദാനം ചെയ്യാൻ ഒരുക്കി നിർത്തിയിരുന്നവയുടെ കൂടെ വന്നു ചേർന്നു. അതിനെ ഞാൻ മനസ്സറിയാതെ വീണ്ടും ദാനം ചെയ്തു. ബ്രാഹ്മണൻ പശുക്കളുമായി പോവുമ്പോൾ മുൻപ് ആ പശുവിൻെറ ഉടമസ്ഥനായിരുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ഇടപെട്ട് തർക്കമായി. തർക്കം എൻെറയടുക്കലെത്തി. രണ്ടുപേരെയും സമാധാനിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അതു സാധിച്ചില്ല. അപ്പോഴേക്കും യമഭടൻമാർ എന്നെ കൊണ്ടുപോവാൻ എത്തിയിരുന്നു. ഞാൻ മരിച്ചു വീണു. യമൻ ചോദിച്ചു. "നിങ്ങളുടെ സൽക്കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്നോ അതോ ദുഷ്കർമ്മഫലങ്ങൾ ആദ്യം സ്വീകരിക്കുന്നുവോ? നിങ്ങൾക്ക് സൽക്കർമ്മങ്ങൾ എറെയുണ്ടല്ലോ." ആദ്യം ദുഷ്കർമ്മഫലങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു തീർക്കാമെന്ന് ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. അതനുസരിച്ച് യമൻ എന്നെ ഭൂമിയിലേക്ക് തിരിച്ചയച്ചു. ഓരോ ജീവി കളായി ജനിച്ചു ജീവിച്ചുവെങ്കിലും പൂർവ്വജൻമസ്മൃതികൾ എന്നിലുണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോഴെല്ലാം ഞാൻ അവിടുത്തെ ഭക്തനുമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അവിടുത്തെ ദർശനം ലഭിച്ചതിൻെറ ആനന്ദത്തിലാണു ഞാൻ."

രാജാവ് ഭഗവാനെ കുമ്പിട്ട് വണങ്ങി. അപ്പോഴേക്കും അവിടെ സമാഗതമായ ഒരാകാശനൗകയിൽ കയറി അദ്ദേഹം സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് പോയി. അവിടെ കൂടിയിരുന്നവരോടായി കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. "ബ്രാഹ്മണരോട് അനീതി കാട്ടുകയോ അവരുടെ സമ്പത്ത് അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഇതൊരു പാഠമാകട്ടെ. ബ്രാഹ്മണസമ്പത്ത് തീ പോലെയാണ്. അതിനെ തെറ്റായ രീതിയിൽ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നവൻെറ മൂന്ന് തലമുറകൾ നശിക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻെറ സമ്പത്തിനെ അവൻെറ സമ്മതം കൂടാതെ ബലം പ്രയോഗിച്ച് കവരുന്നവൻെറ പിതൃക്കളുടെ പത്തുതലമുറകളും ഭാവിയിലെ പത്തുതലമുറകളും നാശഫലങ്ങൾ ക്കിരയാവുന്നു. ബ്രാഹ്മണസമ്പത്തിനെ മോഹിക്കുന്ന രാജാക്കൻമാർ ഭീകരങ്ങളായ നരകങ്ങളിൽ പതിക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണരുടെ സ്വത്തുക്കളൊന്നും എൻെറ ഖജനായിൽ വീഴാതിരിക്കട്ടെ. ഞാൻ ബ്രാഹ്മണരെ പൂജിച്ചാരാധിക്കുന്നു. നിങ്ങളും അങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ ഞാൻ അനുശാസിക്കട്ടെ. നൃഗരാജൻെറ കഥ, ബ്രാഹ്മണസ്വത്ത് അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ അപഹരിച്ച ഒരുവൻെറ വിധി എന്താണെന്നു നമ്മെ മനസ്സിലാക്കുന്നു.

എല്ലാവരും തങ്ങളുടെ കൊട്ടാരത്തിലേക്ക് മടങ്ങി.

അദ്യാപി ദൃശ്യതേ രാജൻ യമുനാ*ff*കൃഷ്ടവർത്മനാ
ബലസ്യാനന്ത വീരസ്യ വിര്യം സൂചയതീവ ഹി (10–65–31)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വൃജത്തിലെ തൻെറ ബന്ധുമിത്രാദികളെ കാണാൻ ബലരാമന് അതിയായ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഗോപാലൻമാരും ഗോപികമാരും ഗംഭീരമായ സ്വീകരണം നൽകി. തങ്ങളുടെ ദ്വാരകയിലുള്ള ബന്ധുജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമം അന്വേഷിച്ചു. അവർ കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. “അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെപ്പറ്റി ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ടോ?” കൃഷ്ണൻ അവരുടെയിടയിൽ കഴിഞ്ഞുപോയ കാലത്തെപ്പറ്റി അവർ പറയാൻ തുങ്ങി. ദ്വാരകയിൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ കൃഷ്ണൻെറ വാക്കു വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നവർ അത്ഭുതം കൂറി. അതെങ്ങിനെ? ഗോപികമാരോട് ഏറ്റവും അടുപ്പമുണ്ടെന്ന് കാണിച്ചു ജിവിച്ചു വന്നിട്ട് ഒരൊറ്റ നിമിഷം കൊണ്ട് എല്ലാ മമതയും ഉപേക്ഷിച്ച് അദ്ദേഹം പോയില്ലെ? “കൃഷ്ണൻെറ കടക്കണ്ണുകൊണ്ടുള്ള നോട്ടവും പുഞ്ചിരിയും ആർക്കും ചെറുത്തു നിൽക്കാനാവില്ല”, മറ്റൊരു ഗോപിക പറഞ്ഞു. അങ്ങിനെ ദ്വാരകയിലുള്ള സ്ത്രീകളും കൃഷ്ണന് വഴങ്ങിയിരിക്കും. “കൃഷ്ണന് നമ്മെ പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ വൈഷമ്യമില്ലെങ്കിൽ നാമും അദ്ദേഹത്തെ കൂടാതെ ജീവിക്കാൻ പഠിക്കണം. നമുക്ക് മറ്റെന്തങ്കിലും സംസാരിക്കാം.” എന്നിരുന്നാലും അവരെല്ലാം കൃഷ്ണനിലും, കൃഷ്ണലീലാകഥകളിലും, മഹിമകളിലും അത്യാകൃഷ്ടരായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഭഗവാനെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്നതുതന്നെ അവർക്ക് ആഹ്ലാദം നൽകി. ബലരാമനും സംഭാഷണങ്ങളിൽ പങ്കെടുത്തു. ഗോപികമാർക്ക് ആഹ്ലാദമേകികൊണ്ട് രണ്ടുമാസം അദ്ദേഹം വൃന്ദാവനത്തിൽ കഴിഞ്ഞു.

യമുനാപുളിനത്തിൽ മന്ദമാരുതൻ വീശി. പൗർണ്ണമി ദിനം. ബലരാമൻ ഗോപികമാരോടൊത്ത് രമിക്കുന്നു. വാരുണി എന്ന് പേരായ മദ്യം ലഭിക്കുന്ന ഒരു വൃക്ഷം അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. മദ്യഗന്ധത്തിലാകൃഷ്ടനായ ബലരാമൻ അതെടുത്ത് ആവോളം കുടിച്ചു. ലഹരിപിടിച്ച അവസ്ഥയിൽ അദ്ദേഹം കാട്ടിൽ ചുറ്റി നടന്നു. യമുനാനദിയോട് ഗതിമാറിയൊഴുകാൻ അദ്ദേഹം കൽപ്പിച്ചു. ഗോപികമാരുമായി താൻ നിൽക്കുന്നിടത്ത് ജലക്രീഡ ചെയ്യാനായിരുന്നു ബലരാമൻെറ ഉദ്ദേശം. മത്തുപിടിച്ചവൻെറ പ്രലപനമെന്ന് ധരിച്ച് യമുന ബലരാമൻെറ ആജ്ഞയെ അവഗണിച്ചു. കോപിഷ്ടനായ ബലരാമൻ തൻെറ കലപ്പയുമായി വന്ന് യമുനയെ ആയിരം ചെറു ചാലുകളാക്കുമെന്ന് ഭീഷണിപ്പെടുത്തി. കലപ്പകൊണ്ട് യമുനയെ വലിച്ചിഴക്കാനും തുങ്ങി. ആഴമേറിയ ഒരു ചാലുണ്ടാക്കി ബലരാമൻ.

യമുനാനദി ബലരാമനോട് യാചിച്ചു. ”ഭഗവാനേ ഒരു നിമിഷം അങ്ങാരാണെന്ന് ഞാൻ മറന്നു പോയി. ഞാൻ അങ്ങയെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. ആദ്യത്തേതു പോലെ ഒറ്റയായി ഒഴുകാൻ അനുവദിച്ചാലും.” ബലരാമൻ സമ്മതിച്ചു. ഗോപികമാരുമൊത്ത് അദ്ദേഹം യമുനയിൽ ജലക്രീഡ നടത്തി.

“പരീക്ഷിത്തേ, ഇപ്പോഴും യമുന ഒഴുകുന്നത് ബലരാമൻ ചാലുകീറി ഗതിമാറ്റിയിടത്തു കൂടിയാണ്. ബലരാമൻെറ ശക്തിവിശേഷത്തിന് തെളിവായി അതു നിലകൊള്ളുന്നു.”

സ നിത്യം ഭഗവദ്ധ്യാനപ്രദ്ധ്വസ്താഖില ബന്ധന:
ബിഭ്രാണശ്ച ഹരേ രാജൻ സ്വരൂപം തൻമയോfഭവത് (10-66-24)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ബലരാമൻ വൃന്ദാവനത്തിലായിരിക്കുമ്പോൾ കരുഷരാജ്യത്തിലെ രാജാവായിരുന്ന പൗണ്ഡ്രകൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് ഒരു ദൂതനെ അയച്ച് ശക്തമായൊരു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകി. കൃഷ്ണൻ സ്വയം വാസുദേവനാണെന്ന് കരുതരുതെന്നും താനാണ് ശരിയായ വാസുദേവനെന്നും, അങ്ങിനെ കണക്കാക്കാത്ത പക്ഷം ഭവിഷ്യത്തുകൾ ഗുരുതരമായിരിക്കുമെന്നും ആയിരുന്നു സന്ദേശം. “ആയുധങ്ങളോടെ എനിക്ക് കീഴടങ്ങിക്കൊള്ളുക.” കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും ഹാർദ്ദവമായി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. കൃഷ്ണനും തക്കതായൊരു സന്ദേശം അയച്ചു. ആൾമാറാട്ടം ഉടനേ അവസാനിപ്പിക്കാനായിരുന്നു കൃഷ്ണന്റെ താക്കീത്. ഉടനേ തന്നെ കൃഷ്ണൻ കാശിയെ ആക്രമിച്ചു. കരുഷരാജാവപ്പോൾ അവിടെയായിരുന്നു. കൃഷ്ണസേനയെക്കണ്ട് കാശിരാജാവും പൗണ്ഡ്രകനും നഗരത്തിനു വെളിയിൽ സേനയുമായി വന്നു. പൗണ്ഡ്രകൻ കൃഷ്ണന്റെ അതേ വേഷത്തിലായിരുന്നു. സുദർശനം മുതലായ ആയുധങ്ങളും അയാൾ ധരിച്ചിരുന്നു. മഞ്ഞപ്പട്ട്, വനമാല, കിരീടം എല്ലാം ഒരുപോലെ. കൃഷ്ണൻ തന്റെ രൂപത്തെ അനുകരിച്ച പൗണ്ഡ്രകനെ കണ്ട് പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. പൗണ്ഡ്രകന്റെ സൈന്യം കൃഷ്ണസേനയെ ആക്രമിച്ചുവെങ്കിലും ഭഗവാൻ അവരെ പെട്ടെന്നു തന്നെ നശിപ്പിച്ചു. പൗണ്ഡ്രകന്റെ രഥവും അവനെയും കൃഷ്ണൻ നശിപ്പിച്ചു. പെട്ടെന്ന് കാശിരാജന്റെ തലയറുത്ത് തന്റെ അസ്ത്രമുനയിൽ കോർത്ത് നഗരവാതിൽക്കലേക്ക് പറഞ്ഞയച്ചു. പൗണ്ഡ്രകൻ കൃഷ്ണനായി ആൾമാറാട്ടം നടത്തിവന്നു. അദ്ദേഹത്തേപ്പോലെ വേഷം ധരിച്ചു. എപ്പോഴും കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചും കഴിഞ്ഞു വന്നു. മരിച്ചു വീണപ്പോഴും കൃഷ്ണശരീരം ധരിച്ചാണ് അയാൾ സ്വർഗ്ഗം പൂകിയത്. കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി.

കാശിയിൽ രാജാവ് വധിക്കപ്പെട്ടതറിഞ്ഞ് വലിയ ദു:ഖാചരണം നടന്നു. തന്റെ പിതാവിന്റെ മരണത്തിനു പകരം വീട്ടാൻ കാശി രാജകുമാരൻ ശപഥം ചെയ്തു. കുടുംബപുരോഹിതന്റെ സഹായത്തോടെ ശങ്കരഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ച് അയാൾ അഭീഷ്ടവരം നേടി. കുമാരൻ പരമശിവനെ തന്റെ ആഗ്രഹമറിയിച്ചു. പ്രത്യേക തരത്തിലുള്ള ഒരു യാഗം നടത്താൻ ശിവൻ ഉപദേശിച്ചു. യാഗാഗ്നിയിൽ നിന്നും ഭയാനകമായ ഒരു സത്വം ഇറങ്ങിവന്നു. അഗ്നിസ്തംഭം പോലിരുന്ന അത് ദ്വാരകയെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഓടി. ദ്വാരകാവാസികൾ പേടിച്ചരണ്ട് ഭഗവാനെ അഭയം തേടി.

സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാൻ അഗ്നിസ്തംഭം എന്തെന്ന് മനസ്സിലാക്കി. ഇത്തരം ദ്രോഹശക്തികൾ സാത്വീകരെയും മഹാത്മാക്കളെയും ആരാധിക്കുന്നവർക്ക് ബാധകമാവില്ല തന്നെ. തന്റെ ചക്രത്തിൽ നിന്നുണ്ടാക്കിയ ഒരഗ്നിവലയം കൊണ്ട് കാശിരാജകുമാരൻ പറഞ്ഞയച്ച അഗ്നിസ്തംഭത്തെ ഭഗവാൻ തടഞ്ഞു. അതിനെ ഉത്ഭവസ്ഥാനത്തേക്ക് പാലായനം ചെയ്യിച്ചു. അഗ്നിസ്തംഭം രാജകുമാരനെയും പുരോഹിതൻമാരെയും എല്ലാം നശിപ്പിച്ചു. പരമശിവൻ രാജകുമാരനു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയിരുന്നു. യാഗങ്ങൾ കൊണ്ടുണ്ടാവുന്ന സിദ്ധികൾ മഹാത്മാക്കളെ പൂജിക്കുന്നവർക്കെതിരായി പ്രവർത്തിക്കയില്ലെന്ന് ഭഗവാൻ പറഞ്ഞുവെങ്കിലും തന്റെ പിതാവിന്റെ മരണത്തിനു പകരം വീട്ടാൻ കുമാരന് തിടുക്കമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അയാൾ ഉപദേശം ചെവിക്കൊണ്ടില്ല.

ഈ കഥയെ ധ്യാനിക്കുന്നവർക്ക് പാപവിമോചനം സിദ്ധിക്കുന്നു.

ॐ

ജയ ശബ്ദോ നമശ്ശബ്ദ: സാധു സാദ്ധ്വിതി ചാംബരേ
സുരസിദ്ധമുനീന്ദ്രാണാമാസീത് കുസുമ വർഷിണാം (10–67–27)
ഏവം നിഹത്യ ദ്വിവിദം ജഗദ്വ്യതി കരാവഹം
സംസ്തൂയമാനോ ഭഗവാജ്ഞനൈ: സ്വപുരമാവിശൽ (10–67–28)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അക്കാലത്ത് ദ്വിവിദൻ എന്ന് പേരിൽ ഒരു വാനരൻ നരകാസുരൻെറ സുഹൃത്തായി വാണിരുന്നു. ഭഗവാൻ നരകനെ വധിച്ചതിൻെറ പക തീർക്കാനായി നാട്ടിലവൻ നാശനഷ്ടങ്ങൾ വരുത്തി വന്നു. പതിനായിരം ആനകളുടെ ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു അവനെന്നാണ് കഥ. കൃഷ്ണൻെറ രാജ്യാതിർത്തിക്കുള്ളിലായിരുന്നു അവൻെറ സംഹാരപ്രവൃത്തികൾ. അവൻ മലകളിടിച്ചും വീടുകൾ നശിപ്പിച്ചും, വെള്ളപ്പൊക്കമുണ്ടാക്കി കടലോരങ്ങളിലെ ഗൃഹങ്ങൾ നശിപ്പിച്ചും രസിച്ചു. മാമുനിമാരുടെ പർണ്ണശാലകളെ ആക്രമിക്കാനും അവൻ മടി കാണിച്ചില്ല. അവരുടെ യാഗസ്ഥലങ്ങളെ അവൻ വൃത്തികേടാക്കി. ആണുങ്ങളെ തടവിലാക്കി അവരുടെ സ്ത്രീകളെ അവൻ മാനഭംഗപ്പെടുത്തി.

ഒരു ദിനം രൈവതകമലയുടെയടുക്കൽ മധുരസംഗീതം കേട്ട് ദ്വിവിദൻ അവിടെയെത്തി. ബലരാമൻ ഒരു കൂട്ടം സ്ത്രീകളുമായി ലീലയിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാടുനശിപ്പിച്ചും മർക്കടചേഷ്ടകൾ കാണിച്ചും അവൻ ബലരാമനെ ക്രുദ്ധനാക്കി. ബലരാമൻ വലിയൊരു കല്ലെടുത്ത് അവനെയിടിച്ചു. വാനരൻ അതൊഴിവാക്കി വീണ്ടും സ്ത്രീകളെ ശല്യപ്പെടുത്തി. പിന്നീട് അവിടെ വലിയൊരു ദ്വന്ദയുദ്ധം നടന്നു. മരങ്ങളും പാറകളും അവർ പരസ്പരം വലച്ചെറിഞ്ഞു. മുഷ്ടി ചുരുട്ടി ദ്വിവിദൻ ബലരാമൻെറ നെഞ്ചിൽ ആഞ്ഞടിച്ചു. ബലരാമനും തൻെറ ആയുധങ്ങൾ വലിച്ചെറിഞ്ഞ് അവനെ മുഷ്ടികൊണ്ട് പ്രഹരിക്കാൻ തുടങ്ങി. തോളെല്ലു പൊട്ടി രക്തം ഛർദ്ദിച്ച് അവൻ നിലത്തു കുഴഞ്ഞു വീണ് മരിച്ചു. “ദേവൻമാരും മഹാത്മാക്കളും ആകാശനൗകകളിൽ നിന്ന്കൊണ്ട് യുദ്ധം കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ബലരാമനു മേൽ അവർ പുഷ്പവൃഷ്ടി നടത്തി. അവിടുന്നു ജയിക്കട്ടെ.”

“വിജയീഭവ” എന്നിങ്ങനെയും “ഭേഷ്, ബലേഭേഷ്” എന്നും പറഞ്ഞ് അവർ ബലരാമനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ദ്വിവിദനെ കൊന്ന് നാടിനെ രക്ഷിച്ച് ബലരാമൻ നഗരത്തിൽ തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ മഹിമകൾ വാഴ്ത്തി.

ॐ

രാമ രാമാഖിലാധാര പ്രഭാവം ന വിദാമ തേ
മൂഢാനാം ന: കുബുദ്ധീനാം ക്ഷന്തുമർഹസ്യതിക്രമം (10-68-44
ത്വമേവ മൂർദ്ധ്നീദമനന്ത ലീലയാ
ഭൂമണ്ഡലം ബിഭർഷി സഹസ്രമൂർദ്ധൻ
അന്തേ ച യ: സ്വാത്മനി രുദ്ധവിശ്വ:
ശേഷേ ƒദ്വിതീയ: പരിശിഷ്യമാണ: (10-68-46)
നമസ്തേ സർവ്വ ഭൂതാത്മൻ സർവ്വശക്തി ധരാവ്യയ
വിശ്വകർമ്മൻ നമസ്തേƒസ്തു ത്വാം വയം ശരണം ഗതാ: (10-68-48)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ജാംബവതിയിലുണ്ടായ കൃഷ്ണപുത്രൻ സാംബൻ ദുര്യോധനന്റെ പുത്രി ലക്ഷ്മണയെ സ്വയംവരപ്പന്തലിൽ നിന്നും തട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. കൗരവൻമാർ സാംബനെ പിന്തുടർന്നു. അവനുനേരെ അസഭ്യം ചൊരിഞ്ഞു കൊണ്ട് ദുര്യോധനടക്കം ആറു യുദ്ധവീരൻമാർ സാംബനു നേരെ അസ്ത്രപ്രയോഗം തുടങ്ങി. കൃഷ്ണപുത്രനായ സാംബൻ ക്രുദ്ധനായി. ഒരാളെ ആക്രമിക്കാൻ ഇത്രയും പേർ വരുന്നത് ധർമ്മയുദ്ധത്തിനു നിരക്കുന്നതല്ല. ഒറ്റയ്ക്ക് ആറു പേരുടെ നേർക്കും സാംബൻ തുരുതുരെ അസ്ത്രങ്ങൾ അയച്ചു. അവരുടെ തേരുകളും കുതിരകളും അവരുമെല്ലാം സാംബന്റെ അസ്ത്രങ്ങൾക്കിരയായി. എന്നാൽ അവർ എണ്ണത്തിൽ കുറെയേറെയുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് സാംബൻ പരാജയപ്പെട്ടു. സാംബനെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കി കൗരവർ ഹസ്തിനപുരത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോയി.

കൃഷ്ണപുത്രനോടു ചെയ്ത കടുംകയ്യിനെപ്പറ്റി നാരദനിൽനിന്നും യാദവർ അറിഞ്ഞു. ഉഗ്രസേനന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം ഹസ്തിനപുരത്തെ ആക്രമിക്കാൻ അവർ തയ്യാറെടുത്തു. എന്നാൽ ബലരാമൻ അവരെ തടഞ്ഞു. കാരണം ഇത്തരമൊരു ചെറിയ കാര്യത്തിന് യുദ്ധം നടത്തുന്നത് ഉചിതമല്ലെന്ന അഭിപ്രായക്കാരനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. താൻ സ്വയം ഹസ്തിനപുരത്തു പോയി കൗരവരുടെ അടുക്കൽ നിന്നും സാംബനെ മോചിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു വരാമെന്ന് ബലരാമൻ പറഞ്ഞു.

ഹസ്തിനപുരത്തിന്റെ പ്രാന്തപ്രദേശത്തെത്തിയപ്പോൾ ബലരാമൻ ഉദ്ധവന്റെ പക്കൽ ഒരു സന്ദേശം കൊടുത്തയച്ചു. ബലരാമൻ സന്ദർശനത്തിനെത്തിയതറിഞ്ഞ് കൗരവർ ഏറെ സന്തോഷിച്ചുവെങ്കിലും എന്തിനാണു വന്നിട്ടുള്ളതെന്നറിഞ്ഞ് അസന്തുഷ്ടരായി. തങ്ങളുടെ ശക്തിയിലും അധികാരഗർവ്വിലും വിവേകം നഷ്ടപ്പെട്ട അവർ യാദവരെ നിന്ദിച്ച് ഒരു ദൂതു കൊടുത്തയച്ചു. "അവർ ഒരു രാജ്യം ഭരിക്കുന്നതിന്റെ സൗഭാഗ്യമനുഭവിക്കുന്നത് ഞങ്ങളുടെ ഔദാര്യം കൊണ്ടു മാത്രമാണ്. വെറും പാദരക്ഷകളാണ് ഞങ്ങൾക്കവർ. എന്നിട്ട് ഞങ്ങളുടെ കിരീടമാവാനാണാഗ്രഹം. ഞങ്ങൾ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് പറഞ്ഞുതരാൻ അവർക്കെത്ര ഔദ്ധത്യമാണെന്നു നോക്കൂ!"

ബലരാമൻ ക്രുദ്ധനായി. "ഞാൻ എല്ലാവരെയും നശിപ്പിക്കാൻ പോവുന്നു" എന്നലറിക്കൊണ്ട് തന്റെ ദിവ്യാസ്ത്രമായ കലപ്പയുമേന്തി ഹസ്തിനപുരത്തെ ആകെ ഉഴുതുമറിക്കാൻ തുടങ്ങി. നഗരം ബലരാമന്റെ കലപ്പയിലുയർന്നു. ബലരാമൻ ഗംഗാതീരത്തേക്ക് നഗരത്തെ വലിച്ചിഴക്കാൻ തുടങ്ങി. നഗരവാസികളും നഗരത്തോടൊപ്പം വിറച്ചു. കൗരവർ കീഴടങ്ങി. അവർ സാംബനെയും ലക്ഷ്മണയെയും ബലരാമനു മുന്നിൽക്കൊണ്ടു വന്നു. "ഞങ്ങൾക്ക് മാപ്പു നൽകിയാലും. അവിടുത്തെ ശരിയായ മഹത്വം ഞങ്ങൾ മറന്നു പോയി. അവിടുന്ന് ഭൂമിയെ താങ്ങി നിർത്തുന്നു. അവസാനം വിശ്വപ്രളയത്തിനുശേഷം അവശേഷിക്കുന്നത് അവിടുന്നു മാത്രം. സകല ജീവജാലങ്ങളുടെയും ആത്മസത്തയും സർവ്വശക്തിമാനുമായ അവിടേക്ക് നമസ്കാരം ഞങ്ങൾ അങ്ങയെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു." ദുര്യോധനൻ തന്റെ മകളെ മാത്രമല്ലാ കുറെയേറെ സമ്പത്തും ദമ്പതികൾക്ക് നൽകി. ബലരാമൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി സംഭവങ്ങളെല്ലാം വിവരിച്ചു. ഇന്നും ഹസ്തിനപുരം ഗംഗാനദിയിലേക്ക് ചെരിഞ്ഞാണ് നിലകൊള്ളുന്നത്.

തം സന്നിരീക്ഷ്യ ഭഗവാൻ സഹസോത്ഥിത: ശ്രീ -
പര്യങ്കത: സകലധർമ്മഭൃതാം വരിഷ്ഠ:
ആനമ്യ പാദയുഗളം ശിരസാ കിരീട
ജുഷ്ടേന സാഞ്ജലിരവീവിശദാസനേ സ്വേ **(10–69–14)**
തസ്യാ വനിജ്യ ചരണൌ തദപ: സ്വമൂർദ്ധ്നാ -
ബിഭ്ര ജ്ജഗദ് ഗുരുതരോƒപിസതാം പതിർഹി
ബ്രഹ്മണ്യദേവ ഇതി യദ്ഗുണനാമ യുക്തം
തസ്യൈവ യച്ചരണശൌചമശേഷതീർത്ഥം **(10–69–13)**
ബ്രഹ്മൻ ധർമ്മസ്യ വക്താഹം കർത്താ തദനുമോദിതാ
തച്ഛിക്ഷയം ല്ലോകമിമമാസ്ഥിത: പുത്ര മാ ഖിദ: **(10–69–40)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
നരകാസുരൻ വധിക്കപ്പെട്ട കാര്യവും ഭഗവാൻ പതിനാറായിരം രാജകുമാരിമാരെ തടവിൽ നിന്നു മോചിപ്പിച്ച് കല്ല്യാണം കഴിച്ചുവെന്നും നാരദൻ അറിഞ്ഞു. നാരദന് കൃഷ്ണൻ എങ്ങിനെയാണ് ഗൃഹസ്ഥാശ്രമധർമ്മം നിറവേറ്റുന്നതെന്ന് അത്ഭുതമായി. സ്വയം ആ അത്ഭുതം വീക്ഷിക്കാൻ അദ്ദേഹം ദ്വാരകയിലേയ്ക്കു പോയി. ദ്വാരക അതീവസുന്ദരമായ ഒരത്ഭുതനഗരം തന്നെയായിരുന്നു. ചെറുതും വലുതുമായ തടാകങ്ങളിൽ താമരപ്പൂക്കളും ഹംസങ്ങളും വിഹരിച്ചു. തൊള്ളായിരമായിരം മണിമന്ദിരങ്ങൾ നഗരത്തെ അലങ്കരിച്ചു. അവയുടെ ചുമരുകൾ വിലപിടിച്ച കല്ലുകൾ, സ്വർണ്ണം, വെള്ളി, സ്ഫടികം ഇവയാൽ മോടി പിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. നഗരത്തിൻെറ രൂപരേഖയും ആസൂത്രണവും അതീവ വൈദഗ്ദ്ധ്യം നിറഞ്ഞതായിരുന്നു. പാതകളും, വാണിജ്യ കേന്ദ്രങ്ങളും, സമ്മേളനക്കളരികളും, അമ്പലങ്ങളും എല്ലാം കൊണ്ടും യാതൊന്നിനും കുറവില്ലാത്ത ഒരു നഗരം. ദേവൻമാരുടെ വാസ്തുകലാവിദഗ്ദ്ധനായ വിശ്വകർമ്മാവാണ് ദ്വാരകയുടെയും ശിൽപി. അദ്ദേഹം തന്നെയാണ് ഇതു പണിതതും. നാരദൻ ഒരു മാളികയിൽ കയറി. അവിടെ ഭഗവാൻ രുഗ്മിണിയുമായി ഒരു മഞ്ചത്തിലിരിക്കുന്നു. മുനിയെക്കണ്ട മാത്രയിൽ കൃഷ്ണൻ ചാടിയെഴുന്നേറ്റു വണങ്ങി, സ്വാഗതം ചെയ്ത് അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. നാരദൻെറ പാദങ്ങൾ കഴുകി ആ തീർത്ഥജലം സ്വന്തം ശിരസ്സിൽ തൂകി. എന്നിട്ടദ്ദേഹത്തിനെ മഞ്ചത്തിലുപവിഷ്ടനാക്കി. അങ്ങിനെ സർവ്വലോകാധീശനായ ഭഗവാൻ തൻെറ ബ്രാഹ്മണഭക്തി വെളിവാക്കി. അതിനാൽ ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണ്യദേവൻ എന്നും അറിയപ്പെടുന്നു. കൃഷ്ണൻ നാരദനോട് ചോദിച്ചു. “ഞങ്ങൾ എങ്ങിനെയാണ് അവിടുത്തെ സേവിക്കേണ്ടതെന്ന് ദയവായി പറഞ്ഞാലും”. ഭഗവൽപ്പദകമലങ്ങൾ എന്നും ഹൃദയത്തിൽ സമുജ്ജ്വലിക്കണമെന്ന് മാത്രമേ താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളൂവെന്ന് മാമുനി മറുപടിയും പറഞ്ഞു.

തൻെറ ജിജ്ഞാസയെ സംതൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ നാരദൻ മറ്റൊരു ഗൃഹത്തിൽ പോയി. അവിടെയും കൃഷ്ണൻ സഹധർമ്മിണിയുമായി ഗൃഹധർമ്മങ്ങളിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവിടെയും കൃഷ്ണൻ നാരദനെ എതിരേറ്റു പൂജിച്ചു. അങ്ങിനെ നാരദൻ സന്ദർശിച്ച ഗൃഹങ്ങളിലെല്ലാം കൃഷ്ണനെയും ഓരോ സഹധർമ്മിണിയേയും നാരദൻ കണ്ടു. ധാർമ്മീകമോ ഗൃഹസ്ഥമോ ആയ കാര്യങ്ങൾ നടത്തിക്കൊണ്ട് അവർ കഴിയുന്നു. അവസാനം കയറിയ വീട്ടിൽ വച്ച് നാരദൻ തൻെറ അത്യാദിശയം വെളിവാക്കി. അതിനു മറുപടി യായി ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു. “മഹാത്മാവേ, ഞാൻ ധർമ്മസംസ്ഥാപകനാണ്. ഞാൻ ധർമ്മമാചരിക്കുന്നു. ഞാൻ ധർമ്മത്തെ അംഗീകരിക്കുന്നു. ഞാൻ എൻെറ പ്രവൃത്തികളാലുദാഹരണമേകി മറ്റുള്ളവർക്ക് മാതൃകയാവുന്നു.” കൃഷ്ണൻെറ അലൗകീകമായ പ്രഭാവത്തിലും ശക്തിവിശേഷത്തിലും വിസ്മയം പൂണ്ട് നാരദൻ യാത്രയായി. അങ്ങിനെ ഭഗവാൻ ഉത്തമനായ ഒരു ഗൃഹനാഥൻെറ ജീവിതം, അനേകം സഹധർമ്മിണികളുണ്ടെങ്കിലും ഓരോരുത്തരുമൊത്ത് നയിച്ചു. ഈ മഹൽസത്യത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നവർക്ക് ഭഗവൽഭക്തിയുണ്ടാവുന്നു.

ബ്രാഹ്മേ മുഹൂർത്തേ ഉത്ഥായ വാര്യുപസ്പൃശ്യ മാധവ:
ദധൌ പ്രസന്നകരണ ആത്മാനം തമസ: പരം **(10–70–4)**
ഏകം സ്വയം ജ്യോതിരനന്യമവ്യയം
സ്വസംസ്ഥയാ നിത്യനിരസ്തകല്മഷം
ബ്രഹ്മാഖ്യമസ്യോദ് ഭവനാശഹേതുഭി:
സ്വശക്തി ഭിർല്ലക്ഷിതഭാവനിർവൃതിം **(10–70–5)**
അതാപ്ലു തോƒംഭസ്യമലേ യഥാവിധി
ക്രിയാ കലാപം പരിധായ വാസസീ
ചകാര സന്ധ്യോപഗമാദി സത്തമോ
ഹുതാനലോ ബ്രഹ്മ ജജാപവാഗ്യത: **(10–70–6)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:

ശ്രീകൃഷ്ണൻ ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ (സൂര്യോദയത്തിന് രണ്ടരമണിക്കൂർ മുൻപ്) ദിവസവുമെഴുന്നേറ്റ് ദേഹശുദ്ധി വരുത്തി. എന്നിട്ട് ഇരുട്ടിനതീതവും സ്വയം പ്രകാശിതവും അനന്തവും അനശ്വരവും പരമ പവിത്രവും ബ്രഹ്മമെന്നറിയപ്പെടുന്നതും വിശ്വസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരപ്രവൃത്തികളാൽ അനന്ത സാദ്ധ്യതകളെ വെളിവാക്കുന്നതുമായ ആത്മാവിനെ ഭഗവാൻ ധ്യാനിച്ചു. കുളികഴിഞ്ഞ് പുതുവസ്ത്രങ്ങളുമണിഞ്ഞ് ഗായത്രീ ജപത്തോടെ ഭഗവാൻ സൂര്യോദയപൂജകളും അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം സൂര്യനും സകലകാലങ്ങളിലേയും ഋഷിവര്യൻമാർക്കും പിതൃക്കൾക്കും പൂജയർപ്പിച്ചു. ഇവയെല്ലാം ഭഗവാൻെറ സ്വന്തം അംശങ്ങളത്രെ. എന്നിട്ട് പശുക്കളെയും ബ്രാഹ്മണരേയും മുതിർന്നവരേയും മറ്റു ജീവജാലങ്ങളെയും വണങ്ങി - ഇവയെല്ലാം അവിടുത്തെ ആത്മഭാവങ്ങളത്രെ. ഭാര്യമാർക്കും ബന്ധുമിത്രാദികൾക്കുമെല്ലാം എണ്ണമൊടുങ്ങാത്ത അനുഗ്രഹാശിസ്സുകളും ഭഗവാൻ നൽകി. പ്രഭാതകാലത്ത് തന്നെ ഭഗവാൻ രാജസഭയിലേക്ക് തിരിച്ചു. കൃഷ്ണനും മറ്റു സഭാവാസികളും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലുപവിഷ്ടരാവുമ്പോൾ സഭയിൽ കലാകാരൻമാരും വിദൂഷകരും കവികളും ഗായകരും നർത്തകരും അവരെ രസിപ്പിച്ചു. രാജഭരണസംബന്ധമായ കാര്യങ്ങൾ തുടങ്ങുകയായി. ഒരു ദിവസം സഭയിലേക്ക് ദൂതുമായി ഒരാൾ വന്ന് കൃഷ്ണന് നിവേദനം സമർപ്പിച്ചു. അയാൾ ജരാസന്ധൻെറ തടവിൽ കിടക്കുന്ന കുറേ രാജാക്കൻമാരെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് കൃഷ്ണൻെറ സഹായം തേടി വന്നതാണ്. ജരാസന്ധൻ ദിനംപ്രതി സ്വേഛാധിപത്യം കൂട്ടുകയാണെന്നും എത്രയും പെട്ടെന്ന് ഭഗവാൻ അവരുടെ ദുരിതം അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നുമായിരുന്നു രാജാക്കൻമാർക്ക് പറയാനുണ്ടായിരുന്നത്. അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു. “അവിടുന്ന് വിശ്വനാഥനത്രെ. ധർമ്മസംരക്ഷണ ത്തിനായും ദുഷ്ടനിഗ്രഹത്തിനായും അവിടുന്ന് അവതരിച്ചിരിക്കുകയാണല്ലോ. അവിടുത്തെ പാദങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നവരുടെ പൂർവ്വകർമ്മഫലങ്ങൾ പോലും നിർവീര്യമാകുന്നു. ഞങ്ങളെ മോചിതരാക്കിയാലും.”

അല്പസമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നാരദൻ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഭഗവാൻ സിംഹാസനത്തിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റ് മുനിയെ നമസ്കരിച്ചു. അതീവ ബഹുമാനത്തോടെ അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചു. മൂന്നു ലോകങ്ങളുടേയും ക്ഷേമം മുനിയോടന്വേഷിച്ചു. “അവിടുന്ന് എല്ലാമറിയുന്നു. എല്ലായിടത്തും അങ്ങയുടെ സാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടല്ലോ” എന്ന് പറഞ്ഞു കൊണ്ടാണ് ഭഗവാൻ നാരദനോട് സംസാരിച്ചു തുടങ്ങിയതു തന്നെ. യുധിഷ്ഠിരൻ രാജസൂയയാഗം നടത്താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും ആയതിൽ മാമുനിമാരും ദേവൻമാരും രാജാക്കൻമാരോടൊപ്പം പങ്കെടുക്കുന്നതാണെന്നും നാരദൻ അറിയിച്ചു. യുധിഷ്ഠിരൻ കൃഷ്ണനെ പ്രത്യേകമായി പൂജിക്കുന്നതുമാണ്. ഉടനേതന്നെ ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലേക്ക് പോകണമെന്ന് മുനി അപേക്ഷിച്ചു. അവിടെ രാജസൂയത്തിന് ഭഗവാൻ അദ്ധ്യക്ഷം വഹിക്കണം. സഭയിലെ പലർക്കും ജരാസന്ധനെ വകവരുത്താൻ വൈകരുതെന്ന അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. നാരദൻെറ ഉപദേശം അവർക്കത്ര തൃപ്തികരമായിരുന്നില്ല. കൃഷ്ണൻ ഉദ്ധവനു നേരെ തിരിഞ്ഞ് ഉപദേശമാരാഞ്ഞു. “അങ്ങ് എൻെറ കണ്ണുകളത്രെ. എന്താണിപ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് അങ്ങേക്കറിയാം. എനിക്ക് അങ്ങിൽ സമ്പൂർണ്ണ വിശ്വാസമാണുള്ളത്. എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് ഉപദേശിച്ചാലും. ഞാൻ അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചു കൊള്ളാം.”

ദോർഭ്യം പരിഷ്വജ്യ രമാമലാലയം
മുകുന്ദഗാത്രം നൃപതിർഹതാശുഭ:
ലേഭേ പരാം നിർവൃതിമശ്രു ലോചനോ
ഹൃഷ്യത്തനുർ വിസ്മൃതലോകവിഭ്രമ: **(10–71–26)**
പൃഥാാ വിലോക്യ ഭ്രാത്രേയം കൃഷ്ണം ത്രിഭുവനേശ്വരം
പ്രീതാത്മോത്ഥായ പര്യങ്കാത് സസ്നുഷോ പരിഷസ്വജേ **(10–71–39)**

ഉദ്ധവൻ പറഞ്ഞു:
ഭഗവാനേ, ദേവർഷി നാരദൻെറ നിർദ്ദേശം രണ്ടുദ്ദേശങ്ങളെയും നേടിത്തരുന്നു. യുധിഷ്ഠിരൻ രാജസൂയം നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ സ്വേഛാധിപതിയായ ജരാസന്ധൻെറ അവസാനവും ഉറപ്പാണ്. അങ്ങിനെ തടവിലാക്കപ്പെട്ട രാജാക്കൻമാർക്കും മോചനം ലഭ്യമാവും. എന്നാൽ എനിക്കൊരു നിർദ്ദേശം നൽകാനുണ്ട്. ജരാസന്ധനെ നിയതമായ ഒരു യുദ്ധത്തിലൂടെ വകവരുത്തുന്നതിലും നല്ലത് ഒരു മല്ലയുദ്ധത്തിലൂടെയാണ്. അയാൾ ബ്രാഹ്മണഭക്തനും അവർ പറഞ്ഞാലനുസരിക്കുന്ന ആളുമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഭീമൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണവേഷം ധരിച്ച് ജരാസന്ധനെ ഒരു ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിലേക്ക് വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരിക. അവിടുത്തെ കൃപയാൽ ഭീമന് വിജയം സുനിശ്ചിതം. ആളുകൾ ഇതും അവിടുത്തെ മഹിമകളിലൊന്നായി കൊണ്ടാടും.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പദ്ധതി കുറ്റമറ്റതും ഉപദേശം യുക്തിപൂർവ്വവും ആയിരുന്നു. ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലേക്ക് പുറപ്പെടാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾക്കായി കൃഷ്ണൻ ആജ്ഞകൾ നൽകി. തടവിലുള്ള രാജാക്കൻമാരുടെ ദൂതൻവശം അവർക്ക് മോചനം ഉറപ്പു നൽകി ഭഗവാൻ. ഭഗവാൻ തൻെറ രാജ്ഞിമാരോടും പരിവാരങ്ങളോടുമൊപ്പം യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. നാരദമുനി ഈ കാഴ്ച കണ്ട് സന്തുഷ്ടനായി ഭഗവാൻെറ അനുവാദത്തോടെ ആകാശമാർഗ്ഗം ദ്വാരകവിട്ടു.

വഴിയിൽ പലേ സംസ്ഥാനങ്ങളും പിന്നിട്ട് കൃഷ്ണൻ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു. നഗരം മുഴുവൻ ഉത്സവപ്രതീതിയിലായിരുന്നു. യുധിഷ്ഠിരനും സഹോദരൻമാരും കൃഷ്ണനെ വരവേൽക്കാൻ നഗര വാതിൽക്കൽ കാത്തുനിൽപ്പുണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണനെ ആലിംഗനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ലക്ഷ്മീപതിയെ ദർശിച്ച സൗഭാഗ്യത്തിൽ മതിമറന്ന് രാജാവ് കണ്ണീരൊഴുക്കി. അഭൗമമായ ഒരു പരമാനന്ദത്തിൻെറ സംത്രാസത്തിലാറാടി അദ്ദേഹത്തിൻെറ മനസസ് ലൗകീകബോധമെന്ന മായീകതയെ ഉപേക്ഷിച്ച് അശുഭകരങ്ങളായ എല്ലാ വിഷയങ്ങൾക്കും അതീതമായിത്തീർന്നു. രാജാവിൻെറ സഹോദരൻമാരും കൃഷ്ണനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. ബ്രാഹ്മണപൂജയും നടത്തി. കൃഷ്ണൻ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

കൊടിതോരണങ്ങൾ എങ്ങും നിറഞ്ഞുനിന്നു. സുവർണ്ണകമാനങ്ങൾ ഭഗവാനു സ്വാഗതമോതി. ഓരോ ഗൃഹങ്ങൾക്കു മുന്നിലും സുവർണ്ണകലശങ്ങളിൽ വെള്ളം നിറച്ചു വച്ചിരുന്നു. ഹൃദയം നിറഞ്ഞ ഭക്ത്യാ ദരവുകളോടെ ഭഗവാനെ എതിരേൽക്കുന്നതിനെയാണതു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ജനങ്ങൾ മോടിയുള്ള വസ്ത്രങ്ങളും സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുമണിഞ്ഞ് ആഹ്ലാദചിത്തരായി കാണപ്പെട്ടു. പനിനീരിൻെറ സുഗന്ധം വായുവിൽ നിറഞ്ഞു. ഓരോ ഗൃഹങ്ങൾക്കു മുകളിലും സുവർണ്ണഗോളകകൾ വെള്ളിക്കാലുകളിൽ സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ തലസ്ഥാനനഗരിയുടെ ഭംഗിയും ഐശ്വര്യവും നോക്കിക്കണ്ടു. വീടുകളിൽ നിന്നും പുറത്തുവന്ന സ്ത്രീജനങ്ങൾ കൃഷ്ണനെ അനുഗമിച്ച രാജ്ഞിമാരുടെ സൗഭാഗ്യത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായി.

കൃഷ്ണൻ കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. പാണ്ഡവമാതാവായ കുന്തി കൃഷ്ണനെ കണ്ടമാത്രയിൽ ഇരിപ്പിടത്തിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റുചെന്ന് ആലിംഗനം ചെയ്തു. പുത്രവധുവായ ദ്രൗപദിയും രാജമാതാവിൻെറ കൂടെ കൃഷ്ണനെ സ്വാഗതം ചെയ്യാനുണ്ടായിരുന്നു. രാജാവ് സന്തോഷത്തിൽ മതിമറന്ന് ഭഗവാനെ പൂജിക്കാൻ പോലും മറന്നു. ദ്രൗപദി കൃഷ്ണൻെറ സഹധർമ്മിണികളേയും എതിരേറ്റു. അങ്ങിനെ പാണ്ഡവരെ ആനന്ദത്തിലാറാടിച്ചുകൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ കുറേ മാസങ്ങൾ കൊട്ടാരത്തിൽ ചിലവഴിച്ചു.

ॐ

ത്വത് പാദുകേ അവിരതം പരിയേ ചരന്തി
ധ്യായന്ത്യഭദ്രനശനേ ശുചയോ ഗൃണന്തി
വിന്ദന്തി തേ കമലനാഭ ഭവാപവർഗ്ഗ
മാശാസതേ യദി തആശിഷ ഈശ നാന്യേ (10-72-4)
കിം ദുർമ്മഷം തിതിക്ഷൂണാം കിമകാര്യമസാധുഭി:
കിം നദേയം വദാന്യാനാം ക: പര: സമദർശിനാം (10-72-9)
യോഽനിത്യേന ശരീരേണ സതാം ഗേയം യശോ ധ്രുവം
നാചിനോതി സ്വയം കൽപ്പ: സവാച്യ: ശോച്യ ഏവ സ: (10-72-20)
ഹരിശ്ചന്ദ്രോ രന്തിദേവ ഉഞ്ഛവൃത്തി: ശിബിർബ്ബലി:
വ്യാധ: കപോതോ ബഹവോ ഹ്യധ്രുവേണ ധ്രുവം ഗതാ: (10-72-21)

ശുകമുനി തുടർന്നു:

ഒരു ദിവസം യുധിഷ്ഠിരൻ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണനോടു പറഞ്ഞു. “അവിടുത്തേയും മറ്റു ദേവതകളേയും പൂജിക്കാൻ ഞാൻ കുറച്ചു നാളായി ആഗ്രഹിക്കുന്നു. രാജസൂയം നടത്തണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. അതിനുള്ള അനുവാദം തന്നാലും. ഭഗവൻ, അവിടുത്തെ പാദപൂജ ചെയ്യുന്നവരിൽനിന്നും ദുഷ്ടതകളെല്ലാം നീങ്ങിപ്പോവുന്നു. അവിടുത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നവർക്ക് മോക്ഷവും അവരാഗ്രഹിക്കുന്ന പക്ഷം ലോകൈശ്വര്യങ്ങളും ലഭിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് എല്ലാറ്റിന്റെയും ആത്മസത്തയത്രെ. അവിടുന്ന് നിഷ്പക്ഷമതിയും എല്ലാവരെയും സതുല്യം സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യർക്ക് അവരവരുടെ പ്രവൃത്തികൾക്കനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നു.” കൃഷ്ണൻ രാജാവിന്റെ ഉദ്ദേശത്തെ ശ്ലാഘിച്ചു. “അങ്ങും സഹോദരരും അജയ്യരത്രെ. നിങ്ങളെല്ലാവരും ദേവജാതൻമാരാണല്ലൊ. മാത്രമല്ലാ നിങ്ങൾ സദ്ഗുണങ്ങളാൽ എന്നെയും കീഴടക്കിയിരിക്കുന്നു. ആത്മനിയന്ത്രണമില്ലാത്തവർക്ക് അപ്രാപ്യമായ ഒന്നാണത്. എന്റെ ഭക്തനെ ആർക്കും ഈ ലോകത്തിൽ തോൽപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ലതന്നെ.” അതിനുശേഷം രാജാവ് നാല് അനുജൻമാരെയും നാടിന്റെ നാലു ദിശകളിലേക്കും അയച്ചു. യാഗത്തിന്റെ ഒരുക്കങ്ങളുടെ മുന്നോടിയായി സഹോദരൻമാർ നാൽവരും രാജ്യങ്ങളെ കീഴടക്കി വമ്പിച്ച സ്വത്തുക്കളുമായി മടങ്ങിവന്നു. ജരാസന്ധൻ ഒരാൾ മാത്രം യുധിഷ്ഠിരന്റെ ചക്രവർത്തി പദം അംഗീകരിക്കാൻ തയ്യാറായില്ല. യുധിഷ്ഠിരൻ ഇതറിഞ്ഞ് നിരാശനായി. ഭഗവാൻ ഉദ്ധവന്റെ പദ്ധതിപ്രകാരം ജരാസന്ധനെ നിഷ്കാസിതനാക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണൻ അർജ്ജുനനെയും ഭീമനെയും കൂട്ടി ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽ ജരാസന്ധനെ ചെന്നു കണ്ടു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു. ”മഹാരാജൻ, അങ്ങേയ്ക്ക് സർവ്വമംഗളങ്ങളും ഭവിക്കട്ടെ. അവിടുന്ന് നൽകുമെങ്കിൽ ഞങ്ങൾക്കൊരഭ്യർത്ഥനയുണ്ട്. സഹനശീലനായ ഒരുവന് അസഹ്യമായതെന്തുണ്ട്? ഏതൊരു പ്രവൃത്തിയെ ദുഷ്ടനായൊരുവൻ ഉപേക്ഷിക്കും? ദാനശീലനായൊരുവൻ എന്തുതന്നെ നൽകില്ല? സമദൃഷ്ടിയായൊരുവന് അപരിചിതനായി ആരുണ്ട്? ഈ നശ്വരമായ ശരീരത്തിനാൽ നിതാന്തമായ പ്രശസ്തി നേടാൻ ഒരുവനു കഴിയുകയില്ല തന്നെ. ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, രന്തിദേവൻ, ശിബി, ബലി, ബ്രാഹ്മണർ, മുദ്ഗലൻ എന്ന വേടൻ, പ്രാവ് എന്നിങ്ങിനെ പലരും അനശ്വരതയെ പ്രാപിക്കാൻ തുലോം ക്ഷണികമായ ശരീരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചവരത്രെ.” കൈകളിലെ വില്ലുപിടിച്ച അടയാളങ്ങളിൽനിന്നും അതിഥികൾ ബ്രാഹ്മണരല്ലെന്ന് ജരാസന്ധന് മനസ്സിലായി. എങ്കിലും അവർ ചോദിക്കുന്നതെന്തും നൽകാമെന്ന് അദ്ദേഹം വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. മൂവരും തങ്ങളുടെ പൂർവ്വരൂപത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവന്നു. എന്നിട്ട് പറഞ്ഞു. “നമുക്ക് ഒരു ദ്വന്ദയുദ്ധം നടത്താം.” ജരാസന്ധൻ സ്വയം ഭീമനുമായി മൽപ്പിടുത്തം ആവാം എന്ന് തീരുമാനിച്ചു. ഭീമനു വേണ്ട ആയുധങ്ങളും അദ്ദേഹം നൽകി. ഇരുപത്തിയേഴുദിവസം നീണ്ടുനിന്നു യുദ്ധം. പകൽസമയത്ത് രണ്ടാളും കൊടിയ പോരാട്ടം നടത്തി. എന്നാൽ രാത്രിയിൽ അവർ ഉറ്റ ചങ്ങാതിമാരായിരുന്നു. ഭീമന്റെ യുദ്ധോൽസാഹം നശിച്ചു തുടങ്ങി. കൃഷ്ണന് ജരാസന്ധന്റെ ജൻമരഹസ്യമറിയാമയിരുന്നു. ശരീരം രണ്ടായി കീറിയാൽ മാത്രമേ ജരാസന്ധനെ വധിക്കാൻ സാധിക്കൂ എന്ന് കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ഭീമൻ അയാളെ വകവരുത്തി. ജനനമരണദു:ഖങ്ങളിൽ നിന്ന് സകലജീവികളെയും മോചിപ്പിക്കുന്നത് ഏതൊരു ഭഗവാന്റെ പാദകമലങ്ങളാണോ അദ്ദേഹം ജരാസന്ധന്റെ തടവിൽ കിടന്ന രാജാക്കൻമാരെയെല്ലാം മോചിപ്പിച്ചു.

ॐ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതം നിത്യപാരായണം 295-ാം ദിവസം

മൃഗതൃഷ്ണാം യഥാ ബാലാ മന്യന്ത ഉദകാശയം
ഏവം വൈകാരികീം മായാമയുക്താ വസ്തു ചക്ഷതേ (10-73-11)
വയം പുരാ ശ്രീമദനഷ്ട ദൃഷ്ടയോ
ജിഗീഷയാസ്യാ ഇതരേതരസ്പൃധ:
ഘ്നന്ത: പ്രജാ: സ്വാ അതിനിർഘൃണാ: പ്രഭോ
മൃത്യും പുരസ്ത്വാവിഗണയ്യ ദുർമ്മദാ: (10-73-12)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഇരുപതിനായിരത്തിഎണ്ണൂറ് രാജകുമാരൻമാർ ജരാസന്ധന്റെ കാരാഗൃഹത്തിലായിരുന്നു. അവർ കുളിക്കാതെയും മുഷിഞ്ഞവസ്ത്രങ്ങളണിഞ്ഞും ശോഭയില്ലാത്ത മുഖത്തോടെയും അവിടെ കഴിഞ്ഞുവന്നു. ആശയറ്റു കഴിഞ്ഞിരുന്ന അവർക്ക് ഭഗവാന്റെ ദിവ്യമുഖദർശനം ലഭിച്ചതോടെ പുതുജീവൻ ലഭിച്ചു.

രാജകുമാരൻമാർ പറഞ്ഞു.
ഭഗവാനേ രക്ഷിച്ചാലും. ഞങ്ങൾ അവിടുത്തെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്ക് ജരാസന്ധനോട് വിരോധമൊന്നുമില്ല. കാരണം അവിടുത്തെ കാരുണ്യം കൊണ്ടുതന്നെയാണ് ഞങ്ങളെ ജരാസന്ധൻ തടവിലാക്കിയതെന്നു ഞങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. ഇഹലോകം നിത്യസത്യമാണെന്നുള്ള മൂഢവിശ്വാസ ത്തിലായിരുന്നു ഞങ്ങൾ. മരുപ്പച്ചയെ ജലമെന്നു വിചാരിക്കുന്ന കുട്ടികളെപ്പോലെ, കേവലം സദാ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ലൗകികലോകപ്രതിഭാസത്തെ, അങ്ങയിൽ ഏകാത്മകത പ്രാപിക്കാത്തവർ നിത്യമെന്ന് കരുതുന്നു. മുൻപ് സമ്പത്തിന്റെ പേരിലുള്ള അഹങ്കാരം കൊണ്ട് ഞങ്ങൾ പരസ്പരം പോരാടുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെ ഞങ്ങൾ സ്വജനങ്ങൾക്ക് തന്നെ നാശം വരുത്തി. മരണത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ അങ്ങു മുന്നിൽ നിൽക്കുന്നത് കാണാനും ഞങ്ങൾ കൂട്ടാക്കിയില്ല. അവിടുത്തെ കൃപയാലൊന്നു മാത്രമാണ് അങ്ങ് ജരാസന്ധന്റെ രൂപത്തിൽ വന്ന് ഞങ്ങളെ ഉണർത്തി സത്യത്തിലേക്ക് നയിച്ചത്. ഞങ്ങൾക്ക് ആ പരംപൊരുളിന്റെ ദൃശ്യം ഒരു നോക്ക് ലഭിച്ചുവല്ലോ. ഇനി ഞങ്ങൾ സമ്പത്തിനും പ്രതാപത്തിനും വേണ്ടി ആഗ്രഹിക്കയില്ല. ഞങ്ങൾക്ക് അവിടുത്തെ പാദകമലങ്ങളിലെന്നും ഭക്തിയുണ്ടാവട്ടെ. ഞങ്ങൾ അവിടുത്തെ നമസ്ക്കരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ട കടമകളെന്തെന്ന് ആജ്ഞാപിച്ചാലും.

ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു:
രാജകുമാരൻമാരേ, നിങ്ങളുടെ വാക്കുകൾ ഉചിതമായിരിക്കുന്നു. സമ്പത്തും പ്രതാപവും മൂലം ദേവൻമാരുടെയും മനുഷ്യരുടെയും അസുരൻമാരുടെയും തലതിരിഞ്ഞ പ്രവൃത്തികൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. നശ്വരമായ ശരീരത്തിലും അതിനോടനുബന്ധിച്ച വസ്തുക്കളിലും ആസക്തരാവാതെ എന്നെ ആരാധിക്കുക. ഗൃഹസ്ഥരുടെ കർമ്മങ്ങൾ സന്താനോൽപ്പാദനം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ അനുഷ്ടിക്കുക. പ്രജാപരിപാലനം നടത്തുക. സുഖദു:ഖങ്ങളോ ലാഭനഷ്ടങ്ങളോ എന്തു തന്നെയായിരുന്നാലും അവയെ ഒരുപോലെ സ്വീകരിക്കുക. എന്നിൽ ഹൃദയമുറപ്പിച്ച് അവയോട് പ്രതികരിക്കാതെയുമിരിക്കുക. അങ്ങിനെ എന്നോടുള്ള പവിത്രപ്രേമത്തിൽ നിങ്ങൾ നിഷ്ടരായിത്തീരുന്നതാണ്.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻ അവർക്ക് സ്നാനത്തിനും പുതുവസ്ത്രങ്ങൾക്കും വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തു. രത്നങ്ങളും അവരവരുടെ യോഗ്യതാനുസരണം നൽകി. രാജാക്കൻമാർ ഭഗവാന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങളനുസരിച്ച് ശേഷകാലം ധർമ്മജീവിതം നയിച്ചു. കൃഷ്ണൻ ഭീമനോടും അരജ്ജുനനോടുമൊപ്പം ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലേക്കു തിരിച്ചു പോയി. അവിടെ ആഹ്ലാദസ്നേഹനിർഭരമായൊരു വരവേൽപ്പ് അവരെ കാത്തു നിന്നിരുന്നു.

യദാത്മകമിദം വിശ്വം ക്രതവശ്ച യദാത്മകാ:
അഗ്നിരാഹുതയോ മന്ത്രാ: സാംഖ്യം യോഗശ്ച യത്പര: **(10-74-20)**
ഏക ഏവാദ്വിതീയോ*ƒ*സാവൈതദാത്മ്യമിദം ജഗത്
ആത്മനാ*ƒƒ*ത്മായശ്രയ: സഭ്യാ: സൃജത്യവതി ഹന്ത്യജ: **(10-74-21)**
സർവ്വഭൂതാത്മ ഭൂതായ കൃഷ്ണായാനന്യദർശിനേ
ദേയം ശാന്തായ പൂർണ്ണായ ദത്തസ്യാനന്ത്യമിച്ഛതാ **(10-74-24)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അങ്ങിനെ ജരാസന്ധൻ ഇല്ലാതായതോടെ യുധിഷ്ഠിരൻ രാജസൂയത്തിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പാരംഭിച്ചു. മാമുനിമാരെയും ദിവ്യൻമാരെയും എണ്ണമറ്റ അതിഥികളെയും ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി. ത്രിമൂർത്തികളും ദേവതകളും ദിവ്യയജ്ഞത്തിൽ സംബന്ധിച്ചു. അവരുടെ അനുഗ്രഹാശിസ്സുകളോടെ യാഗം സമാരംഭിച്ചു. ഒരു ദിവസം യാഗസംബന്ധിയായി ഏറ്റവും ഉചിതനായൊരു വ്യക്തിയെ തിരഞ്ഞെടുത്തു ബഹുമാനിക്കേണ്ട ഒരു ചടങ്ങുണ്ട്.

സഹദേവൻ പറഞ്ഞു.
എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനൊഴികെ മറ്റാർക്കും ഇതിനർഹതയില്ല. അദ്ദേഹമാണ് എല്ലാറ്റിന്റെയും - ഈ വിശ്വത്തിന്റെയും രാജസൂയത്തിന്റെയും എല്ലാം- ആത്മസത്ത. അഗ്നിയും മന്ത്രങ്ങളും ജ്ഞാനവും യോഗവും എല്ലാം ആ ഭഗവാനെയാണല്ലോ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത്. അദ്ദേഹമാണ് വിശ്വാത്മാവ്. സൃഷ്ടി, സ്ഥിതി, സംഹാരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നുൽഭവിച്ച് അദ്ദേഹത്താൽ അദ്ദേഹത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നു. ഏതൊരുവൻ തന്റെ സമ്മാനം അനേകമടങ്ങ് വർദ്ധിക്കണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നുവോ അവർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബഹുമാനിക്കണം. ഭഗവാനെ ബഹുമാനിക്കുന്നതിലൂടെ നാമുൾപ്പടെ എല്ലാറ്റിനെയും ബഹുമാനിക്കുക തന്നെയാണു ചെയ്യുന്നത്.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ശിശുപാലനൊഴികെ എല്ലാവരും സഹദേവന്റെ അഭിപ്രായം ശരിവച്ചു. യുധിഷ്ഠിരൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ പൂജിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ശിശുപാലൻ പറഞ്ഞു. "കാലമാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭഗവാനെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ചെയ്തതുപോലെ കാലത്തിന്റെ സ്വാധീനതക്കടിമപ്പെട്ട് വിവരവും വിവേകമുള്ളവർ പോലും തെറ്റായ തിരുമാനങ്ങളിലെത്തിച്ചേരുന്നു. ഈ സഭയിൽത്തന്നെ പഠിപ്പിലും വിവരത്തിലും മാന്യതയിലും ദിവ്യതയിലും ഉന്നതരായ എത്രയോ പേരുണ്ട്. എന്നിട്ട് ഈ കന്നുകാലി ചെക്കനെയാണോ ഉന്നതമായ സ്ഥാനത്തേക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്? അയാളാണെങ്കിൽ സാമൂഹികമായ ഒരു വ്യവസ്ഥയിലും ജീവിക്കുന്നയാളല്ല. എല്ലാ സൽസ്വഭാവക്രമങ്ങൾക്കും അതീതമായാണ് കൃഷ്ണന്റെ പെരുമാറ്റം. ശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതമായ നിബന്ധനകളോ സാമ്പ്രദായികമായ കാര്യങ്ങളൊ അയാൾ അനുഷ്ടിക്കുന്നില്ല. പ്രമാണാനുസരണം ഭഗവാനേയോ ഭഗവൽഭക്തരേയോ നിന്ദിക്കുന്നിടത്തുനിന്ന് ഉടനേത്തന്നെ ഓടിപ്പോകാത്തവർക്ക് നരകം സുനിശ്ചിതമത്രേ." ശിശുപാലന്റെ പുണ്യങ്ങൾ മുഴുവനും അവസാനിച്ചിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണർ പലരും അവിടം വിട്ടുപോയി. പല രാജാക്കൻമാരും ശിശുപാലനെതിരേ തിരിയാൻ തുടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ തന്റെ ചക്രം കൊണ്ട് ക്ഷണത്തിൽ ശിശുപാലന്റെ തലയറുത്ത് എല്ലാവരെയും ശാന്തരാക്കി. എല്ലാവരെയും അത്ഭുതചകിതരാക്കിക്കൊണ്ട് ഒരു ദിവ്യപ്രഭ ശിശുപാലന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് കൃഷ്ണനിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. ശിശുപാലൻ നിരന്തരം വിപരിതഭക്തിയിൽ മുഴുകി കൃഷ്ണനിൽ തന്നെ മനസ്സുറച്ചവനായിരുന്നുവല്ലോ. ഭഗവാൻ വിഷ്ണുവിന്റെ ദ്വാരപാലകരായിരുന്ന ജയവിജയൻമാരുടെ മൂന്നാമത്തെ ജൻമമായിരുന്നു അത്. രാജസൂയം ഭംഗിയായി അവസാനിച്ചു. ദുര്യോധനനൊഴികെ ഏവരും ആഹ്ലാദചിത്തരായി.

യുധിഷ്ഠിരന്റെയും ശിശുപാലന്റെയും മോക്ഷകഥ പഠിക്കുന്നവർക്ക് പാപവിമോചനം ലഭിക്കുന്നു.

ഭീമോ മഹാനസാധ്യക്ഷോ ധനാധ്യക്ഷ: സുയോധന:
സഹദേവസ്തു പൂജായാം നകുലോ ദ്രവ്യ സാധനേ **(10-75-4)**
ഗുരുശുശ്രൂഷണേ ജിഷ്ണു: കൃഷ്ണ: പാദാവനേജനേ
പരിവേഷണേ ദ്രുപദജാ കർണ്ണോ ദാനേ മഹാമനാ: **(10-75-5)**
നിരൂപിതാ മഹായജ്ഞേ നാനാകർമ്മസു തേ തദാ
പ്രവർത്തന്തേ സ്മ രാജേന്ദ്ര രാജ്ഞ: പ്രിയചികീർഷവ: **(10-75-7)**

പരീക്ഷിത്ത് ചോദിച്ചു:
മഹർഷേ ദുര്യോധനനൊഴികെ എല്ലാവരും സന്തുഷ്ടരായിരുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞുവല്ലോ. എന്തുകൊണ്ടാണദ്ദേഹം അസന്തുഷ്ടനായത്?

ശുകമുനി തുടർന്നു:
രാജസൂയത്തിൽ മഹാരാജാവ് യുധിഷ്ഠിരൻ തൻെറ സഹോദരൻമാർക്ക് ഓരോരൊ ജോലികളേൽപ്പിച്ചിരുന്നു. ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോ വിഭാഗത്തിൻെറ സമ്പൂർണ്ണമായ ചുമതലകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഭീമൻ അടുക്കളയുടെ കാര്യക്കാരൻ. സുയോധനന് ഖജാന. സഹദേവൻ അതിഥികളെ സ്വീകരിച്ചു. നകുലൻ കലവറ സൂക്ഷിച്ചു. അർജ്ജുനൻ ബ്രാഹ്മണരെ സൽക്കരിച്ചു. കൃഷ്ണൻ എല്ലാ അതിഥികളുടെയും കാലുകൾ കഴുകി. ദ്രൗപദി എല്ലാവർക്കും സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി. ഇവരെല്ലാവരും മഹാരാജാവിനെ സന്തുഷ്ടനാക്കുവാൻ തക്കവിധം തങ്ങളുടെ ജോലി ചെയ്തു. യാഗപരിസമാപ്തിയിൽ യുധിഷ്ഠിരൻ ഗംഗയിൽ അവഭൃതസ്നാനത്തിന് പോയി. സ്വർഗ്ഗവാസികളടക്കം എല്ലാവരും ആഹ്ലാദിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണനും തൻെറ പ്രിയതമമാരോടൊപ്പം ജലകേളിയാടി. പരസ്പരം വെള്ളം തട്ടിത്തെറിപ്പിച്ചു. അവരുടെ കമനീയമായ മേനികളിൽ വസ്ത്രങ്ങൾ ഒട്ടിനിന്ന് മേനിയഴകും വടിവും പുറത്തു കാണായി. തുലോം നിഷ്കളങ്കമായ ഈ കേളികൾ കണ്ടുനിന്നവരിൽ അശുദ്ധമനസ്ക്കരായവരുടെയുള്ളിൽ ദുഷ്ട വിചാരങ്ങളുളവായി.

ചക്രവർത്തിയുടെ യാഗസ്നാനം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പ്രജകളും ഗംഗയിൽ കുളിച്ച് പാപമുക്തി വരുത്തി. രാജാവ് എല്ലാവരിലും എല്ലാറ്റിലും പരംപൊരുളിനെ ദർശിച്ച് ഭഗവൽപൂജയായി അനേകം സമ്മാനങ്ങൾ വിതരണം ചെയ്തു. സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാനെ അങ്ങിനെ ആരാധിച്ചു. പല അതിഥികളും രാജാവിനോട് യാത്ര പറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. മറ്റുള്ളവർ രാജാവിൻെറ അഭ്യർത്ഥനയെ മാനിച്ച് കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിച്ചു.

യുധിഷ്ഠിരൻെറ സമ്പത്തും ഐശ്വര്യവും ആത്മീയമാഹാത്മ്യവും എതിരാളിയായ ദുര്യോധനന് അസൂയയുണ്ടാക്കി. ദ്രൗപദിയിൽ അയാൾക്ക് അപ്പോഴും ആശയുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് അവൾ തൻെറ ഭർത്താക്കൻമാരെ സേവിക്കുന്നതുകണ്ട് ദുര്യോധനൻെറ ഹൃദയം തപിച്ചു. എരിതീയിൽ എണ്ണയൊഴിക്കും പോലെ മറ്റൊന്നുകൂടി സംഭവിച്ചു. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ വാസ്തുശിൽപ്പിയായ മയൻ യുധിഷ്ഠിരനായി പണിതു കൊടുത്ത കൊട്ടാരത്തിൻെറ നിർമ്മിതി അത്ഭുതാവഹമായിരുന്നു. നിഴലു കൊണ്ടും വെളിച്ചം കൊണ്ടുമുള്ള മായാവിദ്യ കൊണ്ട് കൊട്ടാരത്തിൻെറ തറ ഒരു തടാകം പോലെ തോന്നിച്ചു. വെള്ളമുള്ളയിടം നിലം പോലെയും തോന്നിച്ചു. ദുര്യോധനൻ ഈ മായയിൽ കുടുങ്ങിപ്പോയി. സഭയിൽ പ്രവേശിക്കേ ജലമെന്ന് കരുതി ദുര്യോധനൻ വസ്ത്രമുയർത്തിപ്പിടിച്ച് സൂക്ഷിച്ച് നടന്നു. നിലമെന്ന് കരുതിയയിടത്ത് വെള്ളത്തിൽ കാലുവഴുതി വീഴുകയും ചെയ്തു. സ്ഥലജലവിഭ്രാന്തിയിൽ ദുര്യോധനൻ വലയുന്നതു കണ്ട് ശ്രീകൃഷ്ണൻെറ പ്രോൽസാഹനത്തോടെ സഭയിലെ സ്ത്രീജനങ്ങൾ പെട്ടിച്ചിരിച്ചു. യുധിഷ്ഠിരൻ അവരോട് സംയമനം പാലിക്കാൻ പറഞ്ഞുവെങ്കിലും ദുര്യോധനന് അതിയായ അപമാനം തോന്നി. അയാളുടനെ ഹസ്തിനാ പുരത്തേക്ക് മടങ്ങി. ഇതെല്ലാം ആരുടെയും കുറ്റമായിരുന്നില്ല. ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻെറ ദിവ്യേച്ഛ ആർക്കു വിവരിക്കാനാവും?

ॐ

ബഹുരൂപൈകരൂപം തദ്ദൃശ്യതേ ന ച ദൃശ്യതേ
മായാമയം മയകൃതം ദുർവിഭാവ്യം പരൈരഭൂത് (10-76-21)
ക്വചിദ്ഭൂമൌ ക്വചിദ്വ്യോമ്നി ഗിരിമൂർദ്ധ്നി ജലേ ക്വചിത്
അലാതചക്ര വദ് ഭ്രാമ്യത്സൌഭം തദ്ദുരവസ്ഥിതം (10-76-22)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ശിശുപാലന്റെ സുഹൃത്തായ സാല്വൻ രുഗ്മിണീഹരണസമയത്ത് തന്റെ തോഴനു പറ്റിയ അപമാനത്തിന് പകരം ചോദിക്കാനും യാദവകുലത്തെ നശിപ്പിക്കാനും നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. അതിനായി അദ്ദേഹം ഒരു കഠിന തപസ്സാരംഭിച്ചു. ദിവസവും ഒരു പിടി പൊടി മാത്രം കഴിച്ച് അദ്ദേഹം പരമശിവനെ ധ്യാനിച്ചു. പരമശിവൻ ക്ഷിപ്രപ്രസാദിയത്രേ. പരമശിവൻ പ്രത്യക്ഷനായി വരവും നൽകി. സാല്വനു വേണ്ടിയിരുന്നത്, ദേവൻമാരാലും മനുഷ്യരാലും അസുരൻമാരാലും നശിപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്തതും തന്റെ മനസ്സു പറയുന്നിടത്തേയ്ക്കു പറന്നു ചെല്ലാൻ കഴിയുന്നതുമായ ഒരു വിമാനമായിരുന്നു. ആയതുകൊണ്ട് യാദവൻമാർക്കൊരു പേടിസ്വപ്നമായി മാറാനും കഴിയണം. പരമശിവൻ സാല്വന്റെ ആഗ്രഹസാദ്ധ്യത്തിനായി ദേവശില്പിയായ മയനാൽ നിർമ്മിതമായ ഒരു വിമാനം നൽകി. സൗഭം എന്നാണതിനു പേര്. ഇരുമ്പു കൊണ്ട് നിർമ്മിച്ച സൗഭം ഒരു ചെറിയ നഗരം പോലെ കാണപ്പെട്ടു. അകത്തു മുഴുവൻ കൂരിരുട്ട്. ആർക്കും കടന്നു ചെല്ലാൻ കഴിയുകയുമില്ല. അതിന്റെ ഉടമസ്ഥന്റെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ച് വിമാനം സഞ്ചരിക്കുന്നതാണ്.

സൗഭത്തിലേറി സാല്വൻ ദ്വാരക ലക്ഷ്യമാക്കി പറന്നു. അവന്റെ സൈന്യം ദ്വാരകയുടെ പ്രാന്തപ്രദേശങ്ങളും ആക്രമിച്ചു. സൗഭത്തിൽ നിന്നും അതിഭയങ്കരങ്ങളായ അസ്ത്രപ്രയോഗങ്ങൾ നടത്തി സാല്വൻ. കൃഷ്ണ പുത്രനായ പ്രദ്യുമ്നൻ യാദവരക്ഷയ്ക്കായെത്തി. സ്വന്തം അസ്ത്രങ്ങൾ കൊണ്ട് സൗഭത്തെ ചുറ്റിനിന്ന മായാവലയത്തെ പ്രദ്യുമ്നൻ തകർക്കാനും വിമാനത്തെ ആക്രമിക്കാനും സൈന്യത്തെ തുരത്താനും തുടങ്ങി. സൗഭത്തിന്റെ നിർമ്മിതി അത്ഭുതാവഹമായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. ഒരേ സമയം ഒന്നായും പലതായും അതു കാണപ്പെട്ടു. അത് ചിലപ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടും. ചിലപ്പോൾ അതിന്റെ സ്ഥാനം ആർക്കും നിശ്ചയി ക്കാനാവാത്ത വിധം നിലകൊണ്ടു. ചിലപ്പോൾ നിലത്തും മറ്റുചിലപ്പോൾ ആകാശത്തും മലമുകളിലും ജലനിരപ്പിലും സൗഭം കാണപ്പെട്ടു. ഒരഗ്നിശലാകപോലെ ഒരിടത്തും നിൽക്കാതെ അതങ്ങിനെ പാറി നടന്നു. സാല്വൻ തളർന്നു വീഴുംവരെ യാദവസൈന്യം പ്രത്യാക്രമണം തുടർന്നു.

ദ്യുമാൻ, പ്രദ്യുമ്നന്റെ ശരമാരിയേറ്റ് വീണിരുന്നു. എന്നാൽ അയാൾ പെട്ടെന്നു ചാടിയെണീറ്റ് തന്റെ ഗദയെടുത്ത് പ്രദ്യുമ്നന്റെ നെഞ്ചിൽ ആഞ്ഞിടിച്ചു. നെഞ്ചു തകർന്നപോലെ അദ്ദേഹം യുദ്ധക്കളത്തിൽ വീണു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാരഥി പെട്ടെന്നു രഥം പായിച്ച് ശുശ്രൂഷിച്ച് പ്രദ്യുമ്നന്റെ ജീവൻ രക്ഷിച്ചു. ബോധം വീണപ്പോൾ പ്രദ്യുമ്നൻ സാരഥിയെ ശകാരിച്ചു. യുദ്ധക്കളത്തിൽ നിന്നും ഓടിപ്പോകുന്നത് ഭീരുത്വമെന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കും എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. എന്നാൽ സാരഥി പറഞ്ഞു: അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമ്മമാണ് ഇങ്ങിനെയുള്ള ഒരാപത്തിൽ തന്റെ യജമാനന്റെ ജീവൻ രക്ഷിക്കുക എന്നത്.

ഏവം വദന്തി രാജർഷേ ഋഷയ: കേച നാന്വിതാ:
യത് സ്വവാചോ വിരുധ്യേത നൂനം തേന സ്മരന്ത്യുത (10–77–30)
ക്വ ശോകമോഹൌ സ്നേഹോ വാ ഭയം വാ യേഽജ്ഞസംഭവാ:
ക്വ ചാഖണ്ഡിതവിജ്ഞാനജ്ഞാനൈശ്വര്യ സ്ത്വഖണ്ഡിത: (10–77–31)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പ്രദ്യുമ്നൻ തൻെറ തേരാളിയോട് രഥത്തെ പടക്കളത്തിലേയ്ക്കു തന്നെ തിരിച്ചു കൊണ്ടുപോവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. എന്നിട്ട് ദ്യുമാനെ വെല്ലുവിളിച്ചു. പ്രദ്യുമ്നൻ ദ്യുമാൻെറ തേരിനെയും തേരാളിയെയും കുതിരകളെയും ദ്യുമാനെയും വീഴ്ത്തി. സാല്വൻെറ പടയെ യാദവസൈന്യം തുരത്തി. ഗംഭീരമായ പോരാട്ടം തുടർന്നു.

ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽനിന്ന് ദ്വാരകയിലേയ്ക്കു മടങ്ങുന്ന വഴിക്ക് കൃഷ്ണൻ നാട്ടിലെ അശുഭലക്ഷണങ്ങളിൽ നിന്നും യുദ്ധക്കെടുതികളെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കി. ഉടനേ തന്നെ തലസ്ഥാനനഗരിയിൽ ചെന്ന് വിശദവിവരങ്ങളറിഞ്ഞു. ബലരാമനെ നഗരത്തിൻെറ ചുമതലയേൽപ്പിച്ചിട്ട് സ്വയം സാല്വനെ നേരിടാൻ കൃഷ്ണൻ പുറപ്പെട്ടു. സാല്വൻ കൃഷ്ണനു നേരെയെറിഞ്ഞ കുന്തം ഭഗവാൻ ഛിന്നഭിന്നമാക്കി. സാല്വൻെറ വിമാനത്തിനു നേരെ കൃഷ്ണൻ ശരമാരി തൂകി. അതേസമയം സാല്വൻ എയ്ത ഒരമ്പ് കൃഷ്ണൻെറ കയ്യിൽത്തട്ടി ആയുധത്തിൻെറ ലക്ഷ്യം തെറ്റിച്ചു. കാണികൾ അത്ഭുതം പൂണ്ടു നിൽക്കെ സാല്വന് തൻെറ നേട്ടത്തിൽ അഹങ്കാരം തോന്നി. കൃഷ്ണനെ അധിക്ഷേപിച്ചു സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. കൃഷ്ണൻ ശാന്തനായി മറുപടി പറഞ്ഞു. “വീരൻമാർ പൊങ്ങച്ചം പറയാറില്ല. അവരുടെ പ്രവൃത്തികൾ വാക്കുകളേക്കാൾ വലുതത്രെ.”

കൃഷ്ണൻ സാല്വൻെറ തോളെല്ല് തകർത്തു. അയാൾ ചോരതുപ്പി പെട്ടെന്ന് അപ്രത്യക്ഷനായി. അധികം കഴിയും മുൻപ് ഒരപരിചിതദൂതൻ കൃഷ്ണമാതാവ് ദേവകിയിൽ നിന്നുമൊരു ദൂതുമായി വന്നു. “സാല്വൻ അങ്ങയുടെ പിതാവിനെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോയിരിക്കുന്നു.” കൃഷ്ണൻ വാർത്ത കേട്ട് വ്യാകുലനായി കാണപ്പെട്ടു. തൽസമയം സാല്വൻ അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായി ഭഗവാൻെറ മുന്നിൽവച്ച് വസുദേവരുടെ തലയറുത്തു. ഇതുകണ്ട് ഭഗവാൻ കുറച്ചു നേരത്തേക്ക് ദു:ഖാർത്തനായി നിന്നു. “പരീക്ഷിത്തേ, ചില മാമുനിമാർ അവരുടെ തന്നെ വിശ്വാസത്തിനും ഭക്തിക്കും എതിരായി ഇങ്ങിനെ ചില ബുദ്ധിഭ്രമങ്ങൾ കൃഷ്ണനുമുണ്ടായെന്നു പറയുന്നു. അജ്ഞതാജന്യമായ മതിഭ്രമവും ദു:ഖവുമെവിടെ? ഏതൊരാളുടെ പാദപങ്കജങ്ങളിൽ നിന്നുതിരുന്ന പൊടി കൊണ്ടു മാത്രം മൗലീകമായ അജ്ഞത ഇല്ലാതാകുന്നുവോ ആ ഭഗവാന് ബുദ്ധിഭ്രമമുണ്ടാകുന്നതെങ്ങിനെ?” കൃഷ്ണൻ സത്യാവസ്ഥ മനസ്സിലാക്കി. സാല്വൻെറ മായികശക്തിയും അയാളുണ്ടാക്കിയ മായാവാസുദേവനും ഉടനേ അപ്രത്യക്ഷമായി.

അതിനുശേഷം കൃഷ്ണൻ വിമാനത്തെ തൻെറ അജയ്യമായ ശരമാരിയിൽ പൊതിഞ്ഞു. വിമാനം തകർന്ന് കടലിൽ വീണു. സാല്വൻ നിലത്തു ചാടി കൃഷ്ണൻെറ നേർക്കു പാഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ അയാളുടെ ഗദ പിടിച്ചിരുന്ന കൈ വെട്ടിക്കളഞ്ഞു. എന്നിട്ട് തൻെറ ചക്രായുധമെടുത്ത് അയാളുടെ തലയും തകർത്തു.

ഇതെല്ലാം കണ്ട് ദേവൻമാർ സന്തോഷിച്ചു. സാല്വൻെറ പട അലമുറയിടാൻ തുടങ്ങി. ശിശുപാലൻെറയും സാല്വൻെറയും സുഹൃത്തായ ദന്തവക്രൻ കൃഷ്ണനെ എതിരിടാൻ വന്നു.

ഏവം യോഗേശ്വര: കൃഷ്ണോ ഭഗവാജ്ഞഗദീശ്വര:
ഈയതേ പശുദൃഷ്ടീനാം നിർജ്ജിതോ ജയതീതി സ: **(10-78-16)**
അദാന്തസ്യാ വിനീതസ്യ വൃഥാ പണ്ഡിത മാനിന:
നഗുണായ ഭവന്തി സ്മ നടസ്യേ വാജിതാത്മന: **(10-78-26)**
ഏതദർത്ഥോ ഹി ലോകേƒസ്മിന്നവതാരോ മയാ കൃത:
വധ്യാ മേ ധർമ്മധ്വജിനസ്തേ ഹി പാതകിനോƒധികാ: **(10-78-27)**

ദന്തവക്രൻ കൃഷ്ണനോട് പറഞ്ഞു:
ഇന്നു ഞാൻ ഭാഗ്യവാനാണ്. കാരണം അങ്ങയെ മുന്നിൽ കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. എൻെറ സുഹൃത്തുക്കളായ ശിശുപാലൻെറയും സാല്വൻെറയും മരണത്തിനു പകരമായി നിങ്ങളെ കൊല്ലാനുള്ള അവസരമായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ എൻെറ ബന്ധുവാണെന്നുള്ളതു ശരി തന്നെ. എന്നാൽ രോഗങ്ങൾ ശരീരത്തിൻെറ ശത്രുവെന്നതു പോലെ നിങ്ങളും എനിക്ക് ശത്രു തന്നെ.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദന്തവക്രൻ ഗദയുമേന്തി കൃഷ്ണനു നേരെ പാഞ്ഞടുത്തു. കൃഷ്ണൻ രഥത്തിൽനിന്ന് ചാടിയിറങ്ങി കൈയ്യിൽ ഗദയുമായി അവനെ നേരിട്ടു. ഒരൊറ്റ അടികൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ അവൻെറ നെഞ്ചു തകർത്തു. അത്ഭുമെന്നേ പറയേണ്ടു. അസുരൻെറ ദേഹത്തിൽ നിന്നും ഒരു പ്രഭാകിരണം കൃഷ്ണശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ശിശുപാലനും ദന്തവക്രനും ഭഗവാൻെറ കാവൽക്കാരായ ജയവിജയൻമാരായിരുന്നുവല്ലോ.

ആ സമയം ദന്തവക്രൻെറ സഹോദരനായ വിദൂരഥൻ കൃഷ്ണനുമായി പോരാടാൻ വന്നു. കൃഷ്ണൻ തൻെറ ചക്രായുധം കൊണ്ട് അവൻെറ കഥ കഴിച്ചു. കൃഷ്ണൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് തിരിച്ചു. ആകാശഗായകർ ഭഗവാൻെറ മായാവിലാസവും മഹിമയും വാഴ്ത്തി. "അങ്ങിനെ യോഗേശ്വരനായ കൃഷ്ണൻ ചിലപ്പോൾ മാത്രമേ വിജയിയാകുന്നുള്ളുവെന്ന് സങ്കുചിതദൃഷ്ടിയുള്ളവർക്ക് തോന്നുമെങ്കിലും ഭഗവാൻ സർവ്വദാ വിജയിക്കുന്നു." ബലരാമൻ പാണ്ഡവൻമാരുടെയും കൗരവൻമാരുടെയും ഇടയിൽ ഒരു യുദ്ധം അനിവാര്യമാണെന്നു കണ്ട് നിഷ്പക്ഷത പാലിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒരു തീർത്ഥയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. പലേ സ്ഥലങ്ങളും സന്ദർശിച്ച് നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ അനേകം ബ്രാഹ്മണർ രോമഹർഷണൻ എന്നൊരു സൂതൻെറ (ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയുടെയും ക്ഷത്രിയപുരുഷൻെറയും മകൻ) പ്രവചനം കേൾക്കുകയായിരുന്നു. സൂതൻ ബ്രാഹ്മണരേക്കാളും മഹാത്മാക്കളേക്കാളും ഉയർന്നൊരു പീഠത്തിലാണിരുന്നിരുന്നത്. മാത്രമല്ല ബലരാമനെക്കണ്ട് അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റ് സ്വാഗതം ചെയ്തതുമില്ല.

ബലരാമൻ പറഞ്ഞു. "വിജ്ഞാനമുള്ളതുകൊണ്ട് ഒരുവന് ഔദ്ധത്യവും അച്ചടക്കമില്ലായ്മയും ആകാം എന്നില്ല. എല്ലാ മിഥ്യാചാരികളെയും ധാർമ്മീകരെന്നു നടിക്കുന്നവരെയും നശിപ്പിക്കാനാണ് ഞാൻ ജനിച്ചിട്ടുള്ളതു തന്നെ. അവർ അധാർമ്മീകജീവിതം നയിക്കുന്നവരേക്കാൾ നീചരത്രെ." ഇത്രയും പറഞ്ഞ് അദ്ദേഹം സൂതൻെറ കഥ കഴിച്ചു. സഭയിൽ കൂടിയിരുന്ന ബ്രാഹ്മണർ ബലരാമനെ ഭർസിച്ചു. 'ഞങ്ങൾ അഭ്യർത്ഥിച്ചതനുസരിച്ചാണ് അദ്ദേഹം ഉയർന്ന പീഠത്തിലിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തെ വധിച്ച് നിങ്ങൾ ബ്രഹ്മഹത്യാപാപം വരുത്തി യിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് പരംപൊരുളാണെന്ന് ഞങ്ങളറിയുന്നു. എന്നാൽ സാമൂഹ്യനിയമത്തിന് മാതൃക കാണിക്കുന്നതിനായി പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അങ്ങു പയോഗിച്ച അസ്ത്രത്തിൻെറ അജയ്യതക്കും മരണത്തിൻെറ അനിവാര്യതക്കും കോട്ടം വരാത്ത വിധത്തിൽ അങ്ങതു വേണ്ടപോലെ ചെയ്താലും.' ബലരാമൻ പറഞ്ഞു. "ഒരു മനുഷ്യൻ സ്വയം പുത്രനായി പിറക്കുന്നു എന്നാണ് ശാസ്ത്രമതം. അതുകൊണ്ട് രോമഹർഷണൻെറ പുത്രന് ദീർഘായുസ്സും ആരോഗ്യവും നിങ്ങളാഗ്രഹിക്കുന്നതെന്തോ അതും നൽകാം." ബ്രാഹ്മണർ ഉപദേശിച്ചു. "ബല്വലൻ എന്നൊരു രാക്ഷസൻ ഞങ്ങളെ ദ്രോഹിക്കുന്നു. അവനെ വധിച്ചാലും. എന്നിട്ട് ഒരു വർഷത്തേക്ക് ബ്രാഹ്മഹത്യയ്ക്കു പ്രായശ്ചിത്തമായി രാജ്യം മുഴുവനും തീർത്ഥയാത്ര നടത്തുക. അങ്ങേയ്ക്കങ്ങിനെ പാപവിമോചനംലഭിക്കും."

നതദ്വാക്യം ജഗൃഹതുർബ്ബദ്ധവൈരൌ നൃപാർത്ഥവത്
അനുസ്മരന്താവന്യോന്യം ദുരുക്തം ദുഷ്കൃതാ നിച (10-79-28)
ദിഷ്ടം തദനുമന്വാനോ രാമോ ദ്വാരവതീം യയൌ
ഉഗ്രസേനാദിഭി: പ്രീതൈർജ്ഞാതിഭി: സമുപാഗത: (10-79-29)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അതു കഴിഞ്ഞുള്ള പൗർണ്ണമിയിൽ മാമുനിമാരുടെ യാഗശാലയിൽ ബല്വലൻെറ കുസൃതികൾ വീണ്ടും കാണായി. എല്ലാത്തരത്തിലുമുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ ഹോമകുണ്ഡത്തെ അശുദ്ധമാക്കി. ഭീമാകാരനായ ഒരു രാക്ഷസൻ ആകാശത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ബലരാമൻ ആ പറക്കും ഭീമാകാരനെ താഴെയിറക്കി. തൻെറ കലപ്പകൊണ്ട് അവനെ ആകാശത്തുനിന്നും താഴെ വീഴ്ത്തി മുസലം (ഉലക്ക)കൊണ്ട് അവനെയിടിച്ച് കഥ കഴിച്ചു. ദേവൻമാരും മാമുനിമാരും ബലരാമനെ അനുഗ്രഹിച്ചു.

ബലരാമൻ ഉടനേ തന്നെ പ്രായശ്ചിത്തതീർത്ഥാടനത്തിനു പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം പ്രയാഗയിലേക്ക് പോയി. പുലസ്തൻെറ ആശ്രമത്തിൽ പോയി. ഗോമതി, ഗണ്ഡകി, വിപാശം, ശോണം എന്നീ നദികളിൽ മുങ്ങി. ഗയയിൽ പോയി പിതൃക്കൾക്ക് തർപ്പണം നടത്തി. ഗംഗയും സമുദ്രവും സംഗമിക്കുന്നയിടത്തും മഹേന്ദ്രപർവ്വതത്തിലും പോയി. അവിടെ പരശുരാമനെ ദർശിച്ചു. ഗോദാവരിയിലും, വേനത്തിലും, ഭീമരഥീ നദികളിലും പമ്പാതടാകത്തിലും മുങ്ങിക്കുളിച്ചു. കാർത്തികേയനെ പൂജിച്ച ശേഷം പരമശിവൻെറ ആസ്ഥാനമായ ശ്രീശൈലത്തു പോയി. ദ്രാവിഡപ്രവിശ്യയിലെ അതിപാവനമായ വെങ്കിടപർവ്വതത്തിലും, കാഞ്ചി, കാവേരി എന്നിവിടങ്ങളിലും ബലരാമൻ ദർശനം നടത്തി. ഹരി നിവസിക്കുന്ന ശ്രീരംഗത്തും, ഋഷഭപർവ്വതത്തിലും മഥുരയിലും പാപമൊഴുക്കിക്കളയാൻ പര്യാപ്തമായ രാമേശ്വരത്തും ദർശനം നടത്തി. കൃതമാല, താമരപർണി എന്നീ നദികളിൽ കുളിച്ച് മലയപർവ്വതത്തിൽ പോയി അഗസ്ത്യമുനിയെ ദർശിച്ചു. എന്നിട്ട് കന്യാകുമാരി, ഫൽഗുനതീർത്ഥം, പഞ്ചാപ്സരസ്സ് എന്നിവിടങ്ങളിലും കേരളനാട്ടിലും, തൃഗർത്തത്തിലും സഞ്ചരിച്ച് ബലരാമൻ ഗോകർണ്ണത്തും ശൂരപാർക്കത്തും പോയി. തപ്തി, പയോശ്നി, നിർവിന്ധ്യ നദികളിൽ സ്നാനം ചെയ്ത് അദ്ദേഹം ദണ്ഡകാരണ്യം പൂകി. നർമ്മദയിലും മനുതീർത്ഥത്തിലും മുങ്ങി. അവിടെനിന്ന് അദ്ദേഹം പ്രഭാസത്തിലേക്കു മടങ്ങവേ പാണ്ഡവൻമാരും കൗരവൻമാരും തമ്മിൽ ഉഗ്രയുദ്ധം നടക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞു.

ഭീമനും ദുര്യോധനനും തമ്മിൽ നടന്ന അവസാനയുദ്ധത്തിൻെറയന്ന് ബലരാമൻ കുരുക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്ന് ഈ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിൽ നിന്ന് പിൻമാറാൻ അവരെ ഉപദേശിച്ചു. എന്നാൽ പരസ്പരം രണ്ടാളും ചെയ്തിട്ടുള്ള അക്രമങ്ങളും അധിക്ഷേപങ്ങളും ഓർമ്മിച്ച് യുദ്ധത്തിൽ നിന്നു പിൻമാറാൻ അവർ തയ്യാറായില്ല. യുദ്ധം ചെയ്യൽ അവരുടെ വിധിവിഹിതമാണെന്ന് കരുതി ബലരാമൻ അവിടം വിട്ട് ദ്വാരകയിലേക്ക് മടങ്ങി.

ബലരാമൻ നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ മാമുനിമാർ അദ്ദേഹത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. അവർ അദ്ദേഹത്തിന് ആത്മവിദ്യ നൽകി അനുഗ്രഹിച്ചു. എല്ലാറ്റിൻെറയും സർവ്വചരാചരങ്ങളുടെയും നിലനിൽപ്പിലുള്ള ഏകത്വം അവർ സ്വയം സാക്ഷാത്കരിച്ചു. പരീക്ഷിത്തേ, ബലരാമൻ ആ പരംപൊരുൾ തന്നെയാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മഹിമയോ വർണ്ണനാതീതം. ബലരാമൻെറ മഹിമയേറിയ ചെയ്തികളെ ധ്യാനിക്കുന്നവർക്ക് ഭഗവാനിൽ അതീവഭക്തിയുണ്ടാവുന്നതാണ്.

സവൈ സത്കർമ്മണാം സാക്ഷാദ്ദ്വിജാതേരിഹ സംഭവ:
ആദ്യോ*f*ങ്ഗ യത്രാശ്രമിണാം യഥാഹം ജ്ഞാനദോ ഗുരു: **(10–80–32)**
നന്വർത്ഥകോവിദാ ബ്രഹ്മൻ വർണ്ണാശ്രമവതാമിഹ
യേ മയാ ഗുരുണാ വാചാ തരന്ത്യഞ്ജോ ഭവാർണ്ണവം **(10–80–33)**
നാഹമിജ്യാപ്രജാതിഭ്യാം തപസോപശമേനവാ
തുഷ്യേയം സർവ്വഭൂതാത്മാ ഗുരുശുശ്രൂഷയാ യഥാ **(10–80–34)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അക്കാലത്തവിടെ ദരിദ്രനായൊരു ബ്രാഹ്മണൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണൻെറ പ്രിയമിത്രമായിരുന്നു ബ്രാഹ്മണൻ. വിജ്ഞാനിയായ അദ്ദേഹം ഗൃഹസ്ഥാശ്രമിയായി, ഭൗതീകവസ്തുക്കളോടും ഇന്ദ്രിയസുഖ ങ്ങളോടും ആസക്തികൂടാതെ കഴിഞ്ഞു വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ഉടുവസ്ത്രങ്ങൾ പോലും വേണ്ടത്ര ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് കുചേലൻ എന്ന പേരും വീണു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭാര്യക്കാകട്ടെ വേണ്ടത്ര ഉണ്ണാനുള്ള വകയുണ്ടായിരുന്നുമില്ല. അവർക്ക് ക്ഷുത്ഷാമ എന്നും പേരുവന്നു. തൻെറ സുഹൃത്തായ കൃഷ്ണനെ ചെന്ന് കണ്ട് സഹായമഭ്യർത്ഥിക്കാൻ അവർ കുചേലനോട് പറയാറുണ്ട്. എന്നാൽ സമ്പത്തിനുവേണ്ടി ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതിൽ കുചേലന് ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവസാനം ഭാര്യയുടെ നിർബ്ബന്ധത്തിന് വഴങ്ങി കൃഷ്ണനെ ചെന്ന് കാണാൻ അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചു. “അദ്ദേഹത്തിന് സമ്മാനമായി കൊടുക്കാൻ നീ എന്താണെനിക്ക് തന്നയക്കുക?” അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. ബ്രാഹ്മണപത്നി അയൽപക്കങ്ങളിൽ നിന്നും യാചിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന ഒരു പിടി അരിയിടിച്ചവിലാക്കി കുചേലൻെറ കയ്യിൽ കൊടുത്തയച്ചു.

ആനന്ദതുന്ദില ഹൃദയത്തോടെ കുചേലൻ ദ്വാരകയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവസാനം കൃഷ്ണസവിധത്തിലെത്തി. രുഗ്മിണിയേയും മറ്റുള്ള സഭാവാസികളേയുമെല്ലാം മറന്ന് കൃഷ്ണൻ ചാടിയെഴുന്നേറ്റ് ദരിദ്രനും അനുചിത വസ്ത്രധാരിയുമായ ബ്രാഹ്മണനെ എതിരേറ്റാലിംഗനം ചെയ്യാൻ ഓടിച്ചെന്നു. കൃഷ്ണൻ സ്വയം അദ്ദേഹത്തിൻെറ കാലു കഴുകി. തൻെറ ഇരിപ്പിടത്തിൽത്തന്നെ ആസനം നൽകി. രുഗ്മിണി കുചേലന് വിശറി വീശി. സഭാവാസികൾ അമ്പരന്നു. ആരാണീ ബ്രാഹ്മണൻ? കൊട്ടാരത്തിലുള്ള എല്ലാവരേക്കാൾ പ്രാധാന്യം അദ്ദേഹത്തിനെങ്ങിനെ വന്നു?

കൃഷ്ണൻ ബ്രാഹ്മണനോടായി പറഞ്ഞു.
ഗുരുകുലത്തിൽ നിന്നും പിരിഞ്ഞ ശേഷം സുഹൃത്തേ നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്തു? എന്നേപ്പോലുള്ളവർ ലോകത്ത് കുറച്ചുപേരെയുള്ളു. ധർമ്മത്തിനുഴിഞ്ഞുവെച്ച, ഇന്ദ്രിയ സൗഖ്യങ്ങളോട് ആസക്തിയേതുമില്ലാത്ത ജീവിതം നയിക്കുന്നവർ തുലോം വിരളം. ഗുരുകുലത്തിൽ നമുക്കെത്ര നല്ല സമയമായിരുന്നു. ഒരുവൻ ഇഹലോകത്തിൽ സ്വന്തം പിതാവിനോടും തൻെറ ഗുരുവിനോടും വിജ്ഞാനം നൽകുന്നയാളെന്ന നിലയ്ക്ക് ഭക്തിയുള്ളവനായിരിക്കണം. ഗുരുവിൻെറ വാക്കുകൾ അനുസരിച്ച് ഇഹലോക സംസാരസാഗരം കടക്കുന്നവർ മാത്രമേ ഫലപ്രദമായ ജീവിതം നയിക്കുന്നവരായുള്ളു. ഗുരുഭക്തിയേക്കാളും ഗുരുസേവയേക്കാളും വലുതല്ല യജ്ഞകർമ്മാദികളും തപസ്സും ധ്യാനവുമൊന്നും തന്നെ. താങ്കളോർക്കുന്നുണ്ടോ നാം അന്ന് ഗുരുപത്നിക്കായി വിറകു ശേഖരിക്കാൻ പോയതും പേമാരിയിൽ പെട്ടുഴറിയതും ഗുരു അന്വേഷിച്ചുവന്ന് അതീവ സന്തുഷ്ടനായതും? ആത്മത്യാഗപൂർവ്വമായ ഗുരുസേവയാണ് ഗുരുവിന് നൽകാവുന്ന ഏറ്റവും ഉചിതമായ പ്രതിഫലമെന്ന് ഗുരു അന്നു നമ്മോടുപദേശിച്ചു.

കുചേലൻ പറഞ്ഞു.
ശരിയാണ്, ഞാനോർമ്മിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞനേറ്റവും വലിയ സൗഭാഗ്യമെന്നു കരുതുന്നത് എല്ലാ വിജ്ഞാനങ്ങളുടെയും ലക്ഷ്യവും മാർഗ്ഗവുമായ അങ്ങയുടെ കൂടെയായിരുന്നു ഞാൻ ആ അനുഗ്രഹീത ഗുരുകുലത്തിൽ കഴിഞ്ഞത് എന്നതാണ്.

കിഞ്ചിത് കരോത്യുർവ്വപിയത് സ്വദത്തം
സുഹൃത്കൃതം ഫല്ഗ്വപി ഭൂരികാരീ
മയോപനീതാം പൃഥു കൈകമുഷ്ടിം
പ്രത്യഗ്രഹീത് പ്രീതിയുതോ മഹാത്മാ (10-81-35)
ഭക്തായ ചിത്രാ ഭഗവാൻ ഹി സംപദോ
രാജ്യം വിഭൂതിർന്ന സമർത്ഥയത്യജ:
അദീർഘ ബോധായ വിചക്ഷണ: സ്വയം
പശ്യൻ നിപാതം ധനിനാം മദോദ് ഭവം (10-81-37)

കൃഷ്ണൻ കുചേലനോടു പറഞ്ഞു:
പ്രിയമിത്രമേ, എനിക്കായി എന്ത് സമ്മാനവും കൊണ്ടാണങ്ങു വന്നിട്ടുള്ളത്? എനിക്ക് വിലപിടിച്ചതും പൊങ്ങച്ചമേറിയതുമായ സമ്മാനങ്ങളിലൊന്നും താൽപര്യമില്ല. എൻെറ സദ്ഭക്തനിൽ നിന്നും ഒരിലയോ, പൂവോ, പഴമോ അല്ലെങ്കിൽ അൽപം ജലമോ കിട്ടിയാൽ ഞാൻ സംപ്രീതനായി.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
താൻ കൊണ്ടു വന്ന ചെറിയ അവിൽപ്പൊതി പുറത്തെടുക്കാൻ കുചേലനു മടിയുള്ളതു കണ്ട്, തൻെറ ദരിദ്ര സുഹൃത്തിനെ സമ്പത്തും സൗഭാഗ്യവും സന്തോഷവും നൽകി അനുഗ്രഹിക്കാനുള്ള വ്യഗ്രതകൊണ്ട് കൃഷ്ണൻ കുചേലൻെറ മടിയിൽ നിന്നും അവിൽപ്പൊതി ബലമായി പിടിച്ചു വാങ്ങി. "ആഹാ, ഇതാണെനിക്കേറ്റവും പ്രിയം" എന്ന് പറഞ്ഞ് കൃഷ്ണൻ ആ അവിൽ വാരി തിന്നാൻ തുടങ്ങി. മറ്റൊരു പിടികൂടി വാരി വായിൽ ഇടാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ രുഗ്മിണി അദ്ദേഹത്തെ തടഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ ലോകസമ്പത്തു മുഴുവൻ ഒരു പിടി അവിലിന് പകരമായി നൽകി കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

കൃഷ്ണനുമായി ഒരു രാത്രി പഴയകഥകൾ പറഞ്ഞും ഭഗവാൻെറ പരമാനന്ദ സാമീപ്യാനുഗ്രഹം നുകർന്നും കുചേലൻ കൊട്ടാരത്തിൽ കഴിഞ്ഞു. രാവിലെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. ഭഗവാൻെറ ഭക്തപ്രേമം, വിനയം, ബ്രാഹ്മണഭക്തി, പരമസൗഹൃദം, അഭിഗമ്യത എല്ലാറ്റിനെയും പറ്റിയോർത്ത് കുചേലൻ നടന്നു. പെട്ടെന്നദ്ദേഹം ഓർമ്മിച്ചു. ഭഗവാൻ ഒന്നും തന്നയച്ചില്ലല്ലോ. എന്നാൽ പെട്ടെന്ന് തന്നെ സ്വയം പറഞ്ഞു. "കൃഷ്ണൻ എനിക്ക് സമ്പത്തൊന്നും തന്നനുഗ്രഹിക്കാത്തതു ശരിതന്നെ. എന്നേപ്പോലെ ദരിദ്രനായൊരുവന് സമ്പത്തു തന്നനുഗ്രഹിച്ചാൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ മറക്കാനിടയായേക്കും".

ദരിദ്രനായ ആ ബ്രാഹ്മണൻ തൻെറ ഗ്രാമത്തിലെത്തിയപ്പോൾ അവിടമാകെ മാറിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ വീടൊരു കൊട്ടാരമായിരിക്കുന്നു. കല്ലുകളും, മുത്തുകളും, രത്നങ്ങളും പതിച്ച ആനക്കൊമ്പും സ്വർണ്ണവും കൊണ്ടലങ്കരിച്ച കമനീയമായൊരു കൊട്ടാരം. ചിത്രപ്പണികളുള്ള ദീപസ്തംഭങ്ങളിൽ നിന്നും തൂക്കിയിട്ട രത്നങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രഭപരന്നു. ചുവരുകൾ സ്ഫടികനിർമ്മിതം. വീട്ടിലെ സ്ത്രീകൾ വിലയേറിയ ആടയാഭരണങ്ങൾ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം കൃഷ്ണൻെറ അനുഗ്രഹം മാത്രമാണെന്ന് കുചേലൻ മനസ്സിലാക്കി. എന്തദ്ഭുതം! അദ്ദേഹമാലോചിച്ചു. ഇതൊന്നും അദ്ദേഹം എന്നോട് സൂചിപ്പിക്കുകപോലും ചെയ്തില്ല. എന്നാൽ ആ തിരുവടിക്കായി കൊണ്ടുപോയ അവിൽ പൊതിയിൽനിന്നും എന്തെല്ലാമാണുണ്ടായിരിക്കുന്നത്. എന്നെന്നേക്കും അവിടുത്തെ ഭക്തനായും, സുഹൃത്തായും, സേവകനായും ജൻമജൻമാന്തരങ്ങൾ കഴിയാനിടവരട്ടെ. ഭഗവാൻ തീർച്ചയായും തൻെറ ഭക്തന് സമ്പദനുഗ്രഹം നൽകാൻ കഴിയും എന്നാൽ ആ അനുഗ്രഹം ഒരു ശാപമായി മാറിയേക്കാം എന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഭഗവാൻ അതു നൽകുന്നില്ല തന്നെ. അങ്ങിനെ സമാധാനിച്ച് ബ്രാഹ്മണൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമജീവിതം തുടർന്നു. സുഖ സമ്പത്തുക്കളിൽ ആസക്തനാവാതെ ജീവിച്ച് അനുദിനം തൻെറ ഭക്തിവളർത്തി അദ്ദേഹം സുകൃതം നേടി. ഭഗവാൻെറ ബ്രാഹ്മണപ്രേമത്തിൻെറ ഈ കഥ ശ്രവിക്കുന്ന ഏവർക്കും ഭഗവൽപ്രേമമുണ്ടാവുന്നതാണ്. കർമ്മഫലങ്ങളും അവരെ തീണ്ടുന്നതല്ല.

ഭഗവാം സ്താസ്തഥാഭൂതാ വിവക്ത ഉപസംഗത:
ആശ്ലിഷ്യാനാമയം പൃഷ്ട്വാ പ്രഹസന്നിദമബ്രവീത് (10–82–41)
അപ്യവധ്യായഥാസ്മാൻ സ്വിദകൃതജ്ഞാവിശങ്കയാ
നൂനം ഭൂതാനി ഭഗവാൻ യുനക്തി വിയുനക്തി ച (10–82–43)
മയി ഭക്തിർഹി ഭൂതാനാമമൃതത്വായ കൽപ്പതേ
ദിഷ്ട്യാ യദാസീൻമത് സ്നേഹോ ഭവതീനാം മദാപന: (10–82–45)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരിക്കൽ പൂർണ്ണസൂര്യഗ്രഹണാവസരത്തിൽ സമന്തപഞ്ചകം എന്ന സ്ഥലത്ത് രാജ്യത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ളവർ ഒത്തു ചേർന്നു. ഇവിടെയാണ് ദുഷ്ടരാജാക്കൻമാരെ കൊന്ന് അഞ്ചു തടാകങ്ങളിലായി പരശുരാമൻ രക്തം നിറച്ചത്. യാദവൻമാർ അവിടെ കൃഷ്ണന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ മക്കളും ചെറുമക്കളുമായി സന്നിഹിതരായി. പാരമ്പര്യമനുസരിച്ച് പുണ്യതീർത്ഥത്തിൽ മുങ്ങി അവർ ഭഗവാനെ പൂജിച്ചു. ഉത്സവവിവരമറിഞ്ഞ് വൃന്ദാവനത്തിൽനിന്നും ഗോപൻമരും ഗോപികമാരും സമന്തപഞ്ചക ത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു. നന്ദഗോപനും വസുദേവനും കണ്ടുമുട്ടിയ അവസരം തികച്ചും ഹൃദയഹാരിയായിരുന്നു. യാദവസ്ത്രീകളും ഗോപികമാരും പരസ്പരം സ്വാഗതമോതി. അന്ത:രീക്ഷം മുഴുവൻ ഭഗവൽപ്രേമത്തിന്റെ പരിവേഷത്തിലായിരുന്നു. എല്ലാവരും ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു.

പല രാജാക്കൻമാരും ഭരണസാരഥികളും യാദവരെ പുകഴ്ത്തി സംസാരിച്ചു. “ഇഹലോകത്തിലെ ജനങ്ങളിൽ നിങ്ങളാണ് ഏറ്റവും അനുഗ്രഹീതർ. ഏതു ഭഗവാന്റെ ഒരേയൊരു ദർശനത്തിനായി യോഗിവര്യൻമാർ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവോ, ആ ഭഗവാൻ നിത്യവും നിങ്ങളുടെ കൂടെയുണ്ട്. നിങ്ങൾക്ക് ഭഗവാനുമായി രക്ത ബന്ധം പോലുമുണ്ട്. നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ കാണുന്നു. ഒരുമിച്ച് ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നു, അദ്ദേഹത്തെ തൊടുന്നു. ഒരെയൊരുതവണ ദർശനഭാഗ്യം ലഭിച്ചാൽ തന്നെ സായൂജ്യം ലഭിക്കുന്ന ആ ഭഗവാന്റെകൂടെ നിങ്ങൾ എപ്പോഴും കഴിയുന്നു.”

രോഹിണിയും ദേവകിയും യശോദയോട് തങ്ങൾക്കുള്ള ബഹുമാനവും നന്ദിയും കടപ്പാടും വെളിപ്പെടുത്തി. “കംസനോടുള്ള ഭയം നിമിത്തം ഞങ്ങളുടെ മക്കളെ ഭവതിയെ ഏൽപ്പിച്ചു. വളരെക്കാലം അവർ സ്വന്തം മാതാപിതാക്കളെ കാണുകയുണ്ടായില്ല. നിങ്ങളാണെങ്കിൽ സ്വന്തമെന്നോ അല്ലെന്നോ ഉള്ള യാതൊരു ഭാവഭേദവുമില്ലാതെ അവരെ വളർത്തി വലുതാക്കി. ”

ഗോപികമാർ കൃഷ്ണപ്രേമസാഗരത്തിൽ നീന്തി ഭഗവാനെ വീണ്ടും വീണ്ടും കണ്ണുകളിലൂടെ ഹൃദയത്തിൽ നിറച്ച് ഭഗവാനുമായി ഒന്നു ചേർന്നു. കൃഷ്ണനും അവരെ രഹസ്യമായി സന്ധിച്ചു. ങ്കഭഗവാനാണ് ആളുകളെ അടുപ്പിക്കുന്നതും അകറ്റുന്നതും. നിങ്ങൾക്ക് എന്നോട് പരമമായ പ്രേമമുള്ളതിനാൽ നിങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതരത്രെ. കാരണം എന്നെ പ്രേമിക്കുന്നത് അമതരത്വത്തിലേക്കുള്ള പാതയത്രെ. ഭാഗ്യം കൊണ്ട് നിങ്ങളാപ്രേമം വളത്തിയെടുത്തിരിക്കുന്നു. ഞാൻ എല്ലാറ്റിന്റെയും ആത്മമസത്തയത്രെ. ഞാൻ അവയുടെ ആദിയും ജീവിതവും ലക്ഷ്യവുമത്രെ. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളുടെയും സത്ത ആത്മാവും ശരീരം അതിനെ പൊതിയുന്ന വസ്ത്രവുമത്രെ. ഞാൻ ഇവയ്ക്കെല്ലാം അതീതനാണ്. എന്നാൽ നിങ്ങളെല്ലാം എന്നിലാണ് നിലകൊള്ളുന്നത്.ങ്ക ഭഗവാന്റെ ഈ മഹാസന്ദേശം ധ്യാനിച്ച് ഗോപികമാർ സായൂജ്യം പ്രാപിച്ചു. തുടർന്നും ഭ ഗവൽപ്രേമത്തിൽ വിരാജിക്കാനിടവരണമെന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

നവയം സാധ്വി സാമ്രാജ്യം സ്വാരാജ്യം ഭൌജ്യമച്യുത
വൈരാജ്യം പാരമേഷ്ഠ്യം ച ആനന്ത്യം വാ ഹരേ: പദം (10-83-41)
കാമയാമഹ ഏതസ്യ ശ്രീമത് പാദരജ: ശ്രിയ:
കുചകുങ്കുമ ഗന്ധാഢ്യം മൂർധ്നാ വോഢും ഗദാഭൃത: (10-83-42)
വ്രജസ്ത്രീയോ യദ്വാഞ്ചരന്തി പുളിന്ദ്യസ്തൃണവീരുധ:
ഗാവശ്ചാരയതോ ഗോപാ: പാദസ്പർശം മഹാത്മന: (10-83-43)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
കൃഷ്ണനെ തങ്ങളുടെ ഗുരുവും ലക്ഷ്യവുമാക്കി കരുതിയിരുന്ന ഗോപികമാർ അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചു. ഭഗവാൻ പരമപുരുഷൻ തന്നെയാണെന്നവർക്കറിയാമായിരുന്നു. യാദവസ്ത്രീകളും ഗോപികമാരും പരസ്പരം ഭഗവൽമഹിമകളെപ്പറ്റി പാടി പുകഴ്ത്തി. പാണ്ഡവപത്നിയായ ദ്രൗപദി കൃഷ്ണന്റെ സഹധർമ്മിണിമാരോട് ഭഗവാൻ എങ്ങിനെയാണ് അവരുടെയെല്ലാം നാഥനായി വാഴുന്നതെന്നാരാഞ്ഞു.

രുഗ്മിണി, സത്യഭാമ, ജാംബവതി, കാളിന്ദി, മിത്രവിന്ദാ, സത്യ, ഭദ്ര എന്നിവർ തങ്ങൾ ഭഗവാനെ വരിക്കാനിടയായതെങ്ങിനെയെന്ന് പറഞ്ഞു. ഭദ്രയുടെ അമ്മാവന്റെ പുത്രനാണ് കൃഷ്ണൻ. തന്റെ പുത്രിക്ക് കൃഷ്ണനോടുള്ള അനുരാഗമറിഞ്ഞ് സസന്തോഷം അവളെ കൃഷ്ണന് നൽകിയതാണല്ലോ.

ലക്ഷ്മണ പറഞ്ഞു.
ഞാനും ഭഗവാന്റെ മഹിമകളെപ്പറ്റി നാരദമുനിയിൽ നിന്നുമാണറിഞ്ഞത്. അങ്ങിനെ, മറ്റാരെയും വരിക്കില്ലെന്ന് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ദ്രൗപദീ, നിങ്ങളുടെ അച്ഛൻ സ്വയംവരസമയത്ത് ചുറ്റിത്തിരിയുന്ന മത്സ്യത്തെ എയ്തുവീഴ്ത്താനുള്ള മൽസരമേർപ്പെടുത്തിയതു പോലെ എന്റെ അച്ഛനും ഒരു മൽസരം വച്ചിരുന്നു. ചുറ്റിത്തിരിയുന്ന മത്സ്യത്തെ കണിക്കാതെ, അതിന്റെ പ്രതിബിംബം മാത്രം ജലത്തിൽ കാണാവുന്ന രീതിയിലായിരുന്നു സംവിധാനം. പലേ മഹാൻമാരും എന്റെ കൈ പിടിക്കാനാഗ്രഹിച്ചു. ചിലർക്ക് വില്ലെടുക്കാനായില്ല. ചിലർക്ക് വില്ലു കുലയ്ക്കാനായില്ല. മറ്റുചിലർ വില്ലു കുലച്ചെങ്കിലും മത്സ്യമെവിടെയെന്ന് കണ്ടുപിടിക്കാനായില്ല. അർജ്ജുനൻ വില്ലു കുലച്ച് തൊടുത്തുവെങ്കിലും മത്സ്യത്തെ വീഴ്ത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്നാൽ കൃഷ്ണൻവന്ന് വെറുമൊരു ലീലയായി വില്ലുകുലച്ച് അതിനെ വീഴ്ത്തി. ഞാൻ അതീവസന്തോഷത്തിലായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കൃഷ്ണൻ എന്നെ രഥത്തിലിരുത്തി. മറ്റു പ്രഭുക്കൻമാർ എതിരിടാൻ ഒരുമ്പെടുന്നസമയത്ത് കൃഷ്ണൻ രഥമോടിച്ച് ദ്വാരകയിലേക്ക് പോന്നു. തടയാൻ ശ്രമിച്ചവർ ഒന്നുകിൽ മരിച്ചു വീണു, അല്ലെങ്കിൽ പിന്തിരിഞ്ഞോടി. ഞങ്ങളുടെ വിവാഹദിവസം അച്ഛൻ വിലപിടിച്ച അനേകം സമ്മാനങ്ങൾ ഭഗവാനു നൽകി. ഭഗവാന് ഒന്നിനും കുറവുണ്ടായിട്ടല്ല. അദ്ദേഹം പരിപൂർണ്ണനും അനന്തനുമാണല്ലോ. ഞങ്ങളെല്ലാം കൃഷ്ണനെ ഭർത്താവായി ലഭിക്കുകവഴി പരമാനുഗ്രഹീതരത്രെ.

രോഹിണി, പതിനായിരം ഭാര്യമാരെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.
ഭഗവാൻ നരകാസുകരനെ വധിച്ചതും ഞങ്ങളെ രക്ഷിച്ച് വിവാഹം ചെയ്തതും നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലൊ. ഞങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതർ. സ്വർഗ്ഗത്തിന്റേയൊ ഭൂമിയുടേയൊ ആധിപത്യമോ മുക്തിപദം തന്നേയൊ ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ട. ഞങ്ങൾക്കുള്ള ഏക ആഗ്രഹം ഇത്രമാത്രം. ഞങ്ങൾ എന്നും ശിരസ്സിൽ ആ പാദകമലധൂളിയണിയാനിടവരട്ടെ. ഞങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ പാദസ്പർശനത്തിനായി മാത്രം ആർത്തി പിടിച്ചവരത്രെ. ഗോപീഗോപൻമാരും പശുക്കളും വൃന്ദാവനത്തിലെ പുൽക്കൊടിയും അതിനായാണല്ലോ ആഗ്രഹിച്ചത്.

അഹോ വയം ജൻമഭൃതോ ലബ്ധം കാർത്സ്ന്യേന തത്ഫലം
ദേവനാമപി ദുഷ്പ്രാപം യദ്യോഗേശ്വരദർശനം (**10-84-9**)
യസ്യാത്മബുദ്ധി: കുണപേത്രിധാതുകേ
സ്വധീ: കളത്രാദിഷു ഭൌമ ഇജ്യധീ:
യത്തീർത്ഥ ബുദ്ധി: സലിലേ ന കർഹിചി
ജ്ഞനേഷ്വഭി ജ്ഞേഷു സ ഏവ ഗോഖര: (**10-84-13**)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ശ്രീകൃഷ്ണൻെറ മഹിമകളെപ്പറ്റിയും പ്രേമത്തെപ്പറ്റിയും എല്ലാവരും ചേർന്നു നടത്തിയ ചർച്ചകൾ അവരെ ആത്മോദ്ധാരണപരമായി സ്വാധീനിച്ചു. ആ സമയത്ത് മാമുനിമാരിൽ ശ്രേഷ്ഠരായവർ കൃഷ്ണനെ കാണാൻ അവിടെയെത്തി. അവർ വന്നപ്പോൾ രാജാക്കൻമാരും പ്രഭുക്കളും ബഹുമാനപുരസ്സരം എഴുന്നേറ്റു നിന്നു. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും അവരെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. മുനിമാരുടെ പാദങ്ങൾ കഴുകി അവർക്ക് ഉചിതങ്ങളായ ആസനങ്ങൾ നൽകി.

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു:
ഇന്നു നാം തികച്ചും അനുഗ്രഹീതരത്രേ. നമ്മുടെ ജൻമത്തിന് ഇന്നു സാഫല്യം കൈവന്നിരിക്കുന്നു. യോഗിവര്യൻമാരിൽ ശ്രേഷ്ഠരായ മഹർഷിമാരുടെ ദർശനഭാഗ്യം നമുക്കുണ്ടായിരിക്കുന്നു. ദിവ്യനദികൾ വെറും ജലമല്ല. ദേവ വിഗ്രഹങ്ങൾ വെറും മണ്ണും കല്ലുമല്ല. അവ ഭക്തനെ ഏറെക്കാലം കൊണ്ട് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദിവ്യമാമുനിമാരുടെ ഒരെയൊരു ദർശനം കൊണ്ട് ഭക്തഹൃദയം സംശുദ്ധമാകുന്നു. അഗ്നി, സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, നക്ഷത്രങ്ങൾ, ഭൂമി, ആകാശം, പ്രാണവായുക്കൾ, വാക്ക്, മനസ്സ് എന്നിവയെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ദേവതകൾ പോലും നാനാത്വഭാവമെന്ന കൽമഷത്തിനടിമപ്പെട്ടവരത്രെ. അവർക്കൊന്നും മനുഷ്യഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. എന്നാൽ ദിവ്യൻമാരായ ഈ മഹർഷിമാരുടെ ഏതാനും നിമിഷത്തെ സത്സംഗം കൊണ്ട് ഒരുവൻെറ എല്ലാ പാപങ്ങളും ഇല്ലാതെയാവുന്നു. സ്വശരീരത്തെ ആത്മാവെന്നു കരുതുന്നവൻ വെറുമൊരു കഴുതയത്രെ. അവൻ ഭാര്യയും കുട്ടികളും മറ്റും സ്വന്തമെന്നു കരുതുന്നു. ലൗകീകവസ്തുക്കളെ പൂജിച്ച് നദികളെ പുണ്യതീർത്ഥമെന്ന് കരുതി നടക്കുമ്പോഴും മഹർഷിമാരിൽ അവന് ഭക്തിയേതുമില്ല.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
മാമുനിമാർ, തങ്ങളെ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ പുകഴ്ത്തുന്നത് കേട്ട് അത്ഭുതസ്തബ്ധരായി നിന്നുപോയി. അവർക്കറിയാമായിരുന്നു ഭഗവാൻ ഈ മനുഷ്യ വേഷം ധരിച്ച് മനുഷ്യധർമ്മമനുസരിച്ചു നടിക്കുകയാണെന്ന്.

അവർ പറഞ്ഞു: പ്രഭോ, അങ്ങയെ ആരറിയാൻ. അങ്ങ് ഏകനെങ്കിലും അനേകങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു. ഭൂമി ഒന്നാണെങ്കിലും അത് വൃക്ഷങ്ങളും പാറകളും മറ്റുമായാണല്ലോ കാണപ്പെടുന്നത്. എപ്പോഴും മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ പ്രതിഭാസത്തിൻെറ ചലനമേതുമില്ലാത്ത അടിത്തറ അവിടുന്നത്രെ. അവിടുന്ന് നാമരൂപങ്ങൾക്കതീതനെങ്കിലും കാലാകാലങ്ങളിൽ ധർമ്മസംരക്ഷണത്തിനായി, ദുഷ്ടസംഹാരത്തിനായി, നാമരൂപങ്ങൾ ധരിക്കുന്നു. സ്വപ്നം കാണുന്നവർ സ്വന്തം ശരീരത്തെപ്പറ്റി ബോധവാനല്ലാത്തതുപോലെ മായാജന്യമായ മതിഭ്രമത്തിനടിപ്പെട്ട മനുഷ്യർക്ക് അവിടുത്തെ പറ്റിയുള്ള അവബോധമില്ല തന്നെ. അവിടുന്ന് എല്ലായ്പ്പോഴും അവരുടെ ആത്മസത്തയായി നിലകൊള്ളുന്നുവെന്ന് അവരറിയുന്നില്ല. അങ്ങിൽ മാത്രം നിതാന്തഭക്തിയുള്ളവർക്കു മാത്രമേ അവിടുത്തെ സാക്ഷാത്കരിക്കാനാവൂ. അവിടുത്തെ കാണാൻ സാധിച്ചതിനാൽ ഞങ്ങൾ അനുഗ്രഹീതരായിരിക്കുന്നു.

മാമുനിമാർ ഉടനേ തന്നെ മടങ്ങിപ്പോവാൻ തുനിയവേ വസുദേവർ അവരോടു ചോദിച്ചു. "എങ്ങിനെയാണ് ഒരുവൻ കർമ്മപാശത്തിൽ നിന്നും മോചിതനാവുന്നതെന്ന് പറഞ്ഞു തന്നാലും."

സന്നികർഷോ ഹി മർത്ത്യാനാമനാദരണകാരണം
ഗാംഗം ഹിത്വാ യഥാന്യാംഭസ്തത്രത്യോ യാതി ശുദ്ധയേ (10–84–31)
വിത്തൈക്ഷണാം യജ്ഞ ദാനൈർഗൃഹൈർദ്ദാരസുതൈഷണാം
ആത്മലോകൈഷണാം ദേവ കാലേന വിസൃജേദ്ബുധ:
ഗ്രാമേ ത്യക്തൈഷണാ: സർവേ യയുർധീരാസ്തപോവനം (10–84–38)
മാ രാജ്യശ്രീരഭൂത് പുംസ: ശ്രേയസ്കാമസ്യ മാനദ
സ്വജനാനുത ബന്ധൂൻ വാ നപശ്യതി യയാന്ധദൃക് (10–84–64)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വസുദേവരുടെ അഭ്യർത്ഥന കേട്ട് നാരദമുനി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. “മാമുനിമാരേ, വസുദേവർക്ക് ഈ സർവ്വജ്ഞനായ കൃഷ്ണൻ തൻെറ മകനാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടാണ് ചോദ്യം നിങ്ങളോട് ചോദിക്കുന്നത്. ചിരപരിചിതത്വം കൊണ്ട് ആളുകൾ ചുറ്റുമുള്ളവരുടെ മാഹാത്മ്യത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. ഗംഗാതീരത്തു വസിക്കുന്നവർ ആത്മസംസ്കരണത്തിനായി മറ്റു പുണ്യതീർത്ഥങ്ങൾ തേടി പോകുന്നതുപോലെയത്രെ ഇത്.”

മാമുനിമാർ ഇങ്ങിനെ മറുപടി പറഞ്ഞു.
കർമ്മഫലങ്ങളിൽ നിന്നു മുക്തി നേടാനുള്ള മാർഗ്ഗം, എല്ലാ കർമ്മങ്ങളും ഭഗവൽപൂജകളായി ചെയ്യുക എന്നതാണ്. ഭഗവാനാണല്ലോ എല്ലാ യാഗപൂജാദികളുടെയും കർമ്മവും ലക്ഷ്യവും. മനുഷ്യർ ഇഹലോകത്തിൽ മൂന്നു തരത്തിലുള്ള ആഗ്രഹങ്ങൾക്കും ആസക്തികൾക്കും അടിമപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സമ്പത്തിനായുള്ള ആഗ്രഹം. ഭാര്യാപുത്രാദികൾക്കായുള്ള ആഗ്രഹം. സ്വർഗ്ഗലാഭത്തിനായുള്ള ആഗ്രഹം. ഒരുവൻ സമ്പത്തിനായുള്ള ആഗ്രഹത്തെ പൂജാദികൾ കൊണ്ടും ദാനധർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടും. ഭാര്യാപുത്രാദികൾക്കായുള്ള ആഗ്രഹം ധാർമ്മീകമായ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമജീവിതം കൊണ്ടും. സ്വർഗ്ഗലാഭത്തിനായുള്ള ആഗ്രഹം സ്വർഗ്ഗ ജീവിതത്തിൻെറ ക്ഷണികതയെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കിയും അതിജീവിക്കേണ്ടതാണ്. ദേവതകളോടുള്ള കടം തീർക്കാതെ (യാഗപൂജാദികൾ നടത്താതെ)യും ശാസ്ത്രാദികൾ പഠിക്കാതെയും പ്രചരിപ്പിക്കാതെയും മാമുനിമാരോടുള്ള കടപ്പാടുകൾ തീർക്കാതെയും സന്താനങ്ങളുണ്ടാകാതെ പിതൃക്കളോടുള്ള കടം വീട്ടാതെയും ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ തൻെറ ആത്മീയവളർച്ചയിൽനിന്നും തഴേയ്ക്കു പതിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് അല്ലയോ വസുദേവരേ, യാഗകർമ്മാദികൾ ചെയ്ത് ഭഗവാനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചാലും.

ഉടനേ തന്നെ, മഹർഷിമാരുടെ ഉപദേശത്തെ മാനിച്ച് വസുദേവൻ ഒരു യാഗം നടത്തി. ശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതവും മാമുനിമാരുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കനുസരിച്ചും നടത്തിയ യാഗത്തിനു ശേഷം എല്ലാവർക്കും വിലപിടിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ വിതരണം ചെയ്തു. നായ്ക്കൾക്കു പോലും സമ്മാനങ്ങൾ ലഭിച്ചു. അതിനുശേഷം രാജാക്കൻമാരും പ്രഭുക്കളും സ്വന്തം സ്ഥലങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങി. വസുദേവന് നന്ദഗോപരോട് ഏറ്റവും കൂടുതൽ അടുപ്പവും സ്നേഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. “നമ്മുടെ സൗഹൃദം വാക്കുകൾക്കതീതമാണ്. നന്ദഗോപരേ, നിങ്ങൾ എന്നും ഞങ്ങളോട് നൻമ മാത്രമേ കാണിച്ചിട്ടുള്ളു. എന്നാൽ ഞങ്ങളോ, നന്ദികെട്ടവർ. കംസൻ ഞങ്ങളെ തടവിലാക്കിയിരുന്നപ്പോൾ ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചു ന്യായമായും നിങ്ങളുടെ ദയവിന് പ്രതിഫലമായൊന്നും ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾക്ക് കഴിയില്ല എന്ന്. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ സ്വതന്ത്രരായപ്പോഴും നിങ്ങളോട് വേണ്ടപോലെ നന്ദിപ്രകടിപ്പിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല. അതാണ് അധികാരസ്ഥാനങ്ങളിലുള്ളവരുടെ അവസ്ഥ. അവർക്ക് സൗഹൃദം കൊണ്ടൊരുപയോഗവുമില്ല. അതുകൊണ്ട് ഏതൊരുവൻ സത്യമായും ക്ഷേമത്തെ കാംക്ഷിക്കുന്നുവോ, അവൻ ഭരണാധികാരവും സ്ഥാനമാനങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. കാരണം അവ സൗഹൃദങ്ങളെയും ബന്ധുതയെയും അകറ്റി നിർത്തുന്നു.” വസുദേവരുടെ ആതിഥേയം ആസ്വദിച്ചു കൊണ്ട് നന്ദഗോപരും കൂട്ടരും കുറച്ചുനാൾകൂടി അവിടെ കഴിഞ്ഞു. വസുദേവൻ എല്ലാവരെയും പലേവിധങ്ങളിൽ സൽക്കരിച്ചു. കുറേക്കാലമങ്ങിനെ ഉല്ലസിച്ചുകഴിഞ്ഞ് നന്ദഗോപൻ വൃന്ദാവനത്തിലേക്കും യാദവർ ദ്വാരകയിലേക്കും മടങ്ങി.

യത്ര യേനയതോ യസ്യ യസ്മൈ യദ്യദ്യഥാ യദാ
സ്യാദിദം ഭഗവാൻ സാക്ഷാത് പ്രധാനപുരുഷേശ്വര: (10–85–4)
അഹം യൂയമസാവാര്യ ഇമേ ച ദ്വാരകൌകസ:
സർവേ*f*പ്യേവം യദു ശ്രേഷ്ഠ വിമൃശ്യാ: സചരാചരം (10–85–23)
ആത്മാ ഹ്യേക: സ്വയം ജ്യോതിർന്നത്യോ*f*ന്യോ നിർഗ്ഗുണോ ഗുണൈ:
ആത്മസൃഷ്ടൈസ്തത് കൃതേഷു ഭൂതേഷു ബഹുധേയതേ (10–85–24)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു ദിവസം പതിവുപോലെ കൃഷ്ണനും ബലരാമനും വസുദേവനെ വന്ദിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്നു. താൻ സ്വന്തം പുത്രൻ എന്നു മാത്രം കരുതിയിരുന്ന കൃഷ്ണനെപ്പറ്റി നാരദമുനി പറഞ്ഞ ദിവ്യകാര്യങ്ങളും രാമകൃഷ്ണൻമാരെപ്പറ്റി മഹർഷിവര്യൻമാർ പാടിപുകഴ്ത്തിയ കീർത്തനങ്ങളും വസുദേവനോർത്തു. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"കൃഷ്ണാ! നീയാണ് സത്-ചിത്-ആനന്ദം. നീയാണ് ദ്രവ്യത്തിന്റെയും ഊർജ്ജത്തിന്റെയും നാഥൻ. നീയാണ് എവിടെയും എക്കാലത്തും സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്ന എന്തിന്റെയും പ്രഭു. ആരുടെ പ്രയത്നം കൊണ്ടായാലും എന്തു കാരണം കൊണ്ടായാലും ഇത് സത്യമത്രെ. അങ്ങു തന്നെ ഈ വിശ്വം സ്വയം ഉണ്ടാക്കി അതിലെ ആത്മാവും സത്തയുമായി. പ്രാണന്റെ പ്രാണൻ തന്നെ നീയാകുന്നു. നീ തന്നെ സൂര്യന്റെ വെളിച്ചവും നക്ഷത്രങ്ങളും മിന്നലുമെല്ലാം. മലനിരകളുടെ സംതുലനവും പഞ്ചഭൂതങ്ങളിലെ ഗുണങ്ങളും നീ. ഇന്ദ്രിയഗോചരങ്ങളായ വസ്തുക്കൾ, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, അവയുടെ സംവേദനശക്തി എല്ലാം അവിടുന്നു മാത്രം. ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലൂടെ ലഭിക്കുന്ന ചോദനകളെ ക്രമീകരിക്കുന്നതും ജീവികൾക്കുള്ള ബുദ്ധിയും നീ തന്നെ. നീയാണ് പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ നിർമ്മിക്കുന്ന താമസാഹങ്കാരം. രാജസാഹങ്കാരഹേതുവായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളും സാത്വികാഹങ്കാരഹേതുവായ മനസ്സും നീയാണ്. സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഭൂതങ്ങളുടെയെല്ലാം കാര്യം കാരണത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അഹേതുക ഹേതുവായതുകൊണ്ട് നീയെല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെ എല്ലാ സൃഷ്ടികളിലും. എന്നാൽ സത്യത്തിൽ അവ നിന്നിൽ പ്രകടമാവുന്നത് കാലഗതിക്കനുസരിച്ചു മാത്രം. കാരണം നീ ത്രിഗുണാതീതനും അതീന്ദ്രിയനും എല്ലാ ദ്രവ്യപരിണാമങ്ങൾക്കുമതീതനുമാവുന്നു. ഏതൊരാൾ നിന്റെ പരബ്രഹ്മഭാവം, അതീന്ദ്രിയത്വം, ത്രിഗുണസംഭവമായ അവതാരമഹത്വം എന്നിവയുടെ സൂക്ഷ്മതരമായ വ്യത്യാസങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ലയോ അയാൾ ജനനമരണചക്രത്തിന്റെ പിടിയിൽപ്പെട്ടു കഴിയുന്നു. നീയാണ് പുരുഷനും (ആത്മാവ്, ബോധം) പ്രകൃതിയും (ദ്രവ്യം). നീയാണ് വിശ്വത്തിന്റെ ദ്രവ്യപരവും ഊർജ്ജപരവുമായ കാരണം. കാണിയും കാഴ്ചയും നീ തന്നെ. എന്നാൽ നീ ഇവയ്ക്കെല്ലാം അതീതനുമത്രേ. നിന്റെ തന്നെ മായാശക്തിയാലാണ് ഞാൻ ദേഹബുദ്ധിക്കടിമപ്പെട്ട് നിന്നെ എന്റെ മകനായി മാത്രം കരുതിയത്. ഞാൻ നിന്നിലഭയം തേടുന്നു. ഈ സംസാരചക്രത്തിൽ നിന്നുള്ള മോചനമാർഗ്ഗം പറഞ്ഞു തന്നാലും."

അഛൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ കേട്ട് കൃഷ്ണൻ വിനീതനായി മറുപടി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ അവിടുത്തെ പുത്രൻ മാത്രമാണ്. അങ്ങ് ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതെല്ലാം എനിക്ക് പഠിക്കാനായാണെന്ന് ഞാനറിയുന്നു. അങ്ങും ഞാനും ദ്വാരകാവാസികളും ചരാചരവസ്തുക്കളും എല്ലാം സ്വയം പ്രഭയാർന്ന അനന്തമായ ത്രിഗുണങ്ങളാൽ മാറ്റമേതുമേശാത്ത ആത്മാവത്രെ. അത് നാനാവിധവസ്തുക്കളിൽ അതിനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതുപോലെ പ്രകടമായി കാണപ്പെടുന്നു." ഇതുകേട്ട് വസുദേവന് ആത്മജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചു.

ॐ

തന്നഃ പ്രസീദ നിരപേക്ഷ വിമൃഗ്യയുഷ്മത് -
പാദാരവിന്ദധിഷണാന്യ ഗൃഹാന്ധകൂപാത്
നിഷ്ക്രമ്യ വിശ്വശരണാങ്ഘ്ര്യുപലബ്ധവൃത്തിഃ
ശാന്തോ യഥൈക ഉത സർവ്വസഖൈശ്ചരാമി (10-85-45)

യ ഇദമനുശൃണോതി ശ്രാവയേദ്വാ മുരാരേ -
ശ്ചരിതമമൃതകീർത്തേർവ്വർണ്ണിതം വ്യാസപുത്രൈഃ
ജഗദഘഭിദലം തദ്ഭക്തസത്കർണ്ണ പൂരം
ഭഗവതി കൃതചിത്തോ യാതി തത്ക്ഷേമധാമ (10-85-59)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദേവകി തന്റെ പുത്രന്റെ ദിവ്യതയെ സാക്ഷാത്കരിച്ച് കംസനാൽ കൊല്ലപ്പെട്ട തന്റെ ആദ്യത്തെ ആറുപുത്രൻമാരെപ്പറ്റിയോർത്തിട്ട് കൃഷ്ണനോടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "കൃഷ്ണാ, നീയാണ് ഈശ്വരനെന്നും സൃഷ്ടാവിനുപോലും പ്രഭുവാണ് നിയെന്നും എനിക്കറിയാം. നീ ഗുരുപുത്രനെ യമദേവന്റെ അടുത്തുനിന്നും തിരികെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതു കേട്ട് ഞാൻ അത്ഭുതചകിതയായിട്ടുണ്ട്. എനിക്കും എന്റെ മക്കളെ കാണണമെന്നുണ്ട്. കംസൻ വധിച്ച എന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ വീണ്ടും കാണാനുള്ള എന്റെ ആഗ്രഹം സാധിച്ചു തന്നാലും."

കൃഷ്ണനും ബലരാമനും തങ്ങളുടെ യോഗമായകൊണ്ട് ക്ഷണനേരത്തിൽ സുതലമെന്ന പാതാള ലോകത്തെത്തിച്ചേർന്നു. സുതലത്തിന്റെ രാജാവ് മഹാനായ ബലിയായിരുന്നു. ദിവ്യസഹോദരൻമാരെക്കണ്ട് അദ്ദേഹം ഹർഷപുളകിതനായി. അവരെ പൂജിച്ചെതിരേറ്റ്, കൃഷ്ണന്റെ പാദകമലങ്ങളെ ആലിംഗനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ബലി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "ഭഗവാനേ ഞങ്ങൾ അസുരൻമാർ അങ്ങയോട് വെറുപ്പു വച്ചുപുലർത്തുന്നവരത്രെ. എങ്കിലും ഉത്തമഭക്തൻമാരേപ്പോലെത്തന്നെ ഞങ്ങളും അങ്ങയോടടുത്തു തന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. ഭക്തിയാലോ, വെറുപ്പാലോ ഞങ്ങൾ എപ്പോഴും അങ്ങയോടൊപ്പമത്രെ. ഏറ്റവും മഹാനായ യോഗിവര്യൻപോലും അങ്ങയുടെ യഥാർത്ഥഭാവം അറിയുന്നില്ല. ആഗ്രഹലേശമില്ലാത്തവർ ആഗ്രഹിക്കുന്ന അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ നിരന്തരഭക്തിയുണ്ടാവാനാണ് ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത്. അങ്ങിനെ ലൗകീകതയെന്ന ഇരുട്ടുകുഴിയിൽ നിന്ന് എനിക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കുമല്ലോ. അതിനുശേഷം സ്വതന്ത്രനായി അലഞ്ഞുതിരിയുകയോ സർവ്വജീവജാലങ്ങളെയും സുഹൃത്തായി കണക്കാക്കുന്നവരുമായുള്ള സത്സംഗസൗഭാഗ്യമാസ്വദിക്കുകയോ ചെയ്യാമല്ലോ."

കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.
അല്ലയോ അസുരരാജൻ, മരീചിമുനിക്ക് തന്റെ ഭാര്യയായ ഊർണയിൽ ആറു പുത്രൻമാരുണ്ടായിരുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് തന്റെ പുത്രിയെ വിഷയാസക്തനായി സമീപിക്കുന്നതു കണ്ട് ഇവർ മര്യാദകെട്ട രീതിയിൽ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. അങ്ങിനെ ബ്രഹ്മകോപത്തിനിരയായി. അങ്ങിനെയവർ ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ സന്താനങ്ങളായി ജനിക്കാനിരുന്നുവെങ്കിലും എന്റെ അമ്മയുടെ വയറ്റിലേക്ക് മാറ്റപ്പെട്ടു. അവരെ കംസൻ വധിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്റെ അമ്മയുടെ ആഗ്രഹം സാധിപ്പിച്ച് സന്തോഷിപ്പിക്കാനായി അവരെ ഭൂമിയിലേക്ക് കൊണ്ടു പോകാനാണ് ഞങ്ങൾ വന്നിട്ടുള്ളത്." ബലി തൽക്ഷണം ആറുപേരെയും പുനർജീവിപ്പിച്ചു. സഹോദരൻമാർ അവരെ ദേവകിയുടെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുപോയി. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ കരസ്പർശനമാത്രയിൽ അവർക്ക് ഈശ്വരസാക്ഷാത്ക്കാരം ലഭിക്കുകയും അവർ സ്വർഗ്ഗസീമകളിലേക്കുയരുകയും ചെയ്തു. ദേവകി അത്ഭുതസ്തബ്ധയായി. തന്റെ പുനർജീവിക്കപ്പെട്ട പുത്രൻമാരെ വീണ്ടും നഷ്ടപ്പെട്ടതിൽ അവർക്ക് ദുഃഖമേതും തോന്നിയതുമില്ല.

ആരൊരുവൻ ഭഗവാന്റെ സർവ്വ സംശുദ്ധീകരമായ ഈ കഥകൾ പറയുകയോ കേൾക്കുകയോ ചെയ്യുന്നുവോ അവർക്ക് തീവ്രഭക്തിയുണ്ടാവുകയും അവർക്ക് ഭഗവൽസവിധം പൂകാനിടവരികയും ചെയ്യും.

യഥാ ശയാന: പുരുഷോ മനസൈവാത്മ മായയാ
സൃഷ്ട്വാ ലോകം പരം സ്വാപ്നമനുവിശ്യാവഭാസതേ (10-86-45)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
തന്റെ മുത്തശ്ശനും മുത്തശ്ശിയും തമ്മിൽ എങ്ങിനെയാണ് വിവാഹിതരായതെന്ന് പരീക്ഷിത്ത് ചോദിച്ചതിനുത്തരമായി ശുകമുനി പറഞ്ഞു. "നിങ്ങളുടെ മുത്തശ്ശൻ അർജ്ജുനൻ തീർത്ഥാടനത്തിനായി പ്രഭാസത്തിൽ പോവുമ്പോഴാണ് സ്വന്തം അമ്മാവന്റെ മകളായ സുഭദ്രയെപ്പറ്റി കേൾക്കുന്നത്. ബലരാമന്, അവളെ ദുര്യോധനനു നൽകണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ് കേട്ടു കേൾവി. അർജ്ജുനൻ ഒരു സന്യാസി വേഷത്തിൽ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. നഗരവാസികൾ ഐശ്വര്യവാനായ സന്യാസിയെ സഹർഷം സ്വീകരിച്ചാദരിച്ചു. ആചാരമനുസരിച്ച് മഴക്കാലമായ (ചാതുർമാസ്യം) നാലുമാസക്കാലം അവിടെ കഴിഞ്ഞു കൂടാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. ബലരാമനും സന്യാസിയെ ആളറിയാതെ വിളിച്ച് കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അർജ്ജുനൻ സുഭദ്രയെക്കണ്ട് അനുരാഗത്തിലായി. അവളും അർജ്ജുനനിൽ അനുരക്തയായി. ഉഭയസമ്മതപ്രകാരം മുതിർന്നവരുടെ അനുഗ്രഹവും വാങ്ങി ക്ഷേത്രപൂജക്ക് പോയ സുഭദ്രയെ അർജ്ജുനൻ ഒരു തേരിലേറി വന്ന് കയറ്റിക്കൊണ്ടു പോയി. കൃഷ്ണനും കൂട്ടരും ബലരാമനെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. അവസാനം അദ്ദേഹവും വിവാഹത്തിനു സമ്മതിച്ചു. മാത്രമല്ലാ വിലയേറിയ അനവധി സമ്മാനങ്ങളും നൽകി.

അക്കാലത്ത് മിഥിലയിൽ ശ്രുതദേവനെന്ന് പേരായ ഒരു ദിവ്യബ്രാഹ്മണൻ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം സർവ്വാത്മനാ കൃഷ്ണഭക്തനായിരുന്നു. മിഥിലാരാജനും കൃഷ്ണഭക്തനായിരുന്നു. ജ്ഞാനടക്കം കുറെ മുനിമാരുമൊത്ത് അവരെ അനുഗ്രഹിക്കാനായി കൃഷ്ണൻ മിഥിലയ്ക്ക് പുറപ്പെട്ടു. മഹാരാജാവ് ബഹുലാസ്വനും ബ്രാഹ്മണൻ ശ്രുതദേവനും ഹർഷോൻമാദത്തിലായിരുന്നു. ഭഗവാൻ രണ്ടു പേരുടെ വസതികളിലും ഒരേ സമയം സന്ദർശനം നടത്തി. കൊട്ടാരത്തിൽ രാജാവ് കൃഷ്ണനെ സർവ്വചരാചരങ്ങളുടെയും ആത്മസത്തയായിത്തന്നെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. ഭഗവാൻ ഒരിക്കൽകൂടി തനിക്കേറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടത് - സഹോദരനേക്കാളും സഹോദരിയേക്കാളും - തന്റെ ഭക്തരാണെന്ന് വെളിവാക്കി (ശ്രീരാമചന്ദ്രനും ഇതു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്). ബ്രാഹ്മണഗൃഹത്തിൽ ശ്രുതദേവനും ഭാര്യയും ഹർഷപുളകിതരായി കൃഷ്ണനേയും മാമുനിമാരേയും എതിരേറ്റു.

ശ്രുതദേവൻ പറഞ്ഞു
അജ്ഞാനികൾ അവിടുത്തെ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലെ നിത്യസഹചാരിയായ ആത്മാവായി കണക്കാക്കുന്നില്ല. അവിടുന്നാണുൺമ. ഉറങ്ങുന്ന ഒരുവൻ സ്വപ്നത്തിലൂടെ സ്വന്തം ലോകങ്ങൾ മനസ്സിൽ എപ്രകാരം സൃഷ്ടിച്ച് അതിൽ പ്രവേശിച്ച്, അതിനെപ്പറ്റി ബോധവാനാകുന്നുവോ അപ്രകാരം അവിടുന്നീ വിശ്വം മുഴുവൻ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. അതിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ അരുളി:
ഈ മാമുനിമാർ നിങ്ങളെ സന്ദർശിച്ചത് നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുവാൻ മാത്രമാണ്. തീർച്ചയായും മാമുനിമാർ ലോകം ചുറ്റുന്നത് ഈ സദുദ്ദേശത്തോടെ മാത്രമാണ്. അവരുടെ പാദധൂളി ഭൂമിയെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. ഈശ്വരബിംബങ്ങൾ, ദിവ്യസ്ഥലങ്ങൾ, ദിവ്യനദികൾ, തടാകങ്ങൾ എന്നിവ ഏറെക്കാലം അവയെ ആശ്രയിക്കുന്ന ഭക്തനെ സംശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. അവരുടെ ഈ ശക്തിയും ഈ ദിവ്യമാമുനിമാരിൽ നിന്നാണവരാർജ്ജിക്കുന്നത്. എന്റെ ഈ ശരീരമടക്കം ഒന്നുംതന്നെ എനിക്ക് ഈ ദിവ്യർഷികളെക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ടതല്ല. എന്റെ ബിംബങ്ങളെയും മറ്റും പൂജിക്കുന്നവർക്ക് വഴിപിഴച്ച അറിവാണുള്ളത്. അസൂയ കൊണ്ട് അവർ മാമുനിമാരെ പൂജിക്കുന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ട് ശ്രുതദേവാ, അവരെ പൂജിച്ചാലും.

മഹാരാജാവ് ബഹുലാസ്വനും ശ്രുതദേവബ്രാഹ്മണനും ബോധോദയം ലഭിച്ചു.

ജയ ജയ ജഹ്യ ജാമജിത ദോഷഗൃഭീതഗുണാം
ത്വമസി യദാത്മനാ സമവരുദ്ധസമസ്തഭഗ:
അഗജഗദോകസാമഖിലശക്ത്യവബോധക തേ
ക്വചിദ ജയാ*ff*ത്മനാ ച ചരതോ*f*നുചരേന്നിഗമ: **(10-87-14)**
ഉദരമുപാസതേ യ ഋഷി വർത്മസു കൂർപ്പദൃശ:
പരിസരപദ്ധതിം ഹൃദയമാരുണയോ ദഹരം
തത ഉദഗാദനന്ത തവ ധാമ ശിര: പരമം
പുനരിഹയത് സമേത്യ ന പതന്തി കൃതാന്തമുഖേ **(10-87-18)**

പരീക്ഷിത്തിൻെറ മറ്റൊരു ചോദ്യത്തിനുത്തരമായി വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഭഗവൽസ്തുതി ശുകമുനി ഇപ്രകാരം ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചു:

"അജയ്യപ്രഭോ, അവിടേയ്ക്കു നമസ്ക്കാരം. ആത്മപ്രകാശസ്വരൂപനായ ഭഗവാനേ, ത്രിഗുണരൂപമാർന്നു പാപം വിതറുന്ന അജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിച്ചാലും. വിജ്ഞാനികൾ ഈ വിശ്വത്തെ പരബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നും വിഭിന്നമായി കാണുന്നില്ല. കാരണം, വിശ്വം പ്രകടമാവും മുൻപും പിൻപും പ്രകടിതാവസ്ഥയിലും അചഞ്ചലമായി നിലകൊള്ളുന്നത് പരമാത്മാവു മാത്രം. അവിടുന്ന് ബുദ്ധിക്കും വാക്കിനും അതീതനാണെന്ന് വേദങ്ങൾ പറയുന്നതിൻെറ കാരണവും അതാണ്. ബുദ്ധിക്ക് എത്താനും വിശദീകരിക്കാനും കഴിയുന്ന ഏതും അവിടുന്നു തന്നെ. മനുഷ്യർ എന്തിലേയ്ക്കു കാലടി വച്ചാലും ഭൂമിയിലേക്കാണല്ലോ വരുന്നത്. അതുപോലെ എല്ലാ ചിന്തകളുടെയും വിവരണങ്ങളുടെയും അടിത്തറ അവിടുന്നത്രെ. അതുകൊണ്ട് വിവേകമുള്ളവർ അവിടുത്തെ കഥകളിലും മഹിമാകഥനങ്ങളിലും ആഹ്ലാദചിത്തരായി ദുരിതക്ലേശങ്ങളിൽ നിന്നും വിമുക്തനാവുന്നു. എല്ലാ പരിമിതികൾക്കും കാലത്തിനുമതീതനായി അയാൾ പരമാനന്ദസച്ചിതാനന്ദമായ അങ്ങയിൽ ഭക്തനായി ജീവിക്കുന്നു.

അങ്ങയിലേക്കുള്ള പാതയിൽ ചലിക്കുന്നവർ മാത്രമെ ജിവിക്കുന്നുള്ളു. മറ്റുള്ളവർ ശ്വാസം വലിക്കുന്ന വെറും വസ്തുക്കൾ മാത്രം. ഞങ്ങളുടെ ജീവൻെറ ജീവൻ അവിടുന്നാണ്. ചരവസ്തുക്കളെ ചലിപ്പിക്കുന്നതും അവിടുന്നു തന്നെ. അങ്ങ് എല്ലാ ദ്രവ്യവസ്തുക്കൾക്കുമതീതനാണെങ്കിലും അവയ്ക്ക് അസ്തിത്വം ലഭിക്കുന്നത് അവിടുത്തെ ശക്തിയാലത്രെ. പാതകളെല്ലാം അങ്ങയിലെത്തിച്ചേരുന്നു. സ്ഥൂലമായ ദർശനമുള്ളവർ അവരുടെ ഉദരത്തോട് ഭക്തിയുള്ളവരായിരിക്കും. അതായത്, അവർ അങ്ങയെ ധ്യാനിക്കുന്നത് ഉദരഭാഗത്ത് ജീവകേന്ദ്രത്തെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടാണ്. ജ്ഞാനോദയം കിട്ടിയവരുടെ ദർശനം സൂക്ഷ്മമത്രെ. അവർ ഹൃദയത്തെ വിഭാവനചെയ്ത് അവിടുത്തെ ഭക്തരാവുന്നു. അതായത്, ഹൃദയഭാഗത്ത് ജീവകേന്ദ്രത്തെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച് അവർ ധ്യാനം ചെയ്യുന്നു. അതിനു മുകളിൽ ശിരസ്സ്. അതാണ് അവിടുത്തെ ഇരിപ്പിടം. അവിടെ ഒരിക്കൽ എത്തിയവർ ലൗകീകാസ്തിത്വത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വരുന്നില്ല.

അവിടുന്ന് അനാദ്യന്തസ്വരൂപനായതു കൊണ്ട് സർവ്വാന്തര്യാമിയത്രെ. എങ്കിലും സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട നാനാ തരങ്ങളായ ചരാചരങ്ങളിൽ അവിടുന്നു സ്വയം പ്രവേശിച്ചു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ആരൊരാൾ ഈ ലോകത്ത് നിസ്വാർത്ഥിയായി അവനവൻെറ ധർമ്മം പ്രതിഫലേച്ഛ കൂടാതെ നിർവ്വഹിക്കുന്നുവോ അയാൾ അവിടുത്തെ യാഥാർത്ഥ്യം മനസ്സിലാക്കുന്നു. സർവ്വസദാസഹജമായ സർവ്വാന്തര്യാമിയായി അവിടുത്തെ അയാൾ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നു.

ജനി മസത: സതോ മൃതിമുതാത്മനി യേ ച ഭിദാം
വിപണമൃതം സ്മരന്ത്യുപദിശന്തി ത ആരുപിതൈ:
ത്രിഗുണമയ: പുമാനിതി ഭിദാ യദബോധകൃതാ
ത്വയി ന തത: പരത്ര സ ഭവേദവബോധരസേ (10-87-25)
തവ പരിയേ ചരന്ത്യഖിലസത്ത്വനികേതതയാ
ത ഉത പദാ*ff*ക്രമന്ത്യ വിഗണയ്യശിരോ നിരൃതേ:
പരിവയസേ പശൂനിവ ശിരാ വിബുധാനപി താം
സ്ത്വയി കൃത സൌഹൃദാ: ഖലു പുനന്തി നയേ വിമുഖാ: (10-87-27)

വേദസ്തുതി തുടരുന്നു:
വേദശാസ്ത്രങ്ങൾ ജീവാത്മാവിനെ അവിടുത്തെ ആശയമായി കണക്കാക്കുന്നു. ഈ വിശ്വാസത്തിൽ വിവേകി അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ ഭക്തനാവുന്നു. അപ്പോഴാണ് വികാസപരിണാമം മൂർദ്ധന്യദിശയിലെത്തുന്നത്. ചിലർ ഇഹലോകത്തിലെ അനന്തമായ അലച്ചിൽ മതിയാക്കി ഗൃഹജീവിതം ഉപേക്ഷിച്ച് മുക്തിപദം പോലും ആഗ്രഹിക്കാതെ അവിടുത്തെ കഥകളിലും മഹിമാകഥനങ്ങളിലും മുഴുകി കഴിയുന്നു. മനുഷ്യജൻമം ലഭിച്ചതിനു ശേഷവും ചിലർ അങ്ങയെ ഭക്തിപുരസ്സരം പ്രേമിക്കുന്നതിൻെറ ആനന്ദമനുഭവിക്കാത്തത് കഷ്ടം തന്നെ. അവരുടെ ഏക അഭ്യുദയകാംക്ഷിയും ആത്മാവുമാണല്ലോ അങ്ങ്. ശരീരമനസ്സുകളുടെ ആഗ്രഹാഭിലാഷങ്ങൾക്കു വഴിപ്പെട്ട് ആത്മനാശോൻമുഖമായ പാതയിൽ ചരിച്ച് അവർ അന്തമില്ലാത്ത ജനനമരണചക്രത്തിനടിമപ്പെടുന്നു. അങ്ങയുടെ ശത്രുക്കൾക്കു പോലും ചിര:സ്മരണ കൊണ്ട് മോക്ഷം ലഭിച്ചുവല്ലോ.

സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഒരു ജീവിക്കും അവിടുത്തെ ഉൺമ ഉൾക്കൊള്ളാനാവില്ല. കാരണം അങ്ങ് എല്ലാറ്റിനും മുൻപേ നില നിന്നിരുന്നു. എല്ലാ സിദ്ധാന്തങ്ങളും അജ്ഞാനാധിഷ്ഠിതമത്രെ. അയാഥാർത്ഥ്യം യദൃച്ഛയാ ജീവികളാവുന്നു എന്നൊരു മതം. ഉൺമയും നശിക്കുമെന്ന് മറ്റൊരു മതം. ആത്മാവിൽ നാനാത്വത്തെ കാണുന്നു ചിലർ. മറ്റു ചിലർ കാര്യകാരണസംബന്ധിയായ കർമ്മസിദ്ധാന്തത്തിൽ അടിയുറച്ചു വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാം അജ്ഞാനത്തിലും തെറ്റിദ്ധാരണയിലും അധിഷ്ഠിതമത്രെ. അങ്ങ് എല്ലാ ഊഹാപോഹങ്ങൾക്കും അതീതൻ. അങ്ങിൽ അജ്ഞതയ്ക്കു നിലനിൽക്കാനാവുകയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവിടുന്ന് ശുദ്ധജ്ഞാനമത്രെ. വിശ്വം യാഥാർത്ഥ്യമെന്നു തോന്നുന്നത് അതിൻെറ അടിത്തറയായ അവിടുന്ന് ഉൺമയായതു കൊണ്ടാണ്. വിവേകശാലികൾ ലോകത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല. സ്വർണ്ണം അന്വേഷിക്കുന്ന ഒരുവൻ സ്വർണ്ണാഭരണങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല തന്നെ. എന്നാൽ അങ്ങയെ ഹൃദയാന്തരവാസിയായി കണക്കാക്കുന്നവനു മാത്രമേ മരണത്തെ നിർഭയമായി നേരിട്ട് അതിനെ ചവിട്ടി മെതിക്കാനാവൂ. അവർ സ്വയം ജ്ഞാനികളാണെന്ന് കണക്കാക്കിയാൽ കൂടി അപക്വമതികളെ അവിടുന്ന് ലൗകീക ബന്ധനത്താൽ തളയ്ക്കുന്നു. അവിടുത്തെ ഭക്തന് മാത്രമെ മുക്തിയുള്ളൂ. അവർക്കു മാത്രമേ മറ്റുള്ളവരെ മുക്തിമാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് നയിക്കാനുമാവൂ. അങ്ങിൽ നിന്നുമകന്നവർക്ക് അത് സാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ.

ആരും അങ്ങേയ്ക്കു പ്രിയരോ അപ്രിയരോ അല്ല. അവിടുന്ന് സ്വന്തം സൃഷ്ടിശക്തിയിലേക്ക് ദൃഷ്ടി പായിക്കുമ്പോൾ ജീവാത്മാവ് അതിലന്തർലീനമായ കർമ്മമനുസരിച്ച് സൂക്ഷ്മശരീരം എന്ന ഒരു വസ്ത്രം സ്വീകരിക്കുന്നു. ഈ ആത്മാക്കൾ അനന്തമോ ശാശ്വതമോ അല്ല. ദ്രവ്യവും ഊർജ്ജവും പരസ്പരം ചേർന്നുണ്ടാവുന്ന ചിന്താക്കുഴപ്പത്തിലത്രെ വ്യക്തികൾ ജനിക്കുന്നത്. ഒരു കുമിളയോ തിരയോ ഉണ്ടാവുന്നതു പോലെയാണത്. അവിടുന്നു തന്നെ അവയിലെല്ലാമുള്ള ഉൺമ. ഈ സത്യം അറിയാമെന്നു നടിക്കുന്ന പലർക്കും അജ്ഞാതമാണാ ഉൺമ. കാരണം അറിയാമെന്നു പറയുന്ന ജ്ഞാനമെല്ലാം തുലോം അപൂർണ്ണജ്ഞാനമോ വെറും ഊഹാപോഹമോ മാത്രമത്രെ.

ॐ

न यदिदमग्र आस न भविष्यदतो निधना
दनुमितमन्तरा त्वयि विभाति मृषैकरसे
अत उपमीयते द्रविणजातिविकल्पपथैर्ऋ
व्वितथ मनोविलाससमृतमित्य वयन्त्यबुधा: (10-87-37)
त्वदवगमी न वेत्ति भवदुत्थशुभाशुभयोर्
ग्गुण विगुणान्वयांस्तर्हि देहभृतां च गिर:
अनुयुगमन्वहं सगुण गीतपरम्परया
श्रवणभृतो यत स्त्वमपवर्गगतिर्म्मनुजै: (10-87-40)

വേദസ്തുതി തുടർന്നു:
അഗ്രാഹ്യമായ മായയുടെ മായികതയെപ്പറ്റി അറിയുന്ന വിവേകശാലികൾ അങ്ങയെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. കാരണം അവിടുത്തേയ്ക്കു മാത്രമേ അവരെ ഈ വ്യാമോഹത്തിൽ നിന്നു കര കയറ്റാനാവൂ.അവർക്കു മാത്രമെ ചഞ്ചലവും പൊതുവെ നിയന്ത്രണാതീതവുമായ മനസ്സിനെ ഒതുക്കി നിർത്താൻ കഴിയൂ. സ്വന്തം ഗുരുപാദ ങ്ങളെ പൂജിക്കാതെ തൻെറ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും പ്രാണനെത്തന്നെയും പോരാടി മറ്റുള്ളവർ ഒരു നൂറുകൂട്ടം ദുരിതങ്ങളെ വിളിച്ചു വരുത്തുന്നു. പരമാനന്ദമായി അവിടുന്ന് മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ വസിക്കുമ്പോൾ സമ്പത്തും ഭാര്യയും കുട്ടികളുമൊക്കെ എന്തിനു വേണ്ടിയാണ്? അതുപോലെ തന്നിലധിവസിക്കുന്ന ആ സർവ്വാന്തര്യാമിക്കു മാത്രമേ ശാശ്വതമായ സന്തോഷവും സുരക്ഷയും നൽകാൻ കഴിയൂ എന്നറിയാതെ ഭാര്യക്കും കുട്ടികൾക്കും സമ്പത്തിനും പിന്നാലെ ഓടുന്നതുകൊണ്ടെന്താണു ഫലം? അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ ഭക്തരായ മഹാത്മാക്കൾ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിലും നദികളിലും അലയുന്നു. കാരണം ഗൃഹസ്ഥാശ്രമജീവിത സുഖത്തിലും സുരക്ഷയിലും അവർക്ക് താത്പര്യമില്ല.

അവിടുന്നു മാത്രമാണ് പരമസത്ത. സൃഷ്ടികൾക്ക് അവയെ സൃഷ്ടിക്കും മുൻപ് അസ്ഥിത്വമില്ല. സംഹാരത്തിനു ശേഷവും അവ നിലനിൽക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ അവ ഇപ്പോഴും വാസ്തവത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നില്ല എന്ന് പറയാം. ഞങ്ങൾ വേദങ്ങൾ പലവിധ ഉദാഹരണങ്ങളിലൂടെ ഈ സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. അജ്ഞാനിമാത്രമേ ഈ ലോകം ശാശ്വതമാണെന്ന് കരുതുകയുള്ളു. അജ്ഞാനി ജനനമരണചക്രത്തിൽ പെട്ടുഴറുന്നു. അജ്ഞാനിക്ക് പ്രാപിക്കാവുന്നതിലുമകലേയാണ് അവിടുന്ന്. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കടിമയായ കപടയോഗികൾക്കും അപ്രാപ്യനാണങ്ങ്.

അവിടുത്തെ സത്തയിലും ഉൺമയിലും തിരിച്ചറിവുള്ള ഒരുവൻ നൻമതിൻമകൾക്കതീതനാണ്. അജ്ഞാനജന്യമാണല്ലോ ഇവ. അങ്ങിനെയുള്ളവർക്ക് വേദശാസ്ത്രപ്രമാണങ്ങൾ ബാധകമല്ല. അവ ശരീരബുദ്ധിയാൽ പരിമിതമായ വികാസപരിണാമദിശയിലുള്ളവരെ നയിക്കാനുള്ളവയാണ്. അവരും അവസാനം തലമുറ തലമുറകളായി പാടിക്കേട്ട വേദശാസ്ത്രാദികളുടെ സഹായം കൊണ്ട് പരമശാന്തിയടയുന്നു.

ശുകമുനി പറഞ്ഞു:
ഈ സ്തുതി ദിവ്യർഷി നാരായണൻ നാരദമുനിയെ കേൾപ്പിച്ചു. നാരദൻ വ്യാസനെയും.

യസ്യാഹമനുഗൃഹ്ണാമി ഹരിഷ്യേ തദ്ധനം ശനൈഃ
തതോƒധനം ത്യജന്ത്യസ്യ സ്വജനാ ദുഃഖദുഃഖിതം **(10-88-8)**
സയദാ വിതഥോദ്യോഗോ നിർവ്വിണ്ണഃ സ്യാദ്ധനേഹയാ
മത്പരൈഃ കൃതമൈത്രസ്യ കരിഷ്യേമദനുഗ്രഹം **(10-88-39)**
തദ് ബ്രഹ്മ പരമം സൂക്ഷ്മം ചിൻമാത്രം സദനന്തകം
അതോ മാം സുദുരാരാധ്യം ഹിത്വാന്യാൻ ഭജതേ ജനഃ **(10-88-10)**

പരീക്ഷിത്ത് രാജാവ് ചോദിച്ചു.
എങ്ങിനെയാണ് പരമശിവനെപ്പോലുള്ള മറ്റു ദേവതകളിൽ ഭക്തരായവർക്ക് അഭിവൃദ്ധിയും ഭഗവാൻ ഹരിയിൽ ഭക്തരായിട്ടുള്ളവർക്ക് -അദ്ദേഹം സമ്പദൈശ്വര്യങ്ങൾക്കുടമയാണെങ്കിലും- ദാരിദ്ര്യദുരിതവും വന്നു ചേരുന്നത്?

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻ ശിവൻ എപ്പോഴും ശക്തിയുമായി ചേർന്നിരിക്കുകമൂലം ത്രിഗുണാധീനമത്രെ. അഹങ്കാരത്തിനെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന ദേവത അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ പ്രീതിപ്പെടുത്തുന്നവർക്ക് ത്രിഗുണസംബന്ധിയായ വസ്തുക്കൾ നൽകുന്നു. എന്നാൽ ഭഗവാൻ ഹരി ഇതിനെല്ലാം അതീതൻ. അതിനാൽ എല്ലാ ലൗകീകലക്ഷ്യങ്ങളും ത്യജിച്ചാൽ മാത്രമെ അവിടുത്തെപൂജിക്കാൻ സാദ്ധ്യമാവൂ. അശ്വമേധയാഗത്തിനു ശേഷം കൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരനോട് ഇപ്രകാരമാണ് അരുളി ചെയ്തത്. "ഞാൻ ആരെയെങ്കിലും അനുഗ്രഹിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചാൽ കാലക്രമത്തിൽ അയാളുടെ സമ്പത്തിനെ നശിപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ പാവം മനുഷ്യൻ ബന്ധുമിത്രാദികളാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട് എൻെറ ഭക്തരുമായുള്ള സഹവാസം കാംക്ഷിച്ച് സത്സംഗത്തിലേർപ്പെടുന്നു. അപ്പോൾ ഞാൻ എൻെറ ദയാവായ്പും മഹിമയും അവനിൽ ചൊരിയുന്നു. അങ്ങിനെ അയാൾ പരം പൊരുളിനെ സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നു. ഇക്കാരണത്താലാണ് പലരും എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ച് മറ്റു ദേവതകളെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നത്. എന്നാൽ അവരോ അഭീഷ്ടസാദ്ധ്യം കൈവന്ന ശേഷം ആ ദേവതകളെപ്പോലും മറന്നു കളയുന്നു."

പരമശിവൻ ക്ഷിപ്രപ്രസാദിയത്രെ. അത് പല അവസരത്തിലും അദ്ദേഹത്തിനു തന്നെ എതിരായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട്. പണ്ട് വൃകൻ എന്നു പേരായ ഒരസുരൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. പരമശിവൻ എളുപ്പത്തിൽ പ്രസാദിക്കപ്പെടും എന്ന് നാരദനിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കിയ അയാൾ ശിവപ്രീതിക്കായി കഠിന തപസ്സിലേർപ്പെട്ടു. അവസാനം സ്വന്തം കൈകാലുകൾ വെട്ടി ശിവനർപ്പിക്കാനും തീരുമാനിച്ചു. സ്വന്തം ശിരസ് മുറിക്കാൻ തുനിയവേ ശിവൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഇഷ്ടമുള്ള വരമേതും ചോദിക്കാൻ അനുമതിയും നൽകി. വൃകൻ പറഞ്ഞു. "എൻെറ കൈകൊണ്ട് ആരുടെ തലയിൽ തൊട്ടാലും അയാൾ അപ്പോൾ മരിക്കണം." ശിവൻ വരം നൽകി. പരമശിവൻെറ സഹധർമ്മിണിയായ പാർവ്വതിയിലാഗ്രഹം പൂണ്ട വൃകാസുരൻ വരമൊന്നു പരീക്ഷിച്ചു നോക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പിറകേ പാഞ്ഞു. ശിവൻ എല്ലാ ലോകങ്ങളിലും പോയി രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിച്ച് അവസാനം വൈകുണ്ഠത്തിൽ ഭഗവാൻ ഹരിയുടെ സവിധമണിഞ്ഞു. ശിവനെ വിഷമഘട്ടത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കാനായി ഭഗവാൻ ഒരു ബ്രഹ്മചാരിയുടെ വേഷത്തിൽ അസുരനെ തടഞ്ഞു നിർത്തി. "അങ്ങ് തീർച്ചയായും എന്തോ തിടുക്കത്തിൽ ഓടുകയാണല്ലോ. എന്താണിത്ര ധൃതി?" അസുരൻ കഥകളെല്ലാം വലിയ ഗർവ്വോടെ ബ്രാഹ്മണകുമാരനെ കേൾപ്പിച്ചു. ബ്രാഹ്മണൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. "പരമശിവൻ ഭൂതപ്രേതപിശാചുക്കളുടെ നേതാവാണെന്ന് അങ്ങേക്കറിയില്ലേ? അയാളുടെ വാക്കിനെ ആരു വിശ്വസിക്കും? നിങ്ങൾക്ക് ശരിക്കും വരം ലഭിച്ചുവെന്നെനിക്ക് തോന്നുന്നില്ല. എന്നെ വിശ്വാസമില്ലെങ്കിൽ സ്വന്തം കൈ തലയിൽ വെച്ചൊന്നു പരീക്ഷിച്ചു നോക്കരുതോ?" ഭഗവാൻ വരുത്തിവച്ച ചിന്താക്കുഴപ്പത്തിനടിമപ്പെട്ട് വൃകൻ തലയിൽ കൈവച്ച് ഉടനേ മരിച്ചു വീഴുകയും ചെയ്തു. ഭഗവാൻ ഹരി ശിവനോട് പറഞ്ഞു. "തിൻമ ചെയ്യുന്നവനൊരിക്കലും സന്തോഷമുണ്ടാവുന്നില്ല. അങ്ങയെ നിന്ദിക്കുന്നവന് എങ്ങിനെ ഐശ്വര്യമുണ്ടാവാനാണ്?" ഈ കഥ പറയുകയോ കേൾക്കുകയോ ചെയ്താൽ സർവ്വശത്രുഭയങ്ങളും ഇല്ലാതാവുന്നതാണ്.

ധർമ്മ: സാക്ഷാദ്യതോ ജ്ഞാനം വൈരാഗ്യം ച തദന്വിതം
ഐശ്വര്യം ചാഷ്ടധാ യസ്മാദ്യശശ്ചാത്മമലാപഹം (10-89-16)
മുനീനാം ന്യ സ്തദണ്ഡാനാം ശാന്താനം സമചേതസാം
അകിഞ്ചനാനാം സാധൂനാം യമാഹു: പരമാം ഗതിം (10-89-17)
സത്വം യസ്യപ്രിയാ മൂർത്തിർബ്രാഹ്മണാസ്ത്വിഷ്ടദേവതാ:
ഭജന്ത്യനാശിഷ: ശാന്താ യം വാ നിപുണബുദ്ധയ: (10-89-18)
ത്രിവിധാകൃതയസ്തസ്യ രാക്ഷസാ അസുരാ: സുരാ:
ഗുണിന്യാ മായയാ സൃഷ്ടാ: സത്ത്വം തത്തീർത്ഥ സാധനം (10-89-19)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
മാമുനിമാരുടെ ഒരു സദസ്സിൽ ത്രിമൂർത്തികളിലാരാണ് അഗ്രഗണ്യൻ എന്ന വിഷയത്തിലൊരു ചർച്ച നടന്നു. ഇക്കാര്യം തീരുമാനിച്ചു വരാൻ അവർ ബ്രഹ്മപുത്രനായ ഭൃഗുമുനിയെ ഏൽപ്പിച്ചു.

ആദ്യം ഭൃഗുമുനി പിതാവായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു. മുനി ആദരവൊന്നും കാണിച്ചില്ല. കോപിതനായെങ്കിലും സ്വന്തം പുത്രനായതുകൊണ്ടു മാത്രം ബ്രഹ്മാവ് മഹർഷിക്കു മാപ്പു നൽകി. പിന്നീടദ്ദേഹം കൈലാസത്തേയ്ക്കു പോയി. അവിടെ തന്റെ ഭ്രാതാവായ പരമശിവനെ കണ്ടു. ശിവൻ എഴുന്നേറ്റ് ഭൃഗുവിനെ എതിരേറ്റ് ആലിംഗനം ചെയ്യാൻ മുതിരവേ മഹർഷി അറപ്പോടെ സ്വയം ഒഴിഞ്ഞുമാറി. "നിങ്ങൾ എല്ലാ ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളെയും ധിക്കരിച്ചു ജീവിക്കുന്നു. എന്നെ തൊട്ടു പോകരുത്." ശിവൻ കോപിഷ്ടനായി. തന്റെ ത്രിശൂലമെടുത്ത് മുനിയെ കുത്താനൊരുങ്ങിയെങ്കിലും പാർവ്വതി ഇടപ്പെട്ട് അതു തടഞ്ഞു.

ഭൃഗുമുനി പിന്നീട് വൈകുണ്ഠത്തിലേയ്ക്കു പോയി. അവിടെയാണല്ലോ വിഷ്ണു. ഭഗവാൻ ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ മടിയിൽ തലവച്ചു കിടക്കുന്നു. പറയാതെ പെട്ടെന്നു കടന്നുവന്ന് ഭൃഗു ഭഗവാന്റെ നെഞ്ചിലൊരു ചവിട്ട്. വിഷ്ണു പെട്ടെന്നുണർന്നെണീറ്റ് മുനിയുടെ കാൽക്കൽ വീണു. "ദയവായി ക്ഷമിച്ചാലും. അങ്ങേക്കർഹമായ സ്വാഗതം നൽകാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അങ്ങയുടെ കാലടികൾ എന്റെ ഇരിപ്പിടത്തെയും മണ്ഡലത്തെയും എന്നെയും പവിത്രമാക്കി. അങ്ങയുടെ കാലടിപ്പാടു കൊണ്ട് പവിത്രമായ എന്റെ മാറിടം ഇനി ലക്ഷ്മിയുടെ ഇരിപ്പിടമാവുന്നതാണ്." ഭഗവാന്റെ വിനയപൂർവ്വമുള്ള വാക്കുകൾ കേട്ട് മറുപടിയൊന്നും പറയാനാവാതെ മുനി നിന്നു. അദ്ദേഹം മാമുനിമാരുടെ സഭയിൽ തിരിച്ചെത്തി ഭഗവാൻ വിഷ്ണുതന്നെയാണ് പരംപൊരുൾ എന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചു;

ഭഗവാൻ വിഷ്ണുവിൽ നിന്നും ധർമ്മം, ജ്ഞാനം, നിർവ്വികാരത, തജ്ജന്യമായ അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങൾ, മനോമാലിന്യങ്ങളെ നീക്കുന്ന മഹിമാവിശേഷം എന്നിവ ഉദ്ഭവിക്കുന്നു. അഹിംസാദിതത്വങ്ങളുമായി ജീവിക്കുന്ന മാമുനിമാരുടെ ലക്ഷ്യം അവിടുന്നത്രെ. ആ മാമുനിമാർ ശാന്തശീലരും സമദൃഷ്ടികളും ലൗകീകവസ്തുക്കളിൽ ഭോഗാസക്തിയില്ലാത്തവരുമത്രെ. സാത്വീകതയാണ് ഭഗവാന്റെ രൂപം. മഹാത്മാക്കളാണ് അവിടുത്തെ സ്വന്തം ദേവതകൾ. വിജ്ഞാനവിവേകങ്ങളാർജ്ജിച്ചവരും ശാന്തശീലരും ഭൗതീകാഗ്രഹങ്ങൾ വിട്ടുപോയവരും ഭഗവാനെ പൂജിക്കുന്നു. ദേവൻമാരും അസുരൻമാരും മറ്റുള്ളവരുമെല്ലാം ഭഗവാന്റെ സ്വന്തം മായയിൽനിന്നുത്ഭൂതമായവരത്രെ. സാത്വീകതകൊണ്ട് മാത്രമേ ഭഗവാനെ പ്രാപിക്കാനാവൂ. ഈ സത്യത്തെ ധ്യാനിച്ച് മഹർഷിമാർ പരമപദം പൂകി.

പൂർണ്ണ കാമാവപി യുവാം നരനാരായണാവൃഷീ
ധർമ്മമാചരതാം സ്ഥിത്യൈ ഋഷഭൌ ലോകസംഗ്രഹം **(10-89-60)**
ഇത്യാദിഷ്ടൌ ഭഗവതാ തൌ കൃഷ്ണൌ പരമേഷ്ഠിനാ
ഓമിത്യാനമ്യ ഭൂമാനമാദായ ദ്വിജദാരകാൻ **(10-89-61)**
ന്യവർത്തതാം സ്വകം ധാമ സംപ്രഹൃഷ്ടൌ യഥാഗതം
വിപ്രായ ദദതു: പുത്രാൻ യഥാരൂപം യഥാവയ: **(10-89-62)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദ്വാരകയിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണപത്നി പല ചാപിള്ളകളെയും പ്രസവിച്ചു. അതിനാൽ ബ്രാഹ്മണൻ ഹൃദയവ്യഥിതനായിരുന്നു. ഒരു നാൾ കൃഷ്ണനും അർജ്ജുനനും ഇരിക്കുന്ന കൊട്ടാരത്തിൽ ഒരു ശിശുവിൻെറ ജഡവുമായി അദ്ദേഹം എത്തി. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ ഉറക്കെ വിലപിച്ചു. “തീർച്ചയായും നമ്മുടെ രാജാവ് അധാർമ്മികനായിരിക്കണം. കാരണം അയാളുടെ പാപങ്ങളുടെ ഫലമായാണ് ശിശുമരണങ്ങൾ സംഭവിക്കുന്നത്.” അർജുനന് ബ്രാഹ്മണൻെറ കുറ്റപ്പെടുത്തൽ കേട്ട് വാശിയായി. അയാൾ പറഞ്ഞു. “ദ്വാരകയിൽ ഈ നല്ല മനുഷ്യൻെറ കുട്ടികളെ സംരക്ഷിക്കാൻ കഴിവുള്ള വില്ലാളികൾ ആരുംതന്നെ യില്ലെന്നോ? തിർച്ചയായും ഒരു രാജാവ് തൻെറ രാജ്യത്ത് ഒരു ബ്രാഹ്മണന് ദുരിതമനുഭവിക്കാനിടവരുത്തു കയാണെങ്കിൽ അയാൾ വെറുമൊരു കൂലിപ്പടയാളിക്ക് തുല്യം. അയാൾ രാജാവല്ല തന്നെ. അല്ലയോ ബ്രാഹ്മണാ, ഞാൻ സ്വയം നിങ്ങളുടെ അടുത്ത കുട്ടിയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതാണ്. പേടി വേണ്ട.” എന്നാൽ ബ്രാഹ്മണന് അർജുനൻെറ കഴിവിൽ സംശയമുണ്ടായിരുന്നു.

ബ്രാഹ്മണപത്നിക്ക് വീണ്ടും പ്രസവമടുത്തപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണൻ അർജുനനെ സമിപിച്ച് സംരക്ഷണം തേടി. അർജുനൻ ബ്രാഹ്മണഗൃഹത്തിലേക്ക് പോയി അതിനു ചുറ്റും പലേവിധത്തിലുള്ള ശക്തിയേറിയ ശരങ്ങൾ കൊണ്ട് ഒരു കോട്ട തീർത്തു. ആരാലും തകർക്കാനാവാത്ത പ്രതിരോധം വീട്ടിനുചുറ്റുമുണ്ടാക്കി. ശിശു ജനിച്ചു. കുറച്ചു കരഞ്ഞു. എന്നിട്ട് ശരീരത്തോടെ അപ്രത്യക്ഷമായി. ദു:ഖാകുലനായ ബ്രാഹ്മണൻ വിലപിച്ചു. “ഞാനൊരു വിഡ്ഢി. ഈ ആണും പെണ്ണുമല്ലാത്തവൻെറ വാക്കും വിശ്വസിച്ച് കഴിഞ്ഞുവല്ലോ.” അർജുനൻ കോപിഷ്ടനായി. ശിശുവിനെ താൻ തിരികെ കൊണ്ടുവരും അല്ലെങ്കിൽ ആത്മഹത്യ. അതായിരുന്നു അർജുനൻെറ തിരുമാനം.

അർജുനൻ യമലോകത്തു ചെന്നു. ശിശുവിനെ അവിടെ കണ്ടില്ല. സ്വർഗ്ഗത്തിലും പാതാളത്തിലും പോയെങ്കിലും ശിശുവിനെ കണ്ടില്ല. അർജുനൻ ദേഹത്യാഗം ചെയ്യാൻ ചിതയൊരുക്കി. കൃഷ്ണൻ അർജുനനെ തടഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻെറ കുട്ടികളെ കാണിച്ചു കൊടുക്കാമെന്ന് വാഗ്ദാനവും നൽകി. എന്നിട്ട് അർജുനനേയും കൂട്ടി യാത്രയായി. അവർ പല സൗരയൂഥങ്ങളും മണ്ഡലങ്ങളും കടന്നുപോയി. അവർ, അവക്കെല്ലാമപ്പുറത്തുള്ള ലോകാലോകപർവ്വതങ്ങളും കടന്നു. കൃഷ്ണൻെറ പ്രഭാപൂരമായ സ്വപ്രകാശത്തിൽ അതീവ തമസ്സിലൂടെ അവർ യാത്ര തുടർന്നു. ഭഗവാൻെറ പരിപൂർണ്ണാവബോധം തന്നെ ഈ പ്രഭ. അവർ ഇരുട്ടിൻെറ അങ്ങേ അറ്റത്തെത്തി. അതിനപ്പുറം പരമപ്രകാശം. അതിനുമപ്പുറം ജലമണ്ഡലം. അവിടെ ആയിരം ഫണങ്ങളുള്ള സർപ്പത്തിൻെറ പുറത്ത് ദിവ്യശക്തികളാൽ പരിസേവിതനായി ഭഗവാൻ വിഷ്ണു ശയിക്കുന്നു. കൃഷ്ണനും അർജുനനും ഭഗവാനെ നമസ്കരിച്ചു. ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു. “നിങ്ങളെ രണ്ടാളെയും കാണാൻ കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ. ഞാൻ ബ്രാഹ്മണൻെറ കുട്ടികളെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ മഹാത്മാക്കളായ നരനും നാരായണനുമത്രെ. നിങ്ങൾക്ക് നേടാൻ പ്രത്യേകിച്ചൊന്നുമില്ലെങ്കിലും നിങ്ങൾ സർവ്വജീവജാലങ്ങളുടെയും ക്ഷേമത്തിനായി ധർമ്മപാതയിൽ ചരിച്ചാലും.” കൃഷ്ണനും അർജുനനും അനന്തനായ ഭഗവാനെ വണങ്ങി പറഞ്ഞു. “ശരി”.

ബ്രാഹ്മണപുത്രൻമാരെ കൂടെക്കൂട്ടി അവർ ദ്വാരകയിലേക്ക് പോയി. ബ്രാഹ്മണന് പുത്രൻമാരെ തിരിച്ചു നൽകി.

ബഹിരാകാശയാത്രയെ കുറിക്കുന്നു ഈ കഥ.

ഇത്ഥം പരസ്യ നിജവർത്മരിരക്ഷയാ*ff*ത്ത
ലീലാതനോസ്തദനുരൂപവിഡംബനാനി
കർമ്മാണി കർമ്മകഷണാനി യദൂത്തമസ്യ
ശ്രൂയാദമുഷ്യ പദയോരനുവൃത്തിമിച്ഛൻ **(10–90–49)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദ്വാരകാപുരിയുടെ ഭംഗിയും മഹിമയും വർണ്ണനാനതീതമായിരുന്നു. അവിടെ ഭഗവാൻ തന്റെ അനേകം സഹധർമ്മിണിമാരുമൊത്തു വാണു. അവരെല്ലാം ഭഗൂവാനിൽ അതീവ ഭക്തകളായിരുന്നു. അവർ ഭഗവാനുമൊത്ത് വിളയാടി. ഭഗവാനെ കളിയാക്കി, ആലിംഗനം ചെയ്തു. അവർക്ക് ഭഗവാൻ എല്ലാമായിരുന്നു. ആദിയും അന്തവും. അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നുള്ള വിരഹം ഒരു നിമിഷം പോലും അവർക്ക് താങ്ങാനാവുമായിരുന്നില്ല. ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാം അവർക്ക് ഭഗവൽസ്മരണ നൽകി. ചരാചരങ്ങളോട് അവർ പലപ്പോഴും ഭഗവാനെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു.

“അല്ലയോ സമുദ്രമേ, ഞങ്ങളെപ്പോലെ നിനക്കും ഉറക്കമില്ല അല്ലേ? നിന്റെ ശാന്തിയും സാന്ദ്രതയുമെല്ലാം ആ ഭഗവാൻ കവർന്നുവോ? അല്ലയോ മഴമേഘമേ, നിനക്കും ഭഗവാന്റെ നീലനിറമാണല്ലോ. ഞങ്ങളെപ്പോലെ നീയും ഭഗവാനെ നിരന്തരം ധ്യാനിക്കുന്നുണ്ടാവണം. ഞങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതുപ്പോലെ നീയും അദ്ദേഹത്തെയോർത്ത് ചിലപ്പോൾ പ്രേമക്കണ്ണീരു പൊഴിക്കുന്നു! പ്രിയപ്പെട്ട മലനിരകളേ, നീ തീർച്ചയായും ആഴമേറിയ ധ്യാനത്തിലാണ്. ആ ഭഗവാന്റെ പാദസ്പർശം ലഭിക്കാനാവുമെന്ന് പ്രത്യാശയുമുണ്ട് അല്ലെ? നിന്റെ പർവ്വതശിഖരം ഞങ്ങളുടെ മാറിടം പോലെയുണ്ട്.” “അല്ലയോ നദികളേ, നിങ്ങളെത്ര മെലിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് മേഘങ്ങളിൽനിന്നും വേണ്ടത്ര മഴ കിട്ടുന്നില്ല. ഞങ്ങൾ ഭഗവൽദർശനം ലഭിക്കാതെ വ്യഥ പൂണ്ടിരിക്കുന്നതുപോലെയാണല്ലോ അത്. ഈ സദ്സ്ത്രീകളുടെ നാഥൻ, യോഗിവര്യമാർ സാക്ഷാത്കരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഭഗവാനത്രെ. രാജൻ, ഭഗവാൻ കൃഷ്ണന്റെ കഥകളും മഹിമാവർണ്ണനകളും കേൾക്കുന്നവർ അവയിൽ അത്യാകൃഷ്ടരാവുന്നു. ഭഗവൽസവിധത്തിൽ ഒപ്പം ജിവിച്ചവരുടെ സൗഭാഗ്യസുകൃതത്തെ ആർക്കാണളക്കാനാവുക? ഭഗവാന്റെ ദേഹസ്പർശം ലഭിച്ചവരുടെയത്ര അനുഗ്രഹീതരായി ആരുണ്ട്? ഭഗവൽപാദസേവ ചെയ്യുകയും കൃഷ്ണനെ ഭർത്താവായി ലഭിക്കയും ചെയ്തവരുടെ കഥ പറയാനുണ്ടോ?

ശ്രീകൃഷ്ണൻ സ്വജീവിതത്തിലൂടെ ലൗകീകജീവിതത്തിന്റെ മൂന്നു ലക്ഷ്യങ്ങൾ -ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം- എങ്ങിനെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമജിവിതം കൊണ്ടു സാധിക്കാം എന്ന് നമ്മെ കാണിച്ചു തന്നു. കൃഷ്ണന് അനേകം പത്നിമാരും കുട്ടികളുമുണ്ടായിരുന്നു. പ്രദ്യുമ്നന്റെ മകൻ അനിരുദ്ധൻ രുക്മിയുടെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്തു. അതിൽ വജ്രൻ എന്ന് പേരായ മകൻ ജനിച്ചു. യാദവകുലം മുഴുവൻ നശിക്കാനിടയായ ആ കൂട്ടക്കൊലയിൽ വജ്രൻ മാത്രമെ അവശേഷിച്ചുള്ളു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിൻതലമുറ കാലക്രമേണ വളർന്നു വന്നു. ഈ കുടുംബത്തിലെ ആരും അൽപ്പായുഷ്മതികളോ ക്ഷീണിതരോ ആയിരുന്നില്ല. എല്ലാവരും ഭഗവൽഭക്തരും മഹാത്മാക്കളോട് ആദരവുള്ളവരുമായിരുന്നു. സകലജീവജാലങ്ങൾക്കുമുള്ള ഏകാശ്രയം ശ്രീകൃഷ്ണൻ മാത്രം. അദ്ദേഹം എല്ലാവരെയും ഉദ്ധരിച്ചു. എല്ലാവരും അവിടുത്തെ സ്നേഹിച്ചു. ഭഗവാനെ സദാ സ്നേഹിച്ചവരേയും സദാ വെറുത്തവരേയും ഭഗവാനിൽ സുഹൃത്തിനെക്കണ്ടവരേയും ഭഗവാനിൽ നാഥനെ ദർശിച്ചവരേയും എല്ലാം ഭഗവാൻ രക്ഷിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണന് വിജയം, മംഗളം. “പരിപൂർണ്ണ ജിവിതത്തിന് ഉത്തമമാതൃകയായി ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ അങ്ങിനെ ഭൂമിയിൽ വാണരുളി. ധർമ്മസംസ്ഥാപനം നടത്തി. ഭഗവൽകഥകളോർമ്മിച്ച് ധ്യാനിക്കുകവഴി സകലപാപവിമോചനവും കർമ്മപാശത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷയും ലഭിക്കുന്നു. ഭഗവൽഭക്തിവളർത്താനാഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരുവൻ സദാ ഭഗവൽകഥകൾ ശ്രവിക്കേണ്ടതാണ്.

ധർമ്മം	*' ധാർമ്മീകജിവിതം*	*അർത്ഥം*	*' സമ്പദൈശ്വര്യങ്ങൾ*
കാമം	*' ലൗകീകസുഖാസ്വാദനം*	*മോക്ഷം*	*' വിമോചനം*